

HNANGAMTERTU
(THE COMFORTER)

By Brian J. Bailey

Edited by Paul and Betsy Caram

Copyright © by Brian J. Bailey
September 2006
All Rights Reserved
ISBN # 9643924 - 1 - 0

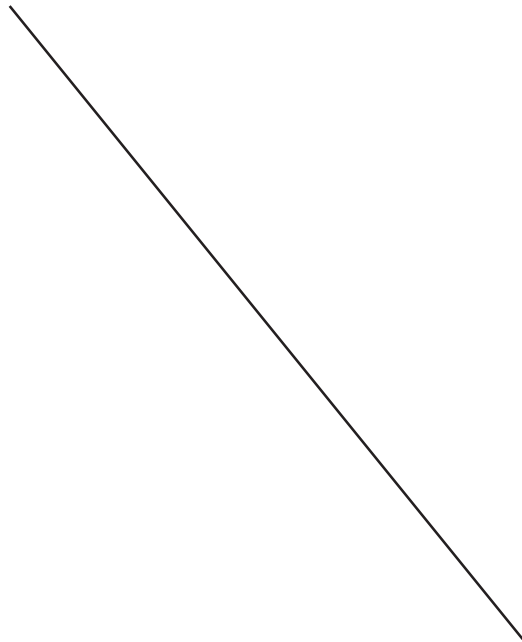
3000 Copies

Love in Action Ministry

PEKCHANNAK

Mah hi cauk cu a Thiangmi Thumkomh Pathian sinah upat hmaizahnak he ka pekchanh. Hi cauk cu Thiang Thlarau sining, rianɕuannak le nunnak a sersiamning langhtertu ɕha si ko seh ti hi ka saduhthah a si.

Hi cauk cu, Pa, Fapa le Hnangamtertu Thiang Thlarau nih sunparnak hmu hram ko seh ti saduhthahnak he ka ɕial.

LUNGLAWMHNAK

American ram hmanh ah cañial minthang a simi Brian J. Bailey nih a tñalmi “Hnangamtertu” cauk hi, amah he Filipin ram ah missionary rian kum saupi a tñanmi Norman Holmes nih lehnak nawl le chuahnak nawl a kan pek i kan chuah khawh caah kan i lawm i Pathian kan thangthat. Hi cauk a tñaltu a mipum in kan ram ah ra kho hmanh hlah seh law a cañialmi le a bia le a holh in Pathian rian cu kan sinah a tñan caah a cungah lawmhnaak tampi kan ngei. Pathian nih thluachuah pe ko seh.

Hi cauk ah hin Thlarau laksawng hna le Thlarau rianñuannak hi fiang tein a langhtermi a si i, atu lio kan Laimi nih kan herh bikmi le kan ceih bikmi a si caah kan caah lam a kan hruaitu le fim a kan chimtu a si lai, tiah ruahchannak kan ngei.

Laimi zumhtu hna nih thlarau laksawng kan hmuh i Pathian kan thangthat lioah a theitlai hna a theithiam deuh lomi, a theifang zun a thiam deuh lomi zong kan um tawn caah hi cauk nih hin lam kan hruai ko seh, ti hi kan thlacamnak a si.

A reltu nan dihlak, hi cauk nan relnak thawngin a mitsur dum chung rianñuantu ðha nan si cionak dingah Pathian nih thluachuah kan pekpiak ko seh.

John Siam Lian

CHUNGUM

Biahmaiṭhi

Then 1nak	Thiang Thlarau Cu Mipum Pakhat A Sinak	11
Then 2nak	Thiang Thlarau Rianṭuannak	37
Then 3nak	Bawipa I Thlarau Pasarih Hna	57
Then 4nak	Thiang Thlarau Baptisma	83
Then 5nak	Thlarau Laksawng Hna	109
Then 6nak	Thlarau Theipar	179
Then 7nak	Thiang Thlarau in a khatmi le	243
	Thiang Thlarau hruaimi Nunnak	
Biatlangkawm		263

BIAHMAITHI

Hi cauk min ah hin, “Hnangamtertu, Fimchimtu” tiah kan thim, zeicahtiah Thiang Thlarau rianṭuannak hrampi a si. Jesuh nih vawleicung a khualtlawnnak hnudung bik a simi Cunglei khaan in Gesmani i a va kal ah khan, A lamkaltu hna sinah hitihin a rak chimh hna. “Kan kal hi nanca ah a ṭha deuh, zeicahtiah Keimah ka kal lo ahcun Hnangamtertu kha nan sinah a ra kho lai lo. Ka kal ahcun Amah cu nan sinah Ka ratter lai,” (Johan 16:7).

Hi Hnangamtertu, Fimchimtu nih hin, vawlei in cacung i kan kalnak lamtluan ah thazang pe ding le ṭhawnter dingin a kan um pi zungzal ko lai. Kan hmuhsak lai. Ram le Kihfabu chungah a chuak dingmi thil vialte zong kha a kan humhsak lai.

Hi cauk hi nangmah nih Thiang Thlarau kha na hngalh le na teh i, na hrinthar khawhnak dingah siseh, Thlarau Baptisma na hmuh i cunglei ṭhawnnak na ngeih khawhnak dingah, A rian na ṭuan khawhnak dingah chiti thdingah siseh, A rian na ṭuan khawhnak dingah chiti thuhmi na si khawhnak dingah siseh, saduhthahnak le ruahchannak nganpi he ṭialmi a si.

Brian J. Bailey

Then Khatnak

THIANG THLARAU CU MIPUM PAKHAT A SINAK

Thumkomh

- A. Thiang Thlarau mipum i muisam pasarih.
- B. Thumkomh Pathian i aa tel venak
- C. Thiang Thlarau i a min hna
- D. Thiang Thlarau i a min hna

THUMKOMH

Van le vawlei zeizong vialte Pathian, Amah lawnglawng Pathian taktak a si i, Arian kan tuanmi Pathian ah hin aa dang bakmi sining pathum an i tel. Cu hna cu, Pa Pathian, Fapa Pathian (Bawi Jesuh Khrih) Le Thiang Thlarau Pathian an si. Anmah cu sining pathum an si ko nain Pathian pakhat bak an si. Thumkomh Pathian cu, Genesis 1:26 chungah sining tam in aa langh. “Kanmah mui keng in minung ser hna u sih,” tiah Bawipa nih a ti. Baibal chung Dal hmasabik chung i Pathian Bia hmasa bik nih Thumkomh Pathian ah sining pathum an um, ti Pathian nih fiang tein a chim ko.

Pa Pathian cu hitihin kawh a rak a si, Hlan lio Ni hna (the Ancient of Days) (Dan 7:7,13) le A sangmi sunparnak (the Majesty on High) (Heb. 1:3). Amah cu siangpahrang thutdan cung i a thumi ti in hmuh a si. (Dan. 7:9, Biathlam 5:6-7). Amah cu zeizong vialte an i thoknak le hram a si. Amah cun sining dang pahnih an chuak i, Anmah chungah cun an um. Pa nih cun Fapa bantu kin sining a le muisam a ngei, asinain Amah cu thlarau a si (Johan 5:37; 4:24). Bawipa Jesuh a si lomi

pakhat a si. Amah cu Abraham, Moses le a dang profet hna sinah a rak langmi kha a si. A pa a lo bak nain a niam deuh.

Bawipa Jesuh nih Johan 14:9 chungah hitihin a chim ko. “Keimah a ka hmutu nih cun Pa a hmuh cang.” Anmah cu an i khat bak. “Fapa cu Pa he aa lo taktakmi kha a si (Heb 1:3), asinain Pa cu Fapa nakin tlawmpalte a upa deuh. Fapa nih cun kut in tong khawhmi minung pumsa a ngei, zeicahtiah Amah cu Thumkomh Pathian pumsa in a langhnak a si i, Amah cu A pennak uktu le zohkhenhtu a si.

Thiang Thlarau zong hi minung bantukin sining a ngei. Amah cu Thumkomh Pathian i Mipum pathumnak a si. Amah cu Pathian chungin a chuakmi a dang bak a si. Sihmahsehlaw Pathian he an i tluk. (Johan 15:26 zoh). Amah Thlarau a si nain Pa le Fapa bantukin sining a ngei ve. Thiang Thlarau cu Baibal cathiang chungah Mipa in chim peng a si, thilri in chim a si bal lo. Amah cu huham lawng a si lo, Mipum hrimhrim a si. Amah rian biapi bik cu Fapa hlorh le thangthat kha si.

Pa, Fapa le Thiang Thlarau cu an i khat dih. An sining an i khat bak i, hmuhkhawhna, ruahna le tinhmi ah an i khat bak. Filipi 2:6 chungah Jesuh nih, “Pathian sinak kha a ngeih zungzalmi a si ko nain hramhram in Pathian tluk si awk kha cuh awkah a rel lo,” tiah a ti. Johan 5:17 chungah “Ka Pa cu rian a tuan zungzal, cucaah Kei zong nih ka tuan ve awk a si,” tiah Jesuh nih a ti.

Hi bia i a phichuak cu caang 18 nak ah hmuh khawh a si. “Cucaah Judah pawl nih Anmah an thah khawh deuh nakding lam kha an kawl chinchin, zeicahtiah Sabath ni buar lawng si loin, Pathian kha ‘Ka Pa’ a ti fawn, Amah tein Pathian tluk ah aa ser,” tiah an ti. Cucaah cun, Pa le Fapa cu tlukceo bak an si kha a fiang.

Vailam an tah hlan deuh te ah khan, Jesuh nih hitihin bia a kamm hna. “Keimah zaka ah a dang Hnangamtertu ka run thlah lai,” (Johan 14:16; 16:7). “Adang” timi biafang hi Greek holh ah cun, (sining a khatmi a

dang) tinak a si. Sining aa khatmi lawng hi Aiawhtu ah thlah khawh a si. Cucaah, Pa, Fapa le Thiang Thlarau cu an i khat (tluk) dih ti kha Cathiang chungin kan hmuh khawh.

Sihmahsehlaw, Thumkomh Pathian ah hin An nawlIngeihnak an i dang. Pa nawlIngeihnak cu a sang bik le cungnung bik a si. Fapa nih Johan 14:28 chungah, “Ka Pa cu Keimah nakin a ngan deuh tiah fiang tein a chim ko. (Umhmun le nawlIngeihnak ah a ngan deuh tinak a si). Fapa le Thiang Thlarau cu Pa duhning zullh awkah aa pekmi an si. Jesuh nih A Pa sinah hitihin a chim.” Keimah duhnak bantuk cu sihlahseh, nangmah duhnak bantukin si ko seh.” Fapa cu A Pa rothil vialte cotu a si i, Pa nih zeizong vialte kha Fapa kut ah a pek cang (Heb. 1:2; Johan 3:35; 13:3 zoh) Fapa nih cun a roco hawi si dingah a kan duh. Bawipa Jesuh nih vailam cung pennak vialte cu a co dih lai (Biathlam 11: 15). Amah nih Pa pennak cu Thiang Thlarau bawmhnak thawngin a uk. Kum thongkhat pennak ah cun, Fapa nih vawlei kha taksa pum hrimhrim in a uk lai. Sihmanhsehlaw, A Pa nawl ngai in a um thiamthiam ko lai. 1 Korin 15:28 nih hi bia cu a fianter. “Zeizong vialte cu Khrih uknak tang ia chia dihtu Pathian tangah cun aa chia lai i, Pathian nih cun zeizong vialte kha a uk dih cikcek hna lai.” Thumkomh Pathian nih cun zeizong vialte tluang tein an um an kal cio khawh nakhnga, lungrual le tanrual tein an tuan ti.

Baibal Ca Chungah Thumkomh Pathian A Langhnak

Thumkomh Pathian cu Baibal Cathiang chung hmun tampi ah kan hmuh khawh. Atu ah, tlawmpal in kan zoh tuah hna lai. Sernak kongah khan Pa Pathian nih thil vialte cu Fapa Pathian hmang in a ser hna. Amah nih cu A Pa bia cu a thanh. Heb. 1:2; Efesa 3:9; Kol. 1:16). Sihmanhsehlaw vawlei hmai ah aa chok lengmangmi cu Thiang Thlarau a si i, Amah nih cun zeizong vialte kha ningcang tein a umter hna. (Gen. 1:2-3).

Thumkomh Pathian i aa telmi mi (persons) pathum hna cu Khrih minung

i a chuahnak zongah khan hmuh khawh a si. Pa nih A Fapa Jesuh hrangah Mary (nau-inn) chungah minung pumsa kha Thiang Thlarau thawngin a serpiak (Heb. 10:5 zoh). Luka 1:32-35 chungah hitin a chim. “Amah cu mi lianngan a si lai i, cungnungbik thutdan kha Pathian nih Amah cu a pek i Jakob tefa hna siangpahrang zungzal in hitin a chim,” Thiang Thlarau na sinah a ra lai i, Cung Nung Bik thawnnak cu na cungah aa fu lai i, na hrinmi cu Pathian Fapa, ti a si lai,” a ti.

Pa cu Cungnung bik ti a si, Bawipa Pathian ti zong a si. Jesuh cu Cungnung bik i Fapa ti a si. Thiang Thlarau cu, a Thiangmi Thlarau ti chim duhnak a si. Cucaah cun, Cathiang chungah kan hmuhmi cu Thumkomh Pathian ah hin mipum pakhat ti cu al khawh lo awk in a fiangmi a si.

Jordan tiva i Jesuh tipil a in lioah khan Pa, Fapa le Thiang Thlarau cu kan hmuh ti khawh rih hna. Jesuh cu tipilnak a in i a thawhtan tikah Amah sinah van aa hong i, Pathian Thlarau cu thuro bantukin a rung zuang i A cung i aa fut kha a hmuh. Cun vancung in aw pakhat a rung thang i, Amah hi ka dawtmi Ka Fapa a si, Amah cungah hin ka lung a tling, tiah a ti. (Mat 3:16-17).

Mat 28:19 chungah Jesuh zong hin Tipil innak kong ah Thumkomh Pathian cu a rak chim ve. “Cucaah khuazakip ah va kal u law miphun vialte kha ka zultu ah va ser hna u; Pa le Fapa le Thiang Thlarau min in tipilnak va pe hna u,” a rak ti. Paul nih Korinmi hna sinah, amh min in a hohmanh tipil a pek hna lonak kha fiangte le uar ngaiin a rak chim (1 Korin 1:12-15). Paul nih ahohmanh amah min in tipil a hal hrimhrim hna lo! Pa le Fapa Thiang Thlarau min lawnglawng in tipil a rak pek ko hna.

Vailamtahnak zongah khan Thumkomh Pathian cu a rak lang. Paul nih, Heb 9:14 chungah, “Khrih thisen nih zeitluk in dah a tuah khawh chinchin lai! Zungzal hmunmi Thlarau in a tlingmi raihawinak bantukin Pathian sinah Amah le Amah cu aa pe,” tiah a ti.

Pa nih Fapa cu Thiang Thlarau thawngin thihnak in a thawhter than. Rom 8:11 nih hitihin a fianter. “Jesuh kha thihnak in a thawhtertu Pathian Thlarau cu nan chungah a um ahcun, Khrih kha thihnak in a thawhtertu Pathian nih khan A thlarau cu nan chungah a umter caah nannih zong thih hmangmi nan pum kha nunnak an pekpiak ve hna lai. “Paul Rom 6:4 chungah, hi biatak hi a nolh than. “Cucaah ti chung i tipilnak kan vung in ah khan, Amah he vui ti kan si i A thihnak ahkhan kan ti ve; cubantuk thiamthiam in Khrih cu Pa sunparnak thawnnak nih a thawhter bang khan kannih zong nunnak thar ah kan nung ve lai.” Thawhtannak ni ah Mithiang a thawhtertu ding cu hi Thlaru thiamthiam hi a si ko.

Steven martar in a thihnak zongah kha thumkomh Pathian cu fiang tein hmuhkhawh a si ko. Lamkaltu 7:55-56 chungah Steven kong hitihin a chim. “Sihmanhsehlaw Thiang Thlarau in a khatmi Steven nih khan van lei khi a hun zoh i Pathian orhleikam ah Mi Fapa a dir kha ka hmuh,” tiah a ti. Thiang Thlarau in a khatmi Steven nih Pa orhleikam i Fapa a dir kha a hmuh. Fapa nih Steven kha vancung i pomhlawm dingah a rak hngah ko. Asitawn ningah cun, Khrih cu Pathian orhleikamah a thu tawn nain, hika ah hin cun, mithiang pakhat a si vemi Steven don awkah Thumkomh Pathian i aa telmi pathum hna cu vancung khua zongah hmuh an si. “Cun Tuufa pakhat, bawthutdan laifang ah a dir i saram nungmi pali hna le upa hna nih an kulh kha ka hmuh. Tuufa cu an rak thahmi si dawh a si. Ki pasarih le mit pasarih a ngei i, a mit pasarih cu Pathian nih vawleicung khuazakip ah a thlahmi Pathian Thlarau pasarih kha ah si. Tuufa cu a va kal i bawthutdan cung i a thumi orhleikut i casual kha a va lak (Biathlam 5:6-7).

Dawtmi Johan nih cakhenh an kenhmi cauk vancung i a hmuh tikah a tap, zeicantiah cu cakhenh a phoihtu dingah aa tlakmi ahohmanh an um lo. Sihmanhsehlaw Pathian Tuufa a simi Bawipa Jesuh nih Siangpahrang thutdan cung i a thumi Pa Pathin a phuan, Pathian Thlarau pasarih kha a chim duhnak a si. Tuufa cu mit pasarih ngei in a

phuan, Pathian Thlarau pasarih kha a chim duhnak a si. Hihi Khrih ah a ummi Thiang Thlarau cu a si. Cucaah Thumkomh Pathian cu Baibal thiang chungah fiang tein phuan a si ko.

Thumkomh Pathian Baibal in aa phuannak

1. **Sernak kong ah**
2. **Khrih minung i aa kannak kong ah**
3. **Jesuh tipil innak kong ah**
4. **Tipil innak ningcang kong ah**
5. **Vailamtahnak kong ah**
6. **Thawhthannak kong ah**
7. **Steven thihnak kong ah**
8. **Vancung ah**

2 Korin 13:14 chung i Lamkaltu Paul nih a hmanmi Thluahchuah peknak zong nih Thumkomh Pathian hngalhnak cu a kan bawmh khawh fawn. “Bawipa Jesuh Khrih vel le Pathian dawtnak le Thiang Thlarau he i hawikomhnak cu nan dihlak sinah um ko seh. A men.”

Paul nih Bawipa Jesuh Khrih velngeihnak, Pathian dawtnak le Thiang Thlarau he i hawikomhnak kong kha a chimnak a si. Zeitindah thilti khawhnak huham he cun kan i hawikomh khawh lai? A ngaingai ti ahcun, kanmah nih kan tuah khawhmi a si lo. Cucaah, Thiang Thlarau cu Mi a si i, Amah he thukpi in aa kom kho i, ruahnak duhnak a hromh khawh dingmi minung kha a kawl peng ko.

Kan chim cang bantukin, Fapa cu Pa he an i lo, tlawmpalte an i dannak cu Pa sining cu Fapa nakin a upa deuh. Cu bantuq thiamthiam in Thiang Thlarau zong nih sining muisam a ngei ve. Sihmanhsehlaw,

Amah taktak cu a hohmanh nih hmuh khawh a si lo, langhnak lawnglawngin mi tlawmte ceo nih an hmuh tawn. Sihmanhsehlaw, Amah he cun hawikomhnak cu kan ngei kho. Zeicahtiah Amah suisam keng in sermi kan si i, Amah cu Pathian a si ve. Salm 103:13 chungah, Pale nih an fale an zangfah hna bantuk khin Pa Pathian nih a zangfah (dawnak he a kuh a reh) hna.

A luancia kum tam nawn ahkhan, langhnak in Pa Pathian kha A hnulei in ka hmuh, cu langhnak ka hmuhmi ah cun, vancung i a ummi ngakchia hna A kutnem in a muai hna lio a si. Voi tampi cu, Jesuh Khrih nih a kut in a kan tongh hi kan hngalh. Cu bantuk thiamthiam cun, Thiang Thlarau nih a kan khuh i, chiti a kan toih, cuti cun Amah he hawikomhnak kan ngei kho. Cucu khuaruahhar a simi covo (tinvo) le upat peknak kan hmuhmi a si. Fawizang tuk in ruat sual hlah u sih.

Pa Pathian sin le Fapa Pathian sinah thla kan cam bantuk tein Thiang Thlarau sinah thla kan cam hrimhrim ve awk a si. Zeicahtiah, Amah cu Thumkomh Pathian ah pathumnak a si. Amah kha kan i bochan a herh, zungzal in a kan umpi peng ko, ti kan hngalh peng a hau. A hrinthar cangmi le Thiang Thlarau in a khatmi zumtu paoh nih cun, Thiang Thlarau cu kan takpum le kan lungthin in kan hngalh i, kan naih chin lengmang awk hrimhrim a si.

A. THIANG THLARAU MUISAM SINING PHUN SARIH

Thiang Thlarau cu thazang thawnak le thilti khawhnak huham sawhsawh a si lo. Mipum pakhat a si i, Amah pumpak in sining le thilti khawhnak a ngeitu, miherhsen (herh tuk hrinhranmi minung) a si. Thumkomh Pathian i aa telmi Mipum pathumnak a biapitning hngalh kan duh ahcun, a sining vialte pasarih hi ruat tuah hna u sih.

1. Lungthin Ruahnak A Ngei

Lamkaltu Paul nih Rom 8:27 chungah, “Thlarau nih cun Pathian cu a mi hna aiawh le Amah Pathian duhning kha a nawl caah, minung lungchung a hmutu Pathian nih cun Thlarau ruahnak cu zeidah a si ti kha a hngalh,” tiah a ti. Hi Baibal caang hin, Thiang Thlarau nih lung ruahnak a ngei ti kan hngalh. Ruahnak cu midang cung i thilti khawhna menmen a si lo. Mipum pakhat i a ngeihmi sining a si. Lamkaltu hna nih khan Lamkaltu 15:28 chungah, “Hi a herhmi nawlbia hleiin a dang zeihmanh nan cungah khin lo ding kha Thiang Thlarau le kannih kan hnatlaknak a si,” tiah an rak chim. Lamkaltu 15 chung thil sining caan lioah khan, Gentel mi nih an zulh dingmi phung kong kha Thiang Thlarau nih Amah lungthin le tuahnak kha lamkaltu hna sinah a hngalhter hna. Cuaah a tu cu Thiang Thlarau lungthin ruahnak kong zohchun awk thami te kan ngei cang.

2. Thiang Thlarau Nih Duhning A Ngei

1 Korin 12:11 chungah, Thiang Thlarau pakua phawtzamhnak kong i Lamkaltu Paul nih a chimmi cu, “Hi thil vialte a tuahtu hi Thlarau pakhat a si, mi kha Amah duhning in laksawng phun dangdang cio a pek hna,” tiah a ti. Cuaah cun, Thiang Thlarau zong nih duhank a ngei ve. Zei bantuk laksawng kan ngeih dingmi kongah bia khiaktu cu Thiang Thlarau a si i, zumtu pakhat cio sinah laksawng phunphun kha Amah duhning in a phawt ko hna.

3. Thiang Thlarau Nih Hngalhnak A Ngei

Thiang Thlarau nih lungthawhna le hngalhnak a ngeih hna. Paul nih Efesa khua zumtu hna sinah, “Cun Pathian Thiang Thlarau kha a ngaihchiatter hlah u; zeicahtiah Pathian ta nan si hmelchunhnak le Pathian nih an luatter hna Ni cu a phan lai ti amahkhan cu Thlarau cu a si (Efesa 4:30),” a ti hna. Isaiah 63:10 chungah, “Sihmanhsehlaw an doh i an ngaih an chiatter, cuaah Bawipa cu an ral a si i a doh hna,”

tiah a chim. Bawipa nawl ngai loin A duh lomi thil kan tuah ahcun, Thiang Thlarau sinah ngaihchiatnak kan tuah a si.

Voi tampi cu, Thiang Thlarau kah a ngaih kan chiatter kan hngalh ko, zeicahtiah Thiang Thlarau nih kan lungthian chungah hngalhternak thilti khawhna a ngei. Thiang Thlarau cu zangfah thiammi zong a si, cuaah kan lungthin chungin dawtnak chuahter ding le kan nun ah Thlarau theithlai phunphun a chuahter. (Galati 5:22-23 rel hmanh).

4. Thiang Thlarau Cu Dehhlen Khawh A Si.

Mi a si bantukin Thiang Thlarau cu deh le hlen khawh a si. Lamkaltu 5:3 chungah Peter nih Ananias sinah, “Zeicahdah Satan cu na lungthin kha na ukter i, na lo man ah na hmuhmi tangka a cheu kha naa chiah i Thiang Thlarau sinah lih na chim? a ti. Thilti khawhna hham sinah lih chim awk a tha lo, mi sin lawngah dehhlen in lihchim khawh a si. Johan 16:7-15 cung lawng hmanh ah hin, Thiang Thlarau cu mipa a simi mi (He or Him) ti in voi hleihnih tiang kan hmuh. Tial hmasa bikmi Baibal chung zongah Thiang Thlarau cu thilri (it) in an rak tial hrimhrim lo.

5. Thiang Thlarau cu thangchiat khawh a si.

Bawi Jesuh nih Matthai 12:31-32 chungah hitihin a chim. “Minung hi sualnak zeipaoh an tuahmi le thil thalo an chimmi cu ngaihthiam khawh an si ko lai; asinain Thiang Thlarau ralchanh in bia thalo a chimmi cu tuchan ah siseh, hmailei chan ah siseh, ngaihthiam khawh an si lai lo. Mi Fapa ralchanh in bia thalo a chimtu cu ngaihthiam khawh an si ko lai; asinain Thiang Thlarau ralchanh in bia thalo a chimtu cu tuchan ah siseh, hmailei chan ah siseh, ngaihthiam khawh an si lai lo.”

Hi biacang ah hin cun, Jesuh nih Thiang Thlarau cu Amah he tlukceo bak ah a chiah. Jesuh nih Thiang Thlarau ralchanh a thangchiattu paohpaoh cu ngaihthiam an si hrimhrim lai lo, tiah a ti.

Cucaahcun, Pathian Fapa cu thangchiat khawh a si bantukin Mipum a simi Thiang Thlarau cu thangchiat khawh a si ve. Mi pakhatkhat nih Thiang Thlarau riantuannak kha a lungthin in a hngal ko nain Khuachia thilti khawhnak a si, tiah a ruah tikah Thiang Thlarau thangchiatnak cu a hong chuak.

6. Thiang Thlarau cu a holh kho (Bia a chim kho)

Thiang Thlarau cu a holh kho (bia a chim kho); thawnnak thazang asiloah thilti khawhnak huham a si lo. Lamkhaltu 10 chungah a tial bantukin Peter nih langhnak a hmuhmi nih Gentel vialte zong Pathian nih a cohlan hna ti a fianter. Peter cu langhnak a hmuhmi sullam kha zeidah a si hnga tiah hngalh a zuam lengmang lioah khin Thlarau nih a vun thawh i, Ngaihmanh, minung pathum nih an in kawl len ko. Cucaah i tim law vung tum, annih cu Keimah nih ka thlahmi hna an si caah an sin i kal kha i thuahtah hlah,” tiah a ti. Holh cu minung nih hmanmi a si. Nolh than rih ka duhmi cu, Thiang Thlarau cu thil (it) a si lo; Pa, mi (He) a si. Thiang Thlarau a holh kho timi biatak cu Biathlam Cauk chung zongah kan hmuh ko. Johan nih Asia ram Khrihfabu pasarih hna sinah hitihin a bia a donghter. “Hna a ngeimi nih cun Thiang Thlarau nih Khrihfabu hna sinah a chimmi bia kha thei ko seh.” (Biathlam 2:7; 2:11; 2:11; 2:17; 2:29; 3:6; 3:13; 3:22). Ngaihna hnakhaw kan ngeih ahcun, Thiang Thlarau chimmi bia cu kan theih khawh ko. Amah chimmi bia a ngai duhtu hnakhaw kan ngeih ahcun kan theih ko lai, Cucaah, kan thlarau hnakhaw hi tung chin lengmang ko hna u sih.

7. Thiang Thlarau cu serhsat le hmih khawh a si.

Bawi Jesuh cu serhsat khawh a si bantukin Thiang Thlarau cu serhsat khawhmi a si. Heb. 10:29 chungah hitihin kan hmuh. Cu hmanh cuti a si ahcun, Pathian Fapa ze i a rel lotu cu zeitindah tuah a si lai? Sualnak in a thenhtu Pathian biakamnak thisen ze i a rel lotu cu zeitindah tuah a si lai? Vel a ngeitu Thlarau a nihsawhtu cu zeitindah tuah a si lai?

Thiang Thlarau cu kan tuahsernak le kan bia in sersat khawh a si. Bawipa kha kan khamhtu a si ti kha hngalh hnu i kan i let than ahcun, Thiang Thlarau kan serhsat a si. Cuhleiah, 1 Thesalon 5:19 chungah, Paul nih,” Thiang Thlarau kha dawn hlah u,” tiah a ti. Hi mi nung a simi Thiang Thlarau pasarih hna nihhin Thiang Thlarau cu mi hrimhrim a si ti fiang taktak in an kan chimh i an kan hmuhsak ko. Thiang Thlarau cu thawnnak huham men a si hrimhrim lo.

Thiang Thlarau I Sining Muisam Pasarih:

1. Thiang Thlarau cu lungthin ruahnak a ngei.
2. Thiang Thlarau nih duhning a ngei.
3. Thiang Thlarau cu hngalhnak a ngei.
4. Thiang Thlarau cu dehhlen khawh a si.
5. Thiang Thlarau cu thangchiat khawh a si.
6. Thiang Thlarau cu a holh kho.
7. Thlarau cu serhsat le donh khawh a si.

**B. AMAH CU THUMKOMH PATHIAN AH
CHUNGTEL A SI**

Tuan deuh i kan chim cang bantuk khan, Thiang Thlarau cu thumkomh Pathian ah chungtel pakhat a si. Amah nih cun Thumkomh Pathian ah a dang chungtel a simi Pa le Fapa nih an ngeihmi ziaza le sining vialte kha a ngeih dih. Thiang Thlarau cu Thumkomh Pathian i chungtel pakhat a si hrimhrim ti fianternak cu Baibal cang hmun tampi ah hmuh khawh a si ko nain, hmun ruk lawng kan zoh hmanh lai.

1. Amah Cu Zungzal Hmunmi A Si

Thumkomh Pathian sining lakah pakhat cu a hmun zungzalmi an si (Salm 90:2, 1 Timote 1:17 zoh). Hramthawknak an rak ngei lo, donghnak zong an ngei lo. Jesuh cu a si ciami, a si liomi le a si laimi a si peng ko. (Biathlam 1:4). Heb. 9:14 chungah, Lamkaltu Paul nih hitin a chim. “Khrih thisen nih cun zeitluk in dah a tuah khawh chinchin lai! Zungzal hmunmi Thlarau in a tlingmi raithawinak bantu kin Pathian sinah Amah le Amah cu aa pe. Kannih nih Pathian nung kha kan biak khawh nakhnga, santlai lomi rian kan tawnmi kan chiaṭha thleidannak chung i a cammi kha a thi in a kan thenhpiak lai.”

Cucaah Baibal nih Thiang Thlarau cu a hmun zungzalmi a si kha a fianter ko. Thumkomh Pathian ah chungtel a simi a dang pahnih hna nih an ngeihmi ziaza le sining vialte kha a ngeih dih ve ti zong a fiang ko.

2. Amah Cu Hmunkip Ah A Um Dih Khomi A Si.

Thumkomh Pathian i a sining pakhat cu hmunkip ah an um dih kho. Caankhat tein hmunkip ah an um kho. Jeremiah 23:24 chungah Bawipa nih hitin bia a hal. Ka hmuh khawh lo dingin a ho tal aa thup kho hnga maw? Pathian cu van le vawlei ah hin a khat dih. Jesuh voi hnihnak aa thup kho hnga maw? Pathian cu van le vawlei ah hin a khat dih. Jesuh voi hnihnak a rat ṭhan tikah vawlai cung mivialte nih an hmuh dih lai. (Biathlam 1:7, Mat 24:30). Thiang Thlarau zong khuazakip ah a um kho ve. Amah cu caankhat taah hmunkip ah a um kho ko.

Salm 139:7 chungah David nih hitihin biahalnak a rak tuah. “Na Thlarau sin hin khuazei ah dah ka zam khawh lai? Na hmaika hin khuazei ah dah kaa thuh khawh lai?” Hitihin a peh rih, “Vancung ah khin hung kai ning law cuka ah cun na rak um ko lai; mithi khua ah khin vung it ning law, cuka zongah cun na rak um ṭhiamṭhiam ko lai. Nichuahlei ah khin lo diam in hei zuang hnik ning law, asiloah Nitlaklei a hlatnak bik

hmun zongah khin hei um hnikning law, cuka zongah cun a ka hruaitu dingah nangmah na rak um thiamthiam ko lai (Salm 139:8-10).

Pathian nih cun hell kong zong vancung kong zong a uk dih. Hell kong langhnak ah a hmutu paoh nih, cucu a dik an ti cio dih. Siangpahrang David nih cun, cucu a hngalh caah, khuazei paohah kal ning law, ka ze i a pe lo, a rak ti. Thiang Thlarau nih a ka umpi peng ko, ti kha a hngalh. Cucaah cun, ceunak chung i kan kal ahcun, khoika i kan kal hmanhah Thiang Thlarau nih a ka umpi zungzal ko ti kan hngalh peng awk a si.

3. Amah Cu Zeizong Vialte A Tuah Khotu A Si

Thumkomh Pathian i a dang chungtel pahnih hna bantu kin Thiang Thlarau cu zeizong vialte a tuah khotu, asiloah nawl ngei dihtu a si. Luka 1:35 chungah, vanmi nih Mary sinah hitihin a chim. “Thiang Thlarau na chungah a phan lai i, Pathian thawnnak cu na chungah aa fu lai. Hi ruangah hin a thiangmi fa cu Thiang Thlarau Fapa ti a si lai. Thiang Thlarau cu ! A sang bik i thawnnak” ti a si, zeicahtiah Amah nih nawl ngeihnak vialte a ngeih dih.

Jesuh nih vancung a kai laite ah khan Mat 28:18 chungah, “Vancung le vawlei cung i nawl ngeihnak vialte cu pek ka si cang”, tiah a rak chim. Hi Baibal cang hin, Khrih i kum thum le a cheu chung vawlei cungah rian a tuan khawhnak dingah, Thiang Thlarau nih chiti a thuh, thazang a pek i a thawnter. Nawl ngeihnak vialte kha Pa nih Thiang Thlarau thawngin Jesuh sinah a pek cang. Zeicahtiah Thiang Thlarau cu Khrih bantu kin zeizang vialte tuah khotu a si i, Thumkomh Pathian i chungtel pakhat a si ti a fiang ko. Zekariah 4:6-7 chungah, Bawipa nih Zerubabel sinah a chimmi cu, Tempal saknak an dawntu Persia uknak na tei khawhnak ding le Tempal sak na lim khawh nakding cu minung thawnnak thawngin a si lo; Thiang Thlarau thawnnak thawngin Tempal sak cu na lim lai, tiah a si. Thiang Thlarau cu zeizong vialte tuah khotu a si! Vawlei cung ramkip i an harnak le dawnkhantu vialte

kha Thiang Thlarau nih cun a teipiak khawh ko hna.

Dohtu ral hna nih an rathnawh hna tikah, Ami hna nih an himnak dingah Amah zoh kha an hngalh lo ruangah Pathian nih a sik le a mawhchiatnak hna kong kha Baibal cang hmun tampi ah hmuh khawh a si. Pathian nih Hezekiah kha a rak mawhchiat, zeicahtiah, Jerusalem lak awkah a rami Asirian ralkap kha rak doh awkah bawm dingin Izip ram ah lamkaltu (ambassadors) a rak thlah hna. (Isa 31:1-5; 36:6 zoh). Hihi, zeizong vialte a tuah khotu Thiang Thlarau thawnnak thawngin a si i, zeitik paohah kan i bochan peng awk a si.

4. Amah Cu Zeizong Vialte Hngal Dih Khotu A Si.

Thiang Thlarau sining pakhat cu, zeizong vialte hngal dih khotu asiloah hngal dihtu a si. Lamkaltu Paul nih, 1 Korin 2:9-11 chungah hitin a ti. “Ahothmanh nih a hmuh bal lomi le an theih bal lomi, a si kho lai tiah, ahothmanh nih a ruah in an ruah bal lomi, kha thengte kha Pathian nih Amah a dawtu hna ca i a timhmi cu a si. Cu biathli cu Pathian nih a thlarau in kannih sinah khan a phuan. Thlarau nih cun zeizong vialte kha a dah a hriah dih, Pathian nih aa tinhmi a thukmi hmanh kha a coih dih hna. Minung cu a chung i a ummi amah thlarau nih kha a konglam cu a dihumnak kha a dihumnak in a hngalh ve.”

Minung cu thlarau pakhat a si. Cu minung cu taksa pum chungah a nungmi thlarau a si. Mi pakhat cu a thlarau kan hngalh tik lawngah fiang tein hngalh taktak khawh a si. Pathian velngeihnak thawngin midang thlarau va hngalh khawhna kan ngei, zeicah tiah kanmah zong thlarau kan si ve. Cubantuk cun, Thiang Thlarau nih Pa kha a hngalh, zeicahtiah Thiang Thlarau cu Pathian a si. Thiang Thlarau nih cun Pathian le minung nih an ngeihmi vialte kha a hngalh dih. Cucaah hngalh kan duhmi zeipaoh kha Thiang Thlarau sinah hngalh nakding kan hal awk a si. Thiang Thlarau i a riantuanmi lakah pakhat cu, Pa le Fapa kong thil hna kha kan sinah phuan hi a si.

5. Thiang Thlarau Cu Bawipa Le Pathian In Kawh A Si

Baibal thluanchuak ah hin Thiang Thlarau cu Pathian ti in kawh a si kha kan hmuh. Ananias nih Thiang Thlarau sinah lihbia a chimnak kong ah khan, Peter nih Lamkaltu 5:3-5 chungah, “Ananias, zeicahtiah Thiang Thlarau cu na dehhlen? . minung na dehhlen hna a si lo, Pathian na dehhlen a si,” a ti. Hika Baibal cang ahhin, Thiang Thlarau cu Pathian tiah fiang tein kawh a si.

2 Korin 3:16 chungah Thiang Thlarau cu Bawipa ti zongin kawh a si.” Moses cu Bawipa lei i a hun i mer ahkhan puan cu aa hawk a tibang khan cu puan cu a hawk cang. Hi zawn i “Bawipa” a timi hi thlarau a si i, Bawipa Thlarau a umnak paohah luatnak a um. Kannih caah hmai khuhnak puan kha a um ti lo caah kan dihlak in Bawipa sunparnak cu thlang chung i kan thla a langh bang khin kan lanhter; Cuticun sungpar chin lengmang in Amah lo chin lengmang ah thlen kan si i, cucu Thlarau a simi Bawipa riantuannak cu a si. Bawipa ti cu Jesuh Khrih i a sining min a si. Cucaah Thiang Thlarau cu Thumkomh Pathian chungtel hrimhrim a si, zeicahtiah Amah cu Fapa sining min kawh a si.

6. Amah Cu Khrih Nih Thumkomh Pathian I Chungtel A Si Tiin A Chim

Bawi Jesuh Khrih nih Johan 15:26 chungah Thiang Thlarau cu Thumkomh Pathian i chungtel a si tiah a chim. “Sihmanhsehlaw Ka Pa sinin a rami Hnangamtertu/ Fimchimtu biatak Phuangtu Thlarau cu a ra lai. Ka Pa sinin nan sinah ka rak thlah lai i Keimah kong kha an chimh hna lai’. A kal hnu i Amah airawltu dingah a dang pakhatkhat thlah dingin a zultu kha a chimh hna. Cu aiawhtu cu Thiang Thlarau hrimhrim kha a si. Fapa cu Pa sinin a rat bantukin Thiang Thlarau zong Pa sinin a rami a si ve (Jhn 16:7).

**Thumkomh Pathian i chungtel a simi
Thiang Thlarau a sining paruk:**

1. Amah cu zungzal hmunmi a si.
2. Amah cu cankhat teah hmunkip i a um khomi a si.
3. Amah cu zeizong vialte tuah khotu a si.
4. Amah cu zeizong vialte hngal dihtu a si.
5. Amah cu Bawipa le Pathian tiin kawh a si.
6. Amah cu cu Khrih hrimhrim nih thumkomhPathian i chungtel a si, a ti.

C. THIANG THLARAU I HMELCHUNHNAK

Baibal chungah Thiang Thlarau i hmelchunhnaak le sining cu phun tapi in chim a si. Amah cu Pathian Bia nih sining phunphun in a langh tei i, cu hna cu ruat hna u sih ti ka duh.

1. Ṭhuro

Kan hngalh bikmi le kan ton tam bikmi Thiang Thlarau i hmelchunhnaak cu ṭhuro a si. Vawlei cung dihlak ah hin ṭhuro cu daihnaak le Thiang Thlarau i hmelchunhnaak ah ruah cio a si ko. Jesuh tipil a rak in lioah khan, ti chungin a hong chuah ah van kha aa hung i Pathian Thlarau cu ṭhuro bantukin a rung zuang i a cung ah aa fu i, a ceu (Mat. 3:16). tipil petu Johannih, ṭhuro bantukin thlarau vancung in a rung ṭum i Jesuh cung i aa fut kha ka hmuh” (Johan 1:32), tiah hngalhtu a sinak a chim.

Thuro nih Thiang Thlarau sinnig phunphun a langhter. Zohchunhnak ah, thuro nih cun hnit (gallbladder) a ngei lo. Hnit cu a kha i, thuro leiah kan hmanh tawn, cucu thuror chungah a um lo. Cu bantuk te cun, Thiang Thlarau chung zongah chiatkhatnak zeihmanh a um ve lo.

2. Chiti

Thiang Thlarau i hmelchunhnak dang pakhat cu Chiti a si. Bawipa Jesuh cu Thiang Thlarau in chiti thuh a rak si. Biakam Thar chan ah cun, chiti thuh hi rak hman a si caah, chiti cu Thiang Thlarau i hmelchunhnak ah hmah a hung si. Konelias innchung i Pater nih biatak rak chim ahkhan, “Pathian nih Nazareth Jesuh cu Thiang Thlarau le thawnak huaham in chiti a thuh (Lamkaltu 10:38),” tiah a fiang tein a phuan. Khrih cu chiti thuhmi a rak si.

Lamkaltu Jeim nih cun hitihin a rak forh hna. “Azawmi nan um ahcun, Khrihfa upa kha au hna u law thla in campiak hna seh law, Bawipa min in chiti kha in thuh hna seh (Jeim 5:14). Chiti thuh a hmang hmasa biktu cu Jakob a si, Bethel i Bawipa biakbuk a rak ser ah kha a rak hman (Gen. 28:18-19). Exodus 30:23-31 chungah kan hmuh bantukin chiti thuhnak cu biaktheng (tabernacle) thilri toihnak le tlangbawi hna nih rianthiang an tuan khawh nakhnga chiti an rak thuh hna. Zumtu hna chiti a kan thuhtu cu Thiang Thlarau a si.

3. Mei

Hngalh ciomi Thiang Thlarau hmelchunhnak a dang cu Mei a si. Heb. 12:29 chungah, “Kannah kan Pathian cu mi kangh a hmangmi mei a si caah upatnak le thihnak in Amah duhning tein bia u sih law, Amah chungah cun i lawm u sih,” ti in kan hmuh. Lamkaltu 2:3 chung zongah, “Meizik he aa lomi leite an hung chuah kha an hmuh hna i cuka i a ummi an dihlak chungah pakhat cioin an i fu,” tiah Pentecost ni i minung 120 cung i Thiang Thlarau chiti toihnak hmasa bik kong cu roca an rak tial ko.

Lamkaltu Paul cu Thiang Thlarau le Mei in tipilnak an rak ing. (Thlarau Baptistma). Hihi, Johan i Bawipa nih a tuah lai tiah a rak chimchungmi bak kha a si.” Kei nih cun, sual ngaichih hmelchunhna ah ti in tipil kan pek hna, asinain ka hnu i a ra dingmi cu keimah nakin a ngan deuh, A kedan hri phoih awk hmanh ah kaa thlak lo, Amah nih cun Thiang Thlarau le mei in tipilnak an pek hna lai (Mat. 3:11). Thiang Thlarau baptistma ah cun, Thlarau toih lawng a za lo, mei aa tel hrimhrim a hau.

England ram tlangcung i Thlarau baptisma ka tonnak kha ka philh kho lo. Bawipa sin ah Thiang Thlarau baptisma hmu dingin caan zeimawzat ka rak hal nain ka rak hmu lo. voi khat cu zungkharni (holiday) ah, Bawipa he i tong dingin England ram rilikam ah kal dingah Bawipa nih a kan fial. Cuticun, ka zalsanh Baibal fate kaa ken i, aa dawh ngaingai tlang Dartmoor ah bus in ka kal.

Bus nih cuka a phak tikah, hawidang khuazei i an kal kha bus dinhmun cun ka hngak. Cun Bawipa he lawng kan si khawh nakding hmunding ah ka va kal. A nuam, a rem le a daimi hmuh ka phak tikah, Bawipa sinah Thiang Thlarau baptisma pe dingin hal hram ka thok. Cuti thla ka cam lioah cun, aw pakhat nih, “John, John” tiin a ka auh kha fiang tein ka theih.

Zeiti tuah awk k a hngal lo i, Johan Thawngtha cauk hnakhkat hnu hnakhkat in ka kau. Ka kutdong cu Johan 20:22 ah a tang, cucu Bawi Jesuh nih a zultu hna sinah, “Thiang Thlarau kha hmu ko u,” a ti hnanak zawnte kha a si. Cu cangka, ka chungah, zeizeimaw cawlcangh aa thok i, holhtheihlo in ka holh colh. Thiang Thlarau baptisma ka hmuh hnuah, ni tamnawn chung ka takpum kaa tawng ngam lo. Zeicahtiah a lin tuk hringhran. mei chung i a um taktakmi bantuk ka si ko. Cucaah, Thiang Thlarau tipilnak co tikah, Thiang Thlarau hmelchunhna pakhat a simi Thlarau mei aa telchih.

4. Thli

Baibalca chungah Thiang Thlarau hmelchuhnak pakhat cu “Thli” in chim a si. Pentecost ni ah khan, Thiang Thlarau cu zumtu hna an i pumhnak innkhan chungah thlitu a fakpi a hrangmi thawng bantu kin a khat dih. Cu a lianngan ngaingaimi le ñihnung lei a simi Thiang Thlarau langhnak cu Lamkaltu 2:2 chungah hitihin roca ñial a si. Chikhatte ah khin van in Aw pakhat a rung i a thawng cu thlitu fakpi in a hrangmi thawng bantu k a si i an ñhutnak inn kha a khat dih.” Ezekiel 37:9 chungah, profet kha thil sinah nawlpek ding a fial. “Maw thli, ra tuah, a kakip in ra law hi mithi hna chung hin lut tuah law nung hna seh,” a ti. A chim bantu kin an hung nung i, ralkapbu nganpi an hung si.

5. Ti

Thiang Thlarau cu Ti he zong aa pehtlai. Johan 7:37-38 chungah hitihin kan hmuh. A biapi bikmi puai donghnak ni ah Jesuh cu a dir i , aw thangpi in, “A ti a halmi paoh cu ka sinah ra u law ra ding u. Keimah a ka zumtu paoh cu a lung chungun tiva nung an put lai,” a ti.

Hi chingchiah awktlak bia Jesuh nih a chimmi hi, kum tampi hnuah, dawtmi Johan nih amah ñialmi Thawngñha cauk chungah, Thiang Thlarau baptisma kong ah hitihin a fianter. Jesuh nih a chim duhmi cu Thlarau kong kha a si, cu Thlarau cu Amah a zumtu paoh nih an hmuh ding kha a si. Cu caan ah cun Thlarau cu pek an si rih lo, zeicahtiah Jesuh cu sunparnak in thawhter a si rih lo, (Johan 7:39) a ti.

Thiang Thlarau in tipilnak kan in hnu lawngah, Thiang Thlarau hmelchunhnak a simi ti cu kan lungchung in tiva nung bangin a put kho lai. Baibal thluanchuak ah hin ruahsur cu Pathian Thlarau toih phun in ruah a si ko.

6. Ceunak

Thiang Thlarau i hmelchunnak a dang pakhat cu (Ceunak) a si. Moses i biakbuk (tabernacle) thiang chungah khan Mei vannak pakhat a um i, cuka ah cun phazawngdan pasarih van khawh a si. Cu nih cun Bawipa i Thlarau pasarih kha a aiawh. Cu meivannak cu, kha hmunthiang i ceunak petu a si. Cucaah Ceu zong hi, Thiang Thlarau sining phun khat a si ve. Kan hrinthar tikah kan lungthin chungah ceunak a um, zeicahtiah Thiang Thlarau a hung lut cang (2 Korin 4:6). Khrih he kan kal ti paoh ah, cun ceunak cu a ceu deuh chin lengmang hrimhrim lai. Sihmanhsehlaw, a caancaan ah cun, Pathian kha hnulei kan chit tikah cu ceunak cu a mit tawn (Rom 1:21, Mat 6:22-23).

7. Pa Mincan A Ngei (Masculine Pronoun)

Baibal Cahlan le Baibal Cathar thluangthluan dihlak chungah hin, Thiang Thlarau dihlak chungah hin, Thiang Thlarau cu Mipum in chim a si peng. Isaiah 40:13 chungah, “Bawipa Thlarau cu a hotal nih hihi an tuah awk a si tiah an chim kho maw? Amah (He) cu a ho tal nih ruahnak an cheu kho maw?” tiah kan hmuh. (Bawipa a si, Bawinu a si lo; Amah (He) a si (She) a si lo a lettu chapmi) Hi Baibal caang ahhin, Thiang Thlarau mincan ah (His) le (Him) a hman. Baibalca Thar hi Greek holh in rak tial a si, zeicahtiah cu caan lioah dihlak (khuazakip) holh a rak si. Cozah zungholh a rak si i, Greek holh cu vawlei a rak si. Greek holh in rak tialmi Cathiang nihhin Thiang Thlarau i Mipa sining a fianter khun. Bawi Jesuh Khrih nih Thiang Thlarau kong kha, (Johan 16:7-8, 13-14) chungah a chim tikah, Greek biafang “ekeinos” a hman i a sullam cu ‘pa’ mincan a simi he = mahpa) a si. Cucaah cun, Thiang Thlarau cu Pa le Bawi Jesuh Khrih he an i lo i, an dihlak in pa sining le pa min an an ngei dih.

Baibal Cahlan chungah bia in suaimi Thumkomh Pathian dawh tukmi cu Abramham, a fapa Isak le an salpa Elizer kong in kan hmuh.

Abramham (Pa Pathian) nih biakkamhmi fapa Isak (Fapa Pathian) a ngeih i, a pa ngeihmi thil vialte rocotu ding a rak si. Abramham nih a fapa Isak cahrang i mo (nupi) a kawl tikah, Elizer (Thiang Thlarau Pathian) kha Mesopotamia ram i a ummi a rualchan chungin thim (kawl awkah a thlah. Nihin ahhin, Panih Fapa a simi Bawipa Jesuh Khrih cahrang Mo nupi a kawl cuahmah lengmang ko. A ngaite ti ahcun, Khrih Mo (nupi) zumtu vialte hi kan si dih ko.

Khrih Mo (nupi) si dingah si khawhnak a herh. Elizer nih Isak i Mo (nupi) dingah mizeipaoh a thim hna lo bantuk khan Thiang Thlarau zong nih Khrih Mo (nupi) si khawhnak a ngeimi lawng a thim ve. Elizer nih Rebekah a thimnak chan cu, toidormi (sal lungput ngeimi) le teimami (miteima) a si. Elizer din awkah tikhur ti a thanpiak lawng si loin a kalauk hna din awk iangin thanuam tein a thanpiak caan saupi a rau theu lai. Cubantuk cun, Thiang Thlarau zong Khrih i Mo (nupi) si dingmi a kawl cuahmah peng ve ko. Baibal chungah hi tluk zohchunh awk thami minung pathum kan hmuhmi nih hin Thumkomh Pathian cu pa a si, ti fiang tein a langhter.

Thiang Thlarau Hmelchunhnak Hna

1. **Ṭhuro**
2. **Chiti**
3. **Mei**
4. **Thli**
5. **Ti**
6. **Ceu (Ceunak)**
7. **Pa mincan (Pa min aiawhtu)**

D. THIANG THLARAU I A MIN HNA

Mi (minung) pakhat a simi nih cun, hawidang he i lawh lonak le amah siningte a langhtertu cu “min” a ngeih hi a biapi ngaingaimi a si. Min hi vawleicung minung vialte nih kan ngeih cio dihmi a si. Thiang Thlarau zong nihhin, man tampi a ngei ve. Cu min hna nih cun, Thiang Thlarau i ziaza, kokek sining le a rianṭuannak an phuan. Atu hi, Baibal chungah a langhsarmi Thiang Thlarau i a min biapi bik kan zoh tuah hna lai.

1. Pathian Thlarau

Baibalthiang chungah a tu le a tu in an hmanmi Thiang Thlarau min cu Pathian Thlarau hi a si. Genesis 1:2 chungah, “Vawlei cu mui zong a ngei lo, pungsan zong a ngei lo, a kawlawngpi a si. Rilipi hmai cu muihnak nih a khuah i, ti cungha cun ‘Pathian Thlarau’ cu aa chok,” ti in kan hmuh. Baibalca Thar ah nan chung i a um kha nan hngal lo maw?” (1 Korin 3:13).

2. Biaceih tu Thlarau

Thiang Thlarau min a dang pakhat cu ‘Biaceih tu Thlarau’ a si. Profet Isaiah nih cun hitihin a rak chim. Bawipa nih Zion fanu cu a ṭhawnnak in bia ceih hna lai i, a thenh hna lei. Jerusalem cu a sualnak le a chungah thisen chuahmi kha a ṭawlpiak.

Biaceih tu Thlarau a simi Thiang Thlarau nih cun mizeipaoh kha an sualning in bia a khiah hna. Biaceih tu Thlarau nih cun minung kha an sualzia a hngalhter hna i, an herhmi zong a hngalhter hna, asinain ruahchannak innka a hunpiak hna.

3. Mei Thlarau (Khanghtu Thlarau)

Thiang Thlarau cu Isaiah 4:4 chungah cun, ‘Khanghtu Thlarau’ ti in

kawh a si. “Bawipa nih Zion fanu hna fihnung a ʔawl tikah Jerusalem cu a sualnak le a chungah thisen chuahmi kha a thenhpiak lai (Isaiah 4:4).” Bawipa i minung hna kha khanghthiammi Thlarau Mei nih a thianter hna. Amah he pehtlaih in kan nun ahcun kan lungthin chung i a ummi sualnak hivai vialte cu mei in a khangh dih lai (Mat. 3:11-12).

4. Biatak Thlarau

Thiang Thlarau i min a dang pakhat cu ‘Biatak Thlarau a si’. Cu min cu Johan 14:17 chung, Amah biak phuangtu Thlarau nih an umpi hna; vawlei nih cun, a hmuh lo ca le a hngalh lo caah a cohlang kho lo, asinain Amah cu nan sinah a um i na chung i a nun caah nannah nih cun nan hngalh (Johan 14:17), ti in a um. Bawipa nih Biatak thlarau kong cu Johan 16:13 chungah hitihin a chim.” Biatak Phuangtu Thlarau a rat tikah, Amah nih biatak chungah an luhpi hna lai. ‘Keimah nawl a si’ ti in zehmanh a chim lai lo. A theihmi le a ra lai dingmi thil kong tu kha an chimh hna lai, Jesuh nih Johan 15:26 chungah, “Keimah cu Biatak . ka si” a ti. Biatak cu Thumkomh Pathian sining vialte hunnak ‘Tawhfung’ a si.

5. Nunnak Thlarau

Thiang Thlarau cu Nunnak petu Thlarau ti zongin kawh a si. “Nithum le a cheu hnuah Pathian sinin Nunnak Thaw kha a ra i an chungah a lut i, annih cu an dir; a hmutu vialte cu an thlakawk a bar hna (Biathlam 11:11).” Lamkaltu Paul chimmi bia zong hitihin kan hmuh. “Khrih Jesuh he aa pehtlaimi nunnak a kan petu thlarau phung nih cun sualnal le thihnak phung chung khan a kan luatter cang (Rom 8:2). Biatak petu a si. Nunnak cu Bawipa Jesuh leiah i bek u” tiah forh kan si. Zeicahtiah Amah cu nunnak a kan petu a si. Cucaah Nunnak taktak a kan petu Thiang Thlarau a si, Amah he kan i then ahcun nunnak kan ngei kho lo.

6. Pathian Fa I Cohlang Thlarau

Thiang Thlarau i a mindang pakhat cu Pathian Fa i Cohlangtu a si. Mithiang Paul nih cun, Rom 8:15 chungah, “Pathian nih an pekmi hna Thlarau cu sal i an kirpi thantu hna ding Thlarau a si lo, therphang lengmang i nan rak nunning ah an kirpi thantu ding zong a si fawn lo. Pathian fa ah a kan sertu dingtu kha a si i Amah nih cun Pathian kha, ‘Ka Pa, Ka Pa’ tiah a kan auter khawh” a ti. (Galati 4:6 zongah zoh) temtawntu thlarau cu Satan sinin a ra. Luatnak kan hmuh khawh lonak dingin lihchim hmangmi a si. Sihmanhsehlaw Thiang Thlarau nih Pathian innchungkhar minung si dingin a kan cohlan tikah cun, a muimi pennak chungin a kan luatter. Thiang Thlarau cu Pathian fa ah i Cohlangtu Thlarau a si.

Rom pennak chungah cun, fa i cohlanak phungzulh in hngalhpitu pasarih hmaiah cakhenh in fehter a rak si. Hi hngalhpitu pasarih hna hi Pathian Thlarau Pasarih hna aiawhtu an si i, Pathian fa ah cohlan kan si kha kanmah thlarau he tehte an khandi. Paul nih cun Rom 8: 16 chungah hitihin a fehter. “Pathian thlarau le kan thlarau cu hmunkhat ah an i fon i, Pathian fa kan si kha tehte an khan.”

7. Biakammi Thlarau

Thiang Thlarau cu Efesa 1:13 chungah, hi Thlarau kong cu kan hmuh khawh. “Khamhnak an phorhtu hna Thawngtha biatak kha nan theih tikah Khrih kha nan zumh i Pathian nih a ta nan si hmelchunhnak cu nan cungah a khenh; cu hmelchunhnak cu bia an kamhmi hna thlarau an pek hna hi a si,” a ti. Pathian nih Thiang Thlarau thlah dingin bia a kan kamh. Pathian i minung hna cungah biakammi rianrang in a tlintertu cu Thiang Thlarau a si.

8. Velngeitu Thlarau

Hebru 10:29 chungah, “Cu hmanh cuti a si ahcun, Pathian Fapa ze i a rel lomi cu zeitindah tuah an si lai? Sualnak in a thenhtu Pathian biakamnak thisen ze i a rel lomi cu zeitindah tuah a si lai? Vel a ngeimi Thlarau a nihsawhtu cu zeitindah tuah a si lai? A in laimi dantatnak cu zeitlukin dah a ngan chinchin lai?” Thazang kan chamhbau tikah thawnak a kan petu cu velngeitu Thlarau hi a si. (Heb. 4:16). Cucaah zumtu pakhatkhat nih Thiang Thlarau kha a ngaih a chiatter ahcun, a nunnak chungah a rung lutmi Velngeihtu Thlarau kha a kham a si.

9. Sunparnak Thlarau

Thiang Thlarau i a mindang pakhat cu ‘Sunparnak Thlarau’ a si. Dawhnak Thlarau ti khawh zong a si. (Calettu) Peter nih 1 Peter 4:14 chungah hitihin a kan forh. “Khrih zultu nan si ruang i serhsatnak nan in ahcun, nan caah lunglawmh awk a va si dah; cu nih cun sunparnak a ngeimi Thlarau, Pathian Thlarau kha nan cungah a um, ti kha a langhter.” “Harsatnak phun zakip in a kan vengtu cu hi ‘Sunparnak Thlarau’ hi a si. “Pathian Sunparnak nih khua cu a pumpi in a khuh lai i a humzual lai (Isaiah 4:5)” tiah kan hmuh.

10. A Thiangmi Thlarau

A hnu bik ah, Thumkomh Pathian i Mipum pathumnak a simi Thiang Thlarau i a min cu “A Thiangmi Thlarau” a si. Khrih nih Luka 11:13 chungah hitihin a rak chim. “Hi tluk i a thalomi hmanh nih nan fale kha thiltha pek nan hngalh ahcun, vancung i a ummi nan Pa nih cun Amah sinah Thiang Thlarau kha halmi cu zeitluk in dah a pek chinchin hna lai? a rak ti. Siangpahrang David nih cun hitihin thla a rak cam. “Nan umnak hmun khan ka thawl hlah, Na Thiang Thlarau kha ka lakkhanh hlah” (Salm 51:11). Pa le Fapa an thian bantu kin Thiang Thlarau zong a thiangmi a si ve. Amah nih kannih kha thianter a kan duh.

Thiang Thlarau I A Min Hna

1. Pathian Thlarau
2. Biaceihthu Thlarau
3. Kangh hmangmi Thlarau
4. Biatak Thlarau
5. Nunnak Thlarau
6. Cohlangtu Thlarau
7. Biakammi Thlarau
8. Velngeimi Thlarau
9. Sunparnak Thlarau
10. A Thiangmi Thlarau

Dal khatnak biadonghnak i ka chim than duhmi cu Thiang Thlarau cu Mi bakte a si. Mi (minung) pakhat i a ngeih dingmi sining vialte a ngeih dih. Cucaah cun, Pa le Fapa kan dawt hna ahcun, Thumkomh Pathian i chungtel Mi pathumnak a simi Thiang Thlarau zong thukpi in hngal u sih law lungthin tak tein daw hna u sih!

Then Hnihnak

THIANG THLARAU RIANŦUANNAK

Then hnihnak ah hin Thiang Thlarau rianŦuannak phun dangdang kong kan ruat tuah hna lai. Mi pakhat nih Pathian kong (theology) a cawn tikah a cheuchum lawng a cawn khawh, zeicahtiah a lianngan tuk hringhranmi le dongh a thiam lomi Pathian kong cu minung nih hngalh dih khawh ding a si hrimhrim lo. Thumkomh Pathian i chungtel mipum pathumnak a simi Thiang Thlarau rianŦuannak kong chimfian khawh a si lo. Sihmanhsehlaw, Thiang Thlarau nih vawlei cung mithiang hna sinah rian a Ŧuanning phun phun (vialte) kha Baibal Cathiang nih a kan hmuhsak ko.

1. Amah Cu Hnangamtertu A Si

Khrih nih Thiang Thlarau kha Hnangamtertu ti in a kawh tikah, A rianŦuanning phunphun lakah pakhat kha a phuan a si. Johan 14:16-17 chungah, Bawipa nih Lamkaltu hna sinah hitihin a chim. “Ka Pa kha ka hal lai i, Hnangamtertu a dang (sining aa khatmi) kha an pek hna lai i an umpi zungzal hna lai. Amah cu biatak phuangtu Thlarau a si; vawlei nih cun a hmuh lo le a hngalh lo caah a cohlang kho lo; asinain Amah cu nan sinah a um i nan chung i a nun caah nannih nih cun nan hngalh.”

Thiang Thlarau i a rianŦuanmi a biapi bik pakhat cu mithiang hna hnangamter hi a si. A ngaingai ti ahcun, Hnangamtertu cu pathum an um i, Pa, Fapa le Thiang Thlarau an si. Hnangamtertu timi cu lungdaihertu le thazaang petu tinak a si ko. Greek biafang a simi ‘parakletos’ kha ‘hnangamtertu’ ti in lehmi a si. Hi biafang nihhin kokek holh sining dawh ngaingaimi a ngei. Biakam Thar chan lioah khan cun, hi biafang nih hin, ralkap lei sining dirhmun kha an rak sawhtermi

a si. Rom pennak cu a liannganmi a ralkapbu le felfai tein cawnpiakmi a ralkap hna fimthiamnak thawngin a min a rak thang ngaingai. Ralkap pawl hi zeitluk in an fimthiam ko zongah thazang pek cu an herh thiamthiam ve ko, a bik in suimilam tampi chung hmun nuam lo le lamhar ah rethei ngaiin an kal i, an hmaiah ral thning tuk (doh) ding a ngeimi hna ca ko ah thazang peknak le hngangamtetu cu a herh khun. Hi raltuknak ah hin ralkap (minung) tampi kan thi sual kho, ti a phangtu caah a herh chinchin.

Cucaah cun, Rom pennak chung i ralkap rian a tuanmi le raltu dingmi hna thazaang peknak le forhnak ah, 'parakletos' timi biafang hi rak hmanmi a si. Cu hna cu ralkap hna pawngin a dirkamtu mibu an rak si. Ral a tu dingmi ralkap pawl an kal cuahmah le an tlik thluahmah lioah khan, cu mibu hna cu cheng le lawi he, khuang le dar he, au le khuan he, forhnak bia, faknak bia, hnangamnak bia, thazaang peknak bia phunphun chim pah le teinak hla thatha le hla dawhdawh sak pahin ralkap pawl kiangkap cun an zulh thluahmah ve hna. Vainam kha an i put i, thinphang le tha thirmi ralkha; pawl cu an lehhnawh hna i thazang an pek hna. (Heb. 12:12 kha zoh). Parakletos (thazang petu) hna nih cun an ral pawl i derthawmnak le an rak tei bal ciacang hnanak kong kha an hngalhter than hna. Cuti an aukhuan hnawh hna tikhah Rom ralkap pawl cu an tha a tho i, an lungral a tha.

Jesuh nih Thiang Thlarau cu Parakletos asiloah Hnangamtertu tiah min a bunh. Thiang Thlarau nih cun kan nun lamtluan chuk le cho harnak vialte chuangah a kan kalpi peng. Cucu kan hngalh ahcun, kharuuhah a phu kho lo maw? A taktak le a ngaingai ti ahcun, zehmanh th awk kan ngei ti lo, zeicahtiah kan si kho ti lo ti i kan ruah caan paohah Thiang Thlarau nih thazaang thar pek ding le hnangamter dingin a kan umpi zungzal ko. Amah nih cun a hlan i teitu kan rak sinak kha a kan hngalhter than peng. Voi tampi cu kan sung ko lai ti i kan ruah hmanhah fawi tein ral cu kan tei tawn ko, zeicahtiah Thiang Thlarau nih kan pawngin a kan umhnawh. Jesuh hrimhrim nih nanmah lwang cun kan kaltak hna lai lo, tiah bia a kan kamh cang. Bawipa nih

a kan tinhpiakmi lamtluan kan zulh paoh ahcun, Amah nih Thiang Thlarau kha a kan umpitu ding le a kan forhtu dingah a rak thlah hrimhrim ko lai. Kan khamhtu nih cun ral vialte a tei dih cang i, vawlei zong a kan teipiak cang, ti kha Hnangamtertu nih cun a kan hngalhter than peng. teitu hrimhrim si dingin a kan tumtahnak le Khrih thawngin teitu chin kan si hrimhrim ding kha Amah nih cun a kan forhfial. Thiang Thlarau cu a kan hruai pengtu le lungthawhnak a kan pe pengtu a si. Hnangam tein um peng ko, zeicahtiah Thiang Thlarau nih hnangamter dingin a kan umhnawh camcin ko.

2. Thiang Thlarau Cu Cawnpiaktu (Saya) A Si

Thiang Thlarau cu Khrihfabu cawnpiaktu zong a si. Jesuh nih Johan 14:26 chungah hitihin a chim. “Sihmanhsehlaw ka Pa nih ka min in a run thlah laimi Bawmtu (Hnangamtertu), Thiang Thlarau nih cun zeizang vialte kha an cawnpiak hna lai i kan chimhmi vialte hna kha nan lung an pemter hna lai” a ti. Lamkaltu Paul nih Thiang Thlarau cawnpiakning phun hnih kong kha 1 Korin 2:9-10 chungah hitihin a rak chim.” Ahohmanh nih an hmuh bal lomi le an theih bal lomi, a si kho lai tiah ahohmanh nih an ruah bal lomi thengte kha amah a dawtu hna ca i a thimmi cu a si. Cu biathli cu Pathian nih A Thiang Thlarau in kan nih sinah khan a phuan. Thlarau nih cun zeizong vialte kha a dah hriah dih, Pathian nih aa tinhmi a thukmi hmanh kha a coih dih hna.”

Cawnpiaktu pakhat nih a si hrimhrim awk a biapimi pakhatnak cu a cawng pengmi si le a tharmi biatak a hawl pawngtu si hi a si. Cubantuk te cun, Thiang Thlarau nih Pathian thilthuk kha a hawl peng ve. Bawipa cu a hmun zungzalmi a si i, Amah cu a kauh tuk hringhran caah, Amah hngalhnak cu ramri a ngei lo. Paul nih cun Efesa 2:7 chungah “Khrih Jesuh thawngin a langmi a dawtnak chung i a ummi a vel cu zeitluk in dah a ngan ti kha a zungzal in hmu hna seh ti a kan duh caah, hihi cu a tuah,” tiah a ti. Pathian nih a rum tukmi a vel phuannak dingah a dong kho lo lomi caan a rau hnga (lai). Mi tampi nih langhnak in an hmun cio tawnmi vancung khua kongah chingchiah awktlak taktakmi

thil tampi lakah pakhat cu, Pathian mithiang hna cu, cawnpiak peng zungzal an si, ti hi a si. Mi tampi nih langhnak in an hmuhmi cu, Pathian mi lianngan hna nih zungzal in a hmuhmi Pathian Bia cu vancung ah an cawn peng ko, ti a si. Cucaah, Pathian Biatak cu a thuk tuk a sang tuk, a kau tuk, a lianngan tuk hringhran caah, Bawipa le Amah riantuanning kong hngalh kan si i phuan awkah Pathian Bia le a thuk i aa thupmi Pathian Biatak hna kha hmuhchuah dingin Pahian thil khonnak hmun chungah a kawlhawl peng.

Sihmanhsehlaw, chimphuan le cawnpiak lawngin cawnpiaktu riantuan ding le tinhmi a tlamtling kho lo. Biatak phunphun kha a siangakchia a cawnpiak hna hnuah, Biatak kha a hngalhter hrimhrim hna lai. Cawnpiaktu rian ah hngalhnak fianter lawng hi a za lo. Siangakchia hna nih an hngalh taktak khawh nakhnga, tlawmpal tete in a ronh ceomao hna awk a si. Cuticun biatak cu an lungthin chungah a caam lai. Cucaah, hlanlio cawnpiaktu minthang hna bantukin, Thiang Thlarau nih cun Pathian thil thuk hna kha a kawlhmasa i , cu hnuah kan sinah a phuan. Ahnubik ah, A siangakchia cu an si.

Cawnpiaktu sining muisam pathum:

- 1. A kawlhawl**
- 2. A langhter, a cawnpiak**
- 3. A nolh than lengmang i, lungchung ah a riahter.**

Thiang Thlarau cu Khrihfabu cawnpiaktu a si bantukin rian dang a ngei rih. Khrih nih hitihin a chim. “Thiang Thlarau nih cun zeizong vialte kha an cawnpiak hna lai i, kan chimhmi vialte hna kha nan lung an pemter hna lai” (Johan 14:26). Kan philhmi Pathian Bia le kum

tampi a rau cang caah kan philhmi Bawipa chimmi Bia hna kha a kan hngalhter than. England ram i ka pa dumchung i ka um lioah vanmi pakhat ka sinah a rak lang, cucu kum kua ka si lio caan a si. Cu vanmi nih cun Pathian nih ka nunchung ah tuahter a ka duhmi thil tampi a rak ka chimh. Cucu nih cun ka lungthin a ka sukhai ngaingai. Sihmanhsehlaw, vanmi bia cu ka philh diam ko. Kum tampi a rauh hnuah, Bawipa sin i ka nunak ka pek hnuah cun Thiang Thlarau nih vanmi i a rak ka chimh ningte kha a ka hngalhter than tiah ka thazang petu hrampi ah a hung cang.

Bawipa nih Luka12:11-12 chungah, “Pumhnak inn ah siseh, mangki bawi hmai le uktu bawi hmaiah tazacuai awkah an in chuaipi hna tikah, zeitindah kaa runven lai i ze i bia dah ka chim lai, tiah nan khuaruah va har hlah u. Zeicahtiah Thiang Thlarau nih khi caan ah nan chim awk cu an chimh ko hna lai,” tiah a ti. Ka awlok a chon i ze i chim awk hngalh loin kan um tikah Thiang Thlarau nih chim awk bia a kan pek lai i chimding thil kha hngalh thannak a kan pek ko lai.

Voi tampi Pathian Bia hi kan cawn, kan hngalhmi cu kan philh zau. Zeihmanh aa cinken kho lomi ka si rua t in , cucu nih cun lungdong in a kan tuah. Sihmanhsehlaw biatak a simi cu Bawipa chimmi bia hna cu thlarau le nunnak an si. Baibal kan rel tikah siseh, thla kan cam lio i Bawipa nih bia a chim tikah siseh, cu thil hna cu kan thlarau chungah thukpi in a lut. Kan lungthin cun kan philh ko lai nain kan thlarau chungah an tang peng ko. Caan remcang ah Thiang Thlarau nih a kan hngalhter than te ko lai. Cucaah cun, Pathian Bia cu na ti khawh tawkin cawng ko, nunnak thlaici cu na lungthin chungah tuh a si ko cang, caan zeimaw zat chung cu aa thup ko lai nain a caan a zat tikah cun an (kheu) te ko lai.

Thiang Thlarau cu Biatak Thlarau ti zongin kawh a si. Khrih nih hitihin bia a kan kamh. “Biatak Thlarau a rat tikah cun Biatak chungah khan an luhpi hna lai. ‘Keimah nawl a si’ ti in zeihmanh a chim lai lo, a theihmi le a ra lai ding muisam a dang pakhat cu Biatak chung i

kannih hruai ding kha a si. Biatak timi cu theiher le hngalher sawhsawh a si lo, cawnpiaknak thawngin kan thiammi thil menmen zong a si lo. Biatak timi cu kan cawnmi kha kan lungthin muru chungah luher i kan pum in hun langher kha a si. Siangpahrang David nih cun Salm 51:6 chungah, “Zumh awktlak lungthin hi na duhmi a si, ka lung chung hi na fimnak in khahter ko,” tiah a ti. Thiang Thlarau nih cun Biatak chungah hruai le luher a kan duh.

Solomon siangpahrang nih cun khuaruahhar a simi fimnak a ngeih. A fimnak theih le hngalh duh ah vawleicung khuazakip in siangpahrang nih midang sinah a rak langher le a fiantermi biatak kha amah nih a zul taktak lo. Thiang Thlarau nih cun a cawnpiakmi a siangngakchia kha cubantuk siter ding a duh lo. A kan cawnpiakmi kha fiangte le felte in zul dih hna seh ti a duh. Biatak cu kan lungthin le kan chung muru ah caam seh law, i nunpi hna seh ti a duh (Salm 86:11 zoh).

Johna 16:13 chungah, Thiang Thlarau nih cun Amah kong a chim lai lo” a ti. Cawnpiaktu thami nih amah kong a chim lo bantuikin Thiang Thlarau nih cun Amah kong zehmanh a chim bal lo. Bawipa Jesuh Khrih thangthatnak bia tu kha a chim deuh.

“Sihmanhsehlaw a theimi paoh nih chim seh,” Thiang Thlarau nih Pa le Fapa sinin a theihmi thil hna kha a kan chim. Hihi a liannganmi cawnpiaknak riantuanning biathli a si. Cawnpiaktu taktak cu Pathian sinin theihnak a ngeimi a si i, a theihmi biatak kha midang sinah a chimh hna (Mat 10:27 zoh). Cucu Isaiah 50:4 chung i Bawipa Jesuh Khrih i cawnpiakning a si.” Bawipa nih chim awk kha a ka cawnpiak caah, tha a bami kha thazang ka pek khawh hna. Zing fate in a ka cawnpiak ding theih kha a ka ngangngangter, Bawipa nih hngalhthiamnak a ka pek caah Amah cu ka do lo i ka pialtak fawn lo. “Jesuh cu cawnpiaktu lianngan bik a si thluangthluan ko, zeicahtiah Pathian nih zingtinte a hna a hunpiak. Khrih cu zing fatin A Pa he ton awkah tuante in a tho, caan hmangti dingin a Pa kha a hngah peng a Pa biachimmi kha a ngaih zungzal. Nikhat te hmanh cuti tuah loin a

liamter bal lo. Cuti i a Pa he pehtlaihnak an ngeih ruangah ngaih le theihthiamnak hnakhaw a ngei i, a lianganmi nawl ngeihnak he biachim le cawnpiak Jesuh nih a thiam. (Mat 7:29 zoh).

Cawnpiaktu caah cawnpiak thiam lawng a za lo, Pathian chimmi bia hna kha cohlan i nawl ngaih le biatak kha fek tein i tlaih thiam kha a herh ngaingai (Mat 5:19). Cu Jesuh bia cu Isaiah 50:5 chungah hitihin a peh, “Bawipa nih hngalhthiamnak a ka pek caah Amah cu ka do lo i ka pialtak tawn lo” a ti. Khrih nih cun Pathian a chimmi bia kha a theih i, cu bia ning cun a zulh. Cucu Thiang Thlarau ca zongah biatak a si. Cuti lo cun, mi zehmanh hlawhtlingmi cawnpiaktu an si kho lo.

Thiang Thlarau kong he pehtlai in Johan 16:13 chungah, “A theihmi le a ra lai dingmi thil kong kha an chimh hna lai,” tiah kan hmuh. Khrihfa tuanbia thluangthluan chungah hin, voi hnihnak Khrih rat thannak kong chim hi mizeipaoh nih an i sehchih ciomi a si. Bawipa rat thannak hi a biapi taktakmi a si. Cu caah Baibalca chungah Khrih voi hnih rat thannak kong cu a voi khatnak ratnak nakin tam deuhpi in an tial. Sihmanhsehlaw, kannih caah a herh deuhmi cu, Khrih rat than hlan i ramca he aa pethlai in thil a chuakmi le a cangmi vialte hngalh nakin Pathian nih Khrihfa hna hi caan donghlei nikhua ah hin zeidah tuah awkah a kan duh ti hngalh hi a si ko. Efesa 5:27 chungah hitihin a kan chimh. “Khrihfabu kha dawhte, thiangte, soisel awk zehmanh um loin amah sin lila ah pek a duh.” Cu caah cun ni hnungung nunter thannak i kan i tel ve khawhnak dingah a rat than lainak caan timhcia le ralring tein hngah kha kan i tinhmi biapi bik a si awk a si ko.

Biatak thlarau nih cun voi hnihnak ratnak ding kong lawng a kan chim lo, kan nunnak i kan ton dingmi thil hna zong a kan cawnpiak. Hi Thiang Thlarau riantuannak sining muisam hi kan thlarau karhlannak ah biapi tukmi a si, zeicah tiah Thiang Thlarau nih bia a kan kamhmi kha a kan hngalhter i thazang le ralthatnak a kan pek. Kan nun lamthluan i Pathian khuakhan chungah khan kan sinah chim a duh. A kan chimhmi kha kan zumh i kan i lawmh tikah cu biakamnak cu kan

tlinter lai i, kan nun a nuam lai.

Thiang Thlarau nih a duhmi cu Khrih sunparter hi a si. Cucu Johan 16:14 chungah fiang tein kan hmuh khawh. “Keimah nih ka rak in chimhmi hna chung khan an chimhmi hna cu a lak lai caah keimah kha a ka thangthat lai. “Thiang Thlarau nih Khrih kha kan sinah a phua i a thangthat. Voi tampi cu, amah nih Bawipa kha langhnak in a kan hmuhsak. Hi langhnak a cheu hna nih cun Jesuh nunnak le vawleicung a riantuannak kha an phuan i, amah cu ze i a lawh an kan hngalhter.

Cun, Johan 16:15 chungah hitihin a chim. “Ka Pa nih a ngeihmi vialte cu keimah ta an si dih ko, Cu caah cun thlarau nih cun ka pekmi cu aa lak lai i nannih kha an chim hna lai.” Jesuh cu Pathian Fapa ngeihchun a si caah thilti khawhnak (nawIngeihnak) vialte kha amah sinah a pek dih. Cu caah, Thiang Thlarau nih Jesuh kong a kan chimh tikah Pa nih Fapa sinah a pekmi thil ningte khan a lak.

4. Amah Cu Chiti Thuhmi A Si

Thiang Thlarau cu chiti thuhmi zong a si. Lamkaltu Johan nih 1Johan 2:20 chungah “Sihmanhsehlaw nannih cu Thiang Thlarau nih chiti a thuh hna caah nan dihlak in biatak kha nan hngalh,” tiah a rak phuan. Thiang Thlarau cu a kan umpi pengtu chiti toihmi a si ti 1 Johan 2:27 chungah hi tin kan hmuh. “Sihmanhsehlaw nannih cu Khrih nih a Thlarau kha an toih cang hna. A thlarau nan chung i a um paoh ahcun ahohmanh cawnpiaktu nan herh hna lo. Zeicahtiah a Thlarau nih zeizong vialte kha an cawnpiak hna i, an cawnpiakmi hna cu biatak a simi kha a si, a hman lomi a si lo. Cu caah thlarau cawnpiaknak kha zul u law Khrih chungah cun um camcin ko u.” Pathian Bia kan hngalh dingah chiti a kan toihtu cu Thiang Thlarau a si, a dikmi le a dik lomi kha a kan thleidanter khawh, a thurmi le a thiangmi zongzong a kan thleidanter khawh.

Cun thlacam ka thok i thil umtuning a tluang thliahmah, zeiruung ahdah

a si ti ka hngalh. Caan rau lo teah, Thiang Thlarau kong cawnpiaktu dingin an ka sawm, zeicah tiah cawnpiaktu dingin an rak suaisam ciami saya cu ruah lopi in aa let i a ra kho lo. Keimah cu Khrih nun kong cawnpiak dingin suaisam cia ka si nain, Khrih nun kong cawnpiak hlanah Thiang Thlarau kong cawnpiak hmasa ding a si kha Pathian thlarau nih a rak hngalh cia chung cang. Thiang Thlarau kong cawnpiak dingin timhlahnak ka ngeih tikah ka lungthin ah a nungmi ruahnak thatha a hong chuak tungmang. Thiang Thlarau he kan kalti ahcun kan hmuhtonmi thil sining paohpaoh kha a kan hngahter lai.

5. Amah Cu Baibal A tialtu A Si

Thiang Thlarau sining muisam a dang pakhat cu a thiangmi Baibal ca tialtu a si. Baibal chung i dal le cang vialte hna hi Thiang Thlarau thawchuah hnawhnak in tial an si dih. Paul nih cun hitihin a ti, “Cathiang hi a dihlak in Pathian thawchuah hnawhmi a si i biatak cawnpiaknak caah le palhnak cawnpiaknak alnak caah le palhmi remhnak caah le ding tein nunnak cawnpiaknak caah a thahnemmi a si (2 Timote 3:16).” Lamkaltu Peter zong nih hi biatak hi a fehter i a phuan ve. “Pathian bia phuan cu minung duhnak chung menmen in a chuakmi a si lo, Sihmanhsehlaw Pathian sinin a rami bia kha mi nih an chim tikah, Thiang Thlarau nih a fial hna caah a si (2 Peter 1:21)” A ngaingai ti ahcun Biakam Hlun le Biakam Thar cauk hna tialtu cu Thiang Thlarau hrimhrim a si, tiah ruah a si ko.

Baibal chung i a ummi cauk (66) hna hi, Pathian biacahmi kha Pathian mithiang hna nih Thiang Thlarau thawchuah hnawhnak thawngin an tialmi an si dih. Cu caah cun, Pathian bia kha dikte le hman tein leh kan duh tikah, Baibal ca tialtu hna nih Thiang Thlarau bawmhnak thawngin an tialmi hi, Amah duhnak ze i a si cu amah Thiang Thlarau kha kan hal awk a si. Hi a biapi tukmi tawhfung kha kan daithlanh ah cun kan lehmi Baibal sullam kha kan palh ko lai.

6. Amah Cu Chimhringtu A Si

Thiang Thlarau nih cun chimhhrinnak rian zong a t̄uan. Khrih cu vawleicung i a rak um lioah a rak chim hndung bikmi bia hna nih Thiang Thlarau rian̄tuannak cu an langhter ko. Vailamtah awk i a kal pahah a rak chimmi cawnpiaknak hi a t̄ha bikmi duhnung khun le hngar awktlak bia an si. Hihi nihhin a nuncan ziaza le a lungput t̄hatning t̄ampi a kan chimh. Kalvari thihnak panh in a kal lioah hi tluk sunglawi le duhnungmi bia a chim khawh hi! Kan hngalh awk cu, hi biacah t̄hat̄ha hi a remcang le a nuammi hmun ah a chimmi an si lo, Cunglei khaan in Gethsemni dum i a kal pahah a chimmi an si.

Johan 16:8-11 chungah, Jesuh nih Thiang Thlarau rat lainak kong hitihin a rak chim. “A rat tikah vawleicung mi kha sualnak an ruahning le zeidah a ding ti an ruahning le Pathian nih bia a kan ceih lai ti an ruahning i an palhnak kha fiang tein a hngalhter hna lai. Keimah an ka zumh lo caah hin sualnak kongah an palh cun kei cu ka Pa sinah ka kal lai i nan ka hmuh lo caah hin zeidah a ding timi kong ah an palh, cun hi vawlei uktupa hi a bia ceih a si cang caah hin, biaceihnak kongah an palh. Tampi chim awk ka ngei ko rih hna, Asinain atu ah cun nan i cinken khawh cawk ding a si lo.

Thiang Thlarau cu chimhringtu (mawhchiattu) a si. Amah cu sualnak hngalhtertu a si. Pathian duh lomi thil kan tuah tikah kan sualnak kan i hngal i lungrethei ngaiin kan um tawn. Cucu Thiang Thlarau nih kan lungthin chung i rian a t̄uan ruangah a si. Pathian duh lo ningin a nungmi Paul a sualnak a rak hngalhtertu kha Thiang Thlarau rian̄tuannak thawngin a rak si (Lamkaltu 9:5). Hihi Thiang Thlarau rian̄tuannak cu a si. Mithiang hna lawng an sualnak a hngalhter hna lo, misual zong an sualnak a hngalhter hna, dinnak le biaceihnak zong a hngalhter fawn hna.

Thiang Thlarau nih cun, minung sinah an zumh lonak kha a hngalhter hna. Mi tampi cu an lung a hak i Bawipa kha an zum lo. Bawipa zumh

lonak hi minung sualnak hrampi a si. Caandongh lainak ni ah cun, Bawipa nih velngeihnak thlarau kha a toih hna lai i, Bawipa a rat tikah Israel miphun kha a nawlpiak hna lai. Messiah kha an pum tikah zeicah dah a kut ah thirkhenhnak hmape a um kha an hal te lai. A hawikom hna sinin ka hmuhmi a si tiah a leh te hna lai. Cu ti cun, Israel miphun hna sin i a rak rat hmasa lioah an rak zumh duh lo kha an i ngaihchih lai i, an tap te lai. Cucu Thiang Thlarau i au sualnak hngalhternak thawngin a chuakmi ram pumpi sual ngaihchihnak a si lai (Zekhariah 12:10-12 zoh hrimhrim).

Hihi midang nih an ngeih lomi Thiang Thlarau nih a ngeihmi a si. Kannih nih cun, minung kha an sualnak kan hngalhter kho hna lo. Paul nih 1 Timote 2:24-26 chung i a chimhmi bia khan kan tuanvo kan i hngalh khawh. “Bawipa sal cu aa si lengmangmi a si awk a si lo. Mi vialte chungah zaangfahnak a ngeimi lung a saumi cawnpiaktu tham amah a dohtu hna kha a chimhhrin hna tik i nem tein a chimhrintu a si awk a si. Annih cu Pathian nih an lung a thlen khawh ko hna i biatak kha a hngalhter than khawh ko hna. Cun an lung a hung fim lai i a rap ah a foihtertu hna le a duhnak a zulhtertu hna khuachiapa rap khan an luat lai. “Kannih nih minung kha an sualnak kan ngaihchihter kho hna lo i, Bawipa kha an zumhter kho hna lo. Thianthlarau lawnglawng nih minung kha an sualning a hngalhter khawh hna i, Bawipa lawnglawng nih a ngaihchihter khawh hna. Kan tuanvo cu biatak kha midang sinah nemte pekthenh kha a si ko, zum dingin kan hnek hna awk a si lo. Voi tampi cu, Thiang Thlarau nih an sualnak hngalhter hna seh ti kan duh tuk ruang kan pialter chin tawn hna. Midang sinah biatak kha dawtnakte le theihthiamnak he kan chimh hna awk a si, sual kan phawt hna awk a si lo, an sualnak hngalhter awk ah Thiang Thlarau tu kha kan rinh awk a si ko.

Thiang Thlarau nih minung kha a hngalhter hna i, zeitluk in thatnak an bau kha a hngalhter hna. Pathian nih cun a Fapa pekchanhmi raihawinak lawng kha a cohlan. Minung nih miding a si khawhnak dingah ngaihthiamnak le ruahchannak lam um chun cu Khrih lawng

bak hi a si. Lamdang a um hrimhrim ti lo. Minung sinah thatnak a hngalhtertu cu Thiang Thlarau lawnglawng hi a si ko. Bawipa a thatnak in i thuam kan herhning a kan hngalhtertu cu Thiang Thlarau a si (Filip 3:9 zoh).

Thiang Thlarau nih cun, a ra lai dingmi biaceihnak kha a kan hngalhter, zeicah tiah Satan thatwnnak cu vailam cungah biaceih a si cang i, a sualphawtnak cu khenhchih a si cang. Satan nih phuhlammak zungzal mit lo mei a tem lawng a si loin, a zultu zungzal biaceihnak hngalhter ding a si. Bawi Jesuh Khrih bia kan zoh tikah chingchiah phu taktak a simi cu, zungzal thluachuahnak vancung kong nakin biaceihnak le hell chung i zungzal temtuarnak kong tam deuh a chim. Ezekiel cauk Dal 31 nih aa phorhlawmi Assyrian pawl dihdonghnak kong hmanthlak in a chim. Voi khatte cu a thatwnng ngaingaimi uktu an rak si nain an dihdonghnak ah cun hell tawne an phan. Thiang Thlarau nih cun, mizeipaoh hi a hmun zungzalmi biaceihnak kong ah ralinnak pek a kan duh, kan ton dingmi tihnung kha hngalhter a kan duh. Thawngthatbia kan chim tikah, kan bia ngeitu hna nih an sualnak an i hngalh i, a sualmi an lam hlun an mertak khawh nakhnga Thiang Thlarau sinah chiti toih dingin kan hal awk a si. Cuti kan tuah lo ahcun, kan bia chimmi nih kan bi ngaitu hna lungthin kha a tawng kho lai lo. Zeitluk biachim thiam kan si ko hmanhah, Thiang Thlarau chiti toihnak he kan chim lo ahcun, midang kha kan bia nih a siamremh kho hna lai lo.

7. Amah Cu Nawlpiaktu A Si

Thiang Thlarau cu nawlpiaktu a si. Amah cu a kan cawnpiaktu le biatak chung i a kan hruaitu lawng si loin zeiti in thlacam ding zong a kan hmuhsak. Kanmah sinin (through) thla a cam taktak ko. Lamkaltu Paul nih Rom 8:26-27 chungah fiang tein a kan chimh. “A der ngaingaimi kan si caah Thlarau zong cu kanmah bawmh awakah a ra. Zeiti hin dah thla kan cam awk a si ti hmanh kan hngalh lo caah bia in chim khawh lomi hruainak in Thlarau nih Pathian cu a kan nawlpiak. Thlarau nih cun Pathian cu a mi hna siawk le amah Pathian duhning

khan a nawl caah, minung lungchung a hmutu Pathian nih cun, Thlarau ruahnak cu zeidah a si ti kha a hngalh.” Mi tampi nih cun Pathian duhnak a si ti an zumhning le an ruahchan ningin thla a cam tawn. Sihmanhsehlaw an thlacam an i palh, zeicahtiah an kokek lungthin le anmah duhning in thla an cam. Ngaihchia ngai a simi cu, mino tampi nih an kokek lungthin in hawi (nupi le va) an kawl tawn. Cucu Thiang Thlarau nih thlacampi kan herhnak cu a si. Amah nih cun Pathian lungthin kha a hngalh i, vawlei ser hlanin mizei dah kan hawi (nupi/va) ding a si kha amah nih a hngalh. Zeizong kong ah Thiang Thlarau kha thlacam pitu dingah kan sawm awk hrimhrim a si. Voi tampi cu Pathian duh lomi thil kha thlacam in kan hal sual tawn. Cuti thlacam in kan halmi thil kan hmuh tikah thluachuahnak petu si loin thilrit le harnak petu a si tawn. Cu ruangah cun nifate holhtheih lo hmangin thla tampi kan cam awk a si. Kan herh taktakmi thil kongah zeitindah thla cam dingning kha amah nih a hngalh ti hngal buin Thiang Thlarau kha thlacampi kan sawm pek awk a si.

8. Amah Nih Tandang Rian Kha A Phuan i, Cu Rian Cu A Kan Pek

Riantuan ding i a kan kotu cu Bawipa Jesuh a si ko (Efesa 4:11) nain, Khrihfabu chung i kan tuan dingmi rian ah a kan chiatu le a kan kawhnak riantuan hramthoktertu cu Thiang Thlarau tu hi a si (Lamkaltu 20:28 zoh). Hihi Lamkaltu 13:1-2 chungah hitihin fiang tein kan hmuh, “Antiok khua kan khrihfabu chungah khan Profet hna le cawnpiaktu saya hna tlawmpal an um, cuhna cu Barnabas, Simeon, Sairin mi Lusias, Mangki bawi Herod he a rak thang timi Manian le Sawl kha an si. Annih nih Bawipa kha an biak i rawl an ulh lioah khan, Thianthlarau nih a thawh hna i, “Barnabas le Sawl hi ka thiahmi hna rian kha an tuan nakhnga, a dang tein ka chiahiak hna u,” tiah a ti. Rawl an ulh i thla an cam i an cungah an kut an chuan i an thlah hna.

Thiang Thlarau nih Barnabas le Sawl i an tuan dingmi rian kha a chim hna i a thiah hna. Zeitik caan ah dah khrihfabu in an i then lai i, khuazei

ahdah an kal ding zong kha a chimh hna. Bia a chimtu hna cu Thianthlarau a si ti kha an hngalh caah an unau hna nih an lu cungah kut an chuan i thla an campiak hna i, Thiang Thlarau nih a thlah hna (Lamkaltu 13:4).

Hihi Thiang Thlarau rianțuannak muisam a dang pakhat a si. Kan nunnak i Pathian nih a kan kawhna kha a phuan, zeitik ah thlah ding kan si zong a kan sawhpiak. Cubantuk caan ah cun, kan unau hna nih thla an kan campiak i Thiang Thlarau thawnnak thawngin hmaikal dingin thlah kan si. Kan phaknak ding hmun kha Thiang Thlarau nih a uk ti kan hngalh hrimhrim awk a si. Paul kha missionary si dingin a kotu le a thlahtu cu Thiang Thlarau a si.

9. Amah Cu Serpitu (Co-creator) A Si

Atu cu minung le zeizong vialte sernak ah Thianthlarau a tel venak kong ruat u sih ti ka duh. Minung le vawlei a sertu cu pa le Fapa an si ti cu kan ruah tawn ko. Asinain kanmah lak i mi tampi nih cun, sernak ah Thianthlarau aa tel ve ti hi kan ruat sat bal lo. Thianthlarau hi sernak kongah Pa le Fapa i serpitu a sinak cu Baibal in a fiang ko. Genesis 1:2 nih hitihin a kan chimh. “Vawlei cu mui zong a ngei lo, pungsan zong a ngei lo. Rilipi cu muihnak nih a khuh i ti cungah cun thlipi a hrang. (Thlipi hi Pathian Thlarau ti zongin leh khawh a si). Cuaah sernak kongah Thiang Thlarau aa tel ve hrimhrim ko.

Pa, Fapa le Thiang Thlarau an i pehtlaihna kcong hi hun ruat ta hmanh u sih. Pa cu nawIngeitu ngan bik a si. Amah cu thumkomh Pathian i tinhmi le khuakhanmi a hramthok tu a si. Fapa cu thumkomh Pathian i uktu le tawlreltu a si. Amah nih a pa pennak cu a uk i a tawlrel dih. Thiang Thlarau cu thumkomh Pathian i chungtel, pathumnak mipum a si. Amah cu Pathian tinhmi le khuakhannak hlawhtling dingin rianțuantu a si i, Pathian mithiang hna kha Pa le Fapa i duhmi an tuah khawh nakhnga a thumtu hna a si. Hi thumkomh Pathian i chungte mipum pathum hna rianțuan aa dannak cu (1Korn 12:4-6) chungah hitihin

fiang tein kan hmuh. “Thlarau laksawng hi a phunphun in a um, Asinain cu laksawng vialte a petu hna cu Thlarau thiamthiam kha a si ko. Riantuan khawhnak hi a phunphun in a um a si nain cubantuk riantuan khawhnak a petu hna cu Pathian thiamthiam kha a si ki.” A caang 4 nak ah kan hmuhmi cu laksawng peknak (thuamhnak) a tuahtu cu Thiang Thlarau a si. Cang 5 nak nih uknak rian a tuantu Bawi Jesuh Khrih a si ti a kan chimh. Cang 6 nak nih zeizong vialte hram a thoktu Pathian riantuannak kong a chim ve. Cucaah cun hi vawlei sernak kongah tingtang hri hna kha aw dawhte chuak dingin cawlter a herh bantukin Pa Pathian nih a cawlter hna i a tlangtlak hna. Fapa nih sernak cu a uk a nunter ve hna. Thiang Thlarau nih nawl an pek ningin a sersiam ve hna. NIV cauk Salm 104:30 chungah hitihin kan hmuh, “Thaw na pek hna tikah an nung, vawlei cu nunnak thar na pek.” Sernak caan lioah Satan ruangah a tla i biaceihnak a ingmi vawlei hmai tharter awk le sernak rian bawmh awakah Thiang Thlarau cu rak thlah i kuat a rak si.

Minung sernak zongah Thianthlarau cu serpitu a rak si thiamthiam Job 33:4 chungah pacaan nih chimmi bia hitihin kan hmuh. “Zeicahtiah Pathian thlarau nih a ka ser i Lian Ngan Bik thaw nih nunnak a ka pek.” Cuticun, Thiang Thlarau cu minung muisam sernak ah a rak i tel ve hrimhrim ti fiang tein kan hmuh khawh ko.

10. Amah Cu Zumtu Hna Khamhnak Kongah A Tel Peng

Zumtu pakhat i hrintharnak le khamhnak kong kan ruah tikah Thiang Thlarau cu rian ngan bik ngeitu a si ti Pathian bia in kan hmuh khawh. Bawipa Jesuh Khrih nih Nikadimu kha hitihin a rak cawnpia. “Biatak kan chimh, Ahohmanh Ti le Thlarau in hrin a si lo ahcun Pathian pennak chungah cun a lut kho lai lo. Pumsa leiin ti ahcun minung cu a nu le a pa chungin a chuakmi a si, Asinain thlarau hrin si awakah cun Thlarau in a chuakmi a si awk a si. “Hrinthan na si hrimhrim awk a si” ka ti tikah na khuaruahhar hlah. Thlitu cu a duhnak paohah a hrang ko, a

thawng cu na theih, Asinain khuazei in dah a rat le khuazei ahdah a kal kha na hngal lo. Thlarau in hrin a simi cu, cubantuk cun an si ve” (Johan 3:5-8). Bawipa Jesuh cu kan khamhtu a si, Asinain Pathian thlarau rianṭuannak thawngin hrinṭhan kan si. Bawipa sinah kan lungthin kan pek tikah, Thiang Thlarau a ra i, kan lungthin chungah khua a sa. Lamkaltu Paul nih Rom 8:16 chungah hitihin a fehter. “Cuti kan aunak ah cun, Pathian Thlarau le kan thlarau cu hmunkhat ah an i fon i, Pathian fa kan si kha tehte an khan, Fa kan si ahcun rocotu zong kan si colh. “Hrinthar kan si le Pathian chungkhar ah cohlan kan sinak kha kan thlarau he tehte a khang titu cu Thiang Thlarau hi a si. Misual kan si ko lioah, kan sualnak a kan hngalhertu le kan lungthin a hngaltu cu Thiang Thlarau a si ko. Amah nih Cerhti Nung a simi Bawipa Jesuh Khrih leiah a kan hruai i a kan kalpi. Cucaah Thiang Thlarau cu zumtu paoh khamhnak kongah aa tel peng zungzal.

11. Amah Cu A Kan Thiantertu A Si

Thiang Thlarau cu a kan thiantertu zong a si. Paul nih Rom 8:13 chungah, Nan mihring sining in nan nun ahcun nan thi ko lai. Asinain sualnak nan tuahmi kha thlarau in nan thah ahcun nan nung lai,” tiah a ti. Kan pumsa duhnak (rianṭuannak) kan hrem (tei) i mithiang kan si khawh le zungzal nunnak kan ngeih khawhnak cu Thiang Thlarau nih ṭhawwnak a kan pek ruang lawngah a si (Kolose 3:5). Khatleika ah kan pumsa duhnak kha kan i ukter le kan i hruaiter ahcun, kan thlarau a thi lai i hell ah kan kal ko lai.

A luan ciami kum tam nawn lioah khan, Bawipa sin i kan lungthin a rak pek hlanah nikhat cu ṭihnung ngaimi thil ka rak tuah. Zaan ah a fiang ngaimi langhnak pahnih ka hmuh. Ka hmuh hmasami langhnak ahcun, vawlei hi ka hmuh i a chuaka mi ngakchia kha ka hmuh hna, Cun an hung ṭhang i upa tling an hung cang. An nunnak an hmanning kha ka hmuh i, cun an thih zong kha ka hmuh. Tinhmi ngei loin an nunnak an hman kha ka ngaih a chia ngaingai. Pahnihnak i ka hmuhmi langhnak ah cun khamh a si lomi hna nih an thih hnuah zeidah an ton

kha ka hmuh. Hell chungah an tlak thluahmah kha ka hmuh. Hell cu a um taktakmi hmuh pakhat a si, chim menmi a si lo. Cu minung vialte hna cu vawlei ah hrin an si, an thang i upa an hung cang an duhning paoh in an nung i a donghnak ah an thi ko. An nunnak a dongh tikah hell ah an kal. Cun, Bawipa nih a kut pahnih in aa zao i minung kha biatak tein a nawlpi hna kha ka hmuh.

Hi langhnak pahnih ka hmuh a thaizing ah, rian ka tuannak hmuh, England ram Lodon khua i Science lei (fimthiamnak lei) thil an hneksaknak hmuh (scientific research laboratory) an ka kal colh. Hi vawlei thlenternak dingah thil zeimaw tuah ning law, tiah hnabeidong ngaiin khua ka ruat. Cu zing ah cun thatho ngai le kathaw ngaiin ka hawipa kha lungthleng ding le Khrihfa canter dingin ka zuam. Ka biachimmi cu tha tein a ngaih i hitihin a ti, “Na chimmi Khrihfa kong hi zeihmanh ka hngal lo, Asinain thil pakhat cu ka hngalh hrimhrim. Pathian nih na nunnak ah tinhmi le tumtahnak a ngei, Cucu Jesuh Khrih kha na khamhtu i na cohlan hnuah a thokmi a si” a ka ti. Kei nih hitihin ka leh, “Ka zumh!” Cu caan bakte ahcun, Bawipa cu a hung lang i ka hmaika bakah a dir i, keimah cu Pathian thlarau in hrinthar ka si colh. Ka hrinthar cang ti kha fiang tein kaa hngalh, zeicahtiah hlei i ka tum ah hin thli chung i a kalmi bantukin kaa ruat. Ka lawm tuk hringhran! ka cung zeimawthil a cang i ka nun aa thleng colh.

Mi pakhat nih khamhnak co awkah England ah va kal ve a herh lo, keimah nih langhnak ka hmuh hna bantukin hmuh ve zong a herh fawn lo. Sihmanhsehlaw hrintharmi si khawh nakding ah cun, Thiang Thlarau thawngin kan sualnak kan i hngalh hrimhrim a herh i, Jesuh Khrih nih a kan pekmi ngaihthiamnak kan cohlan lo ahcun hell ah kan kal (tla) hrimhrim ko lai, ti kan hngalh a hau hrimhrim. Hihi kan hngalh a herh, Thiang Thlarau nih cun khamhmi kan si lawng a duh lo, kan pumsa (taksa) sualnak kha kan tei khawh hrimhrim a duh! Pathian nih khamhnak kongah aa tinhmi taktak cu, Thiang Thlarau i a lianganmi thawnnak thawngin kan minung sining hlun vialte in luatter kha a si.

12. Amah Cu Thawhthannak Ah A Tel

Thiang Thlarau cu sernak, khamhnak le thianternak lawngah aa tel lo, kan thawhthannak kong zongah t̄uanvo ngeitu a si fawn. Lamkaltu Paul nih Rom 8:11 chungah, Hitihin a ti. “Jesuh kha thihnak in a thotu Pathian Thlarau cu nan chungah a um ahcun Khrih kha thihnak in a thawhtertu Pathian nih khan a thlarau cu nan chungah a umter caah nannih zong thih hmangmi nan pum kha nunnak an pekpiak ve hna lai. “Jesuh cu Thianthlarau nih thihnak in a thawhter than. Amah cu Thawhthannak ni ah a rawk i a thi khomi kan pum kha a tho thantu ding le nuntertu ding a si te lai. Cucaah cun, kan nunnak ding lakah a um peng i kan nunning vialte a uktu a si.

13. Amah Nih Biaknak Ah A Kan Hruai

Johan Thawngtha dal 4 chungah Bawi Jesuh nih Pa Pathian lungput a phuan. Cuka biacah ah cun Jesuh cu minu pakhat, va panga a rak ngei cang i atu midang he aa tlaimi he bia an i ruahnak kong a si. Hi minu nih a kawl lengmangmi cu minung dawtnak tlamtlingmi a si. Bawipa nih zangfahnak lungthin he minu sinah Pathian bia chungin chingchiah awktlakmi phuannak hna kha a chimh. Zeiruang ah dah va voi tampi a ngeih lengmang kha a hmuh tikah Bawipa nih a zangfah ngaingai. Minu nih cun a lungthin in a tlamtlingmi lungsinak thuakpi in a duh. Cucaah cun Bawi Jesuh nih minu sinah a tlamtling lungtlinnak cu amah sin lawnglawng in hmuh khawh a si kha a chimh. Khrih lawnglawng ah lungtlinnak kan hmuh khawh! Minu nih khuazei ah dah ka biak khawh lai, Samaria ah maw, Jerusalem ah dah? tiah a hal tikah Bawipa nih ruahnak thar a pek. Biaknak taktak timi cu khuaram le hmunhma ah si loin kan lungput ningtu hi a si, ti kha Bawipa nih minu cu hngalhter a duh.

Khrih nih cun minu sinah hitihin a chimh. “Pathian a bia taktakmi nih cun thlarau le biatak in an biak caan kha a ra lio i hika hi a phan cang. Hi bantu kin a biami hna hi Pa nih a duhmi cu a si. Pathian cu thlarau a

si i a biatu hna nih cun thlarau le biatak in an biak awk a si (Johan 4:23-24)” tiah a ti. Pathian kha thlarau le biatak in a kan biakter khotu cu Thianthlarau lawng a si. Amah cu Biatak, Thlarau a si i, Jesuh sinah thangthatnak le biaknak kan pekmi hna hi rualrem le dawh tein amah sin a phak khawh nakding lam kha Thiang Thlarau nih a kawl (a kan bawmh). Cu ruangah biakinn chung i pumhnak kan ngeih tikah siseh, kan pumpak in biaknak caan kan ngeih tikah siseh, Thiang Thlarau chiti toihtak kha biapi ngaiin thlacam i hal a herhnak a si.

Thiang Thlarau kha naih u sihlaw amah ah hmuhton tharmi ngeih i zuam u sih. Zeicahtiah amah cu vancung ah siseh, vawlei cungah siseh, biaknak hruaitu cungnungbik a si. Cuaah cun biakinn pumhnak hruaitu hna ringawn tumtu hruaitu hna le hla hruaitu hna vialte hi Thiang Thlarau uknak le hruainak tangah an um dih awk a si. Cuti kan tuah tikah kan biaknak le kan cawlcanghnak ah Pathian nih thawng ngaiin a kan umpi ko ti kan hngalh khawh lai.

Thiang Thlarau Rianṭuannak:

- 1. Amah cu Hnangamtertu a si.**
- 2. Amah cu Cawnpiaktu a si.**
- 3. Amah cu Biatak thlarau a si.**
- 4. Amah cu Chiti toihtu a si.**
- 5. Amah cu Baibal Ṭialtu a si.**
- 6. Amah cu Chimhringtu (Sualnak hngaltertu) a si.**
- 7. Amah cu Nawlpiaktu a si.**
- 8. Amah cu Kawhnak Chimtu le rian thiahtu a si.**
- 9. Amah cu Sernak ah serpitu a si.**
- 10. Amah cu Zumtu paohpaoh Khamhnak ah a telmi a si.**
- 11. Amah cu A kan Thiantertu a si.**
- 12. Amah cu Thawhṭhannak ah aa tel pengmi a si.**
- 13. Amah cu Biaknak ah Hruaitu a si.**

Then Thumnak

BAWIPA I THLARAU PASARIH HNA

Then thumnak ah hin cun, Bawipa i Thlarau pasarih hna kong kan ruatti hna lai. Hi Thlarau pasarih hna cu Thiang Thlarau i a chapchuan an si. Hi Thlarau biatak cu minung pum sining hmantlak in fianter khawh a si. Kan kut le kan kutzung hna cu kan pum i a tengnge an si bantuikin Bawipa i Thlarau pasarih hna cu Thiang Thlarau mipum i a tengnge an si ve.

Hi Bawipa Thlarau pasarih hna cu Biathlam cauk chungah meiinn bantuikin ningcangte le dawh tein hmuh khawh an si. Biathlam 4:5 chungah, “Bawipa thutdan cun mimthlau a lek i khuari thawng kha a thang. Bawi thutdan hmaiah cun meifar vanmi pasarih an um i, cuhna cu Pathian Thlarau pasarih kha an si. Hika ah hin cu Thlarau pasarih hna cu meiinn meiceu aiawh in chim an si.

Biathlam 5:6 chungah, Johan nih langhna a hmuh i van kha a zoh “Cun tuufa pakhat, bawithutdan laifang ah a dir i saram nung pali hna le upa hna nih an kuhlmi kha ka hmuh. Tuufa cu an rak thah ciami si dawh a si. Ki pasarih le mit pasarih a ngei i, a mit pasarih cu Pathian nih cu Pathian nih vawlei cung khuazakip ah a thlahmi Pathian Thlarau pasarih kha an si.” Hika ah hin cun Bawipa Thlarau pasarih hna cu ki le mit in langhter an si. Ki nih cun thawwnak hmual le thazaang a langhter i, mit cu an hmuhmi chingchiahnak an hman an si.

2 Chanrelnak cauk 16:9 chungah hitihin kan hmuh, “vawlei cung dihlak ah hin Bawipa mit cu aa chok dih i, Amah lei i an lungthin soisel awk a um lomi hna cungah a thawwnak kha a langhter.” Hi mi hna hi Bawipa Thlarau pasarih hna kha an si.

Biathlam cauk 1:4 chungah, Johan nih amah i tuanvo a ngeihmi Asia Khrihfabu pasarih sinah ca a kuatmi a si. Biakchonhnak biahmasa bikah hitihin a tial. “Atu i a um liomi le a rak um cangmi le a um laiding a simi Pathian le a bawithutdam hmai i a ummi thlarau pasarih le Jesuh Khrih nih vel le daihnak in pe ko hna seh.”

Hihi duhnung ngaimi bia a si. Johan nih Thiang Thlarau aiawh in a chimmi bia a si. Hitihin a ti, “vel le daihnak cu nan cungah um so seh a bawithutdan hmaiah a ummi thlarau pasarih hna sinin. “Hi Thlarau pasarih hna cu Thiang Thlarau i tengnge a si ruangah Johan nih anmah aiawh in bia a chim khawh. Minung pakhat nih huham le thilti khawhnak menmen aiawh in bia chim khawh a si lo.

Biathlam 3:1 chung i Sardis Khrihfabu sin biacahmi zongah khan Thlarau pasarih cu an i tel. “Sardis khua i a ummi Khrihfabu vancungmi sinah hi bangin va tial tuah. Hi bia hi Pathian Thlarau pasarih hna a ngei i arfi pasarih zong a ngeimi bia kha a si. Na tuahmi kha ka hngalh, a nungmi a si tiah na min a thang nain na thi ko.” Johan cu Thianthlarau he aa nainniam ngaimi a si kha hi Baibal bia hin kan hngalh khawh. Johan cu Pa le Fapa he an i naihnam lawng si loin Thiang Thlarau he zong an i naihnam ngai caah amah i kokek sining le riantuanning kha a chuan i ca in a tial khawhnak a si. Isaiah 11:2 chungah Thlarau pasarih hna cu min chim tein kan sinah relpiak kan si.” A mi kha a uk khawh hna nakhnga Bawipa thawnnak nih amah cu fimnak le hngalhnak le thiamnak a pek lai. Bawipa duhnak kha zeidah a si ti a hngalh lai i Bawipa cu a tih lai.” Moses i Pathian biaknak puaninn (tabernacle) chungah khan, a laicer meiinn pakhat lawng si loin meiinn vannak tengnge khuah thum a umchap rih. A laifang a ummi mei vannak nih cu Pathian Thlarau kha a aiawh i, a dang khuah thum nih cun, fimnak le hngalhnak, ruahnak cheuhnak le thawnnak, hngalh thiamnak le Bawipa thihnak kha an aiawh hna.

Bawipa I Thlarau Pasarih Hna

- 1. Bawipa Thlarau (Bawipa i Thlarau)**
- 2. Fimnak Thlarau**
- 3. Hngalhthiamnak Thlarau**
- 4. Fimchimtu Thlarau**
- 5. Thawnnak Thlarau**
- 6. Hngalhnak Thlarau**
- 7. Bawipa Thinnak Thlarau**

1. Bawipa Thlarau

Bawipa Thlarau a simi Thlarau pasarih hna riantuanning cu Isaiah 61:1 chungah hitihin kan hmuh. “Bawipa nih a thawnnak in a ka khahter. Sifakmi hna sinah thawngtha phorh awk le lung a kuaimi hna damter awk le saltangmi hna sinah chuahnak thanh awk le thongchung ummi hna sinah luatnak chim awkah a ka thim i a ka thlah.” Isaih 61:1 chungah kan hmuh bantukin Bawipa Thlarau cu Pathian caah biachim ding le cawnpiak ding chiti tuhmi a si.

Isaiah 61:1 nih a chim duhmi cu A Pa nih chiti a toihmi Khrih kha a si ko. Khrih i a sullam taktak cu, “Chiti Toihmi” tinak a si ko. Amah minthum komh cu, ‘Bawipa Jesuh Khrih’ ti a si. Bawipa sullam cu Pathian, Jesuh sullam cu khamhtu le Khrih sullam ‘chiti toihmi’ tinak an si. Amah cu zeitindah chiti cu toih a si zia? Peter nih Lamkaltu 10:38 ah hitihin a kan chimh. “Nazaret khuami Jesuh kha Pathian nih Thiang Thlarau le Thawnnak a toih.” Isaiah 61:1 nih, Khrih cu phungchim ding Bawipa Thlarau nih chiti a toih, tiah a siset tein a kan chimh

fawn. (Luka 4:18 zongzoh).

Mipi hmai i Pathian bia cawnpiak dingin kan dir tikah, Thianthlarau nih thazang pek kan herh ti kan hngalh awk a si. Thiang Thlarau ruangah hin Pathian cu ka thangthat ko, zeicahtiah amah tel loin cun phung ka chim kho hrimhrim hnga lo. A sunglawimi chiti toihmi na si naa hngalh, Bawipa Thlarau nih na lungthin a cawlcaughter le hlanlio i na rak theihmi thil hna an hngalhther thluahmah ahcun na khuaruah a har ngaingai ko lai. Sihmanhsehlaw, phungchimtu paoh nih felfai tein timhlahm nak ngeih hmasa i, chingchiahnak cauk (notes) hman awk hrimhrim a si ti forhnak biachim ka duh. Phung kan chim tikah kanmah bochan loin Bawipa Thlarau tu kan i bochan deuh awk a si. Pathian chiti toihnak le uknak kan cung i a um tikah, kan nun ah khuaruahhar hmuhton mi thil kan ngei zungzal. Phung kan chim lioah cubantuk thil kan ton ahcun phungchimtu kha kanmah kan si ti lo, Thiang Thlarau tu nih tuanvo a lak cang.

Thiang Thlarau bomhnak bochan in bia kan chim awk a si. Chiti toihnak nih kan chimmi bia a nunter. Paul nih I1 Korin 3:6 chungah, “Tialmi Nawlbia nih cun thihnak kha a chuahpi, Asinain Thlarau nih cun nunnak kha a chuahpi,” tiah a rak ti. Phungchim thimi cu kan duh lo, chiti toihmi, a hlarmi le a nungmi kan duh. Hi thil a chuah tikah kan lungthin chungah chiti toihnak a ra i, Thiang Thlarau nih kan i chingchiahmi kha a lak diam i, Amah nih kanmah hmangin bia a chim. Kan phungchim a dongh tikah, kan rak i timhlahmhnak tha deuh vingvan in kan chim khawh kha kan i hngal.

Thiang Thlarau chiti toihnak tang i bia kan chim tikah, thil zeimaw kong kan chim i, a hnuah zeiruang ah dah ka chim? ti in kan khuaruah a har tawn. Sihmanhsehlaw pumhnak a dih tikah, rak chimmi bia kha, mipi nih an hrangah santlai le thahnem taktak a sizia an chim theo. Miluat kan si hrimhrim, zeicahtiah Bawipa Thlarau a umnak hmun ah cun luatnak a um. Khrih Thawngtha chim ding zongah khuaruahhar a simi luatnak aa telchih (I1 Korin 3:17 zoh). Thianthlarau

chiti toihnak tang i phung kan chim ahcun, kan kachuak bia nih khan nu he pa he mi tampi a thlenter tung ko hna lai. Cucaah na phungchim dingmi kongkau lawng kha tuak loin Thlarau chiti toihnak kong kha lungthin tak tein ruat, cuticun thawng ngai le hmualngei ngaiin na phuan khawh ko lai, ti in forhnak bia ka chim duh.

2. Fimnak Thlarau

Bawipa Thlarau i thlarau pasarih lakah pahnihnak cu fimnak Thlarau hi a si. Fimnak Thlarau kong cawnnak dingah fimnak timi hi fianter hmasa u sih. Fimnak timi biafang hi a sullam a kau tuk i fianter a har ngaingai ko. Fimnak timi biafang hi Hebrew holh cun ‘chokmah’ ti a si. A sullam cu ‘fimhrin tein tuah’ tinak a si. Fimnak cu a hmanmi fim thiamnak a si i, thiamthih tein nun hi a si. “Bawipa tih cu fimnak hramthoknak a si (Phungthluk 9:10) “That lonak hrial hi hngalhtiamnak cu a si (Job 28:28), tiin chimh kan si. Fimnak cu Pathian sinin a rami laksawng a si. Phungchimtu 2:26 chungah,” Pathian nih a lung a tongtu hna kha fimnak, hngalhnak le lawmhnak a pek hna,” ti kan hmuh. Bawipa lung kan nuamter ahcun amah nih fimnak, hngalhnak le lomhnak a kan pek lai. Fimnak cu mizeipaoh sinah pek a si lo. Phungthlukbia 17:16 chungah, “Mihrut nih fimnak cu tangka in a cawk khawh lai maw?” ti a si. A takngai ah, fimnak cu tangka in cawk khawh a si lo. Pathian nih, amah lunglawmhtertu hna sinah a pek hna.

Phungthluk cauk chung i fimnak pasarih zoh ta hna u sih ti ka duh. Sullam ngei tein kan nun khawhnak dingah Phungthlukbia nih thil pasarih a kan chimh. Phungthlukbia 1:8-9 nih nu le pa upat dingin a kan cawnpia. Nu le pa upatnak timi cu hringtu nu le pa tinak lawng a si lo, thlarau lei i a kan cawmtu hna zong an i telchih. Cun Phungthlukbia 1:10-19 chungah hawikom tha lo hrial dingin ralrin a kan pek fawn. Fimnak kan hmuh khawhnak dingah, kan lungthin dihlak in kan duh dawt lai i, kan kawl hrimhrim lai. Cucaah, Phungthlukbia 1:20-2:22 chungah fimnak kawl hawl hrimhrim dingin a kan forh. Fimnak hmuh

nak dingah a biapi bikmi tawhfung cu zangfahnak a si. Phungthlukbia 3:27-35 chungah zangfah thiamning kong a kan chimh. Pathian nih midang cungah zangfahnak lungthin ngei hna seh ti a kan duh (Mattu 7:12 zoh). Thiamthih tein kan nun thiamnak dingah a dang a herh rihmi pakhat cu kan lungthin kilkawi le runven hi a si (Phungthlukbia 4:23-27). Phungthlukbia cauk chungah ralrin peknak kan hmuhmi cu tangdang pom lo ding (Phungthlukbia 5:1-14) chimhhrin cawnpiaknak le nupi le va cungah zumh awktlakmi sinak (Phungthlukbia 5:15-23) hna hi an si.

1. **Na nu le na pa upat hna (Phungthlukbia 1:8-9)**
2. **Hawikom tha lo hrial hna (Phungthlukbia 1:10-19)**
3. **Fimnak kawlhawl (Phungthlukbia 1:20-2:2)**
4. **Zangfahnak lungput ngei (Phungthlukbia 3:27-35)**
5. **Na lungthin rungvang (kilvang) (Phungthlukbia 4:23-27)**
6. **Tang dang pom hlah (Phungthlukbia 5:1-14) (va cung i pa i duh hlah).**

Nupi hna caah biatak ngai le fak ngaiin ralrin peknak cu Phungthlukbia 14:1 chungah hitihin kan hmuh. “Nupi fim nih cun inn kha an sak, Asinain nupi hrut nih cun amah kut lila in an theh dih hna.” Pathian rian ka tuan kum (40) nak ah, nuva aa rem lomi ka remhchun tawn hna. Lung kuai awk ngai a rak si. Ka khuaruah a har ngaimi cu, sualnak a tuah bak lomi hna lakah biabuai a um bal lo. Lungkhah lonak a um tik lawngah nuva karlak ah alhniaknak le buaibainak a chuak kho.

France ram i bawmtu pastor ka rak tuan lioah, pastor nupi nih Phungthlukbia 14:1 hi sullam tha ka ngeiher bik, tiah a ti. Kei nih ka lehmi cu, Pathian nih thathnem dingin an pekmi a si ko, ka ti. Cu lioah

cun, a fiang tuk lem lo. Cuhnu caan tlawmpal ah France cu ka chuahtak i Switzerland ah kum tam nawn rau dingin ka kal i, Cun USA ah ka lan. Baibal Sianginn pakhat i ka nupi he Baibal ca kan chimh i, kan i dinh lioah Bawipa nih hitihin a ka chimh. “Caan tawite chung Europe ah kan kuat than lai i, cuka i na va hmuhmi cu vawlei cung dihlak ah na phuan lai. Cuka na um chung cu lungkuai in na um lai.”

Cu tan i Europe kan tlawn chungah cun, Bawipa nih thil tampi a kan cawnpiak. Thil dang vialte lakah, France kan phak tikah pastor nupi nih a rak chimmi bia kha ka hngalh peng. Vanchiat ah, bia nih cun mah nu lungthin chungah fekte in hram a thla lo. Hlanlio i France ram pastor minthang a rak simi kha, atu cu tangdang a rak pom. A sualnak cu a puanghlang i, phehthuh awk a tha ti lo. Sual phuan le sual ngaihthiam hal a duh tikah amah lawngin a si thiam lo, a nupi nih dirpi ve a hau. A nupi nih cun keimah palh ruangah a si, Zeicahtiah ka vapa hi ka rak chimhram lo, ka rak daw lo, tha tein ka rak zohkhenh lo caah zitmuai thiam le dawt a thiammi nudang a kawl ruangah a si, tiah a chim. Hi nu nihhin fimnak in a inn a rak sa lo, amah lila nih an inn cu a then i a hrawk a si ko.

Ka pi (ka nupi i a nu) nih cun fimnak in a inn a sak. A innchung i a ummi a lengmi le riak tungmi paohpaoh nih amah cu hitihin an thangthat. “Hi inn ah hin cun daihnak a um i, a nuam tuk hringhran!” Amah cu nufim le zangfah thiammi a si. Fimnak in a inn cu a sak.

Fimnak tungsut pasarih hna:

Fimnak nihin hmai tampi a ngei. Phungthlukbia 9:1 chungah fimnak i tungsut pasarih kherte hitihin kan hmuh hna. “Fimnak nih a tung pasarih kha a phun cang hna.” Hi fimnak tungsut pasarih hna cu Jeim 3:17 chungah hitihin relpiak an si. “Chunglei in a rami fimnak cu a hmasabik ah a thiang i, cun daite le nemte in a um i hawikom cungah a tha, midang zangfahnak khan a khat i thiltha kha tampi a tlai, thleidannak zehmanh a ngei lo i, a zer zong a zer lo.”

Fimnak I Tungsut Pasarih Hna

1. A thiang - lungthin thiang le lungput thianghlim ngeih.
2. A daidam - kan sining dihlak in hawi he remte le daite in um thiam.
3. A nunnem - mi vialte he nemte in um thiam.
4. A nungsiang - nawl tikah siang ngaiin thil a pe i midang va bawmh a duh.
5. Zaangfah a thiam i, theiṭha a tlai peng - a ṭhami tuahsernak nih a zulh peng.
6. Mi thleidan a hmang lo - mi mithmai zoh a hmang lo.
7. A zertiang lo - titer a thiam lo, a hmang fawn lo.

Fimnak Thlarau cu Siangpahrang Solomon i nunnak ah fiang tein hmuh khawh a si. Hihi Solomon a zul pengtu chiti toihnak a si i, cu nih cun a umpi peng. Solomon cu Thiang Thlarau in chiti toih (thuh) mi a si caah a chanchan in hngalh camcin a si. Hiti taitai i fimnak hi a ruang a um. Pathian cu mi thleidan a hmang lo nain micheu cu an fim i micheu cu an fim lo. Solomon nih cun fim duhnak le upatnak lungthin a ngeih ruangah a si ko. Hringtu a pa David le a nu Bathsheba nih mansung tukmi fimnak an rak cawnpiak. Phungthlukbia cauk Dal kuanak a hramthok hrawng vialte khi sersiam awk ṭha a si lio caan i a nu le a pa nih an rak cawnpiaknak lawngte an si dih. David nih Solomon sinah a chimmi bia cu Phungthlukbia 4:5-7 chungah hitihin kan hmuh.” Ka chimmi bia hi philh hna hlah law, i theihter duh loin um hlah. A hmasa bikah a herhmi cu fimnak hmuh hi a si. Hngalhthiamnak kha na ngeihmi vialte na hloh dih ding a si zongah i cawk. Fimnak cu hlaw hlah, amah nih cun him tein an zohkhenh lai. Amah cu daw law an huhphenh lai.”

Hi Pathian duhning i a pa nih cawnpiaknak thawng hin, Gibeon i Bawipa he an i ton tikah fimnak cu a hal i, na ka halmi paoh kan pek lai, tiah Bawipa nih a ti (2 Chanrelnak 1:7-12, I Siangpahrang 3:5-12).

Solomon nih fimnak biapi ngaiin a halnak a phichuak cu I Siangpahrang 4:29-31 chungah hitihin kan hmuh.” Cun Pathian nih Solomon cu fimnak le hngalhthiamnak kha tahcawk loin le lungkauhnak rilikam these zat in a pek, Cucaah Solomon fimnak nih nichuahlei mi fimnak vialte le Izipt fimnak vialte kha a lonh dih hna. Zeitin tiah amah cu midang vialte nakin a fim deuh, Ezra mi Ethan le Mahol fapa hna Heman, Kalkol le Darda nakin a fim deuh, cun a min cu a pawngkam ram dihlak ah a thang.” Fimnak a duh ruangah fimnak nih chawva vialte le bukbau thil kha a hunpiak.

Solomon chungah a ummi Thlarau Fimnak cu fa aa cuhmi nu pahnih hna bia a ceihnak kongah hmuh khawh a si (I Siangpahrang 3:16-27). Solomon nih cun an i cuhmi fa kha cheuhnih ah cheu ding a fial hna, cucu nih cun hringtu nu taktak a simi a langhter te lai, ti a rak hngalh chungcia khawh kha midang a hleih hnanak a si. Cu phichuak cu Israel mi vialte nih an theih tikah Siangpahrang cu an tih. Zeicahtiah Solomon biaceihnak ah Pathian fimnak a tel ti an hmuh (I Siangpahrang 3:28). Siangpahrang biakhiahnak nih cun ramchung minung vialte kha tihnak, upatnak he khuaruahhar in a umter hna.

Solomon nunnak i a ummi Pathian fimnak cu amah tialmi hla hna le phungthlukbia hna in kan hmuh khawh fawn (1 Siangpahrang 4:32 zoh). Solomon nih phungthlukbia 3000 a tial i, 800 hrawng cu Phungthlukbia cauk chungah an tial hna. Hla fung 1005 a phuah i, fung 5 cu Solomon Hla tiin Baibal ah umter a si. (Solomon Hla ‘cu’ Hla Dawh Bik’ ti zongin ti a si fawn).

Tahchunhawk a tha lomi Solomon fimnak bia ngaih awkah vawleicung khuazakip in siangpahrang fapa hna le mihrinfa tampi an ra luaimai

hna. Solomon nih Pathian fimnak le sining cu amah sermi thil hin a fianh hna. Thingkung le saram hna nih Pathian biatak ah langhternak kong zong a chimh hna (1Siangpahrang 4:33).

Pathian sermi vialte hna nih hin Pathian biatak cu an phuan ko. Tahchunhnak ah, lunghmul (rungrul) hmanh nih hin pum tengnge then hleithum a ngei. Cucu nih cun minung hi misual le ral a si zia a langhter. Lunghmul (caterpillar nih cun mit hleihnih a ngeih, cu nih cun uknak (government) a chim duhnak a si. Pathian thiltum a donghnak taktak cu vawlei dihlahk hi minung le amah nih uk ti ding hi a si. Rungrul nih pelep ah aa thlenning kan hmuhnak thawngin Pathian nih minung cu zeitindah aa dawh ngaimi Fapa muileng ah a kan thlen kha kan hngalh khawh ko. Rungrul cu amah tein inn aa tuah i, cu inn muichung ah aa erh i, a muisam aa thleng. A caan a zat tikah, pelep fate nih cun, a inn a kangh khotu tithur (acid) a chuahter i, awng a ser. Leng ah a chuak i aa dawh ngaingaimi pelep ah aa cang i, van ah a zuang. Cubantuk cun Pathian nih kan nunnak ah rian a tuan ve. Cuti thong i kan tlak lio (innchung i kan um lio) ah khan, Pathian nih kan sining a kan thlen i, lungthin thar a kan pek. Jesuh dawhnak in a kan thuamh.

Thong taktak ah cun kan tlak a herh lo nain Pathian nih in chungah a kan erh, thongtla bantukin kiam ah a kan erh. Baibal chung i Pathian mi lianngan hna, Josef, Jeremiah le Paul tikbantuk hna zong kha kiam i erh caan an rak ngei ko. Rungrul aa thlennak nih a langhter mi khuaruahhar biatak hi na hmu kho maw? Sermi thil vialte nih hin Pathian sunparnak an langhter cio ko!

Fimnak Thlarau cu Thiang Thlarau tipil (baptisma) he cun an i dang. Lamkaltu Paul nih Thlarau baptisma a cang ciami Efesa khua zumtu hna kha fimnak Thlarau co dingah thlacam a forh hna. “Kan Bawipa Jesuh Khrih i a Pathian, a liannganmi ka Pa cu nanmah kha Thlarau pek awkah ka hal lengmang. Thlarau nih cun an fimter hna lai i, Pathian kha nan sinah a phuan lai i Pathian cu nan hngalh lai” (Efesa 1:17). Fimnak Thlarau hmuh awkah thla kan cam a hau. Efesa 3:10 chungah,

“Khrihfabu nih aa tinhmi biapi bik cu Pathian fimnak langhter hi a si,” tiah kan hmuh. Khrihfa nih cun hitihin thla kan cam awk a si. “Bawipa mifim le nunzia thiammi ka si khawh nakhnga chiti hong ka toih.”

Hruaitu sinak ah fimnak cu a herh bikmi a si. Moses nih Joshua sinah Israel mi hruainak ÷uanvo a hluai tikah, a lu cungah a kut a chuan i fimnak Thlarau kha a pek (Deu 34:9). Cucaah cun, hruaitu kan si tikah, kan hruaimi hna kha ram hrinnak le ti umnak hmun ah kan hruai khawh hna nakhnga le Pathian nih a tinhpiak hnami hmun kha kan phanphi khawh hna nakhnga Bawipa sinah fimnak Thlarau kha kan hal awk hrimhrim a si.

Joshua cungah tuah a si bantukin fimnak thlarau cu lucung kut chuan in hmuhco khawh a si. Kum tampi chung Bawipa sinah fimnak ka pe law fimnak thlarau in chiti ka toih, tiah thla ka cam. Ahnu bikah, ka thlacamnak nih cun ka lungthin chungah thathawhna le atu le atu tuah duhna a chuahter. Kum tam nawn a rauh hnuah, ka nupi he Kathryn kan va leng i hotel pakhat ah a rak um. Los Angel i Shrine Auditorium ah biachim dingin a rak i timhlahm lio a si. Thlarau in a khatmi kan hawipa, Singapore i Anglican Bishop pakhat kan i hruai, zeicahtiah Kathryn nih amah cu ton ka duh tiah a rak ka chimh tawn. Kathryn sinah cun nuam ngaiin caan kan hmang. Kan kaltak lai teah Kathryn nih cun kan hawipa sinah hitihin a chim. “Thla in campiak ning.” A lucung i a kut a chuan tikah, kan hawipa cu a tlu. Kathryn cu keimah leiah aa mer i, ka cal ah a kut a chia i, ‘fimnak’ ti bia ka khatte a chim i, kei zong ka tlu ve. Ka lungfim i ka thawh tikah fimnak hmucuo dingin thla a ka campiak ÷han. Cu zaan i damnak pumhna hmun (healing meeting) i minung thong sarih hmaiah Bishop pa cu tel ve dingin sawm a ka fial.

Kathryn Kuhlman cu a hmutu paoh nih dehcahw le tuaitam thiam ngaingaimi a si an hngalh dih. Donhhelei cungah Kathryn cu a ÷thu i, Singapore in a rami ka hawipa kha zapi sin i theihhngalhna tuah kaa timh ah khin, biachimnak khan ah cun hitihin a ka ti. “Bishop pa zapi

sin i theihhngalhnak na tuah hlanah hin, nan ka ton hlan i nan ruahnak le sining kha zapi sinah chim ninglaw, nan duh maw?” Ningzah le hmaichia in ka hung um. A luan ciami kum tam nawn lioah, Pittsburgh i bia na chim ah khan ka rak i tel ve i, na biachimnak khan Bawipa ka rak hmuh, Amah ke tangah cun ‘Damtertu’ (Healer) timi biafang ka rak hmuh, ti in Kathryn cu ka chimh. Cu ka hmuhtonmi nih cun Kathryn cu zumh awktlak a hmanmi ti a ka hngalhter. Zeicahtiah ka va luh tikah, a hnipuan fualpi in aa thlaimi nih ar ko in a ka ruah. Midang he aa lo lomi sining a ngei. Mirang (English) a simi i, mi daidam, mi thenhhlimeh, mifim le mi tluangtlam a si lai ti in ka rak ruah. Sihmanhsehlaw, Bawipa nih amah hmang in rian a tuan i, a nunnak ah Bawipa cu a lung aa lawm, ti ka hngalh. Zeidah ka lawhter ti ka hun chim i, mi vialte cu an ni dih i, a khek in an khek. Ka hmaisen a reh in, ka hawipa cu zapi sinah theihhngalhternak ka tuah. Cun pumhnak cu kan peh i, Pathian thilti khawhnak cu khuaruahhar in aa phuang.

Ka chim duhmi cu, Pathian nih kan lungthin i a duhmi cu a kan pek ko. Fimnak tingco dingin kum tampi chung thla ka cam. Kathryn (damnak ca deuh ngawt i thla a cammi) nih ka lucung ah kutchuan in thla a cam tikah, Fimnak Thlarau cu ka co ko. Pathian nih kan lungthin taktak in kan duhmi thil hna cu a kan pe hrimhrim ko. Fimnak Thlarau kha Bawipa sinah duhnak taktak he kan hal ahcun, a sunglawi tukmi thlarau chiti a kan toih ko lai. Fimnak kong hi ruat setmat (taktak) hna u sih. Cucu kan nunnak ah thil biapi bik a si. Fimnak a ngei lomi hna cu an nun a rawk i lungfahnak le lungretheihnak an tong. A fimmi le chiaṭha thleidang khomi le Fimnak Thlarau a ngeimi kan si nakhnga Pathian nih kan ṭanpi hram ko seh.

3. Hngalhthiamnak Thlarau

Bawipa Thlarau pasarih hna lak i pathumnak a simi Hngalhthiamnak thlarau kong zoh tuah hna u sih. Hngalhnak timi cu thil pakhat asiloah a cangchuakmi thil pakhat kong ṭha tein hngalh khawh a si ko. Pathian nih ze i thil dah a si i, ze i ruangah dah a tuah ti hngalh khi a si. Zei

ruangah dah minung thil zeimaw aa tlun ti hngalh khawh hi hngalhthiamnak cu a si. Daniel bantukin, mang le langhnak sullam leh khawhnak zong nih Hngalhthiamnak Thlarau kha a sawh thiamthiam. Babilon i sal tangmi Hebrew ngakchia pali kong kan chim tikah, Pathian Bia nih hitihin a chim. “Hi tlangval pali hna hi an dihlak tein Pathian nih ca lei fimnak le hngalhnak le thiamnak phunkip kha a pek hna i Daniel cu langhnak le mang sullam hngalh khawhnak pahrang kha a ngei (Daniel 1:17).

Mi pakhat nih Pathian sinin langhnak a hmuh tikah Pathian lawnglawng nih cu langhnak sullam cu a leh khawh. A sullam taktak cu a tuahtu lawnglawng nih a hngalh. Pathian pekmi chimchung bia (bia phuan), langhnak le Baibal bia zong hi Bawipa lawng nih a sullam a leh khawh, zeicahtiah amah cu a tuahtu hna a si (II Peter 1:20-21). Mang, langhnak le profet chimchung bia hna sullam dik tein leh khawh dingah cun Hngalhthiamnak Thlarau a herh. An nunnak aa hrawkmi minung tampi ka hngalh ko hna, Bawipa sinin an hmuhmi mang le langhnak hna kha a dik lo (pingpang) in an leh. Langhnak le mang sullam lehnak he pehtlai in, Nebuchadnezzar i mang kong kha zohchun awk tha ngaimi kan ngei ko. Amah nih a lu ah sui a simi milem (zuk) a rak hmuh. A tangphaw ah ngun, a tai ah dar, a ke ah thir a si i, a keza (kephak) le keteng hna cu leitlak le thir aa cawhmi a si. Hihi mang tluangtlam le fawi temi a si ko nain cu mang sullam leh khawhnak dingah, Pathian nih Daniel sinah a pekmi Hngalhthiamnak Thlarau kha a herh. Pathian dah ti lo, aho nih dah an leh khawh lai? Cu mang sullam i lehnak dikmi cu, a lu ah sui a simi cu Babilon pennak a si, a tang i ngun cu Persia pennak a si, a tai ah dar a simi cu Grecian pennak a si i, darke hna cu Rom pennak an si. A taktak le a ngaingai ahcun, hmailei kong a hngaltu Pathian lawnglawng nih hi mang sullam dik tein leh khawhnak cu a pek khawh. Cuaah mang asiloah langhnak na hmuh ah cun dikhman tein leh khawh dingah ralring taktak in tuah zuam. Pastor asiloah hngalhthiamnak thlarau a ngeimi sinah va kal law, a dikhmanmi sullam leh khawhnak hal ko.

Hngalhthiamnak thlarau i a sining dang cu biaceih thiamnak, khuakhannak le uknak he a pehtlaimi chiaṭha thleidan thiamnak ngeih hi a si. Pathian i a minung hna kha tha tein a tawlrel khawh hna nakhnga, 1Siangpahrang 3:9 chungah, Solomon nih Pathian sinah hngalhthiamnak lungthin pe dingin a hal. Issakhar chungin, caan a hngalhthiammi le Israel nih zeidah a tuah awk a si ti a hngalhthiammi hotubik zahnih hna le anmah nih an ukmi hna an phuanhawi vialte (1 Chanrelnak 12:32) hna bantukin Pathian nih a kan sersiam khawh ko. Hngalhthiamnak hmuhco awakah thla kan cam a herh. Hihi Thiang Thlarau sining langhternak ah a biapi tukmi a si. Issakhar mi hna bantuk hin, Khrihfabu le zumtu hna nih zeidah kan tuah awk a si ti a hngalh tu le lam dik hmuh saktu si kha kan duh awk a si.

4. Fimchimtu Thlarau

Fimchimtu Thlarau cu Bawipa Thlarau pasarih lakah a palinak a si. Khrihfabu chungah fimchimhna rianṭuan dingin laksawng pekmi minung an um. Jesuh sining hna lakah pakhat cu fimchimtu (Isaiah 9:6) ti a si. Fimchimtu nih cun buaibainak kha a sersiam i a remh, mi a hruai, zeidah tuah awk a si ti kha a chimh hna. Fimchimtu Thlarau cu Pathian ta a si, minung ta a si lo, Pathian in a chuakmi a si, minung in a chuakmi a si lo. Mi pakhat nih harsatnak le buainak a ngeih tikah minung fimnak in remdaihter khawh a si lo, Asiloah Baibal phungning hrampi zongin ramdaihter khawh a si hlei lo. Minung le a cungah a cangmi (chuakmi) thil sining ciote in Bawipa sinah amah duhning kha kan hal i kan ngaih awk a si deuh. Pakhat cio nih pumpak caah Bawipa duhmi bia kan hmuh hrimhrim lai.

A luan ciami kum tam nawn ahkhan, Baibal sianginn pakhat ah uktu upa lakah ka rak i tel ve. Siangakchia tampi cu ritnak a simi thil eidingtu misual an si i, lungthleng tharmi an si. An min a thang ngai i Khrihfabu kip nih tehtekhan dingin an sawm hna i, a cheu cu minthangmi bisikup actor tiang an cang. Sihmanhsehlaw, an rak sualnak kong tehte an khanmi nih khan hnulei ah a hnuh hna. Bawipa nih hitihin a ka chimh.

“An rak sualnak kong tehte an khannak in Satan an sunpartermi kha ngol dingin chim hna, keimah sunpar ding le thangthat tu thok hna seh. Cuti lo cun, an sualnak thing ah an lut than lai! a ka ti. Kan chim hna tikah, annih Bawipa chim ningin kan buah ko lai ti in bia an i kam. Sihmanhsehlaw vanchiatnak ah an rak sual lio nunning kong kha a rauh hlanah an chim than.

Cu kum Baibal sianginn khar lioah cu ngakchia hna cu sualnak ah an tlu than. Bawipa nih a rak chimning khan a hong si taktak. Ralrin pekmi an zuhl lo ruangah a si. Sianginn hun i kai than tikah, nikhat cu siangakchia a cheu ka sinah an ra i, kha ngakchia hna lak i an hruaitupa cu compei ti i aa ciah bangin zu ah a ciah cang ti an ka chimh. A ihnak khan chungah ka va fuh i, va mawhchiat ka tim, zeicahtiah tha tein ralrinnak ka rak pek cang. Sihmanhsehlaw a ihnak khan innka ka phak i ka va luh cangka in profet thlarua ka cungah a hung tla. Mawhchiat loin thazang tu ka va pek. Pathian nih hman an duh, Khrihfabu nganpi pek an timh, ka va ti.

Hi profet chimchungmi bia cu hung tling taktak. Nihin cu, minung thong tampi an i pumhnak Khrihfabu i pastor ah a cang i, Television in phungchim thiam minthang ah aa chuah. Hi tlangvalpa nih keimah forhnak kha a rak herhmi a si, ka mawhchiatnak kha a rak herhmi a si lo. Keimah ruahnak kha rak hmang ninglaw, minchia ngaiin Baibal sianginn a rak chuahtak hnga i, Pathian riantuantu a cang kho hnga lo. Chiti toihmi bia chim zeitluk in a biapitning cu na hngal (hmu) thiam ko lo maw? Kanmah nih a tha lai ti kan ruahmi nakin Pathian fimchimhnak tu kan pek hna awk a si.

Fimchimtu Thlarau nih cun hmailei kong zong, a luan ciami kong zong, a phuan i a langhter khawh ko. Voi tampi cu, minung cungah thil zeimaw hi zeicahdah a tlun ti Pathian nih a phuan tawn ko. Harnak le buaibainak a tongmi kha fimchimh kan timh hna tikah Pathian nih an herhmi te kha fimchimtu thlarau hmangin a phuan ko. An pipu le an nu le an pa hna sinin a rak rami chiatserhnak tiang fiang tein a kan chimh

khawh. Fimchimtu thlarau chimhmi bia cu harnak an tonmi phoihna^k tawhfung a si i, luatternak a kan bawmh.

Tahchunhna^k ah, tangka kawlhawlna^k leiah a hlawhtling kho hrimhrim lo. Zeitluk in aa zuam zongah a hlawhcham thiamthiam. Aruang le a chan kha a hngal kho lo. Fimchimhna^k kan tuah tikah, Bawipa nih a ruang kha fiang tein a phuan. A nu le a pa nih chawva kongah chiatserh in biakamna^k an rak tuah i, cucu nih cun harnak a pek peng, a ti. Thla kan campiak i, sifah chiatserhna^k chungin kan luatter. Cu hnu cun hlawhtlinna^k nganpi a ngei kho than.

Fimchimtu Thlarau cu nunnem le zangfah thiam a si. A dihdonghna^k in chim ahcun, Thiang Thlarau tengnge a si. Cucaah cun, fimchimhna^k kan tuah tikah ralrin ngaingai a herh. Job cu a hawile nih a dik lo ningin fim an chim. Fimchimtu Thlarau duhning he ralchan in biahrang le bianee^k phunphun in an mawhchiat i, biakhia^khna^k tiang an tuahpiak. Hitihin a sinah an chim. “Minung cu a din ko a si ahcun Pathian nih thluachuahna^k a pek hrimhrim. A soal a si ahcun Pathian biaceihna^k a cungah a tlung. Pathian biaceihna^k pei na cungah a tlung ko hi! Na fale vialte an thi dih, na chawva vialte an lotlau dih, zehmanh loah an chiah cang. Cucaah nangmah cu titer hmangmi na si hrimhrim ko hih!” Cucu, an minung sinak tuaktan ning a si, Pathian nih tah cu thil sining cu zeitindah a hmuh ve?

Pathian hmuhning in kan zoh ahcun, Job cu vawlei cungah a ummi minung vialte lakah mi^htha bik hna pathum ah aa tel vemi a si. Atu hiti harnak a in hi Pathian nih zungzal thangthat hmuhco awkah cawisan a duh i, hi harnak le hneksakna^k hi a thlahhnawhmi a si. A hawile nih a intenna^k an ruah sualna^k le Baibal sining hrampi hmangin soal an phawtna^k vialte bantukin, Job tuanbia cu a dong lo. Vanthatna^k ah, Pathian i chiti a toihmi midang pakhat an lakah aa tel ve. Amah min cu Elihu a si. Anih cu minung ruahning in bia a chim lo. Pathian fimchimh ningin bia a chim caah Pathian nih a bia cu a hnatlak pi. Hneksakna^k a dihdongh tikah, Job cu let hnih in a rumter. Cucu Job i a hawile

pathum hna nih an chim chungmi he cun aa dang tuk. Van le vawlei tlukin an i dang.

Cucaah cun, mi pakhatkhat fim kan chim tikah ralrin ngaingai a herh. Job kongah kan hmuh bantuk hin, a lengphaw in kan hmuhning bantukin an si dih lo. Phungning lawng i bochan loin Pathian fimchimhnak tu kan i bochan deuh awk a si kha a langhter. Midang fim na chimh hlanah, ka tuanvo a si maw si lo, ti ruat hmasa, zeicahtiah Pathian i rianthiang a khinhmi lawng nih chiti a toihnak an tuah khawh. Cu tuanvo a ngeitu kan si ahcun, amah duhning tein bia kan chim khawh nakhnga Bawipa sinah Fimchimtu Thlarau kha hal u sih. Pathian nih fimchimtu thlarau in chiti an toih tikah, thil sining nih a herhmi te chimtu dingah amah nih an hman ko lai.

Minung nih biahalnak an tuahmi le an herhmi phichuak pe khotu kan si a herh. Cuti kan tuah ahcun, minung hna nih an lungchung ruahning biahalnak le vawlei kha an mertak ko lai. Khrihfabu nih an herhmi a phichuak kha kan ngeih hrimhrim awk a si, cucu Fimchimtu Thlarau sin lawngin kan hmuh khawhmi a si.

5. Thawnnak Thlarau

Thawnnak Thlarau cu Bawipa Thlarau i a tengnge panganak a si. Hi Thlarau hi Samson a umpi pengtu kha a si i, a min cu thazang thawnnak he a sullam aa khat ko. Thawnnak Thlarau nih rian a tuanning kan hngalh khawh nakhnga, Samson nih raltha ngai le thiam ngaiin a rak tuahmi kong ruat tuah hna u sih.

Biaceihtu cauk 14:5-9 chungah, Samson nih chiandeih a thah, chiandeih i ruak chung cun khuaihiti thlum a rak chuak. Hi thil a hung chuakmi thawngin hin, “A thawngmi chungin a thlummi a chuak” timi phungthluk bia a chuah phah. Thlum cu kan duh hrimhrim awk a si i, Khrih i a thlumnak, a nunnemnak le a zangfah thiamnak kha hmuhsak awk kan si. Sihmanhsehlaw, a thawngmi lawng nih a thlummi an tuah khawh.

New York ramthen (State) chungah ka nupi he hlan liopi in motor mongh buin khual kan rak tlawn kha ka philh kho hrim lo. Lamkap rawldawr ah rawl ei dingin kan i din i, cuka i ka hmuhmi thil cu zeitik hmanhah ka philh kho bal lai lo. A chungah uico pahnih an rak um. A ngan ngaimi uico pakhat cu tuangah uai hnianghnuang in a it huar ko. Kan va luh tikah a mit cu zuam lo ngaiin a hun au i, a kan zoh men i aa chinh than. Sihmanhsehlaw uico hmete pakhat nih cun a kan baoh lengmang, a kan baoh peng pah cun rawldawr kiangkam cu a cul dih. A bawipa nih a caak hlan paoh cu a kan boah peng ko.

Hi tuanbia nih hin a tha ngaimi fianternak a kan pek. Uico hmemi cu a bao peng, ze cahtiah tihnak a ngei. Uico nganmi tu cu hnangam le daite in a um ko. A kan baoh lo lawng si loin, ngakchiate pakhat nih a vahhnawh i, a kaa hmanh a keu len kha kan rawl ei pah cun khuaruahhar ngaiin kan zoh peng hna. A thawngmi chungin thlumnak a chuak timi cu a hman taktak ko.

Biaceihtu cauk 15:3-5 chungah, Samson nih cenghngia zathum a tlaih hna i, an mei kha artlang in peh hna. Cun an mei ah meifar tom pakhat lengmang in a temchih. Cu hnuah cenghngia cu Filistin mi lo chungah a thlah hna, lo chung i rawl cu a kang dih i an rawk thlu.

Hi thil tuah khawhnak dingah Samson hi chiti toihmi a rak si theu lai. Ruat hmanh! Cu vialte cenghngia tlaih awkah cun a tlik len a hau men lai. Fek tein a tlaih hna lo ahcun meifar tom kha an mei ah a thlah kho hna hnga lo. Hi rian har hi philh awk tha lomi tuahsernak a si na ruat bal maw? Zei khi dah a va lawh hnga! A ngaingai ah cun, Thawnnak Thlarau nih Samson cungah rian a tuan i, a um bal lomi thazang a pek.

Biaceihtu cauk 15:14-17 chungah, Samson nih laa khuaruah in minung thongkhat a thah hna. Cun Gaza khuapi kutkaa khar le tung hna kha a lak i, meng kul-sawmthum hrawng a hlami Hebron tlangpar ah a kalpi. A thih laite ah, inncung dohtu tung pipi kha a kut in a khiah i, inn nih a cimhhnawh hna caah minung thongthum an thi. (Biaceihtu 16:26-

30). Samson nih a nunchung i ral a thahmi vialte nakin cu ni i a thahmi cu an tam deuh.

Thawnnak Thlarau cu profet Elijah cung zongah a rak um. Elijah i ruahpi a sur lai a ti tikah, Ahab nih a si khawhchung rianrang tein Jezreel ah kal a duh. (1 Siangpahrang 18:46). Ahab cu siangpahrang a si i, a hmaiah lamkaltu (zualko) thlah hmasa a duh. Tangdornak lungthin le thawnnak he Elijah nih Ahab thlahmi rangleng kha a chawhkanh hna i, hmaiah a rak tli. Israel ram chung dihlak ah rangleng tha bik cem le rang thawng bikcem an thim hna nain Karmel tlangpar in Jezreel phak dingah profet pa (Elijah) nih a chawhkanh dih hna. Cucu minung thazang le thiamnak in tuah khawhmi tuahsernak a si lo. Elijah thazang a petu kha Thawnnak Thlarau a si. Thawnnak Thlarau cu Bawi Jesuh Khrih nih Temple biakinnpi a thianh i, vawlei cung rianṭuan hramthoknak le donghnak zongah khan thawnnak thlarau nih a umpi cu kan hmuh khawh (Johan 2:13-17; Matthai 21:12-13). Biakinn chung a luh ah khan Thawnnak Thlarau nih chiti a toih caah amah lawngte in tangka thlengtu hna cabuai vialte a leh dih i, a thawl dih hna.

Joel cauk 2:7 nih ni hnunung Khrihfabu sining ding profet bia hitihin a chim. “Ralkap nih ral an tuk bantuk tein an tli lai, vampang ah khan ralkap bantukin an kai. An dihlak tein hmailei kha an fuh cio i an i tinhmi kha an thleng lo.” Jesuh Khrih i Khrihfabu cu ni hnudung ah cun, teinak he an kal thluahmah lai i, khuachia a zam thluahmah kha an hmuh lai, zeicah tiah Thawnnak Thlarau chiti toih an si lai. !

6. Hngalhnak Thlarau

Atu cu, Bawipa Thlarau i a ṭengngei paruknak a simi Hngalhnak Thlarau kong zoh u sih ti ka duh. A luan ciami, a si liomi le a ra lai dingmi thil vialte hngalh khawhnak dingah Thiang Thlarau nih pekmi thilti khawhnak (hngalh khawhnak) a si. Hi chiti toihnak hi Bawipa Jesuh Khrih nun ah fiang tein a lang. Nathanael theipi kung tang i a

hmuh kha hi hngalhnak Thlarau thawngin a si (Johan 1:47-50). Nathaniel a sinah a rat cuahmah lioah, Jesuh nih hitihin a ti. “Israel mi taktak a simi zoh hmanh u, amah khi hlenthawinak lungthin zeihmanh a ngei lomi a si” (Johan 1:47). Nathaniel nih, “Zeitindan na ka hngal?” tiah a hal tikah Jesuh nih, Filip nih an khawh hlanah khan, theipi kung tangah ka rak in hmuh cang,” tiah a leh.

Bawipa nih Nathaniel cu theipi kung tangah langhnak (vision) in a rak hmuh cang. Cucaah, Hngalhnak Thlarau nih cun langhnak in rian a tuan i, a luan ciami thil siseh, a ra laiding thil siseh, a kan hngalhter khawh. Thiang Thlarau chiti toihnak thawngin a hung chuak mi thil kha Bawipa nih a hmuh bantu kin kan hmuh khawh ve.

Tahchunhnak ah, Lamkaltu Paul nih Kolose khua a phan bal lo nain, Kolose Khrihfabu kha hitihin ca a kuat hna. “Zeicah tiah ka pum in a dangin um hmanh ninglaw, ka thlarau cun nan sinah ka um ko i Khrih chung i a ummi nan zumhnak ah fek tein hmunkhat ah nan dir ti kha ka hmun caah ka lung aa lawm (Kolose 2:5).

Paul nih Kolose Khrihfabu cu a zoh peng i, an sinah a mah um ve bantu kin zeizong thil an tuahmi kha a hngalh dih. A taktak ahcun, Rom khua thonginn i khan bite chung i an erh lioah a tialmi cakuat a si. Rom khua le Kolose khua cu meng za tampi an i hlat ko nain Hngalhnak Thlarau nih Kolose khua Khrihfabu chungah zeidah a cang ti kha Paul cu a hngalhter ko.

A luan ciami kum tampi lioah Thlanglei Africa an ka rak um. Nikhat cu zanlei sang ah meng thong tampi a hlami New Zealand ram Khrihfabu pakhat ah Thlarau in ka va kal. Khuaruahhar ngai a simi cu, thil sining vialte tlamtling tein ka va hmuh dih. Khrihfabu meeting i an chimmi bia vialte ka thieh dih. Ka chap duhmi cu, cu meṭing cu phuan taktaknak meṭing a rak si. Vanlei thil na hmuh tikah, vancung i a um vem i bantu kin fiang tein na hmun ko lai. Ka nupi Bawipa sinah a kal hlan kum tam nawn liopi ah khan, vancung kal dingin an ka khiahpiakmi caan teah

keimah dong dingah ka nupi a rat lio kha ka rak hmuh.

Biakam Hlun chan lio profet hna nunnak ah khan Hngalhnak Thlarau nih rian a rak ÷uan. Thiang Thlarau cu Biakam Hlun ÷ialtu a si i, Biakam Thar ÷ialtu zong a si ÷iam÷hiam ko (2 Timote 3:16, 2 Peter 1:20 zoh). Baibal ca÷ialtu he zeitindah an rak i pehtlah? An ÷ialmi thil kha ÷ial awk ÷ha in a rak hmuhter hna. Isaiah 13:1 chungah a tlamtlingmi fianternak hitihin kan hmuh. “Babilon i thilrit, kha Amoz fapa Isaiah nih a hmu.” Babilon cung i a tlung dingmi thil kha Isaiah nih a mit hrimhrim in a rak hmuh. Vawlei cungah a ÷hawngmi ram a si hlan kum tampi lio khan Babilon rawknak ding zong a rak hmuh chung cang.

Hngalhnak Thlarau nih cun a ra lai dingmi thil vialte kha fiang tein a kan hngalhter khawh. Jeremiah nunnak zongah khan cuticun Hngalhnak Thlarau nih rian a rak ÷uan. Cucaah cun, Jeremiah 4:19-21 chungah hitihin a rak chim. “Ka chung a vang! ka lungthin a fak tuk; ka lungthin nih ka chungah ÷hawngpang (noise) a chuahter; dai tein ka um kho lo, zeicahtiah nangmah nih na theih. Maw ka thlarau (lungthin), muko tum ÷hawng le ral nih an ka ÷ih. Rawknak cungah rawknak cu a au; zeicahtiah ram vialte cu a rawk dih: ka thlam hna cu ruahpak lo ah an rawk, ka puanzart hna cu mit÷hep karah an tlek dih. Caan zeican dah alan (flag) cu ka hmuh lai i, muko tum ÷hawng cu zeican dah ka hna nih a theih lai?” Hngalhnak Thlarau ÷hawngin profet Jeremiah nih hmailei kum tampi ah a ra dingmi thil hna kha fiang tein a theih i a hngalh khawh ko. Jeremiah nih Israel ram aa rawk kha a rak hmuh, ral authawng kha a rak thieh. Cucu a mit hmuh hrimhrim ah a langmi thil a rak si. A ra dingmi thil kha a hna in a rak theih chung.

Kum 1973 ah khan ka nupi he Israel ram kan tlawng i, Olive tlangpar i a ummi hotel pakhat ah kan rial. Zanlai ah, Bawipa nih hi hnudung i Jerusalem a rawk lai nakding kong a rak ka hmuhsak. Arab ralkap hna nih tlangcung i Jerusalem an kulh kha ka hmuh. Cun Jerusalem khua chungah an lut. Hi langhnak ahhin, Bawipa a rat tikah cun, Jerusalem cu ral nih an rak cil dih dengmang cang. Cucu, Hngalhnak Thlarau

thawngin a hmuhmi a si.

Johan nih Biathlam cauk hi zeitindah a rak òial ti zoh tuah hna u sih. A cangmi thil hna le Bawipa rat òhan lainak ding kong zong, hngalhnak Thlarau thawngin a cfang ning tein a rak hmuh caah a rak òialmi an si. Bawipa nih a rat òhan lai nakding kong a rak ka hmuhsakmi pakhat cu ka philh kho lo. Van hna cu an i zual (rolled) dih i, cuka ah cun Bawipa hmai kha a hung lang. Ruah awktlak ngai a simi cu, Khrih hmai ah cun zaangfahnak muisam a cuang lo. A hmai cu vanlei (a thiangmi) thinhunnak in a khat. Minung hna nih Khrih hmai cu an zoh i, tlang hna le lung hna sinah kan nenh ulaw kan thup u, tiah lungfak ngaiin an òah len kha ka hmuh. (Biathlam 6:14-17). A luan ciami caan i a rak cangmi thil hna le Baibal chung ah a rak cangmi thil hna zong hngalhnak Thlarau nih cun kan sinah a phuan khawh. Voi tampi cu, Khrih i vawlei ah a rak tlonlen lio i a rak nunning le a rianòuannak kha Bawipa nih langhnak in a kan hmuhter tawn. Bawipa nih Nathaniel theipi kung tang i a rak hmuh bantuk khan atu i a si cuahmahmi thil hna zong kan hmuh khawh ko hna. Hmailei thil zong kan hmuh khawh ko hna. Bawipa lungthin le a duhnak kan hngalh khawh nakhnga, hngalhnak Thlarau kha hmuhco dingin Bawipa sinah hal kan herh.

7. Bawipa Òihzahnak Thlarau

A donghnak ah, Bawipa Thlarau i òengnge pasarihnak a simi Bawipa òihzahnak Thlarau kong zoh hna u sih. Hihi, khuaram cunghah siseh, mibu sinah siseh, pumpak cunghah siseh, chiti toihnak a si i, mah sual i hngalhnak le Bawipa lungnuamhter lo òihnak a si. Thlarau lei òhanghnak a um tik le cu nih a chuahtermi sual òihnak lungthin ngeih tikah a rami Thlarau a si. Bawipa òihzahnak nih cun minung cu Pathian duhning lamtluan an zult le zult lo kha a hngalhter òhan.

Jokob le a chungkhar hna Succoth in Bethel ah an rak kal lioah khan khuapi vialte kha Bawipa òihnak Thlarau in toih a rak si kha zohchun awk òhami a si (Gesesis 35 rel) Simeon le Levi nih Shechem khua pa

vialte kha an farnu Dinah an tlaihhrem ruangah an thah dih hna. Cuka hrawng i a ummi hna nih phuhlam duh in an ka thah sual lai ti a phan caah Bethel ah a zam. Jakob le a innchungkhar hna cu an pal pahmi khuapi vialte khan Bawipa nih a huhim hna, Cuka hmun i a ummi minung vialte kha Pathian nih Bawipa ñhnak thlarau a toih hna caah Jakob te chungkhar ñhat lonak tuah an ñih, an kutpar hmanhin an tong ngam hna lo.

Hi Thlarau ñhiamñhiam nih hin, Israel mi Joshua nih a hruai hna i Kanaan kha a teiter hna. Cuka ram i a ummi Rahab nih, ngiathlaitu dingah Joshua i a thlahmi pa pahnih hna sinah, “Bawipa nih hi ram kha an pek cang hna i nanmah kan i ñih hnanak nih khan a kan nenh i hi ramchung ummi vialte kha nan hmaiah an ther dih cang, ti kha ka hngalh” (Joshua 2:9) tiah a ti hna. Bawipa ñhnak nih khan Kanaan mi hna cu a therphanter hna i, Israel ral hna hmaiah an sung.

Biakam Thar Khrihfabu chungah Bawipa ñhnak Thlarau i a hleice in chiti toihnak kan hmuh khawh. Hi thlarau lei ñhanghnak caan lio i Khrihfabu hmasa hna sining nih hmuh khawh a si. “Khrihfabu le cu thawng a theimi paoh chungah khan ñhnak nganpi a tlung. Khuaruahharnak tampi le hmelchunhnak tampi kha lamkaltu hna nih cun mizapi lakah khan an tuah. A zulmi hna cu Solomon Innleng timi ah khan an i pum tawn. Asinain a lengmi cu ahohmanh an i tel ngam lo, mizapi tu nih cun an thangñhat ko hna. Cu hleiah mi kha an bu ah cun an i chap chin lengmang i Bawipa a zumtu hna cu nu he pa he lamah khan an chuahpi hna 1 Peter aa chawh tikah khan pakhat pahnih tal a thladem nih tawng hna seh ti in ihkhun cung le pher chungah khan an chiah hna (Lam. 5:11-15). Ananias le Safira cung i Pathian biaceihnak nih khan Bawi ñhnak a chuahter i, mi tampi nih Thiang Thlarau thawngin an sualnak an i hngal. Khrihfabu chungah dinfelnak a rak um.

Hihi he a lomi thil sining tampi ka hnalh hna. England ramchung chaklei ah khin, Pathian a duh ngaimi Khrihfabu pakhat a um i, a nunnak ah zeizong vialte Pathian he aa rem hmasa lomi cu ahohmanh cu biakinn

ah cun tel khawh a si lo. Cu Khrihfabu cu Bawipa ñhna in a khat. Khuaruahhar ngaingai in mah sual i hngalhnak a rak um. A sualmi pakhatkhat an um ahcun cawnpiaknak asiloah profet bia in phuan a si. Bawipa ñhna Thlarau nih a toih hna tikah, minung hna nunnak chungah zei bantuk thlennak a um kho ti na hmu kho maw?

Thokka pumpi in thlarau lei ñhanghnak a rak um i kum 1900 hrawngah khan Wales ramchung ah Bawipa ñhna cu lianngan ngaiin a rak lang. Cu ñhanghnak a rak um kum sawmnga dengmang a rauh hnuah, cu lio i a rak i tel vemi pastor pakhat he tonnak canña ka ngei. A umnak khua i ñhanghnak a um khawhnak dingah ñuanvo ngeitu a rak si. An khuachung i kan i chawh pah ñhanghnak caan lio i thil sining a ka chimh. Pathian cawlcanghnak thawngin rak kharmi zudawr hmun vialte kha pakhat hnu pakhat in a ka sawhpiak i, cuticun Wales ramchung zudawr vialte rak khar dih an sinak kong kha a ka chimh. Sual ngaihchihnak le Bawipa ñhna mi vialte nih an ngeih tikah, zu dingtu an um ti lo caah zudawr vialte cu khar dih a rak si. Baisikup zoh a duhtu minung an um ti lo ruangah baisikup zung vialte zong khar dih a si. Baisikup zung ngeitu nih khan zung innpi tiang Khrihfabu ah an rak hlut. Hihi ram pumpi chung thil sining tampi lakah tlawmpal lawng an si. Ramchung zudawr vialte an khar dih. Wales ram chungah a tlungmi Bawipa ñhna cu a lianngan tuk hringhran caah zudawrtu hmanh nih zuhrai kha an ka ah an hmuah ngam lo, Zeicah tiah Thiang Thlarau i sual hngalhternak a ngan tuk. A si taktakmi patling hna hmanh nih ik thluahmah buin an kut le an khup in zoh rem lo ngai le bokpah in biakinn ah thlacam dingin an ra, tiah a ka chimh fawn.

Bawipa ñhna cu miphun zongah a tla kho i a khuh dih khawh ko. A luancia kum tampi i Sweden ram i ka um lioah, Pentecostal hruaitu upa pakhat nih tehte a khanmi ka rak ngai. Sweden ram i thlarau lei ñhanghnak a rak tlun lioah cun mi vialte nih Bawipa ñhna Thlarau puan an rak i aih dih, tiah a chim. Nu he pa he an sualnak an i hngal dih i, zanlai hmanhah aa hung pengmi biakinn an fuh i, an sual phorhrit thumh awkah thlacam dingin an kal.

Ni dongh lai ah cun Pathian nih hibantuk thil hi miphun pakhat in pakhat sinah a tlunter than lai ti ka zumh ko. Kan nunnak ah siseh, kan umnak hmun ah siseh, vawlei cung miphun vialte cungah siseh Bawipa tihzahnak Thlarau kan co khawh nakhnga kan hal a herh. Hi lawnglawng hi ni donghlai Khrihfabu tlamtlinnak dingah lam umchun a si. Ni donghna caan i Pathian cawlcangh ningding cuan in timhcia tein um hna u sih!.

**Bawipa Thlarau Pasarih Hna A Tawinak In
Zoh Thannak:**

Bawipa Thlarau cu phungchim le cawnpiaak zia kan thiam khawh nakhnga Pathian sinin chiti toih (thuh) nak a si.

Fimnak Thlarau nih kan nunnak paohpaoh ah a dikmi thim a kan thiamter.

Hngalhthiamnak Thlarau nih zeiruung ahdah thil hna hi an hung chuah ti kha kaupi le fiang tein a kan hnalhter.

Fimchimtu Thlarau nih kan nunnak i harnak kan tonmi kongah lam a kan hmuhsak.

Thawnnak Thlarau nih khuaruahhar thil kongah Pathian thawnnak a kan pek.

Hngalhnak Thlarau nih a luan ciami, A si liomi le hmailei a ra lai dingmi thil kong a kan hngalhter.

Bawipa Tihnak Thlarau nih cun kan sualnak a kan hngalhter, upat thiamnak lungput a chuahter i, zumtu hna cungah a thiangmi nun a chuahter.

Then Linak

THIANG THLARAU BAPTISMA

Then linak ah cun Thiang Thlarau Baptisma kong kan ruat hna lai. Hi thluachuahmi hmuhtonak cu Thiang Thlarau hngalhnak ding i tawhfung le biathli a si i kharuahhar a simi a thluachuahnak co khawhnak zong a si. Hi biapi tukmi hmuhtonak um lo cun, Thiang Thlarau i a rumnak le a thuknak cu kan hngal kho bal lai lo. Thiang Thlarau tipilnak hi thlarau lei hngalhthiamnak a kan petu a si i, thlarau mi a kan sitertu a si. Hi hmuhtonak thawngin hi Thiang Thlarau cu kan sinah a ra i, kannah he khua a sa. Thlarau in kal kho dingah thazang a kan pek.

Sihmanhsehlaw kan hngalh dingmi cu baptisma hi thianternak asiloah thiannak he a sullam aa khat lo, Zeicah tiah mi pakhat cu vawlei thil a ruat tukmi a si zongah Thiang Thlarau baptisma nak a ngeih chih khawh ko. Thianhlimnak taktak kan kawl khawhnak dingah bawmtu hriamnam tha bik a si fawn. Cuaah cun, a tanglei biatlang hmang hin lungtho ngai a simi kong hi a dikdiar in zoh hna u sih.

- A. Biakam Hlun chung biakammi
- B. Biakam Thar chung tlamtliinternak le lungpemnak
- C. Holhtheih loin holhnak (biachimnak)
- D. Thiang Thlarau Baptism hmuh khawhning
- E. Thiang Thlarau Baptism (tipilnak) conak dingah umtuning
- F. Thiang Thlarau tipilnak cu mizei cahrang
- G. Thiang Thlarau tipilnak in hmuhtonmi thanchoning

A. BIAKAM HLUN CHUNG BIAKAMHMI

Thiang Thlarau tipilnak cu Biakam Hlun chan lioin biakamh ciami a rak si. Cawnpiak ning (doctrine) zeipaoh a dik maw? ti cu Biakam Hlun le Biakam Thar in fianter awk a si. Thiang Thlarau tipilnak cu

Bawipa sinin a rami a si ti Profet Isaiiah nih hitihin a chim. “Keimah bia kha nan ngaih lo ahcun holh phun dangdang in a holhmi ramdang mi kha nanmah cawnpiaktu dingah Pathian nih a hman hna lai. Dinhnak le hnangamnak kan pek hna lai, tiah nan dihlak in an ti hna. Sihmanhsehlaw nannih nih cun nan ngai duh lo (Isaiah 28:11-12). Bawipa nih Thiang Thlarau tipilnak pek dingin bia an kam hna, a hmasa bik langhtertu cu holhtheihlo a si lai, tiah profet nih a ti. Lamkaltu Paul nih 1 Korin 14:21 chungah holhtheihlo cu zumh awktlak a hmanmi a sinak a fehter ve. Mi tampi nih a chim duhmi kha an hngal lai lo i, a hman lo, an ti te lai tiah ralrin a kan pek.

Thiang Thlarau tipilnak cu hrimh thantertu a si. Tha bami kha an nunnak chungah dinhnak a chuahter. Thiang Thlarau tipilnak nih zumtu hna kha an lungthin le an ruahnak i raldohnak kha holhtheih loin a phuanter hna i lungdaihnak an hmu. Sihmanhsehlaw zumtu tampi nih cun Pathian pekmi lungdaihnak cu an cohlang duh lo.

Lamkaltu 1:4 chungah Bawipa Jesuh Khrih nih vancung a kai lai teah a zultu hna sinah ‘Pa biakammi’ kha Jerusalem in rak hngak u, tiah fel tein a chimh hna. ‘Pa biakammi’ cu zeidah a si? Isaiah 44:3 chung i Pa Pathian nih A Fapa Jesuh sinah bia a rak kamhmi cu, “Ti a halmi ram kha ti ka pek lai i, these ram ah khan tiva ka luanter hna lai. Nan tefa cu ka lianngannak ka toih hna lai i, nan ciruang cu ka thluachuahnak ka toih hna lai” ti hi a si. Pa nih cun Fapa kha bia a kamh, a ciruang cungha ka Thlarau ka toih lai a ti. A ciruang hna cu a min a kotu le a zumtu vialte hi an si. Lamkaltu Peter zong nih Pentekos ni ah Pathian biakammi Thiang Thlarau kong cu, Lamkaltu 2:33 chungah hitihin a rak chim. “Pathian orhle kam ah khan thutter a si i, a Pa nih bia a kam bantuk khan Thiang Thlarau cu a Pa sin khan a hmuh cun atu i nan hmuhmi le nan theihmi hi kannih a kan toihmi a laksawng kha a si.”

Peter nih Lamkaltu 2:39 chungah, “Zeicah tiah Pathian nih bia a kammi hna cu nanmah hi le nan fale hna hi le lam hlatpi pi i a ummi nanmah hi

pei nan si cu Pathian biakamnak cu Bawipa kan Pathian nih an kawhmi hna paoh caah hin a si ko,” tiah a ti. Hihi nu le pa caah khuaruahharmi thluachuahnak a si, Zeicah tiah an tefa hna sinah hi hmuhtonmi hi an pek khawh lai. Biakamnak cu kanmah hrang he an tefa hna hrang he a si. Hi a sunglawimi biakamnak ruangah Pathian cu thangthat ko hna u sih.

Biakam Hlun chung Joel 2:28 ah Thiang Thlarau tipilnak kong kan hmuh rih. “Cu hnuah cun mi vialte kha ka thlarau in ka toih hna lai i, nan fapa hna le nan fanu hna nih ka bia kha an chim lai, nan tar hna nih mang an manh lai i, nan tlangval hna nih langhnak an hmuh lai.” Peter nih hi bia hi Lamkaltu 2:16-17 chungah Thiang Thlarau tipilnak le a zultu chingchiahnak hna hi profet Joel chimchung bia tlinnak a si, tiah Petekos ni ah a rak chim.

“Sihmanhsehlaw profet Joel nih a rak chimmi cu hitin a si,” Ni hnuhung ah cun hitin a si lai, tiah Pathian nih a ti. Mi vialte cungah ka thlarau ka toih hna lai. Nan fapa hna le nan fanu hna nih profet bia an phuan lai. Nan mino hna nih langhnak an hmuh lai i, nan tar hna nih mang an manh lai.” Cuaah, Thiang Thlarau tipilnak cu Biakam Hlun chungah biakam ciami a rak si i, Lamkaltu dal hnihnak chung Pentekos ni ah a hmasa bik kan hmuh.

B. BIAKAM THAR CHUNG TLAMTLINHNAC LE HUNHNGALHNAC

Biakam Thar chungah Bawipa Jesuh cu Thiang Thlarau tipil tetu a si lainak kong tipil petu Johan i biachim mi kan hmuh. Mathai 3:11 chungah, “Nan sualnak nan i ngaihchih cang ti hngalhnak ah kei nih cun ti in tipilnak kan pek hna. Asinain ka hnu i a ra lai ding pa nih cun Thiang Thlarau le mei in tipilnak an pek hna lai.” Khrih nih Thiang Thlarau in tipilnak a kan pek lai ding hi Johan nih fiang tein a rak chim ko.

Mi pakhat i a lungthlennak kha a zultu dingah hmuhton dingmi a um ka ti cu Bawipa hrimhrim nih thihnak in a thawh than hnuah Marka 16:17 chungah, “A zumtu pawl cu hi thawnnak hmelchunhnak hi pek an si lai, ka min in khuachia an thawl khawh hna lai, holhtheihlo in an holh lai, rul kha an tlaih hna i, sivai an din zongah an zeihmanh a ti lai lo, mizaw cungah kut an chuan lai i an dam lai,” a rak ti. Hrinthar kan si hnuah Thiang Thlarau in kan khah awk hrim a si. Cun holhtheihlo zongin kan chim awk a si. Pathian nih kan nunnak caah a timhtuahmi le a hnatlakmi a si caah kan hlawt (duh lo) ahcun kanmah sungnha a si ko.

Thiang Thlarau tipilnak cu zeitik ah dah an rak hngalh hmasa bik? Zultu hna cunglei khan chung i an rak i pumhnak Pentekos puai ah khan a si. Lamkaltu 2:1-4 chungah Thiang Thlarau toihnak cu kan hmuh. “Pentekos ni kha a phak tikah a zummi vialte hna cu hmunkhat ah an i pum. Chikkhatte ah khin van in aw pakhat a rung i, a thawng cu thli tu fakpi in a hrangmi thawng bantuk a si i annih an thutnak inn kha a khat dih. Cun meizik he aa lomi lei an hung chuah luhlmalh kha an hmuh hna i cuka i a ummi hna cu an dihlak in lei pakhat cio nih khan a tongh hna. Annih cu Thiang Thlarau in an khat i Thlarau nih chim khawhnak a pek hna caah khan holhdang in an holh.”

C. HOLHTHEIHLO IN HOLHNAK

Holh theihlo in holh hi a liannganmi hmelchunhnak a si. Holh theihlo cu zumtu hna cungah lang hngan in a hung tlungmi Pathian Thlarau riantuannak a si. Thiang Thlarau ka phuannak (Profet biachim khawhnak, mizaw damnak le khuaruahhar tuah khawhnak tbt) hna hi Biakam Hlun chungah kan hmuh len hna, asinain holh theihlo holh timi tu hi cu kan hmu lo. Holh theihlo hi cu Penticost ni ah Thiang Thlarau a tingcotu hna cung in Thiang Thlarau aa phuannak ding hrangah a rak timhlahm i a rak chiah mi a rak si. Holh theihlo in a rak holh mi hna cu Thiang Thlarau a tingcomi an si hrimhrim ti fiantertu tette a rak si. Penticost ni i a rak tlungmi thil lianngan bantuk kha, kha hlan ah

khan voi khat zong a rak tlung bal lo i Pathian nih kha ni ah khan thil thar a rak tuah.

Holh theihlo in holhna hi phun thum in a um. Cu hna cu; (1) Thiang Thlarau baptisma a hmumi hna ca ah holhtheihlo in holhna cu tette a si. (2) Pathian kan thangthat tik le thla ka cam tikah holh theihlo in holhna. (3) Khrihfa bu caah a herhmi thil biapi kha Pathian nih a phuan tikah holh theihlo in holhna a ra.

Holh theihlo in kan holh tikah, kan nih cu. . . (1) Pathian sinah bia kan chim a si i Pathian kongah aa thupmi biathli kha kan chim (1Korin 14:2); (2) Pathian riantuannak thil lianngan kong kha kan phuan (Lam 2:11), (3) Pathian kha sunparnak kan pek (Lam 10:46); (4) Kan thlarau kha a thawnter i kan chung i a ummi minung sinak kha a zonter. (1Kor 14:4; Rom 8:26-27).

Holhtheihlo cu Pathian sin in a rami thluachuahnak a si i thil lianngan, a sunglawi tukmi a si ti kha hngal hmasa u sih.

1. Thiang Thlarau Tipilnak Langhtertu Hmasa Bik

Thiang Thlarau tipilnak tingcotu kan si kha zeitindah kan hngalh khawh lai? Kan hmuhtonmi hi Baibal chung i Pathian bia ning a si maw ti kha Baibal cauk ah kan zoh awk a si. Ahmasabik ah kanmah lila hitihin kan i hal awk a si. Baibal chung minung hna nih Thlarau in an khah tikah zeithil dah a cang i cuti an khah tikah lenglang in zeihmelchunhna dah hmuh khawh a si? Bialehnak cu holh phundang dang in holh hram an thawk, ti a si ko. Hihi Thlarau in kan khat ti hngalhnak cu a si.

Keimah ruahning chim ve ning. Ti in tipil kan in lioah khan thil zeimaw a cang kan cin. Thiang Thlarau tipilnak kan in tik zongah cucu a si ve ko. A langhtertu cu Thiang Thlarau tipilnak an co tikah thil zeimaw a cang holh phun dangin holh an i thok. Cuti a tuah hlan paoh cu Thiang Thlarau tipilnak a co rih lo. Cucu kan fian ngaingai a herh. Pentekos

ni i Thiang Thlarau toihnak an rak co zongah khan holh phundang in an rak holh. Hihi Thiang Thlarau toih an sinak a langhtertu hmasa bik thil a si. Thlarau in an khat i, holh phundang in holh hram an i thok.

Pentekos ni i Pathian Thlarau toihnak le Thiang Thlarau tipilnak kongah Peter nih Lamkaltu 2:33 chungah hitihin a rak chim. “Pathian orhle kamah khan thutter a si i a Pa nih bia a kam bantuk khan Thiang Thlarau cu a Pa sin khan a hmuh. Cun atu i nan hmuhmi le nan theihmi hi kannih a kan toihmi a laksawng kha a si.” Thiang Thlarau tipilnak cu fiang tein hna in theih khawhnak le mit in hmuh khawhnak nih a zulh. Judah mi hna nih zultu hna holh dangdang in an holh kha an theih khawh i an hmuh khawh ko. Zumtu pakhat nih a kawl lengmang mi thil a hmuh cangnak kha palh awk tha loin aa hngalh khawhnak ding cu holhdang (holhtheihlo) in holh hi a si. Thiang Thlarau tipilnak Baibal chung ningin a cotu paohpaoh nih fek tein an phuan ciomi cu holhtheihlo in holh hram an thok. Hi kong hna i lungthiangte, tluangtlamte le thate in zoh tuah hna u sih. Lamkaltu 2:4 chungah hitihin a ti. “Annih cu Thiang Thlarau au in an khat i Thlarau nih chim khawhnak a pek hna caah khan holh dangin an holh.”

Gentel mi hna le Kornelias te innchungkhar cungah rak toihmi Pathian Thlarau kong cu Lamkaltu 10:44-46 chungah hitin rel khawh a si. “Peter nih bia a chim lengmang lioah cun a bia a ngaimi hna cungah khan Thiang Thlarau a um. Judah mi lakah a zumtu Jopa khua 1 Peter a run zul vemi hna nih khan Zentel mi cung zongah Pathian nih a Thiang Thlarau laksawng kha a toih ve ko hna ti an hmuh tikah an khuaruah a har. Zeicahdah cuti cun an khuaruah a har ti ah cun holhtheihlo in an holh le Pathian lianhngannak an thangthat kha an theih hna caah a si. Kornelias le a innchungkhar hna cu holhtheihlo in an holh caah Thiang Thlarau tipilnak an co cang ti kha Peter le a hawile nih an hngalh.

Lamkaltu cauk chung dal riatnak ah Evangelist Filip cu Samaria khua ah a kal i Khrih kong a va chimh hna. Hmelchunhnak le khuaruahhar

tampi a va tuah i, mizaw zong a damter hna. Lungthlengmi tampi lakah cun dawih-aih in mi a hamhtu Simon zong a tel ve. Filip chimmi bia nih cun a sualnak a hngalhter i, Bawipa sinah a nunnak a pek i, ti in tipilnak a ing. Filip cu a zulh i, khuaruahhar thil a tuahmi nih khan khuaruahhar in a tuah.

Samaria khuapi i thlaraulei thanghnak a chuah kha an hmuh tikah, zultu hna nih Peter le Johan kha hlawhtlinnak nganpi a tuahtu Filip va bawmh awkah an thlah hna. Peter le Johan nih an phak tikah lungthleng tharmi caah thla an campiak hna i Thiang Thlarau tipilnak an hmuh. Mah hlan cu, thisen in tawmli zumtu hna nihhin, ti lawngin tipilnak an in. Thiang Thlarau tipilnak i hmelchunhnak hmasabik cu holhtheih hi a si ti kha micheu nih an al, lungthleng tharmi nih Thiang Thlarau tipilnak an co tikah holhtheihlo in an holh lai tinak a si lo an ti. Sihmanhsehlaw zultu hna nih tipilnak (baptism) an co hnuah zeidah a chuak ti kha careltu nih tha tein zoh ahcun, holhtheihlo (holh phun dangin holh) hi Thiang Thlarau tipilnak i hmelchunhnak hmasa bik a si hrimhrim ko ti kha a fehter ko. Lamkaltu 8:18-19 chungah hitih kan rel. “Lamkaltu hna nih an cungah an kut an chuan tikah Thiang Thlarau an hmu ti kha Simon nih a hmuh tikah Piter le Johan kha a thawh hna i, ‘Ka kut ka chuanpiak mi hna paoh nih Thiang Thlarau kha an hmuh ve nakhnga hi thawnnak hi ka pe ve u,’ ti in phaisa kha pek a timh hna.”

Khuaruahhar le hmelchunhnak aa nek tuk cangmi Simon nih, zultu hna i Thiang Thlarau tipilnak a hmuh ruangah an tuahmi khuaruahhar thil a hmuh tikah, cu thawnnak cu tangka in cawk a timh hna. Kan i chingchiah awk cu Filip i phungchimnak le mizaw damternak ah a rak hmanmi sual hngalhtertu thawnnak kha Simon nih tangka in cawk a timhmi a si lo. Cawk a timhmi thil cu, Piter le Johan nih mi cahrang i thla an cam tikah Thiang Thlarau tipilnak a cotertu thawnnak tu kha a si deuh. Dawih-aih le camh in a um bal lomi thil kum tampi chung a rak tuah lengmangtu Simon nih khan Thiang Thlarau tipilnak co ruangah a chuakmi hmelchunhnak liangan a rak hmuh theo lai. Cucaah hi zong nihhin, Thiang Thlarau tipilnak co tikah thil zeimaw a chuak hrimhrim

ti a fianter ko. Cu mi hna nih Thiang Thlarau tipilnak an co tikah holhtheihlo in an holhmi kha Simon nih a rak theih ko ti chim hrimhrim awk kan si. Mi pakhatkhat cu Thlarau in a khah tikah midang nih fiang tein hngalh khawh hrimhrim awkin Thiang Thlarau lenglang langhternak a um hrimhrim awk a si.

Lamkaltu 19:1-6 hi Paul nih Efesa khua ah phungchim awk i a kalnak kong roca tialmi a si. Paul nih Efesa khua zumtu pawl cu bia a hal hna. “Nan zumh ah khan Thiang Thlarau nan rak hmu maw? (Lamkaltu 19:2). Hi bia zong nihhin khamhnak le Thiang Thlarau tipilnak an i dannak a langhter ve ko. An i khat lo. Hi mi hna hi khamh an si cang i ti in tipil zong an ing cang nain Thiang Thlarau kha toih an si rih lo (Lamkaltu 19:2-4). Cun, Lamkaltu 19:6 chungah, Paul nih lucung kutchuan in thla a cam piak hna hnuah, “Thiang Thlarau cu an cungah a ra i, holhtheihlo in an holh i profet bia zong an chim. Thlarau in a khatmi minung paoh cu holhtheihlo in an holh. Kan chim cang bantu kin, holhtheihlo in holh hi Thiang Thlarau conak hmelchunhnak menmen a si lo, a hmasa bikmi langhtertu hrimhrim a si. Thlarau kongah cun Thlarau in a khatmi paoh nih holhtheihlo in an holh nain profet bia (chimchung bia) cu an chim dih lem lo.

Lamkaltu Paul cu Damaska lam i Jesuh he an i tonnak khan hrinthar a si ko (Lamkaltu 9:4-6). Paul nih, “Bawipa, ahodah na si?” tiah a hal. Bawipa nih, “Na serhsatmi Jesuh ka si” tiah a leh. Paul nih cun, “Zeidah tuahter na ka duh?” tiah a leh. Bawipa nih hitihin a leh. “Tho law khua chungah khan va lut tuah, khika ah na tuah awk hnga kha an rak in chimh lai,” tiah a ti. Hihi Paul i khamhnak kongah a hmuhtonmi thil a si. Nithum a rauh hnuah, Ananias nih Paul sinah “khua hmu than law Thiang Thlarau in khat ko (Lamkaltu 9:17) tiah a ti. Hika hin Paul nih Thiang Thlarau a cohlanak a si. Cu hnuah ti in tipilnak a in. Cucaah Khamhnak le Thiang Thlarau tipilnak cu a dangmi hrimhrim an si. A dang hrimhrim hmuhtonmi thil an si.

Holhtheihlo cu Thiang Thlarau tipilnak a hmasa bik langhtertu a si.

Thiang Thlarau in toihmi na si kho. Asinain Thiang Thlarau tipilnak na co cang tinak a si lo. Thlarau tipilnak le Bawipa Thlarau pasarih hna cu an i dang. A hmasa then (dal) i kan chim cang bantuk khan, Bawipa i Thlarau pakhatnak cu phungchim khawhna caah chiti toihtu a si. Mi pakhat cu Thiang Thlarau tipilnak co loin Thawngthabia chim dingin chiti toihmi a si kho ko. Evangelis minthang tampi cu chiti toihmi an si ruangah phung an chim. Cu hna cawnpiaknak cun chiti toihmi na si kho ko. Asinain Thiang Thlarau tipilnak an co lo kha mizapi an chim ko. Cuaah cun Bawi i Thlarau pasarih hna thawngin chiti toihmi na si kho ko. Asinain Thiang Thlarau in a khat lomi na si kho. Tipil petu Johan cu Thiang Thlarau in chiti toihmi a rak si. Zeicah tiah a nu pawchung i a um lioin Thiang Thlarau amah sinah a rak ra cang. Sihmanhsehlaw Johan nih Thiang Thlarau tipilnak a co lo, holhtheihlo zongin a rak holh lo, zeicah tiah Pentekos ni hlanah khan cun Thiang Thlarau kha pek a rak si rih lo.

Thiang Thlarau cu kan khamhna caah hmanrua a si. Khrih nih Johan 3:5 chungah fiang tein a chim. “Biatak kan chimh ahohmanh ti le Thlarau in a hrinthar lo ahcun Pathian pennak chungah a lut kho lai lo. “Hrinthar kan sinak cu Thiang Thlarau thawngin a si, Asinain Thiang Thlarau tipilnak in hmuhtonmi he cun a khat lo. Thihnak in a thawh than hnuah Bawipa nih a zultu hna kha a thaw chuah hnawh hna i, “Thiang Thlarau kha hmu ko u (Johan 20:22)” tiah a ti hna. Cucu an hrintharnak hmuhtonmi a rak si. Sihmanhsehlaw Thiang Thlarau in an khat tinak a si lo. Ni sawmli a rauh hnuah vancung a kailai teah Jesuh nih a zultu hna sinah, “Hmailei ni tlawmte chungah hin Thiang Thlarau in tipil pek nan si lai (Lamkaltu 1:5)” tiah a chimh hna. Khrih nih a chim duhmi cu Pentekos ni i a zultu hna nih Thiang Thlarau tipilnak an co lai ding kha a si. Jesuh nih a thaw a chuah hnawh hna tikah hrintharnak cu an co.

Biakam Hlun chan vailamtahnak um hlanah khancun zumtu taktak hna zong nih atu kan hmuhtonmi hrintharnak hi an rak ngei lo. Ding tein a rak nung, nawlbia kha tha tein an rak zulh i cucu dinnak ah relpiak an rak si ko. Sihmanhsehlaw vailamtah hnuah cun Jesuh thletmi

thisen in khamh kan si. Khrih ah sertharmi kan hong si. Hihi zultu hna nih Johan 20:22 chung i an rak hmuhtonmi kha a si. Sihmanhsehlaw pentekos ni i Thiang Thlarau tipilnak an co hlanah khan, hihi an rak tingco lo. Cuaah khamhna le Thiang Thlarau tipilnak cu an i dang hrimhrim ko. Mi pakhat cu Thiang Thlarau tipilnak a co hlanin khamhmi a rak si cia kho ko.

Pentekos ni nih khan chanthar umtuning ding a kan chimh. Pentekos ni hlanah khan cun Thiang Thlarau nih minung cungah a ra i, thil zeimaw tuah ding kha a rak chimh hna i, Thiang Thlarau cu an sinah a um. Sihmanhsehlaw Thiang Thlarau tipilnak an co ri cun Thiang Thlarau cu kan lungthin chungah a lut i, kan chungah khua a sa. Jesuh nih Thiang Thlarau ratnak kongah hitihin a rak chim. “Amah cu nan sinah a um i nan chung i a nun caah khan nannih nih cun nan hngalh (Johan 14:17).” Pentikos ni hlanah khancun, Pathian Thlarau cu minung cungah a ra i, an sinah a tlongleng. Sihmanhsehlaw Thiang Thlarau toih ri khancun Thiang Thlarau tipilnak kan co tikah kan chung i khuasa (um peng) dingin a ra.

Hmuhtonmi pakhat lawngin zumhna (doctrine) kan ser kho lo. Mi zeimaw nih cun holhtheihlo in a holhmi Pentecostal zumtu hna nakin holhtheihlo in a holh lomi zumtu hna an ding deuh i zumh awktlak deuh a simi kan hngalh ko hna, an ti tawn. Miding deuh le zumh awktlak deuh a simi paoh cu holhtheihlo in an holh lo zongah Thiang Thlarau tipilnak a cotu an si ko, tiah ruahna an fun tawn. Nangmah pumpak hmuhtonmi in siseh, midang hmuhtonmi in siseh, na al kho hna lai lo. Kan al khawh hna nakding cu Pathian bia lawngin a si. Pathian bia ningin maw na zumhna (doctrine) na ser asiloah minung hmuhtonmi thil sining in dah na zumhna (doctrine) na ser? Cucu naa fin hrimhrim awk a si. Cuti lo cun na zumhna (doctrine) naa palh soal lai. Hmuhtonmi nih cun Baibal cawnpiakning lawng kha a fehter (zulh) hrimhrim awk a si.

2. Hngalhmi Holh (Asiloah) Van Holh

1Korin 13:1 chungah Paul chimmi bia kan hmuh bantukin holhtheihlo laksawng cu hngalhmi holh asiloah van holh a si ko. “Minung holh a phunphun in ka hei holh kho ko hnga i vanmi holh hmanh ka hei thiam ko hnga.” Lamkaltu 2:11 chungah ram dangdang in a rami vialte hna nih zultu hna chimmi bia kha anmah holh cio in an rak theih. Lamkaltu 2:11 chungah hitihin roca an tial. “Pathian nih thil lianngan a tuahmi hna kha an chim tikah an chimmi cu kan holh in an chim ti in kan theih cio hna.” Cuaah holhtheihlo in kan holh tikah Pathian tuahmi thil lianngan kha vawlei i a ummi ramdang holh in asiloah vanmi holh in kan phuan a rak si ko.

A luan ciami kum tampi i France ram i bawmtu pastor ka rak tuan lioah, biakinn i thlacam pumhnak ka rak kai kha ka philh kho lo. Thil zeimaw hrangah Bawipa sinin biahalmi lehnak phi ka rak herh ngaingai. Ka hawile nih an thei lai lo ti ka hngalh caah Mirang holh in thla ka cam. Cun Mirang holh biafang pakhat hmanh a thei lomi kan Senior Pastor pa cu holhtheihlo in a hung holh cutmat ko. Ka khuaruah a har ngaimi cu Mirang holh dik taktak in a holh i, thlacam in ka nawlmi le ka halmi biahalnak vialte kha a dikdiar (tlamtlingte) in a ka leh dih.

Ka nupi he Yugoslavia ram pal pahin khual kan tlawn ti lio caan kha ka philh kho fawn lo. Pathian rian kan va tuan nakding khua kan va phak tikah an pastorpa cu thonginn in a rak chuahka tebak a si, Zeicah tiah a Khrihfabu chung ummi minung pakhat nih a rawi i Komunist nawlgeitu sinah a pek. Cu lioah cun an khrihfabu chungah holhtheihlo in bia a chim lengmangmi minung pakhat a rak um i, Hindustani holh a hman. Vanchiatnak ah bawmtu pastor kha a rawitu a si, ti in an puh. voi khat cu cu bawmtu pastorpa German holh in thla a cam kha ka theih. Cucu theihlei ah ka ruat lem lo, zeicah tiah Yugoslavia ram ah cun German holh a hmangmi tampi an rak um.

Ka khuaruah a har ngaingaimi cu pumhnak a dih i leng kan chuah

tikah cu bawmtu pastorpa cu German holh in ka chawnh i kakhat hmanh a ka let lo. Kan pawng i a ummi hna nih German holh cu biafang pakhat hmanh a thei lomi a si, ti ah ka chimh. German holh a thiam lo nan timi hi zeidah nan duhnak a si? Keimah hrimhrim nih German holh in a holh lio ka theih tung” tiah ka ti hna. Annih nih, “Holhtheihlo in a holh tik paohah a hman tawnmi a si ko,” tiah an ka leh. A thlacam cun amah hi pastorpa a rawitu a si lo ti ka hngalh khawh. German holh in a chimmi cu, “Jesuh, amah cu ka Bawipa a si Jesuh amah cu ka Bawipa a si.”Thiang Thlarau thawng locun mizeihmanh nih Jesuh cu ka Bawipa an ti kho lo. Bialehpiaktu phun khin, hitihin ka ti. “Nangmah cu na soal lo, na si hme maw?” tiah ka ti tikah a ÷ah tuin a ÷ap. Ka chim duhmi cu, holhtheihlo in a holh tikah German holh a thiam lo nain German holh a rak hman.

Voikhat cu, chaklei American ram i khawmpi lioah Uruguay in a rami pakhatpa cu thla kan campiak lioah French holh in a holh. A cung i kut changtu pastorpa cu a thli tein ka chimh. “Hi pa hi French holh in a holh.” Rianrang tein hitihin a ka leh.” French holh in a holhmi a si lo, French holh cun a holh kho lai lo, a thiam hrimhrim lo. Spain holh in a holh,” a ka ti. Hitihin ka leh ve,” Tha tein ngai hmanh, a chimmi na thei kho maw? Tha tein a ngaih hnuah, hitihin a chim. “Na chimmi a hman (dik, Spain holh in a holh lo” a ti. Cun raltha ngaiin hitin ka chimh. “French holh in a holh ko. French holh cu ka thiammi a si.” Hi pa nih Thiang Thlarau in thlacam caah ngaih a nuam tuk hringhran. Salm hla kha holhtheihlo in a chim i, Bawipa a thangthat a rak si.

A luan ciami kum tampi lio i pumhnak thengte ah ka naunu pakhat holhtheihlo in a rak holh. A hnuah, Siangbawi (missionary) pakhat a ra i, holhtheihlo na holh lioah khan Hindi holh in na holh a hung ti.

Canada ram pastor pakhat tuanbia ka lungah a hung lang. Profet chimchung bia ceihnak dingah a fiang tukmi lam ka hngal, tiah a rak ka ti. An khrihfabu ah atu le atu a cang lai dingmi kha a chim hna. Cu Khrihfabu chungah cun holhtheihlo in a holh lengmang mi pakhat a

rak um i, holhtheihlo in bia a chim tikah a hmanmi cu Hindustani holh a si.

Cuka ah cun India ram chaklei ah siangbawi rian a rak tuan i, a din cangmi minu pakhat a rak um ve. Hi pa nih holhtheihlo in a chimmi bia vialte kha minu nih cun a rak hngalh khawh dih ko. Sihmanhsehlaw cu minu nih cun holhtheihlo cu lehpiaknak a rak buah bal lo, zeicah tiah Mirang holh in a lehpiaktu ding minung a rak hngak. A fiang komi cu minu nih cun a lehpiaknak a hman le hman lo a hngalh i, pastorpa kha a chimmi a dik le dik lo zong a chimh khawh ko hnga.

Voikhat cu Swezerland ram i khawmpi (convention) lioah a lianngan ngaingaimi chiti toihnak ka rak tem i, biaknak pumhna (worship service) kan buah lioah holhtheihlo in ka rak holh. Pakhat tal nih an ka lehpiak rua lai tiah ka ruat nain ahohmanh nih an rak ka lehpiak lo. Ningzak le hmaichia ngaiin ka rak um, zeicah tiah Baibal sianginn i ca ka rak chimh lioah ka siangkachia hna sinah holhtheihlo in bia nan chim ahcun nan leh awk a si, ka rak ti hna. Bawipa nih a kan hneksak tawn. Cu pumhna a dih cangka, mi tampi hmuh ding kha hrial awkah rianrang tein ka chuah lioah America i siangbawinu (missionary) pakhat i holhtheihlo in bia na chim lioah khan, Sweden holh bakin na chim. Na chimmi vialte kha ka hngalh dih i, Bawipa nih keimah pumpak sin bakah bia a chim.” Cu minu nih cubia a ka chimh hnu cun ka thilrit a zang deuh ngaingai, ti kan chimh ngam ko.

Holhtheihlo in atu le atu bia kan chim peng a herh. Holhtheihlo in kan chimmi bia hi holh mipun pakhat i holh taktak a rak si ti Lamkaltu cauk dah hnihnak nih a kan chimh. Cucaah holhtheihlo in bia kan chim tikah hin thlarau lei biafang tampi kan rak i chap. Sihmanhsehlaw mi a cheu cu an holh a puitlin lo caah biafang pakhat kha an nolhchih lengmang. Cucu Thiang Thlarau cotir mi caah cun a tha ve ko, Asinain kum hra tiang hna kan biafang a karh hlei lo ahcun kan thlarau sining leiah ngaihchia a si ko hnga.

Ngakchia nih biachim aa thok tikah hringtu nu le pa cu lunglawmhnak in an khat tawn. Sihmanhsehlaw kum kul a rauh tiang zongah biafang pathumli telawng a nolh peng ko ahcun hringtu nu le pa cu an i nuam lai lo. Fawizang tein kan chim khawh nakhnga nichiar in holhtheihlo in kan holh (bia kan chim) awk a si. Holhtheihlo in biachim peng kan duh. Cuti kan chim lengmang tikah Pathian nih holh phundang dangin thlacam khawhnak a kan pek ko lai. 1Korin 12:10 chungah holhtheihlo a phunphun a um ti a kan chimh. Thil sining ah mi pakhat nih tha tein a cawn ahcun holh phun tampi a thiam khawh ko. Thlarau nunning zongah cu ti thiamthiam cu a si ko. Bawipa kha lungtak tein kan kawli i kan pek ciami holh phundang dang kha kan hman ahcun amah nih holhthar a kan pek ko lai.

3. Thawnnak, Langhnak Le Chiti Toihnak Caah Tawhfung

Holhtheihlo hi thawnnak, langhnak le chiti toihnak caah tawhfung a si. Lamkaltu 1:8 chungah Khrih nih a zultu hna sinah hitihin a rak phuan. “Sihmanhsehlaw Thiang Thlarau nan sin i a tlun tikah cun thawnnak in nan khat lai i Jerusalem khua le Judia ram vialte le Samaria ram ah le vawleicung khuazakip ah ka tehte nan si lai. “Thiang Thlarau tipilnak cu Jesuh kong chimnak le tehte khannak caah thawnnak (power) a si. Hi nih hin tihphannak thlarau a kan teiter khawh. Ralchiami kha ralthami ah a thlen khawh i, Bawipa caah mei alh bantukin a hlio mi tehte ah a canter khawh. Lamkaltu 4:31 chungah hitihin a fianter. “Thiang Thlarau in an khat i Pathian Bia cu raltha ngaiin an chim.” Jesuh nih Luka24:49 chungah, “Cun keimah hrimhrim nih ka Pa nih bia a kammi kha nan cungah ka run thlah lai. Asinain cunglei in thawnnak kha nan cung i a tlun hlantiang khuapichung hin hngak ko u,” a ti hna. Thiang Thlarau tipilnak a herhnak hrampi cu ‘Thawnnak’ caah a si. Holhtheihlo nih kan nunnak chungah Thiang Thlarau thawnnak a thanchoter. Holhtheihlo in bia kan chim ahcun kan i sersiam i kan lungthin a thawnter (1Kor 14:4).

Holhtheihlo in biachim cu Pathian chiti toihnak cohlannak dingah tawhfung a si. Bawipa hmaiah nifate in a um pengmi le holhtheihlo in bia a chim pengmi cu chiti toihnak ah an i hnim peng i an nun ah Pathian a um peng. Hi pehtlaihna le Bawipa he nichiar i hawikomhna ah a derthawm (chambau) mi hna he cun an i dang hrimhrim. Midang nih hmuh hrimhrim awkin Bawipa i a thawmi rimhmui cu an nuning ah a lang. Cubantuk minung he nan i ton tik paohah Pathian he umti bantukin na nuam ko lai.

France ram i pastor bawmtu ka rak si lioah cuka ram i Pentekos Khrihfabu sinah Pathian rian kan rak tuan. A hrampi bikin kan chimmi cu khamhna kong ti in tipilnak kong Thiang Thlarau tipilnak kong le Khrih cawnpiaakning phunghrampi kong zong kan chimh hna (Hebrew 6:1-3). Sihmanhsehlaw cuka ah cun Pathian bia hawihlei in a tlaih i phuannak tampi a chim khotu pastor pakhat a rak um ve. A lianganmi chiti toihnak thawngin midang nih an rel bal set lomi Baibal cang hna midang nih an fian khawh lomi Pathian bia kha a chim khawh cun a dang pastor hna nih lamh ngam lomi vialte kha a chim dih ngam.

Cu caan lioah mino kan si rih caah keimah he ka hawile he pastorpa cu hitihin kan va ti. “Pastor na chimmi hi a tha tuk i kan duh ngai, ze cauk lianluang dah na zochih hna?” tiah kan hal. Pastor pa nih cun, “Zohchih ding cauk tlawmte lawng ka ngei. Ka tuahmi cu zing tinte suimilam 8 in 10 tiang suimilam pahnih cung Thlarau holh in thla ka cam peng. Thla ka cam ah hin langhna le chim awk bia a chuahning paoh in thlacam ka thok tawn,” tiah a kan leh.

Biadang in kan chim ahcun hi pastorpa nih holhtheihlo in bia a chim tik le holhtheihlo in Bawipa a biak tikah Bawipa sinah thil thukmi a chim i Bawipa nih kuaruahhar Pathian Bia kha hngal kho dingin a lungthin a hunpiak (1Kor 14:2). Pastorpa nih a rak hmanmi tahchunhna bia tha tha cu ka philh kho hrimhrim lo. Nifate holhtheihlo in thlacam le Bawipa biaknak ngei dingin nan dihlak kan forh duh hna. Abik in Pathian Bia (Biabal) rel le ruah hlanah tuah awk a si. Hi

Pathian miliannganpa cungah aa hun bantuk hin Cathiangbia cu na caah aa hung ve ko lai.

Phungchim hlan le Baibal ca rel hlan, holhtheihlo in bia kan chim awk a si. Cu nih cun kan thlarau tha a thawhter i, kan lungthin a hliplauhter. Cuti cun Pathian nih a kan chimh duhmi bia kha an hung chuak lai. Hihi ka tuah le ka hman zungzalmi a si. Pathian bia ka rel tik i a har i a buaibaimi le a lehnak fiang tein hngalh khawh lomi a um tik paoh, a sullam ka fian taktak hlantiang Bawipa kha ka biak i holhtheihlo hmangin thla ka cam tawn. Cucaah holhtheihlo in biachimnak a chan tampi lakah pakhat cu phuannak hmuh dingah a si.

A liam ciami kum tampi lioah ka nupi he United States nitlaklei ram i Khrihfabu dangdang (denominations) tampi sinah Pathian rianțuan dingin kan kal i, Pathian țhawnnak umtuning phunphun le chiti toihnak kong ka rak chimh hna. Pumhnak ah mi tampi an ra i, zeibantuk Pathian Bia dah a chim lai tiah lungtho ngaiin an um. Cu pumhnak a dih zanah cun Bawipa nih hitihin a ka chimh.” Atu hi țhawnnak hi khuazei indah a rat kha chim hna. Thiang Thlarau tipilnak in a si hih!” Bawipa sinah cun hitihin ka chim. “Sihmanhsehlaw Bawipa khuazei in dah țhawnnak a rat kha ka chimh hna ahcun an al lai ti na hngalh ko.” Bawipa i a ka lehnak cu, “Anmah cu hneksak an si lo nangmah tu hneksak na si. An tuah dingmi ka hngalh kho. Ka nawl na zulh le zulh lo hngalh ka duh,” a ka ti.

Cuzan cu Thiang Thlarau tipilnak kong ka cawnpiak hna i, a fiang tukmi cu i tuaiuar le au-ur in an um dih. Mi tam deuh nih cun ka chimmi kha an al (duh lo). Khuapi cu aa țhen dih i Khrihfafa phun dangdang (denominatin Christians) hna cu lampi hmanh an zul ti kho lo, cu tiang cu a chuak. Cu kong cu khuapi chung a khat, an ceih ur ko. Sihmanhsehlaw chim kaa zuammi cu Bawipa nih a ka chimh ning tein, Khrihfafa hna i țhawnnak tawhfung cu Thiang Thlarau tipilnak le Holhtheihlo hna hmangin biachim hi a si ko.

D. ZEITIN IN DAH THIANG THLARAU TIPIILNAK KAN CO KHAWH

Thiang Thlarau kan co khawh ning hi ruatti hna u sih. Pentekos ni ah Lamkaltu Peter i a phungchimnak ah khan Thiang Thlarau tipilnak kan co khawhnak dingah kan tuah hrimhrim dingmi thil pathum a rak chim. Lamkaltu 2:38 chungah, “Nan dihlak in, pakhat hmanh bau loin nan sualnak khan i mer tuah u cun Pathian laksawng Thiang Thlarau kha nan hmuh lai” a rak ti hna. Minung hna nih Thiang Thlarau tipilnak ah co khawhnak dingah cun ahmasa bikah an sualnak an i ngaihchih lai i, vailam cung i an cahrang i a thimi Pathian tuufa thisen in tlanh cang an si kha an hngalh hnuah hrintharnak taktak an ngeih a hau. Ngaihchihnak timi cu lungthlennak ngeih i hnulei i kir a si. Cucaah minung hna nih an nunning hlun vialte kha an hlawt lai i Pathian lei panh in an kal awk a si.

A herhmi pahnihnak cu ti in tipilnak an in hrimhrim awk a si, Asiloah annmah lungtho tein tipil a ingmi an si lai. Tahchunhnak ah Kornelias te innchungkhar cu Peter phungchimnak thawngin an sualnak i ngaihchih i Bawipa sinah an nunnak an pek 1 Peter phungchim lioah khan Thiang Thlarau in an rak khat. Cu hnuah ti in tipilnak an rak in. Lamkaltu Paul zong kha ti in tipilnak a in hlanin Thiang Thlarau in a rak khat cang. Keimah zong hi Ti in tipilnak ka in hlanin Thiang Thlarau tipilnak ka rak co cang, Asinain ti in tipilnak a duh caah tipil ing dingin ka min ka rak pek than ko. Peter nih a kan chimning ah cun ngaihchihnak kan ngeih hnuah ti in tipil in i, cu hnuah Thiang Thlarau laksawng hmu ding kan si a ti.

Thiang Thlarau in tipilnak a kan petu cu Bawipa Jesuh hrimhrim hi a si. Amah cu Thiang Thlarau tipil petu a si. Tipil petu Johan nih Matthai 3:11 chungah fiang tein a kan chimh. Minung cu amah tein siseh, midang nih siseh, Thiang Thlarau tipilnak pek khawh a si lo. Minung cu Thiang Thlarau tipilnak co awkah hmanmi thilti le kut chuangu tu menmen an

si. Bawipa nih nawlIngeihnak he rian a ÷uan hlan lo, Thiang Thlarau tipilnak hmuh khawh a si lo. Biaþha pakhatkhat nolh lengmang ruang le phung ningin tuah ruangah Thiang Thlarau tipilnak co khawh a si lo. Bawipa aa tel hrimhrim a herh. Cucaah minung nih Thiang Thlarau tipilnak an co khawhna dingah cun Bawipa aa tel nakhnga dingin thlacam le biak a herh.

Thiang Thlarau tipilnak co khawhna dingah a sunglawi ngaingaimi thil pakhat cu kan hmuhtonmi hi phundangte cio an si i, an i dang dih cio. Hiti ning tein a si ti khawh awk a si lo. Baibal chungah minung tampi cu minung pa khatkhat nih kutchuan in thla a campiak tikah Thiang Thlarau tipilnak an co (Lamkaltu 8:17, 9:17, 19:6). Sihmanhsehlaw, Pathian Thlarau toih hmasa bik ni ah khancun, Bawipa cawlcanghna kha hngak in an ÷hut ko lioah Thlarau in khahter an rak si (Lamkaltu 2:2-4). Kornelias te innchungkhar nih cun Peter nih phung a chim lioah Thiang Thlarau an co (Lamkaltu 10:44). Kanmah telawng zongin Thiang Thlarau cu co khawh a si ko. Biakinn chung le pumhna ah ti a herh hlei lo. Kei cu England ram i keimah telawng ka um lioah Thiang Thlarau cu ka rak co ko.

Sihmanhsehlaw, Thiang Thlarau tipilnak a co ciami nih Thiang Thlarau in an hruai an bawmh le thla an campiak ahcun a ÷hami a si ko. Hihi bawmtu ÷ha ngaingai a si. Zeicah tiah micheu cu lungaw÷awmnak le biahalnak an ngeihmi kha zeiti tuah awk an hngal lo. Cucaah zeitin ningin dah Thiang Thlarau hmuh khawh a si ti an fianh khotu pakhatkhat a um ahcun na caah a fawi deuh ngaingai ko lai.

Hlohtheihlo in biachim hi Thiang Thlarau laksawng phunkhat a si. Asinain minung lei in tel ve a herhmi thilte a um ve. Aw chuah in thla kan cam awk a si. Cucu kanmah lei ÷uanvo a si. Sihmanhsehlaw kan chimmi biafang cu Thlarau pekmi a si (Lamkaltu 2:4 chungah, “An nih cu Thiang Thlarau in an khat i Thlarau nih chim khawhna a pek hna caah khan holh dangin an holh.”

Thiang Thlarau nih kan chungah lut a duh i, kanmah hmangin luanchuah than a duh. Kan i chuahpimi holh (mother longue) in Bawipa thangthat le biak hi a tham i a si. Cuticun zumhna he Bawipa sinah awchuah in bia kan chim lai i, holhtheihlo hman kan i thok lai. Zeidah ka chim lai tiah ruahcia a hau lo. Asiloah chim dingmi kha timhtuah cia a hau lo. Zeidah tiah kan theih bal lomi le kan hngalh bal lomi holh a si. Thiang Thlarau nih kan lungthin a hman i a chuakmi holh a si deuh. Chim dingmi bia kha kan serchom zuam a hau lo. Midang nih an hman ciami holhtheihlo zong kan i cawn awk a si lo. Thlarau nih a kan pekmi bia paoh kan chim awk a si ko.

E. THIANG THLARAU TIPILNAK CO KHAHNAK DINGAH NINGCANG

Thiang Thlarau tipilnak co khawhna ngingcang tampi Baibal bia nih a kan chimh ko. Micheu nih Thlarau in an khah i, miceu Thlarau in an khah lonak hi a chan pakhat a um. Bawipa cu mihmaizoh hmangmi (thleidan hmangmi) a si lo caah minung lungput ah a hngatmi a si ko.

1. Nawngaihna (Obedience)

Peter nih Lamkaltu 5:32 chungah, “Hi thil vialte hna tehte cu kanmah hi kan si” a rak ti. Voi tampi cu minung nih an nunnak chungah thiltha an khumh lo le Pathian chimh ningin an tuah lo chung paoh cu Bawipa nih Thlarau a pe hna lo. Tahchunhna ah keimah cu England ram ah Pentekostal zumtu pakhat hmangin a rak ka hruai hnuah, Khrihfabu pakhat ah ka tel ve i, caan hman tein ka pum lengmang. Nikhat cu tipil in a duhmi paoh hrangah tipil inning pumhna kan ngei lai, ti in kan pastor nih thawng a kan thanh. Tipil in a duhmi paoh nih nan min cazin pe u tiah nawlnak a tuah. Thil tha deuhmi ka kaw lio a si caah tipil in cu ka lung a lut tuk lo. Ka duhmi cu Thiang Thlarau tipilnak co kha ka duh deuh. Sihmanhsehlaw Bawipa nih Thiang Thlarau tipilnak ka co hlanah ti in tipil ing dingin a ka chimh. Cucaah ti in tipil ing

dingah ka min ka va pek. Cun England ram ah ka rian a lawn chung va um dingin ka kal. Cuka ah cun Bawipa nih Thiang Thlarau tipilnak a ka coter. Bawipa chimning in ka zullh i tipil ing dingin ka min ka pek caah Bawipa nih Thlarau in a ka khahternak a si.

A caancaan ah cun Bawipa nih Thiang Thlarau tipilnak kan co hlanah amah nawl zul dingin tuah dawk rian zeimaw a kan fial tawn. Voi tampi rian hmete a kan fial tawn ko. Kum tampi chung ka rak hngalh cangmi England ram pastor pakhat cu Thiang Thlarau tipilnak co dingin caan saupi chung lungthin tak tein thla a rak cam cang. Har ngai le lungthin tak tein saupi thla a rak cam ko nain a co kho lo. Nikhat cu vate pakhat a tlaih i bawm chungah a rak hren mi kha Bawipa nih thlah dingin a fial. Cu vate bawm chungin a chuahter caangka in pastor cu Thlarau in a khat colh ko.

2. Zumhnak

Thiang Thlarau tipilnak kan co khawhnak dingah cun kan zumh hrimhrim a herh. Johan 7:39 chungah, “Thiang Thlarau cu amah a zumtu paoh nih an hmuh ding kha a si. Cu caan ah cun Thlarau cu pek an si rih lo. Zeicah tiah Jesuh cu sunparnak in thawhter a si rih lo” ti in kan hmuh. Thlarau in khahnak dingah Thiang Thlarau tipilnak cu Pathian laksawng a si ti kan zumh a hau i, Bawipa kha kan zumh hrimhrim a herh. Kan nunnak ah zumh lonak a um ahcun Thlarau cu kan co kho lai lo.

3. Duhnak

Thiang Thlarau tipilnak co awkah kan lungthin in duhnak kan ngeih hrimhrim a herh. Mizei paoh amah duhnak tlawmtam zullh in Bawipa nih a khahter ko hna. Amah nih kan lungthin chungah duhnak a kan pek (Salm 37:4). Bawipa nih Johan 7:37 chungah hitihin a ti. “A ti a halmi paoh cu ka sinah ra ulaw, ra ding u.” Cucaah kan nunnak chung

muru taktak in nunnak cerhti luangchuak ding le Thiang Thlarau tipilnak co dingah cun kanmah duhnak in hram aa thokmi a si (Johan 7:37-39). Thiang Thlarau tipilnak a duh taktaktu le a hal taktaktu lawng nih cucu an co (hmuh) khawh lai. Kan tamhal hrimhrim awk a si. Paul nih 1 Korin 12:31 chungah, “Laksawng biapi deuh a simi hna tu kha nan i tinh awk a si,” tiah a ti. Pathian lei thil duhnak a ngei lomi hna sinah cun Thiang Thlarau lakawng cu pek an si lo. Lamkaltu Paul zong nih 1 Korin 14:1 chungah, “Thlarau laksawng hmuh awk kha i zuam hna u law, cu hna lakah cun Pathian bia chimnak laksawng ko kha hmuh i zuam khun u,” tiah a ti.

Micheu nih Thiang Thlarau an co khawh lonak cu duhnak an ngeih lo ruangah a si. Thlarau leiah thancho duhnak an ngei lo. Cucu a poi taktakmi a si! Thiang Thlarau in kan nunnak a khahnak dingah tamhal taktak hna u sih. Cuti kan tamhal ahcun kan hmuhco hrimhrim ko lai.

4. Teimaknak

Thiang Thlarau tipilnak kan co khawhnak dingah kan tuah a herhmi pakhat cu Bawipa sinah teimak tein hal i, kan hmuh hlanlo teimak tein kan thla kan cam peng awk a si. Luka 11:1 chungah zultu hna nih Bawipa sinah thlacamning cawnpiak dingin an rak hal. Cu biahal lehnak ah cun ngol hngal loin hal pengnak bianabia hitin a rak chimh hna. “Nannih lak i pakhatkhat cu zantim ah a hawipa inn ah a va kal i, “Ka kawu, changreu hlum thum in ka cawu ta ko. Ka kawipa pakhat khual a tlawng i, ka inn ah atu teah khan a ra chuak i pek awk zeihmanh ka ngei lo,” tiah a va ti. Cun a hawipa nih cun, “Hna ka hnawh hlah, ka inn ka hrenh cang i ka fale he kan it cang, nangmah thil pek awkah ka tho kho ti lo,” ti selaw, zeitindah a tuah lai? Amah cu na hawi a si ruangah ningzak loin na hal peng hrat ahcun na herhmi paohpaoh cu an pek ko lai (Luka 11:5-8) tiah a ti hna.

Luka 11:9-10 chungah Bawipa nih (Greek tialning in) hitin a chim. “Teimak tein hal peng ko law an pek ko lai, kawu peng law na hmuh

ko lai, king peng ko law hunpiak na si ko lai. Cubantuk in a haltu cu pek an si, a kawltu nih a hmuh i, a kingtu cu hunpiak an si hrimhrim. A luan ciami caan le a ra laimi caan hrangah a chim lo, atu caan hrimhrim ca in a chim. Biadang in kan chim ahcun hmuh taktak dingah cun ngol loin kan hal peng hrimhrim awk a si. Cun, Luka 11:13 chungah Jesuh nih hitin a chim rih. “Hi tluk i nan thalo ko na hin nan fale kha thiltha pek kha nan hngalh ahcun vancung khua i a ummi nan Pa nih cu amah kha Thiang Thlarau a haltu cu zeitluk in dah a pek chinchin hna lai?” Ngol hngal loin teimak tein kan hal peng ahcun hnabei dong loin kan auhnak kha Bawipa nih a theih lai i, a Thlarau in a kan khahter ko lai.

Jakob nih Bawipa he an rak i paih lioah a rak tuah bantuk khan kan tuah ve awk a si. Bawipa sinah hitihin kan chim awk a si,” Thluachuah na ka pek hlanlo kan thlah lai lo, Thiang Thlarau in na ka khahter hlan lo, thlacam in kan hal peng ko lai” kan ti awk a si. Sihmanhsehlaw Thiang Thlarau cu kan hmuh le hmuh ka hmuh lo le hmuh lo, timi lungput kan ngeih ahcun kan co kho bal lai lo. Hmu hrimhrim dingin kan hal peng lawngah Thiang Thlarau tipilnak cu kan co khawh lai. Amah rat in a ra lo.

Micheu nih cun hiihin an chim. “Bawipa nih Thiang Thlarau in khahter a ka duh a si ahcun ka umnak a hngalh ko i, a duh tik paohah a hung ka khahter khawh ko,” an ti men tawn. Cubantuk ruahnak le lungput a ngeimi cu Thiang Thlarau in an khat bal lai lo. An nunnak dihlak in Thiang Thlarau kha an ralchan lem lo nain teimak tein an hal lo ruangah Thiang Thlarau he hmuhtonak an ngei bal lai lo. voi khat lelawng a halmi nih cun an co kho lai lo. Cu nih cun lungtak le tak lo kha a then. Co a duh taktak mi lawng nih Thlarau in an khat kho lai. Cucu Pathian tuahmi a si.

F. THIANG THLARAU TIPILNAK CU AHO CAHRANG AH DAH A SI

Thiang Thlarau tipilnak cu zumtu vialte le chan vialte cahrang a si. Nihin i Khrih zumtu Khrihfabu cahrang a si. Hi kong ah hin cun hawi tining paoh kan cawn awk hrmhrim a si lo. Holhtheihlo cu nihin minung cahrang a si lo tiin ahohmanh nih ti khawh ding a si lo. Lamkaltu 2:38-39 chungah Peter nih, “Nan dihlak in pakhat hmanh bau loin nan sualnak khan i mer tuah u nan sualnak kha ngaihthiam nan si nakhnga nan sualnak khan i mer ulaw Jesuh Khrih min in tipilnak ing tuah u cun Pathian laksawng Thiang Thlarau kha nan hmuh lai. Zeicahtiah Pathian nih bia a kamhmi cu nanmah hi le nan fale hna hi le lamhlat pipi i a ummi nanmah hi pei nan si cu. Pathian biakamnak cu Bawipa kan Pathian nih an kawhmi hna paoh ca hrang ah hin a si ko,” tiah a ti hna.

Holhtheihlo cu amah chan minung hna cahrang an fale ca le lamhlapi i a ummi hna cahrang zongah a si ti fiang tein a kan chimh ko. Thiang Thlarau tipilnak cu Bawipa nih a kawhmi hna paoh cahrang ah a si, a ti fawn. Achim duhmi cu Thiang Thlarau tipilnak cu chan vialte i minung hna cahrang a si, ti a fiang ko. Marka 16:17 chungah Khrih nih hitihin a phuan (than). “A zumtu pawl cu hi thawnnak hmelchunhna hi pek an si lai ka min in khuachia an thawl khawh hna lai, holhtheihlo in an holh lai rul kha an tlaih hna i sivai an din zongah an zeihmanh a ti lai lo, mizaw cungah an kut an chuan lai i an dam lai,” tiah a ti. Cucaah cun hi hmuhtonmi thil hi nangmah cahrang zong a si ve ti na fian a herh hringhran.

G. THIANG THLARAU TIPILNAK IN HMUHTONMI THANCHONING

Mirang holh in Baptism timi biafang hi (sercop) mi biafang a si. A ratnak hram cu Greek holh ‘baptizo’ timi biafang in lakmi a si. King James Baibal a rak lettu hna hi Khrihfa phun dangdang (denomina-

tions) cio an rak si caah tipilnak timi ah an zumhning (doctrine) an rak i khat kho lo. Acheu nih hnim (pil, phum), a cheu nih theh, a cheu nih thlerh ti in sullam an ngeihter. Cucaah Greek holh biafang a simi ‘baptizo’ ning in an rak leh. Sullam kan ngeihterhi hi a duhnak taktak a tlau deuh ko. Greek holh in a sullam taktak cu tichung i pil (phum) hi a rak si ko. Hi biafang hi Greek nih cun tilawng ti chungah a tlak i aa phum dih khi an chim duhnak sullam a si, ti chungah a i ciah peng khi a duhnak a si. Thilpuan kha rong kan burh tikah a chungah aa ciah (hnim) i, a mui a thlen dih bantu khi an chim duhnak a si. Thil burhna rong hang cu thilpuan chungah a luh dih i, a hlanh dihmi khi an chim duhnak sullam a si. Thilpuan i lafang pakhatte tiang a zumh dihmi kha an chim duhnak a si.

Hi thuk deuhmi sullam kan hngalhnak thawng hin, Thiang Thlarau ah voi khatte va hnim i holhtheihlo in biachim men kha Bawipa duhnak a tling lo. Thiang Thlarau chungah i hnim (phum) i, Thlarau chiti toihnak he i ciah peng kha a chim duhnak a si. Thiang Thlarau chungah kan nunnak vialte ciah peng awk a si. Cuti cun Thlarau leiah thancho peng kan i timh (tinh) awk a si.

Efesa 5:18 chungah Lamkaltu Paul nih, “Zu ri hlah u, zu cu nanmah hrawktu lawnglawng a si ko, Thlarau tu khan khat deuh u,” tiah a ti. Greek holh sullam ning cu “Thiang Thlarau in khat zungzal peng u” tinak a si. Cucaah Thiang Thlarau cu kan chungah kan luhter peng i, kan khahter peng awk a si. Thlarau biatak in kan chim ahcun zumtu hna cu Pathian Bia le Thiang Thlarau chungah kan i ciah peng awk a si, voi khat va hnim lawng a za lo.

Lamkaltu hna zong Pentekos ni ah Thiang Thlarau in chiti toih an si (Lamkaltu 2 i Lamkaltu 4:31 chungah toih chap than (khahter than) an rak si kha hitihin kan hmuh. “Annih nih thla an cam dih tikah an i pumhna hmun cu aa hnin. Thiang Thlarau in a khat i Pathian bia cu raltha ngaiin an chim.”

Ahlan ah kan rak hngalh bal lomi holh hmangin holhtheihlo in bia kan chim ah khin Thiang Thlarau in khatter hmasa kan si. Sihmanhsehlaw Thiang Thlarau ronhchih lengmang le thancho peng kan hau. Hihi, Bawipa kan hawl dihnak chan cu a si. Thiang Thlarau i khah khitkhet tein um hi kan duh peng hrimhrim awk a si.

England ram ah cun na engine chung i patrol a tim ahcun ‘khat ko in rawnchap (topping up) kan ti tawn. Cuti bantukte cun, Thiang Thlarau zong kan nunnak timter lo tein kan rawn

chap peng awk a si. Thiang Thlarau chiti toihnak cu timter kan duh lo. Bawipa umpinak le Thiang Thlarau chiti toihnak cu kan nunah cam peng le thancho peng seh law, a liam in liam thluahmah seh ti kan duh.

Then Nganak

THLARAU LAKSAWNG HNA

Then nganak ah hincun 1 Korin cauk Dal 12 chung i tialmi Thiang Thlarau laksawng kong hmaithlak deuh in kan zoh hna lai. Thlarau lei laksawng pakua hna hi Bawipa nih a lak tein a kan pekmi thluachuahnak an si. Tuannak in kan hlawh khawhmi a si lo. Pathian nih tinhmi pakhat ngei tein a kan pekmi a si, cucu Khrihfabu ziaza thatternak dingah a si (1 Korin 12:7; 14:12).

Efesa 4:11 chung i chimmi Khrih riantuantu phunnga hna Thlarau laksawng pakua hi cu an i dang. Riantuannak laksawng cu thlacamnak in hmuhco khawhmi an si lo. Pathian nih a riantuantu dingah a kawhmi hna sin lawngah pekmi a si. Hi sunparnak cu ahohmanh nih amah tein aa lak kho lo (Heb 5:4). Thlarau laksawng pakua tu cu thlarau in a khatmi zumtu paoh cahrang a si. Bawipa sinah cucu hal dingin forh kan si. Thlarau laksawng pakua hna cu Khrihfabu caah santlai le thluachuahnak phurtu si dingah zumtu paoh sinah pekmi a si. Riantuantu phunnga si dingah kawhmi si kher a hau lo.

Paul nih 1 Korin 12:1 chungah, “Thiang Thlarau sinin kan hmuhmi laksawng kongah hngalhter kan duhmi hna a um,” tiah a ti. Bawipa nih Thiang Thlarau kong le Thiang Thlarau tipilnak in hmuhtonmi kongah hngalhter a kan duhmi thil an um. Pathian nih zumtu vialte hi Thiang Thlarau in khat hna seh law, an nunnak in luangchuak seh ti hi a kan duh bikmi a si.

1 Korin 12:8-10 chungah Paul nih Thlarau laksawng phun kua kong hitin a tial. “Thiang Thlarau nih cun pakhat cu fimnak bia chim thiamnak a pek i pakhat cu hngalhnak biathuk fiang lakin chim thiamnak a pek. Cu Thlarau thiamthiam nih cun pakhat cu zumhnak a pek i pakhat cu kharuahharmi thil tuah khawhnak a pek, cun pakhat cu Pathian bia

chim thiamnak a pek i pakhat cu Thiang Thlarau sinin a rami laksawng a si maw si lo ti thleidan khawhnak a pek. Cun pakhat cu holhtheihlo in holh khawhnak kha a pek i pakhat cu cu holhtheihlo in chimmi leh khawhnak a pek.” Hi laksawng hna hi phun thum ah then khawh an si, lamhruaitu laksawng, thawnnak laksawng le biachim khawhnak laksawng an si. Lamhruaitu laksawng ah cun fimnak bia, hngalhnak bia le thlarau theidan thiamnak an i tel. Thawnnak laksawng nih cun zumhnak laksawng, damternak laksawng le khuaruahhar thil ser khawhnak laksawng kha a chuahter. Biachimnak laksawng ah cun profet biachimnak, holhtheihlo in biachimnak le holhtheihlo lekhawhnak an i tel.

Thianthlarau Laksawng Pakua Hna

Lamhruaitu

1. **Fimnak bia**
2. **Hngalhnak bia**
3. **Thlarau theidan khawhnak**

Thawnnak:

4. **Profet Pathian biaphuannak**
5. **Holhtheihlo in holhnak**
6. **Holhtheihlo lehnak**

Biachimnak

7. **Profet chimchung biachimnak**
8. **Holhtheihlo in holhnak**
9. **Holhtheihlo lehnak**

Paul nih Thiang Thlarau laksawng kongah 1Korin 12:29-30 chungah biapi ngaingai in a chim. “An dihlak in Lamkaltu an si dih maw? cawnpiaktu lawnglawng an si dih maw? an dihlak in khuaruahhar thil tuah khawhnak kha an ngei dih maw? Damter khawhnak an ngei dih maw? Holhtheihlo in an holh kho dih maw? Holhtheih kha an let kho dih maw?” tiah a chim. Pathian nih laksawng dangdang a pek cio ko hna. Mi pakhat nih voi khat teah laksawng pakua dihlak hmuhco cu a har ngaingai men lai. Sihmanhsehlaw Paul bantu hna nih cun thilti khawhnak nganpi an ngeih khawh ve ko.

Thiang Thlarau tipilnak kan co tikah Thlarau laksawng pakua ning hin kan co colh lo. Cucu a fiang tuk ko, zeicah tiah Lamkaltu Paul nih Korin khua in Thlarau in a khatmi zumtu hna sinah Thlarau laksawng kha hngar khun hna u, a rak ti hna. An rak co cang a si ahcun Paul nih hin a rak forh hna hnga lo. Cucaah Thiang Thlarau tipilnak kan co hnucun Thlarau laksawng hmu kho ding kan si cang. Sihmanhsehlaw Bawipa sinah duhnak taktak in kan hal lawngah kan hmuh khawh lai.

Cang hleikhatnak ah Paul nih a peh rih, “Hi thil vialte a tuahtu hi Thlarau pakhat a si, a duhning bantukin mi kha laksawng phun dangdang cio a pek hna,” a ti. Zei laksawng kan hmuh lai le zeitik ah dah kan hmuh laiding cu Thiang Thlarau nih bia a khiah. Thiang Thlarau tipilnak a co ciami sinah THlarau laksawng cu amah duhning in a pek ko.

Paul nih cang sarihnak ah hitin a chim, “Thlarau kan chung i a um kha phunkhat khat in a lang cio i cucu kan dihlak i thatnak ding caah khan a si.” Hi laksawng hna hi kan mah thatnak dingah an si. Hi laksawng hna kan hman tikah thluachuahnak kan hmu i, Khrihfabu ca zongah thluachuahnak a si ve.

Thiang Thlarau laksawng hna hi zakhat ah zakhat in an thiang i an tling ko nain a hmangtu cu minung kan si kha hngalh peng a hau. Cucaah thlarau laksawng in rianṭuannak hi palh kho lo a si lo, zeicah tiah a

hmangtu minung hi a palh khomi kan si. Ti thiang ngaimi a um ko hnga. Sihmanhsehlaw tihna a thian ko hmanh ah tidong hnawmmi in a luan ahcun a hnawm kho ko. Tithiang cu a thurmi tidong nih a thurter khawh Thlarau laksawng zongah hi thiamthiam hi a si ve ko. Tihna a simi Thiang Thlarau cu a thiang ko nain a hmangtu minung ruangah palhsualnak a um kho ko.

Voitampi cu Thlarau laksawng kong cawnpiaaknak a um lo ruangah palhnaak tampi a chuak tawn, kan hman lo ruang zongah palhnaak a chuak kho thiamthiam. Micheu nih cun Bawipa nih a pekmi hna bia hi an tamh tawn. Cucu nih cun rawknak a chuahter tuk lem lo. Sihmanhsehlaw micheu cu Thlarau laksawng hna hmangin rian an tuan tikah, mi nih thlaraumi ka si ti hngal hna seh ti duhnak lungput hman loin rian an tuan tawn. Cucu phorhlawtnak ah a cang tawn. Cucu a poi tuk hringhranmi a si. Thlarau laksawng hna hi a cotu le a hmangtu zulh in bia kan ceih awk a si lo. Asinain laksawng a petu Thiang Thlarau zulh in bia kan (chah) awk a si. Cucu fiang tein na hngalh ahcun lungtuainak le buaibainak tampi na kham khawh lai.

Thiang Thlarau laksawng hna cu amah nih a zumtu hna sinah a pekmi hna amah pumpak laksawng a si. Lungput dikmi he an hman ahcun duhnungmi ziaza a chuahter. Tlamtlin lomi nunning kan ngeih ko zongah Thiang Thlarau laksawng cu kan hmuh khawh thiamthiam ko i, dik tein kan hman hna ahcun kan ziaza a remh lai i, thangthatnak ah a cang chin lengmang ko lai.

Pathian Bia nih hitihin a chim, “Midang kha va bawm hna law an in bawmh ve lai (Phungthlukbia 11:25). Thlarau laksawng hmang in midang kan bawmh hna ahcun Thlarau tam chin in kan hmuh ko lai. Midang thluachuahnak kan pek hna ningin thluachuahnak kan hmuh lai.

Tahcunhnaak ah, mizaw thla kan camh i an dam tikah kanmah zong a dam taktakmi ah a kan ser. Profet bia kan chim tikah Pathian duhning

kan hngal kho chinchin. Pathian bia kan phuan hnuah cun kan lung a hmuï chinchin. Kanmah ca ðatnak a si lem lo zongah Khrihfabu ðatnak a si ahcun kan thlarau hrimhna a si. Cubantuk ðiamthiam cun, fimnak bia a chimtu hna cu Pathian fimnak an co i, mifim ah an i cang ko.

Thlarau laksawng kongah biatak tein hmanmi minung hna paoh nih cun Thiang Thlarau langhna i aa telmi fimnak kha an hngalh hrimhna ko. Fimnak nih cun ðawwnak le Thlarau laksawng hna rianñuannak kha a uk hna! Salm 104:24 nih, “An dihlak in fimnak in na ser hna” tiaa a ti. Cuaah ðawwnak cu fimnak nih a tei (tangchiaa), fimnak hruaining lawngin rian a ðuan khawh.

Tahchunhna ah, van le vawlei sernak hna hi Pathian i a liannganmi ðawwnak langhtertu an si. Sihmanhsehla cu ðawwnak cu fimnak nih lam a hruai (Jer. 51:15). Zeizong vialte rem tein a chiatu cu fimnak a si. ðawwnak hi fimnak he zeitindah an i pehtlaihning na hngal thiam maw?

ðawwnak nih thil a ti khawhning hi ruat hmanh! ðawwnak pakhat te hi a ðawng tuk hringhran ko. Asinain lungfim tein hman lo ahcun rawknak nganpi le ðihnung tukmi thil a chuahter khawh. Cubantuk ðiamthiam cun Pathian ðawwnak le Thiang Thlarau laksawng hna hi fimnak he hman lo ahcun thiantertu le sersiamtu si loin hrawktu an si kho.

Pathian i midamternak ðawwnak hi fimnak nih a uk. Damternak dingah caan bingte a um. Mi pakhat nunnak chung i hneksaknak a tlin hnuah Pathian rianñuannak a lang tawn. Lazaruh kongah khan Pathian duhna cu a thih ding kha a si. A thih hnuah a tho ðhan lai i, Bawi caah sunparnak deuh a si lai. Jesuh nih Pathian le Thlarau duhna a hngalh ko lai. Lazaruh cahrang ah Pathian ruahning kha a thlen ko hnga.

Thiang Thlarau laksawng hna cu fimnak, hngalh thiamnak le amah

duhning he aa pehtlai hrimhrim awk a si. Laksawng cu kanmah duh tik paoah hman awk a si lo. Pathian khiahmi caan telawng ah kan hman awk a si. Holhtheihlo in biachim caan, holhtheihlo leh caan, Pathian bia phuan caan, damter caan a um i, cu laksawng hna hman lo caan zong a um awk a si. Hngalh awk a herhmi cu kanmah duhning si loin Pathian duhning tuin Thlarau laksawng cu kan hman hna awk a si. Amah sunparnak ca lawngah kan hman awk a si. Fimnak nih thawnnak kha a hmanmi leiah a hruai khawh i, Pathian tinhmi ning lawngin kan hman awk a si.

Thlarau laksawng kong cawnpiaknak ah a herh bikmi cu toidornak lungput a si. Sihmanhsehlaw toidornak lungput hi kan thlau sual tawn. Toidornak lungthin le lungput ngeih lo ahcun zumtu nih Thiang Thlarau in a khat kho bal lai lo. Thlarau laksawng hna zong ningcangte le santlai tein a hmang kho lai lo. Bawipa nih a kan duhpiakmi laksawng co awkah toidornak kan ngeih hrimhrim awk a si i, laksawng dangdang zong ruahchannak he kan hngah peng awk a si. Bawipa nih hmanter a kan duh caan le Pathian sunparnak hrang lawngah laksawng kha kan hman khawh nakhnga, toidornak taktak lungput kan ngeih hrimhrim a herh.

Zeitanbuk hmun i kan um hmanhah Pathian duhna kha toidornak lungput taktak in kan hal awk a si. Zeicah tiah Pathian nih cun hmunhma le sining zulh in rian a tuan tawn. Pathian kha ri kan kham (khan) piak lo ding ralrin a herh. Siangpahrang Hezekiah damnak dingah theipi bor pakhat kha Isaiah nih toidornak lungput he a rak hman ko. Isaiah nih nika kha 10 degree kir dingin a rak tuah khawh ko i, Siangpahrang damnak dingah theipi a herh lo, a ti khawh ko hna. Sihmanhsehlaw toidornak lungput a ngei i khua zei indah thawnnak a rat ti kha a hngalh. Pathian nih kan damnak dingah siseh, chim ding bia siseh, a kan thiampiakmi paoh cu kan cohlan awk a si ko. Cucu Naaman a rak buainak kha a si. Amah kha damter awkah profet Elisha nih khuaruahhar thil tuah seh ti a rak duh. Cucaah Elisha i Naaman thinghmui zawtnak damh awkah Jordan tiva ah voi sarikh

hnim dingin a fial tikah a lung a rak rawk ngai (2 Siangpahrang 5:8-14).

Pathian duhnak kan hngalh khawhnak dingah amah he naih deuh in kan i pehtlaih a hau i, Thlarau i duhning hngalh kan i zuam awk a si. Bawipa Jesuh nunning hmuh khawhnak Tawhfung cu Isaiah 50:4 chungah kan hmuh. “Bawipa nih chim awk kha a ka cawnpiak caah thabami kha thazang ka pek khawh hna. Zing fate in a ka cawnpiak ding theih kha a ka hngahlangter.” Bawipa kan naih deuh tikah kan nunnak chungah Thlarau laksawng hna kha an thangocho i an puitling. Zeicahtiah Khrihfabu i a thilrit le Thlarau biacah kan hngalh khawh nakhnga Cungnung Bik sinah bia kan ngaih awk a si.

Bawipa hmaiah dai tein caan hman in kan hngah peng awk a si. Bia ngaitu tha kan si a herh. Bawipa chimmi bia kan thei tawn lo. Zeicah tiah kan duhning paoh in biachim kan hmang. Pathian kan hngah tikah bawi hmai hmanh ah dai thipthep tein bia kan ngaih kha kan ruahchih awk a si.

Ka ngakchiat lio i ka pa he England siangpahrang George VI sin i kan rak kal kha ka philh kho lo. Ka pa nih biachimmi a rak ngaitu aa hruai hna. Dai tein nan um lai i siangpahrang a rat tikah amah nih bia a chim hmasa hlanah ahohmanh nan holh lai lo an kan ti. Cucu Khrihfa biaknak sining biapi bik a si awk a si. Siangpahrang hna siangpahrang chin nih kan sin i bia a chim tikah daite le tha tein ngaih awkah amah hmaiah kan um awk a si.

A taktak ti ah cun hihi Thlarau laksawng hna a thanchotertu chiti toihnak a si. Cucaah chiti toihcia a simi Bawipa Jesuh Khrih sinah caan saupi an umnak thawngin chiti toihnak a comi hna nunnak nih rian a tuan khawh. Kan thlarau kha dai tein kan dinhter i Bawipa kha kan kawl peng ahcun van kha a kan hunpiak lai i Thlarau laksawng hna nih kan nunnak chungah rian an tuan lai. Thlarau duhnak kha kan hngalh lai i Thlarau laksawng kha kan langhter khawh hna lai. Cu nih cun Khrihfabu

ziaza thanchonak le thabami hna herhmi bia kha a chuahter lai.

Thlarau laksawng kongah a biapi tukmi cu zumtu lei duhna a si. Paul nih a kan forhmi cu, “A tha bikmi laksawng kha hmuh ding i tinh u, Thlarau laksawng kha duh khun u,” a ti (1 Korin 12:31, 14:1). Thlarau laksawng hna hmuh awkah cun duhna taktak kan ngeih a herh i, hmuh khawh dingah thla kan cam peng a hau. Ka za cang a timi le Bawipa sinah thilthar a hal lomi zumtu sinah Bawipa nih laksawng a pe bal hna lo.

Laksawng vialte hi zumhna thawngin a rami an si. Thilthar hmuh awkah Thlarau laksawng hmangin rianuan ding le hmailei kar hlan ding kha kan tih tawn. Kan tuah a si ahcun kan palh soal lai ti le midang nih zeitindah an kan (ruah) lai ti kan phang tawn. Minung hawi tih cu rap a si. Pathian duh ningin kan nun khawh nakding le kan cahrang i a kan thimpiakmi laksawng hna hman kha kan duhna ngan bik a si a herh.

Tihnak a umnak hmun ahcun zumhna nih zehmanh a tuah kho lo! Paul i a dawt ngaimi thlarau fapa Timote i tihphannak le ralchiatnak nih khan Thlarau laksawng hna luanchuahnak a kan donh (phenh) khawh ko. Zumhna nih laksawng hna a chuahter i, kan nunnak chungah rian an tuah khawh nakhnga tihnak i temtawmnak chungin luat dingah Bawipa sinah hal hi kan rian biapi bik a si ko.

A thleng bal lomi Pathian bia sining hrampi cu hihi a si, “A ngeimi cu chap chin an si lai i, a hleivuang an ngeih tiangin an ngei lai. Asinain zehmanh a ngei lomi cu a ngeihchunte hmanh kha chuh a si rih lai (Mathai 25:29). Hi bianabia ah hin sal hna cu an pahrang ning cioin rianuan ding a fial hna. A miak a chuahpitu cu laksawng a pek hna. Sihmanhsehlaw a bawipa nih a pekmi parhang a hmang lomi a um, zeicah tiah a tih. Cun vawlei ah a phum. Bawipa nih a pahrang cu a chuh.

Bawipa nih a kan pekmi thlarau laksawng kan hman tikah hin tam chinchin in a kan pek chap lai. Khatleikap ah laksawng cu kan hman loin kan chiah ko ahcun Pathian nih a lak than ko lai. A va poi tak lai dah! Timote cu kutchuan in a rak hmuhmi laksawng kha hmang dingin hnek a rak si (II Timote 1:6).

Hi cauk tialtu nih a tinhmi biapi bik pakhat cu Thlarau laksawng hna hi a thar in lungchuak ding zuam hna u sih ti hi a si. Thiang Thlarau laksawng kong cawnpiaknak menmen a si lo. Thlarau laksawng a thar in Bawipa sinah hal hna u sih ti hi caialtu ka duhnak ngan bik a si. Kan lungthin taktak in hi biahalnak hi i hal hna u sih. “Zeicah dah Thlarau laksawng hna hi ka hman khawh lo i, zeicahdah Thlarau laksawng hi ka luanchuahter khawh hna lo.”

Matthai 25 chung i a pahrang a hman lotu tuanvo a ngeih bantuk khan, kannih zong Thlarau laksawng kan hman lo ruangah Bawipa nih tuanvo a kan ngeihter ve. Pathian nih a kan pekmi thil hin zeidah tuah kan i timh? A sunparnak le a thangthatnak theipar kan chuah khawh nakhnga Thlarau laksawng thim ding kan bawmh hram ko seh.

Thlarau laksawng nih cun Bawipa kan biaknak ah hin rian a tuan. Pentekostal Khrihfabu chungah Thlarau laksawng a bau tawn. Zeicatiah thlarau le holhtheihlo in an bia lo. Hla biafang thami le awthluk thami dawh ngaiin an sak. Asinain biaknak taktak chungah an lut lo. Bawipa kha Thlarau in biak taktak dingah an i pe lo. Cu nih cun an i pumhna ah Thlarau cawlcanghna a kham. Biaknak taktak nih cun Thiang Thlarau laksawng hna kha rian a tuanter hna. Cucu kan pumpak cung cio zongah a si ve ko. Bawipa kha kan biak i amah kha chunnitlak kan inn in kan hngah ahcun laksawng hna nih kanmah hmangin rian a tuan deuh. Holhtheihlo in nitin kan holh awk a si. Cuti lo cun kan thlarau hmuhtonmi an rocar lai.

Cu pinah, chiti toihmi ringawn (music) zong nih Thlarau laksawng hna cawlcanghna a chuahter ve. 1 Samuel 10:5-6 chungah profet Samuel

nih Saul kha hitihin a chimh. “Cun cuka ah cun khuachung i na va luh lioah khin tingtang le khuangte le thanglawi le ruakhuang he khuahrum boin a rung tummi profet bukhat a holh cukmak len komi na ton hna lai. Cun Bawipa thlarau cu na cungah thawng ngaiin a tlung lai i nang zong an lakah na holh cukmak ve lai i midang ah na cang lai.”

Hi profetbu nih hin tummi ringawn thilri an ngeih hna. Bawipa sin i an tum tikah Pathian Thlarau cu a cawlcang i, profet chimchung bia nih a zuluh. II Siangpahrang 3:15-16 chungah ringawn tumtu nih a tum tikah Elisha cungah Bawipa kut cu a ra i, chimchung bia chim hram a thok. I Chanrelnak 25:1-7 chungah tingtang le thanglawi le sumsel hna he bia phuangtu Pathian minung hna kong a kan chimh. Chiti toihmi ringawn (music) le biaknak (worship) nih Thlarau laksawng hna le Thlarau luatnak an chuahter.

A donghnak Thlarau laksawng hna rianṭuannak kongah a biapimi zoh than ta tuah hna u sih:

**Thiang Thlarau Laksawng Hna An Dirnak
Thil Phun Riat**

1. **Fimnak**
2. **Toidornak**
3. **Fawizang tein Thlarau hng alhnak**
4. **Bawipa he i hawikomhnak**
5. **Duhnak**
6. **Zumhnak**
7. **Hman lengmangnak (practice)**
8. **Hngalhning le biaknak nun (An atmo
sphere & life of worship)**

Lamkaltu Paul nih cun, Thlarau laksawng kong a cawnpiaknak kha 1 Korin 14:40 chungah hitihin a donghna a tuah. “Zei paohpaoh kha dawhte le ningcang tein tuah hn u.” Hi nih hin Thlarau laksawng hmanna vialte kha a uk dih. Ngaihchia ngai a simi cu, Charismatic zumtu hna nih a tawkwawnte le ningcang tein an um lo ruanga Pentekostal cawlcanghna hranga tlin lonak nganpi a si. Hihi zumtu tampi nih Pentekostal cawlcanghna le hmuhtonmi chung i an i tel ngam lonak chan nganpi a si.

Tahchunhna ah pastor nih phung a chim lioah thangpi in rak au i profet bia phuan len hna hi ningcang lo deuh ngai a si. Cucu nih cun Thiang Thlarau luanchuahna a rak kham khawh. Biakna in i pumh lio caan ahcun, caan remcang an onh tik lawngah Thlarau laksawng hna hmangin rianuan a tha deuh hnga. Pathian nih kan sinah a chimmi bia kha caan remcang ah kan phuan awk a si. Zei thil paohpaoh hi a tawkfang le ningcang tein kan tuah awk a si, tiah Paul nih fiang tein a kan chimh ko.

1. FIMNAK BIA

Thiang Thlarau laksawng a pakhatna cu fimnak bia hi a si. Fimnak cu a biapi bikmi thil (Phungthlukbia 4:7) a si bangin, fimnak bia cu Thiang Thlarau langhna ngan bik a si. Hi cauk i thenthumnak chung i fimnak Thlarau kong kan rak cawn lioah kha fimnak kong cu tlamtling ngaiin kan rak chim cang caah hika ah cun fimnak kong cu kan chim ti lai lo. Fimnak cu hitihin fianter khawh a si ti ka chim duh. “Hngalhmi hman thiamna hi fimnak timi cu a si.” Hngalhna lawnglawng hi a za lo. Thil pakhat cu na hngalh ko hnga, a si nain zeitin remhsiam ding na hngal lo, asiloah zeu tuah awk hngal loin na um kho ko. Hngalhna nih cun thil kha a phuan. Asinain cu hngalhna hman thiamna cu fimnak dante a si. Cucaah a um ciami thil sining zoh in zeidah tuah awk a herh ti hngalh khawh hi fimnak cu a si. Fimnak bia le hngalhna bia hna hi an tuanmi a khat pah tawn ko.

1 Korin chungah Thlarau laksawng phunkhat lawng ngeih cun lungtlin awk a si lo zia Paul nih a kan forh. Hnahnawh buaibainak pakhat siamremh khawhnak dingah Thlarau laksawng phun tampi an luanchuah ti a herh tawn. Tahchunhnak ah mi pakhat chung i a ummi sualnak thlarau kha thlarau thleidan thiamnak laksawng a ngeimi nih a hngalh khawh lai. Hngalhnak nih cun pumpak cio hi zeiruang ahdah sualnak thlarau nih a kan uk ti kha a phuan khawh. Sihmanhsehlaw cu thlarau laksawng pahnih hna rianṭuannak pinah herhmi zeimaw kan ngei rih. Fimnak bia kan herh, cu nih cun a buaibaimi sining kha zeitindah kan tawlrel lai i luatnak kan ser khawh lai ti kha a hngalh. Cucu a man khiah awk ṭha lo tiangin a sunglawimi fimnak bia a si! Fimnak bia nih thil sining le biakhiahnak le minung nunnak tawhfung a kan pek khawh.

Fimnak bia le fimnak Thlarau cu an i dang ti fiang tein kan hngalh a hau. Fimnak bia cu thil sining sette pakhat hrangah pekmi a si. Fimnak Thlarau tu cu a kan umpi peng i chiti a kan toih thluangthluantu a si. Fimnak Thlarau nih cun fimnak bia bantu kin herh tik lawngah rian a ṭuan lo. Fimnak bia cu khrihfabu asiloah pumpak ṭhathnemnak dingah a si i, fimnak Thlarau tu cu minung pakhat i nunnak uktu a si.

Fimnak bia cu minung pakhat in pakhat cungah siseh, thil sining pakhat in pakhat cungah siseh a ratning a dang lengmang. Fimnak bia cu biaphuan in siseh, Thiang Thlarau thawngin siseh, langhnak in siseh, mangin siseh kan hmuh khawh. Lamkaltu 27:23-24 chung i Paul sinah vanmi a rak len bantu k zong khan a ra kho ko. Cuaah Bawipa nih a kan thimpiakmi fimnak bia cu zeitin lamin a rat zongah fawi tein thei kho dingah Bawipa sinah kan hna chi peng hna u sih.

Paul i a nunnak ah Thlarau laksawng hna phunkhat hnu phunkhat an langhning cu a ṭhen in an i ṭhen (an i cawh dih). A ṭha ngaimi fianternak cu Paul Rom ah a kal i Nero hmaiah tazacuai a sinak ah khan a lang. Tilawng in an lioah thlichia a hrang. Paul nih fimnak bia a hmuh. Paul nih lawng uktu le ralkap pawl sinah hitin a rak chim. “Hi lawngcong

pawl hi nan lawng cung i an um peng lo ahcun nan nung lai lo (Lamkaltu 27:31). “Tihnungmi hmun i an um caah thim ding an i ruat. Lawng cung i minung hna cu lawng kha chuahtak an i zuam. Sihmanhsehlaw Paul nih Bawipa sinin fimnak bia a hmuh. Zei tuah awk kha a chimh hna. Lawngcong tu kha lawng cung i an um lo ahcun midang men nih an tuah kho lai lo tiah ralrin a pek hna. Cuti cun, fimnak bia cu an dihlak hrangah hlawnak a rak si.

Thlarau in a khatmi nunnak zeibantuk a si kha Paul nih fiang tein a hngalh. Rom kal dingin tilawng cuannak kong tha tein a reltu nih cun Paul nih fimnak bia maw a co fimnak Thlarau dah a hmuh ti cu hngalh khawh awk a si ko. Paul nih rawknak kong ah ralrinnak a pek hna. Lamkaltu 27:10 chungah, “U le nau hna hika in hmailei kan kalnak ding hi tihnung ngaimi a si lai ti ka hngalh, nan thil phorhmi le nan lawng zong nihin rawhrlnak an hmu sual lai i nunnak hlohnak zong a um ko lai,” a ti hna. Hihi Paul nih fimnak bia thawngin a hngalh khawhna a rak si.

Fimnak bia nih a tinhmi biapi bik cu zumtu mibu asiloah pumpak kha lamhruai le lam hmuhsak ding a si. Khrihfabu nih zeithil a ton paohah kalnak ding kha a hmuhsak. Kum tam nawn a luan cangmi can lioah ka nupi he Swezerland ram Baibal sianginn ah cawnpiaktu kan rak si. Cu sianginn i hmailei a kalning ding chimh awk kan si i, zehmanh chimh awk kan rak hngal lo. Lungdong ngaiin nikhat cu rawlulh in thla kan rak cam. Siangakchia vialte le hruaitu hna nih thla an kan campi, Asinain an tonmi harnak tei dingah fiang tein chimh an si lo.

A donghnak bik Bawipa nih siangakchia pakhat sinah lamhruainak kha fiang tein a phuan. Sianginn hrang i thim awk a har ngaimi kha Bawipa lawng nih a chimphuan khawh ti kha kan hngalh. Cu siangakchia nih cun Bawipa sinin langhnak a hmuh i tuah ding kha fiang tein a kan chimh. Cucu fimnak bia thawngin Bawipa nih lamhruainak a tuahmi a si. Thlacam pumhnak kan tuah hlanah, thil sining kan hngalh dih nain ze i tuah awk kan rak hngal lo.

Sihmanhsehlaw fimnak bia nih Bawipa duhning a simi lamdik ah a kan hruai i tuah ding a kan chimh. A um ciami thil sining ah zeidah kan tuah awk a si ti kha fimnak bia nih a chuah (langh)ter.

Kan nunnak i a biapimi lamte paoh ah Bawipa sinin kan theihmi fimnak bia ningin kan nun hrimhrim awk a si. Phunglam ning lawngin a nungmi cu zeitluk in a that ko hmanhah Pathian duhning in an nung kho lo. Cucu minung kan fimnak le kan ruahning he ralkah in Pathian nih thil tuahter a kan duh ruangah a si tawn. David nih cun phunglam ning in tuahser ding a rak i bochan lo. Filistin ral a rak doh lai ah khan Bawipa duhning a rak hawl hmasa peng. Ral dohnak ding i Bawipa timhtuahning cu a rak i dang lengmang ko.

Khrih nih mikip hi phunkhat lawngin a damter dih hna lo, minung damnak dingah a dikmi lam pakhat lawng a um tiah kan ruah awk a si lo. Khrihfa nunnak cu lenglang lawng si loin a taktak a si awk a si. Khrihfa cheukhat cu phunglam ningcang le tuah tawn ning nih a temtawm hna. Cuti an tuah ruangah an nunnak tharter le thianter awkah Thiang Thlarau nih hmun a ngei kho lo. Kan hrangah Bawipa duhning le zeiti kalter a kan duh kha amah sinin theih khawh peng zuam hna u sih. Cuti cun kan pumpak ca zong Khrihfabu ca zongah fimnak bia a biapitning kha kan hmuh khawh lai.

2. HNGALHTHIAMNAK BIA

Hngalhthiamnak bia nih a luan ciami atu le hmailei kong a kan chimh a liam ciami caan i a rak cangmi thil hna atu i a cang cuahmahmi thil hna le hmailei i a cang lai dingmi thil hna kha a phuan khawh hna. Hihi Khrih pum a simi Khrihfabu cahrang ah a herh tuk hringhranmi thil a si. Zeicah tiah hngalhthiamnak bia nih rian a tuan ahcun hnahnawh buaibainak le ceikhkan awk a harmi thil vialte kha a thawk khawh. Zeizong vialte kha tliang hirhiar tein a tuah. Hngalhthiamnak bia nih cun kan harnak le kan herhmi zawnte kha a coih.

Hi laksawng fianternak dingah ka tlanval no lio tuanbia pakhatte chim ka duh. London khuapi chung i a ummi Pentekostal Khrihfabu i ka rak i pumh lioah Pathian Thlarau cu phundang ngaiin a rak cawlcang. Zarhpi zingpumh lio i Bawipa nih bia phuannak a rak ka pek kha ka philh kho lo. Cu ni zanlei pumh ah kal dingin ka thir rang ka cuanh lioah cu biakinn i ngaknu hna lakah pakhat nih rawl a ser cuahmah kha langhna in ka rak hmuh. Cabuai cung i namte le haileng (fork) a chiah pahah hitihin a chim,” Tuzing i tlangval no nih a phuanmi kha keimah cahrang a si ahcun hung ka chim colhter.” Cucaah cu zanlei i cu nu chimh awk bia kha ka hngalh.” Ka naunu tuzing chimchung bia phuanmi kha nangmah cahrang a si,” tiah chimh ding ka tim. Sihmanhsehlaw caan nih a pek lo caah ka rak chim kho lo. Cu zan pumhna i Bawipa sinah thla kan cam lioah ka mit kha auter in ka lungah a hung chuak. Ka mit ka au tikah cu minu nih a rak ka zoh peng ko kha ka hmuh. Ka hmai kha amah lei ka hoih i lungtlin langhternak ah ka lu ka suk. biaphuan kha amah cahrang a si cu ka lu suk khan a hngalh. A ka mirh hnawh i aa mer. Hihi hngalhthiamnak bia ka hmuhmi a si i ka sinah langhna in aa phuangmi a si.

Hngalhthiamnak bia nih thil sining phun tampi ah rian a ÷uan khawh. Biakhiahnak zong ah a kan bawmh. Pastor a rak dohtu Khrihfa upa pakhat a rak um, cu pa cungah Pathian a rak i nuam lo. Langhna pakhat ka rak hmuh. Cu langhna ah cun cupa cu a rak thi dengmang. A nupi he inndang ah ÷hial an i tim. Sihmanhsehlaw ÷hial an i timh dungdang ah a zaw i sizung ah an kalpi. A nupi cu inndang ah a ÷hial lai i a vapa cu sizung ah a thi ko lai ti kha ka hngalh. Cu thil vialte cang ding cu Bawipa nih a caan tiangin a ka hmuhsak dih. Vanchiat ah langhna i ka rak hmuh ningte cun a rak thi taktak ko. A ngaingai ti ahcun hngalhthiamnak bia nih hmailei ra dingmi a rak ka chimhchung a si ko.

Hngalhthiamnak bia hi ÷ihnung ngaimi a si kho. Cucu hi laksawng hi ralring ngaiin hman a herhna a si. Bawipa nih mi pakhatkhat i a luan ciami sining a kan chimh tikah a herh tuk dah ti lo ahcun kan phuan

awk a si lo. Mi zeimaw a temtawntu sualnak kha Bawipa nih a kan hmuhsak ko hnga. A ngaihchih cangmi a si ahcun kan chim awk a si ti lo. Mi zeimaw i an ngakchiat lio tonmi harnak le thil tha lo an lungchung i a tang pengmi kha Bawipa nih a kan chimh ko hnga. Sihmanhsehlaw Bawipa sinin phuan awk a si ti kan theih lo ahcun kan lungchung ah kan chiah peng awk a si ko. Minung i a luan ciami sining kan hngalhmi nih an cahrang thlacam piaknak le sersiamternak tampi a kan bawmh khawh. Sihmanhsehlaw Thlarau duhning kha hngalh kan i zuam peng awk a si.

Mi pakhatkhat nih tuahter an kan duhmi a um ruangah hngalhthiamnak bia hi kan sinah a phuang tawn. An lungput le an i tinhmi kan hngalhnak hi chim lomi ngaihchiatnak le tihnung in a kan runven khawh. Ka cungah mithmai panh tein a um pengmi pakhat a rak um. A ka zangfahnak thawngin ka rak zumh (bochan) ngaingai. Zankhat cu Bawipa nih cu pa kongah langhnak pakhat a ka pek. Cu langhnak ahcun Bawipa nih hiti an komh hlemnak hi leirawi an duh ruangah a si tiah a ka chimh. Bawipa sinah “Midang cahrang that lonak ruah ka duh lo, mi vialte hi an tha dih ti zumh ka duh. Hi pa hi ka cahrang thatlonak ruattu a si ahcun ka fianh” tiah ka leh. Bawipa nih telephone pakhat a kan hmuhsak.

Caan tlawmpal a rauh hnuah, cu pa nih cun telephone in a ka chonh i, bia kan i ruah. Cu pah cun langhnak pakhat ka hmuh. Langhnak ka hmuhmi ahcun kalter a ka duhnak ah rap a um kha ka hmuh. Cu rap ka hrial khawhnak dingah Thlarau nih a rak ka chimhchung a rak si. Cu rap cu hrial loin pal ning law Bawipa he kan kal tinak hrawktu ding a si kha Pathian Thlarau nih a rak ka chimh a si. Pathian nih ka sinah a chim. “A si kho lo ti ko.” Cu lam cu na kal kho lo a ka ti. Cu langhnak cu amah ka chim lo zeicahtiah ka cahrang rap chiahtu a si.

A palhmi biakhiahnak ngeih sual lo dingin hnalhthiamnak bia nih hi pa lungput le timhlahmhnak kha a rak ka chimhchung a si. Hi langhnak a rak phuan lonak a ruang cu Bawipa nih a rak ka chimh hlan i kei zong

nih ka rak ruah bantuk khan mi vialte nih miṭha ngai ah an rak ruah cio. Midang he zeimaw thil i hrawm tikah ralrin ngai a herh ti na hmu thiam maw? Jesuh nih Judah kha zeibantuk minung a si a rak hnalh peng ko nain ahohmanh a rak chim hna lo. A naihniam bikmi a zultu hawi hna hmanh nih khan leirawitu a si te lai ti an rak hngal kho lo. Jesuh nih a dang zultu hleikhat tluk tein a rak zohkhenh ko. Tangka kengtu hmanhah a rak chiah ko. Cucaah Bawipa nih na sinah a phuanmi kha midang sin i na chim hlanah thlacam hmasa ta peng.

Mi ṭhatlonak kong theih ka duh lo, tiah keimah nih ka chim cang bantuk khan mi pakhatkhat kong i a hman kan ti khawh lomi kha Bawipa nih a kan hmuhsak tawn. Cucaah Bawipa nih a kan chimmi kha a hman ko kan ti khawhnaṅ dingah Pathian nih thil umtuning in a kan hmuhsak tawn. Pathian hmaiah thil dik lo a si ti fiang tein kan hngalh khawhnaṅ dingah Baibal cang zong a hman ko. Hiti a tuahnaṅ chan cu thil zeimaw a kan chimh tikah kan lung a fian taktak nakhnga ding caah a si. Bawipa nih mizeimaw ṭhat tuknak kong a chim zongah hiti ṭhiamṭhiam in a tuah ko.

Hngalhthiamnaṅ bia kongah a dang biatak pakhat cu phuannaṅ pakhat cu zakhat ah zakhat a dik ko zongah a ra rih lo a si kho ko. Hngalhthiamnaṅ bia kongah thil umtuning phun tampi an um kho. Voi tampi cu hngalhthiamnaṅ bia nih thil tlung ding a chim i a chim bantuk tein a tlung taktak ko. A zeimaw caan ah cun a tlamtlin khawhnaṅ dingah hngalhthiamnaṅ bia chungah aa thupmi sining a um tawn.

Tahchunhnaṅ ah hngalhthiamnaṅ bia nih mi pakhat cu hiti ningin a kal peng ko ahcun thil poipang ngai chuak te lai a ti hnga. Sihmanhsehlaw a sualnaṅ a ngaihchih i a sual a ngol ahcun poipang thil a chuak lai lo. Hngalhthiamnaṅ bia a dik lo tinak a si hlei lo. Cu mipa nih a lung a thlen ruangaṅ harnaṅ lianngan in a luat tu a si deuh. Thluachuahnaṅ kong zongah cuti ṭhiamṭhiam cu a si ko. Mi pakhatkhat cu Pathian sinin a pial ahcun thluachuahnaṅ a hmu lai lo.

Hngalhthiamnak bia kongah a hmangtu minung lungput kha a biapi tuk hringhran mi a si. Jeremiah nih a chim. “Ka lu hi tikhor hei si seh law, ka mit hi mitthli cerhtiput hei si seh law ka hei duh dah cuti cun ka mi a thimi hna kha chunzan in ka tah hna hnga (Jer. 9:1). Bawipa sinin hngalhthiamnak bia a takmi kan hmuh tikah thil sining kha Pathian hmuh ningin kan hmuh khawh. Pumpak asiloah mipahun sualnak kha Pathian nih a phuan tikah ngaihchiatnak le tahnak tiang a chuak kho.

Bawipa nih hngalhthiamnak bia a kan pek tikah kan lungthin kha kan mawhchiat le kan soisel awk a si lo. ‘Hi pa cu a that lo caah a sung lai’ kan ti khawhnak dingah Bawipa nih kan sinah thil a phuan a si lo. “Cutin kan chim cang ko tung” ti lungput a ngei lomi minung sin lawngah hngalhthiamnak bia nih rian a tuan khawh.

Hmun cheukhat ah cun hngalhthiamnak bia hi lamhruaitu a si tawn. Kum tam nawn lio i France ram thil sining kha ka philh kho lo. Khrihfabu ah a rak lengmi nungak pakhat nih pumh lioah langhnak a rak hmuh. Cu a hmuhmi langhnak cu Khrihfabu kha a chimh hna. Chingchiah awk a tlak ngaimi hngalhthiamnak bia a rak si. Mi zeimaw innchungah piano pakhat a hmuh i cu piano cu khrihfabu ah hlu hna seh tiah Bawipa nih a fial.

A voi khat pumhna a si caah Khrihfabu sining zong zehmanh a hngal lo. Sihmanhsehlaw hngalhthiamnak bia tawngin piano ngeitupa cu Khrihfabu ah hlut dingin a chim. A ngaingai ah cun a ngeitupa nih khan pastor sinah a rak chimh cang nain hlut taktak le tak lo ding a fiang lo. Cu hngalhthiamnak bia nih cun Pathian duhna kha a langhter i, Khrihfabu hrangah thluachuahnak a chuahter.

Hngalhthiamnak bia nihhin donghna ngei lomi Pathian hngalhnak a cheuchum kha a phuan tawn. Hngalhthiamnak bia le hngalhthiamnak thlarau zong an i dang fawn. Hngalhthiamnak thlarau cu kan sinah a um zungzalmi a si i Pathian i hngalhnak kha dong loin a luanchuahter pengtu a si. Hngalhthiamnak le fimnak a ngeitu Solomon kongah cun

Sheba siangpahrang nu nih bia halnak phunphun a rak tuah i, Solomon nih cun a rak leh khawh dih (1 Siangpahrang 10:3). Hngalhthiamnak bia nih cun cu bantuk cun rian a tuan lo. Hngalhthiamnak bia nih cun i varh nawn in rian a tuan. Thil pakhat cu na sinah a phuan ko lai. Asinain Pathian nih thil zeimaw phuan a duh hlan chung cu a ngol ko lai. Pathian Thlarau i langhternak a hau lengmang tawn. A caan ah phuannak nahmuh lai i, a caan ah na hmu lai lo.

Lamkaltu 21 chungah hngalhthiamnak bia pumpak in hmanna kong kan hmuh khawh. Lamkaltu Paul cu Jerusalem khua i a rak kal ah khan Sisaria ah ni tampi a rak cam. Cuka a um lioah cun Agabus an timi profet pakhat cu Judea in a sinah a ra. Paul i taisawm khan a kut le a ke a tem i, hitihin a chim. “Hi taisawm a ngeitu Judah mi nih Jerusalem khua ah hi bantukin an tuah lai i, Zentel mi hna kut ah an chanh lai (Lamkaltu 21:11). Hi bia hi Paul hrangah ralrin peknak a si, Jerusalem ah a kal ahcun Judah mi nih thong an thlak lai. Cucu hngalhthiamnak bia in chimchungmi a si.

Hngalhthiamnak bia cu pumpak cahrang zong mipun cahrang zongah hman khawh a si. Lamkaltu 11:27-30 chungah vawlei cung dihlak an harnak a tlung lai ti kha Thlarau nih profet Agabus hmangin a chim. Cucaah hngalhthiamnak bia nih pumpak ca le mipun ca i tonphak dingmi kha a chim. Hngalhthiamnak bia nih cun Khrihfabu cung i a tlung dingmi thil kha biapi bikin a chim tawn.

Hngalhthiamnak bia kongah kan hngalh hrimhrim awk a simi cu midang sinah chim chin awk le chim chin awk lo kha Bawipa sinin kan hmuh hrimhrim a hau. Na theih cangka in midang sinah va phuan colh awk kha Bawipa duhning a si lem lai lo. Midang sin i va chim a herh caan a um i, a herh lo caan zong a um ko lai. Keimah ruahning in fianter ka duh.

A luan ciami kum tam nawnah ka nupi he Swezerland ram i kan um lioah mipa pakhat kongah langhnak ka rak hmuh. Langhnak ka hmuhmi

kha cu pa cu ka chim lo. Kum riat a rauh hnuah ka rak hmuh cang ningte khan cu mipa kongah langhnak ka rak hmuh than. Bawipa sin i lungtak tein thla ka cam lioah Swezerland ram i mipa kong kha langhnak ka hmuh than. Los Angeles biakinn donhhlei cung i ka thut lioah a si. Phungchim dingin pulpiti ka dir tikah biachimnak khan chung ah cu cu pa a um le um lo ka hal hna. A rak um taktak ve ko. Langhnak ka rak hmuh mi kha amah zong midang zong ka chim thiamthiam hna lo. Ka rak chim lonak a chan a rak um. Langhnak ka hmuh ah khan Bawipa nih cu pa tuah dingmi kha a rak ka chimh. Minung hna an hmailei kong chimh hi hrawktu a si caan a um tawn. Thlarau chimhnak thawngin ka hngalhmai pakhat a si.

Paul nih Filipi 3:18-19 chungah, “Hihi a hlanah voi tampi kan chimh cang hna i atu ah mitthli he ka nolh rih lai. Mi tampi cu an nuncan nih Khrih vailamtahnak ral ah a canter hna. Annih cu hel ah an tla ko lai. Zeicahtiah an Pathian cu an pumsa duhnak kha a si ko i ningzah awk a simi thil kha an i porhlaw i hi vawleicung thil lawnglawng kha an ruat a rak ti. Paul nih hi minung hna lungchung i a ummi harnak fiang tein a hmuh caah an caah a tap. Bawipa nih hngalhthiamnak bia a kan pek tikah, chim ding kan si ahcun kan lungthin chungah soiselnak a um hrimhrim awk a si lo. Dawtnak he biatak tu kan chimh awk a si.

Pathian nih thlarau laksawng hna hi ngei hna seh ti a kan duh ti ka zumh i, a bikin hngalhthiamnak bia hi ngeihter a kan duh. Hngalhthiamnak bia cu a biapi tukmi laksawng a si. Sihmanhsehlaw mi tampi nunnak chungah pathian nih hngalhthiamnak bia fawite in a luanchuahter khawh lonak cu soiselnak le lungput ning that lo ruangah a si.

Amos 3:7 nih Pathian lungthin a phuan. “Bawipa Pathian nih a tinhmi kha a sal profet hna theihter hmasa loin zehmanh a tuah bal lo. “Pathian nih a biathli kha hngalhter a kan duh i a tuah dingmi thil kha a rat hlan in hngalh hmasater cia a kan duh. A biathli hna le a hngalhnak hna hngalhter tlak minung kan tlawm tuk hringhran. Pathian cu congoh

hmanngmi a si lo caah congoh hmanngmi minung sinah cun hngalhthiamnak bia kha a pe hna lo. Biathli a thup kho lomi sinah cun Pathian nih thilthup a phuang lo. Pathian nih chim lo dingin a kan pekmi thilthup kha midang kan chimh hna ahcun a ra lai lo. Athawngmi Khrihfabu si khawhnak dingah hruaitu hna nunnak cung i hngalhthiamnak bia a luanning cungah a hngat i a bikin pastor cungah a hngat. Mibu hna cung i a tlung dingmi thil kha an pastor sinah Bawipa nih hi laksawng hin a langhternak ah a hman. Ka nupi le keimah sinah Khrihfabu tampi sining phunphun kha Pathian nih a kan hmuhsak i, kum tampi rian kan ñuan i cu nih cun a dik lomi biakhiahnak tampi a kan hrialter khawh. Midang congoh hmanngmi pastor sinah Pathian nih thil a hmuhsak lo, zeicah tiah Khrihfabu a hrawk lai i tuu hna hna an i ñhek dih hnga. Hngalhthiamnak bia kan lungchung i tluang tein a luan khawhnak dingah a biapimi hngalh awk thil pahnih an um. Kan lungthin chung i soiselnak le sualphawtnak vialte kha kan thianh dih lai i, Pathian biathli phuan lo ding kan zuam a hau.

3. ZUMHNAK LAKSAWNG

Zumhnak laksawng cu zumhnak theipar (theitlai) he an i dang. Zumhnak theipar cu khamhnak le ziaza ñhanchonak caan a herh. Zumhnak laksawng tu cu Pathian tinhmi thil a tlin khawhnak dingah Pathian zumhnak vai hrawm khi a si. Zumhnak laksawng cu telchih pengmi a si lo ti kan hngalh hrimhrim a herh. Kan duh tik caan paohah kan hmanng kho lo. Tahchunhnak ah Bawipa bia lehnak dingah zumhnak laksawng kha hmanngin an kha ruahsur lo dingin nawl kan pek khawh a sur lo taktak ko lai. Sihmanhsehlaw kan motor cu kal dingin nawl pe u sih law a kal hlei lai lo. Zumhnak laksawng cu Pathian ñhawnnak a hleice in hmuhsaknak caah pekmi a si. Zumhnak laksawng nih cun Pathian duhning lawngin rian a ñuan.

Zumhnak laksawng nih thil sining dang he siseh, Thiang Thlarau lakawng hna he siseh, rian an ñuan ñi, a bikin damternak laksawng le

khuaruahhar sernak ah an tuan ti. Sihmanhsehlaw zumhna laksawng cu khuaruahhar thil nakin a lianngan deuh tuk hringhran, zumhna cu khuaruahhar thil chuahna hram a si. Zumhna laksawng cu a phunphun in langhter a si. Zumhna laksawng nih cun a si bal lomi le khuaruahhar in rian a tuan. Kan minung thazang in kan tuah khawh lomi kha a kan tuahter khawh. A herh tuk caan ah a si kho lomi thil a kan tuahter khawh. Tei khawh a si lomi thil a kan teiter khawh. Zumhna laksawng cu ‘tuahsernak zumhna’ ti in ti khawh a si. Zumhna he cun zeithil paoh a si kho ko! Zumhna nih rikham a ngei lo.

Zumhna laksawng nih cun Bawipa min sining phunphun ah rian a tuan. Tahcunhna ah Bawipa min hna lak i pakhat cu Jehovah-jireh, a sullam cu ‘Pechantu Pathian’ tinak a si. Cucaah zumhna laksawng cu pekchanh le bawmhna tuanvo latu a si. Cu langhternak ah kan nupi le keimah nih kan rak hmuhtonmi chim ka duh. Khuasik caan a si i rawl kan rak ngei lo, tihthing zong kan rak ngei lo. Bawipa nih kan nupi sinah “Rawl kan pek hna lai” a rak ti. Bawipa kha a zumh i zumhna in a phuan. Ka nupi lungchung zumhna nih cun rawl a chuahter. Nithum hrawng a ruah ah minu pakhat nih kan cawk khawh bal lo dingmi rawl man fak tampi a kan cawkpiak i kan inn ah a kan phorh. Tihthing cawknak dingah tangka zong a kan pek rih.

Zumhna laksawng cu Bawipa i mindang Jehovah-Rapha zongin langhter a si, a sullam cu “An damtertu Pathian” tinak a si. Lamkaltu cauk dal thumnak chung ah Peter le Johan tempal (biakinn) i an kal lioah damnak a herh tuk mipa nih a rak ton hna. A chuahka in a ke a beimi mipa a si. Thiang Thlarau in chiti toihm1 Peter nih a kut in a tongh i dir i kal ding a chimh. Cu pa cu a dam colh i kal pah, perchoi pah in Pathian thangthat buin biakinn pawngkam vialte a cul dih.

Lamkaltu 3:16 chungah Peter nih hi mipa damnak kong hitin a rak chim. “Hi kebeipa thazang a petu hi amah min thawnak cu a si i, nan hmuhmi le nan hngalhmi hi amah min zumhna thawngin tuahmi a si. Hi bantukin nan hmaika ah a damtertu hi Jesuh min zumh hi a si.”

Cucaah hi mipa a damnak cu zumhnak laksawng rianṭuannak thawngin a si.

Hi zumhnak hi vawlei tlang le thlarau tlang pahnih cahrang ah hnok ngaiin a pehtlaimi a si. Hi tlang hna nihhin Pathian duhning tlamtlinhnak dingah a dohtu le a khamtu thil hna kha a aiawhmi a si. Matthai 17:20 chungah Khrih nih, “Anṭam ci tlukin a nganmi zumhnak nan ngeih ahcun hi tlang hi, ‘I thawn ti ulaw, a thawn ko lai. Zeipaoh paoh kha nan buah khawh ko lai,’ ti in a rak phuan. Thil umtuning asiloah minung nih Pathian duhning buah an kan donh tikah zumhnak laksawng nih a thial khawh i a daihter khawh ko.

Jerubbabel cu remh ṭhannak caan i a rak i telmi a si. Temple remh ṭhan awkah Pathian nih Jerubbabel le Joshua ṭuanvo a rak pek hna i dodal (dawnkhan) tu minung tampi an rak um. Cucaah Bawipa nih Jerubbabel sinah Zekhariah 4:6-7 chungin bia a chim. “Hriamnam ṭhawnnak le na thazang ṭhawnnak si loin thlarau thawngin na hlawhtling lai. Na hmaiah tlang tia dawnkhantu a um hmanhah a lo lai. A dihnak lung a chiah tikah, ‘A cungah velngeihnak um ko seh’ a au lai.” Khamhtu a simi khuachia ṭhawnnak le uktu hna ṭhawnnak vialte cu thial dih an si lai i, dawnkhantu tlang vialte hna cu nelrawn ah an cang lai. Pathian ṭhawnnak zumhnak thawngin a si ko.

Vawlei cungah hin zumhnak ṭhawnnak a doh khotu ze i cozah hmanh an um lo ti ka zumh. Hebrew 11 chungah zumhnak kong chimnak kan hmuh i, zumhnak i ralṭha mi hna nih ram tampi an teinak kong (Hebrew 11:33) kan hmuh. Zumhnak cu a ṭhawn tuk hringhran caah Pathian duhning zul dingin cozah tampi le ram tampi a buah khawh ko hna. Zumhnak nih cun cozah kainak le thumhnak zong a buah khawh.

Zumhnak taktak nih cun thil sining phung lam (natural laws) kha a lonh khawh. Zumhnak cu thil sining phung nih a uk kho lo. Jesuh cu ti cungah ke in a kal, cucu vawlei hmuhnak ṭhawnnak tei in a tuahmi a si. Zumhnak cu zeipaoh buah a thiam. Mit a um lo tikah mit thar a ser

ko. Ka nupi le keimah hrimhrim nih vawlei cung kakip ah a hleicemi thil tampi kan hmuh hna. Ke a baumi nih zumhnak thil ser thiamnak thawngin an dam ko. Pum cheubang tlamtling lomi zong an dam ko. Zumhnak nih cun chindeih hmanh a ka cipter khawh, Daniel zong a khamh ko. Zumhnak nih rikham a ngei loning na hngal thiam maw! (Heb. 11:33).

Zumhnak laksawng nih laksawng dangdang he thil tampi an buah khawh. Hngalhthiamnak laksawng nih Pathian i khenser in a zawmi damter duhnak a phuan lai i, zumhnak laksawng nih khenser zawtnak damter dingin rian a ðuan lai. Zumhnak kong hi fiang tein chim dih awk a ðha lo, a kalhkunuk tuk hringhran.

Pathian pennak cu ðhawnnak in a si (1 Korin 4:20). Nihin Khrihfabu nih Pathian ðhawnnak hi zeitluk in dah kan herh ti hmuh thiam a herh ngaingai ko. Jesuh nih vawleicung i a rak buahmi kharuahhar nakin an ngan deuhmi thil nan buah khawh lai, tiah bia a kan kamh. Sihmanhsehlaw cu kharuahharmi biakamnak cu khuazei ahdah an si dih ne? Pathian ðhawnnak le Thiang Thlarau cawlcanghnak kong lawng kan chim duhmi a si lo, cu ðhawnnak cu kan hman a hau. Hi biakam a tlin khawhnak dingah zumhnak laksawng hi tawhfung a si. Cu ti cun vawlei ah hin Pathian ðhawnnak cu langhter ðhan khawh a si lai. Mitcaw khua a hmuhter ðhantu le kebeimi a kalter ðhan khotu cu Pathian zumhnak amah zumhnak hi a si. Pathian zumhnak nih cun, minung nih kan chanchung kan buahmi nakin sehkan (second) pakhat chungah tlamtling deuh in a buah khawh!

4. DAMNAK LAKSAWNG

Hi laksawng hi zawtfahnak le damlonak phunkip a chuakmi damnak ca dingah Pathian chiti toihmi a si. A taktak ti ah cun hi laksawng hi pakhat in chim a si lo, “damnak laksawng hna” ti in a tammi in chim an si. Minung pumsa dam lonak le herhning aa dan cio bantukin damnak laksawng zong phun tampi ah ðhen khawh an si ve. Pathian

rianṭuantu tampi cu khenser zawt damnak laksawng pek an si. Cu nih cun lung zawtnak a damter kho hlei lo. Lung zawtnak damternak dingah cun a dang tein cu zawtnak damhnak laksawng cu a herh ve. Pathian rianṭuantu a cheu nih cun zawtnak damhnak laksawng an hmu. Asinain dam lonak dang cu an damter kho lo.

Bawipa nih mi damter a duh tikah a si set tein a ṭuan ti kan hngalh hrimhrim a hau. Thawngthabia chungah Bawipa Jesuh Khrih nih a telmi paoh a damternak kan hmuh i, mi pakhat lawng a damter caan zong kan hmuh. Pathian chimmi bia theih kan duh ahcun a tawhfung cu amah he naih tein i pehtlaihnak hi a si i, hi hmun ah hin zei zawtnak dah damter a duh ti kan hngalh ko lai.

Ka nupi he keimah he hihi vawleicung ram tampi ah kan hmuh ko. Swezarland ram i kan um lioah zarhkhat chung zaan chiar in pumhnak biatak tein kan rak ngei i Pathian thlarau cu an ram dihlak ah a rak cawlcang. Cu pumhnak ah cun Bawipa nih kan lungchung ah zawtnak damhnak a langhter, pum cheubang damhnak zong a tuah.

Tahchunhnak ah zankhat cu Bawipa nih, “Hika ah kebaimi paoh damh ka duh” tiah a ti. “Ke a beimi vialte, zangfah tein nan kut thlir u Bawipa nih tuzaan ah damter an duh hna” tiah pupit cungin kan thanh. An dihlak in an dam taktak ko. Zan dangah zawtnak dang damter ka duh tiah a kan chimh. A biapi bikmi cu Pathian duhning in kan cawlcangh khawh a hau ko. Bawipa i mi damh a duhnak kha a chim ningin kan phuan lai i, amah nih a damter ko hna lai. Damnak laksawng cu phundang tein a si.

Pastor um lo zongah mi cung kutchuan in damnak a si kho ti ka zumh. Cucu Swezarland ramah kan rak ton ṭhiamṭhiam mi a si. Minung thong tampi pumhnak ah hitin kan chim, “Khrihfabu i chungṭuantu (secretary) va au u law, kadam le dam lo zoh u sih.” Chungṭuantu cu kan cungah a phunzai hnga ti na zum maw? Amah nih hitihin a chim.” Tuzarh chung cu zehmanh ka tuah kho lo, zeicahtiah pakhat hnu

pakhat in an damnak kong phone in tehte an khan peng i, ka leh lengmang hna ruang a si,” a ti.

Thiang Thlarau kha fawi tein hngalh khawh peng kan i zuam awk a si. Jesuh bantuk khan Pa he nitin pehtlaihnak kan ngeih peng awk a si. A Pa nih mizaw damter a duh caan kha Khrih nih a rak hngalh, mi pakhat telawng damter a duh caan zong a rak hnalh. Pumhnak chungah Bawipa duhning zeidah a si ti kan hngalh a hau i, zeibantuk zawtnak dah damh a duh ti zong kan hngalh a herh.

Pathian nih zei zawtnak dah damh a duh ti zeitindah kan hnalh lai? Pathian nih mi damh a duhnak cu hmelchunhnak phunphun in a langhter ko. A caan ah cun zawtnak min kha na lungchung in na hmuh lai. Tahchunhnak ah ‘hnachet’ timi bia hi na hmuh hnga. Cu hmelchunhnak na hmuh hnuah Pathian nih hnachetmi le hna ngawnmi damh a duh ti kha na phuan lai. A si khomi hmelchunhnak dang cu Pathian nih damter a duhnak kha na pum nih fahnak a in lai. A caancaan ah cun aa telmi vialte damh a duh zong kha na hngalh (sense) ko lai.

Zumhnak ti tikah thlacamtu le thlacampiakmi zumhnak kha a biapi ngaingaimi a si. Baibal chungah roca tial kan hmuhmi cu Bawipa nih mi a damh cu an zumhnak a hmuh hmasa ruangah a si (Matthai 9:2). A caan ah cun an zumh lo ruangah Bawipa nih zeihmanh a tuah lo (Matthai 6:5-6).

Lamkaltu hna rianṭuannak chungah damnak laksawng cu zohchunh awk tampi kan hmuh khawh ko. Lamkaltu 5:15-16 chungah, “Lamkaltu hna rianṭuannak thawng cun mizaw hna cu khuachung lamah khan an chuahpi hna 1 Peter aa chawh tikah khan pakhat pahnih tal kha a thla nih tawng hna seh ti in ihkhun cung le pher cungah khan an chiah hna. Cun Jerusalem khua pawngkam khua hna khan mi cu an ra ciammam i an mizaw hna le khuachia nih a tuahmi hna kha an ratpi hna. Cun annih cu an dihlak in an dam dih. “Peter cung i damnak laksawng chiti toihmi cu a lianhngan tuk hringhran caah a kut in tongh

hmanh hau loin mi tampi an dam. Mi tampi cu Peter pawng i a kal ruang hmanhah an dam.

Lamkaltu 8:7 ah kan hmuh bantu kin Samaria khuapi i Filip nih thanghnak a tuah tikah chingchiah awktlakmi damnak a tlung. “Mi tampi chungin khuachia kha au pahin an chuak i a zengmi le a beimi tampi kha damnak an hmu.”

Damnak laksawng kong ah a biapimi hngalh awk pakhat cu Pathian damhnak thawnnak hmuh khawh dingah man pek le cu thawnnak tlah peng a hau. Kan nunnak chungah raldohnak a um lelek kho. Cuti raldohnak a um cu Pathian nih thlarau zeimaw le zawtnak hna teinak dingah thawnnak pek a kan duh ruangah a si. Kan nunnak chungah cu hna tei khawhnak thawnnak kan ngeih hlan cu midang nunnak chungah teinak kan ngei kho lai lo (Ex. 4:6-7). Damnak rian tampi a tuantu hi anmah an zaw ve tawn ti na hngalh a hau. Zawtnak teitu thawnnak i a man an pek ruangah a si.

Tahchunhnak ah Smith Wigglesworth cu Pathian thawnnak a ngei, cucu mi tlawmte lawng nih an rak ngeih bal. Arian tuannak ah zawtnak vialte a damh khawh dih i, a caancaan ah cun mithi hmanh an nung than. Kum ruk chung damhnak rian cu khuaruahhar ngaiin a tuan i amah pumsa nih fahnak a tuar ve. Kum tampi chung kal zawtnak a rak tuar. Palh khawh ding a si lo, a comi thawnnak ca i a man a pek a si ko. Kan chimmi hi kan hman taktak ahcun zawtnak thlarau hna cungah nawl kan ngei kho ko lai. A thiangmi damhnak hi ka lungthin dihlak in ka zumh. Sihmanhsehlaw ka nupi le keimah nih a fak ngaimi harnak tampi kum tampi chung kan rak tuar.

Kan pumchung i fahnak kan tuar tikah midang cung i zawnruahnak kan ngei chinchin. Baibal nih a kan chimh pengmi cu Bawipa Jesuh nih mizaw a damh hna cu a zangfah hna ruangah a si ko. Matthai 9:36 chungah “Mizapi kha Jesuh nih a hmuh hna tikah khaltu ngei lomi tuu bantu kin lungrethei le awlokchong in an um kha a hmuh hna caah a

zang an fak ngaingai,” ti kan hmuh (Mat. 14:14, 15:32, 20:34, Mk. 1:41). Zangfahnak lungthin a ngeimi nunnak chungah damnak laksawng cu a karh chin lengmang.

Damnak hi Thawngthabia tlamtlinnak dingah a herh tukmi tengge a si. Damnak cu ngalhthiamnak chungah a um i, zumtu paoh hrangah a herhmi a si. Isaiah 53:5 le 1Peter 2:24 chungah, “An tuknak vual in kan dam” ti an kan chimh. Pathian fa a simi paoh nih vancung i a ummi a Pa sinah damh khawhnak hal khawhnak nawl a ngei. Kan dam lo tikah Baibal chung i a thiangmi damnak chungah kan nunnak cu kan ciah hrimhrim awk a si.

Thiang Thlarau nih damtertu dingah a hmanmi thil pathum hna cu, Pathian Bia zumhnak thlacam le damhnak laksawng an si. Sihmanhsehlaw hi hmanrua pathum kongah lungtuai in kan um awk a si hrimhrim lo. Hrinthar ciami zumtu nih cun Pathian bia le zumhnak thlacam in damhnak kongah Pathian kha a zumh khawh ko. Sihmanhsehlaw damnak laksawng tu cu Thiang Thlarau tipilnak a co ciami lawng nih a hman khawh.

Damhnak ding hmanrua pathum hna an i dannak hi kan hngalh fian a hau. Pathian bia cu damnak ding lam pakhat a si hrimhrim. Salm 107:20 chungah, “A nawlbia in a damter hna i thlan chungin a khamh hna, a ti. Pathian Bia relnak le cawnpiaknak nih damhnak a tuah khawh. Germany ram i phungchimtu pakhat nih “Tuzan Pathian bia ka chim chungah minung zeizat dah damnak an hmu?” tiah bia a rak hal hna kha ka hngalh peng ko. Damnak kong a chim hlan hmanhah mi tampi nih kut an rak thlir len cang. Pathian Bia cu amah te thilti khawhnak a ngei i, damnak a tuah khawh.

Zumhnak thlacam le micung kutchuan zong nih mizaw a damter khawh. Jeim 5:14-15 chungah, “A zawmi nan um ahcun Khrihfa upa kha au hna u law, thla in campiak hna seh law Bawipa min in chiti kha in thuh hna seh. Zumhnak in thla an cammi nih khan a zawmi kha a damter

lai, Bawipa nih damnak kha a pek than hna lai i sualnak a tuahmi kha ngaihthiam a si lai” tiah kan hmuh.

Zumtu paoh nih cun damnak laksawng a hmuh lo zongah Bawipa bochan in mizaw caah thla a cam khawh ko. Cucu vailamcung Khrih i raihthawinak thawngin a rami a si. Khrihfabu kip nih mizaw ca hrangah thla campiak awk a si.

Sihmanhsehlaw damhnak laksawng hna cu a dang damhnak lam hnih he cun an i dang. Damhnak laksawng hna cu chiti toihnak le Thiang Thlarau thawnak he an i pehtlai i zawtnak phunkip an damh khawh. Sihmanhsehlaw hi a thawngmi laksawng cu Thlarau in a khatmi zumhtu lawng nih an hman khawh. Damhnak laksawng nih rian a tuan ning cu kum sawmli rian ka tuan chungah voi tampi ka rak hmuh lengmang.

France ram, Marseilles khua i bawmtu pastor ka rak tuan lioah, mizaw damhnak biatak tein kan rak tuah lengmang. Cu khua cu France ram i sizung tampi a umnak khua hna lakah pakhat a si. Kaadang sizung hna nih an mizaw zual a thi dengmangmi hna an kuatnak hmun a si.

A kal kho lomi kum li ngakchia nute kong ka philh kho lo. Sii ai leiin zeitihmanh in damter than khawh dingmi a si ti lo. A sining cu hnabeidong a si ko cang. Amah cu Marseillis ah cun an rak kuat, sibawite nih zeitihmanh in kan tuah kho lai lo, tiah a nu le a pa kha an chimh hna. Sibawi vialte nih nute cu a kal kho than bal ti lai lo, an ti dih.

Kan Khrihfabu damnak leiah minthang ngaimi a si i, lungsaknak ah Khrihfabu ah kalpi dingin a nu le a pa kha an chimh hna. Zarhpi zing pumhnak ah an ra i, a kan lengmi evangelist pa nih phung a chim dih hnuah, ngakchianu cu thlacam piaknak kan ngei. Keimah nih evangelist pa cu thla ka camp i, evangelist pa nih cun a nu le a pa kha nute cu zeltuang a ke in lamhter a fial hna. An zum kho lo nain a chimning cun an zulh. Pathian i Thiang Thlarau bochannak he evangelist pa nih hitin

a chim, “Jesuh min in kal” Khuaruahhar ngai a si, minu cu a ke in a kal i a nu le a pa nih a kut in an hruai.

Evangelist pa nih cun a nu le a pa kha nan kut thlah u, a ti hna i, ngakchianu cu nangmah tein biakinn velchum ah chawh a fial. Ahohmanh i tlaih le bawm chom hau loin biakinn pawngkam ah cun aa chok i a kal. Mi vialte cu Pathian thawwnak ruangah an khuaruah a har dih. Sibawite nih damh khawh ti lo dingin an ruahmi zong kha damhna laksawng nih cun a damter khawh ko hna. Pathian nih a damter khawh lomi zawtnak a um lo. Dawtmi u le nau hna zumh lawnglawng a hau ko!

Biakinn pakhat ah khenser zawtnak a ngei an timi ngaknu pakhat a rak um. Nikhat cu ka sinah hitin a chim. “Pastorpa, sibawi nih khenser zawtnak na ngei an ka ti, Asinain Pathian nih damter a kan duh ti ka zumh. Thla na ka campiak kho hnga maw?” Lunglawm tein kan campiak ko lai tiah bia ka kamh. Pumhna i thlacam sawmna an tuah tikah ka dirnak hmaiah cu minu cu a ra. Mirh buin zumhna he hitin a chim. “Tuzaan ah damna ka hmu lai.” Thlacam piakna ka ngeih tikah khuaruahhar ngai a simi chiti toihna a cung i a tlun kha ka hngalh. A hnu zarh tlawmpal chungah doctor nih a kan chek i, khenser zawtnak a um ti lo a ti, tiah lunglawm ngai in thawng a kan thanh. A dam diam ko!

Voi dangah India ram riantuan dingah kan kal lioah khuaruahhar a simi damhna kan ton. Pumhna hruaitu nih damhna pumhna kong a thanh hna. Phungchim ding i pulpit cung ka kai hlanah a ka sawmtu Evangelist nih hnachetmi (deaf) ngakchia hna kha hmaiah a ratter hna. Hmai i a rak chuakmi ngakchia pathum cu an hnacheh a dam colh i, cu damna nih cun mipi kha tha tein bia a ngaihter hna. Cun mitcawpa Bartimus kong kha ka chimh hna.

Ka phungchim a dih tikah pulpit cungin auhnak ka tuah. Zapi sinah ka chimmi cu kan nunnak hi vancung bantuk ah kan ser awk a si ti kha

uar ngaiin ka chim. Minung zali nih cu zan ah Bawipa sinah an nunnak an pek. Hitihin mipi cu ka chimh hna. “Jesuh nih vawlei a nun lioah khan zeidah in tuah piak ning law na duh? tiah a hal hna. Mitcawpa Bartimus nih cun a herhmi kha a hngalh, khua hmuh khawh a herh. ‘Jesuh cu tuzan ah a zawmi damh awkah a um ko,’ ka ti hna. Rianṭuan tu vialte cu thlacamh awkah a bubu in an i then. Ka nupi le kei nih zapi caah thla kan campiak hna. Pathian ṭhawnnak ṭhawngin an dihlak in a dam dih.

Phundang tein damnak a comi pa kong chim chap ka duh. Mah pa cu hnabeidong a si cang. Jesuh min in damnak ding thla kan cam tikah a ke kha ṭha tein a dam ṭhan i a lam vuaimai ko. Hi bantuk hmuhtonmi hna nih na zumhnak an karhter lai. Kan nunnak le kan Khrihfabu chungah hi laksawng a thar in hmuh awkah Bawipa kha kawh hram thok u sih, minung tampi nih damnak an hmuh lai i Pathian an thangṭhat khawh lai. Damnak hmuh awkah Bawipa ṭhawnnak kan herh. Kan kalnak hmun kipah kan herh (Luk. 5:17). A kut ah damhnak i put in a ra chuakmi dinnak ngeitu Nika bantuk khin Bawipa cu hngak in cuan peng hna u sih.

5. KHUARUAHHAR TUAHSERNAK

Laksawng panganak cu khuaruahhar tuahsernak a si. A hmasa bikah khuaruahhar cu zeih nih dah a chuahter ti ruat tuah hna u sih. Mirang biafang ‘miracle’ timi hi Greek holh hram ah rak hmanmi a si lo. Mircle cahrang i Greek biafang cu ‘dunamos’ ti a si i, a sullam cu ‘ṭhawnnak’ a si. Khuaruahhar tuahsernak timi cu Pathian ṭhawnnak langhtertu a si. Cucaah cun khuaruahhar rianṭuannak timi biafang cu ṭhawnnak i rianṭuannak/tuahsernak a si i, thil si tawnniing pinlei (leng) in tuah khawh khi a si.

Hi nih hin khuaruahhar tuahsernak le damternak laksawng an i dannak a kan hngalhter khawh. Khuaruahhar sernak cu damhnak tiang lawngin a dong lo. Khuaruahhar tuahsernak hna cu kan nunnak kakip i a um

bal lomi Pathian thawnnak a langhna a si.

Voi tampi cu kan i khonmi khuaruahhar sernak kha kan hman tawn. Cu fianternak dingah tuanbia pakhat chim ka duh. A luan ciami kum tam nawn lioah New Zealand ram i minung thong thum hrawng an umnak Khrihfabu ah rian kan tuan i, Bawipa nih a man 1. 2 million dollars (1200000) a simi vawlei cawk dingin a kan chimh. Cucu tangka tampi a si. Zeitindah cu vialte tangka cu kan kawl lai? tiah Bawipa cu kan rak hal. Bawipa nih, “Tangka cu zumhna in a ra lai Zarhpi zing pumh ah keimah zum dingin a pummi vialte kha zumhna kong na cawnpiak hna lai. Keimah cu khuaruahhar ser khotu ka si,” tiah a kan leh. Bawipa bia ningin Zarhpi zing ah Bawipa nih tuah a duhmi kha pulpit cugin ka phuan. Kum hleihnih in a cung lei minung vialte sinah Bawipa kawl ding le amah cu khuaruahhar ser khotu a si kha zum dingin ka forh hna. Cuti cun vawlei cu kan cawk khawh ko lai, ka ti hna.

Khuaruahhar taktak a si! Khrihfabu minung vialte nih khuaruahhar thil tuah an thok cio. Kum hleihnih thleithuam hrawng ngakchia hmanh nih an tuah ve. Minung hna nih ruahna lengin huaha lo hmanhah tangka tampipi an rak hauh hna a cheu nih zuamnak ah laksawng an hmuh i, cucu tiang cun an pek. A pummi vialte cu inn sak tangka kholh ding kha a hngah bak in an rak hngak. Hringtu nu le pa hna nih phone in an kan chonh. “Pastor tangka hawltu ngakchia kum hii na thum deuh kho hnga maw? Zeicahtiah ka ngakchia kum ria t a simi nih tel a duh ve. “Cu nih cun a cul in a kan cul dih i, mizeipaoh tel kho dingin kan tuah.

Zarhpi zing ni khat cu pumhna an tangka khonna kan tuah. Kuang pakhat biakinn hmaiah kan donh i, a duhmi paoh nih cu kuang chungah cun tangka an chia. Cu zing ah cun a tangka fang biakin \$ 150, 000 kan hmuh. Mi tampi cu Bawipa nih a ka chimh an ti i, khuazei in a ra lai ti hmanh ruat loin tangka tampi pek dingin bia an i kam. Tangka fangin hmuhmi he, pek dingin biakammi tangka he a dih lak fonh in cu

zing ah cun \$ 12000000 a tling.

Cu Khrihfabu ah cun khuaruahhar sernak cu zapi hngalh a si i, Bawipa duhna cu khuaruahhar tuahsernak cun tlam a tling colh. Cucaah Bawipa nih a kan forh! Zeibantuk dirhmun i na um hmanhah Pathian nih na cahrang ah khuaruahhar thil a tuah khawh ko.

Khuaruahhar tuahsernak cu hmelchunhna le khuaruahhar thil he a pehtlai peng. Voi tampi cu Baibal chungah hi bia pathum hna cu chim ti an si (Iamkaltu 2:22, 6:8, 15:12, I Korin 12:12, Heb. 2:4). Khuaruahhar tuahna cu thlaraulei biatak langhternak ah hman a si. Khuaruahhar biafang hna cu Johan thawngthabia chungah atu le atu hman an si, Asinain a taktak ah cun hmelchunhna tu chim duhna a si. Khuaruahhar sernak cu Bawipa nih biatak cawnpiaknak ah a hman peng. Tahchunhna ah nunnak changreu a si langhternak ah minung thongna cu khuaruahhar sernak in rawl a dangh hna.

Pathian biatak chimna le a dikmi cawnpiaknak cu thlarau lei thanchonak caah a herhmi a si. Sihmanhsehlaw cu lawng nih cun minung kha biatak a hngalhter kho hna lo i, Pathian duhning lam zong a zulhter kho hna lo. Khuaruahhar sernak cu kan zumhna hram fehna dingah a herhmi a si. 1 Korin 4:20 chungah, “Pathian pennak cu biahohlh menmen a si lo, thilti khawhna thawnna tu a si” tiah Paul nih a rak ti. 1 Korin 2:4 chung zongah, “Kan cawnpiak hnanak le ka phungchimmi ah khan nan lung an pemtertu hna cu minung fimthiamnak holh dawhdawh kha si loin Pathian thlarau thawnna tu kha a si deuh” a ti fawn.

Bawipa Jesuh Khrih nih mi kha a cawnpiak hna. Asinain Pathian thawnna kha a langhter. Peter nih Judah mipun sinah hitin a phuan, “Israel mi hna ka bia hi ngai tuah u. Nazareth khuami Jesuh cu Pathian nih rian a fialmi a si ti kha Pathian nih amah thawngin a tuahmi khuaruahharnak tehna, hmelchunhna tehna le thil lianngan hna nih khan an langhter ko, hi ka chimmi hi nanmah hrimhrih nih nan hngalhmi

an si. Zeicahtiah nanmah lak hrimhrim ah a rak tuahmi thil an si.” (Lamkaltu 2:22) Jesuh nih Pathian thawnnak kha khuaruahhar sernak ah a hman.

Khrihfabu hmasa hna nih cun a hleicemi khuaruahhar kha an rak hmuh thluangthluan ko. Khuaruahhar tuah chan (lio caan) a rak si. Lamkaltu hna riantuannak ah a liannganmi le thnung ngaimi thil tampi a rak chuak. Lamkaltu 2:43ah hitin roca an tial. “Lamkaltu hna kha Pathian nih khuaruahharnak le hmelchunhnak tampi a tuahter hna i cu nih cun mizapi kha thnak in a khahter hna.” Lamkaltu 6:8 chungah hitin a um “Pathian nih thluachuahnak tampi a pekmi le thawnnak in a khatmi Steven nih mizapi lakah khan a liannganmi khuaruahharnak le hmelchunhnak kha a ser hna. “Filip riantuannak zongah khuaruahharnak lianngan kan hmuh fawn. A um bal lomi thil a tuah lengmangtu eihthiam Simon hmanh Filip tuahmi khuaruahharnak nih khuaruahhar le mangang in a rak tuah (Lamkaltu 8:13).

Lamkaltu 8:39-40 chungah Filip cu khuapi pakhat in pakhat ah khuaruahhar ngaiin phorh a rak si. Hihi caan donghlai ni ah Pathian nih a tuah lelek dingmi thil a si tiah ka zumh. Pathian nih a riantuantu hna cu thawngthabia a kharkanhmi ram hna ah a Thiang Thlarau in a phorh hna lai. Hi thil a can ding hi mi tampi nih langhnak in an hmuh cang. Hmun khat in hmun khat ah phorh cu Elijah nunnak ah fiang tein kan hmuh khawh ko (I Siangpahrang 18:12, II Siangpahrang 2:16).

Hi laksawng langhternak a dang pakhat cu mithi thawhternak hi a si. Paul cu Troas khua i a um lioah khan zankhat cu caan sau tuk phung a chim i, patung no pakhat Eutikus cu a ngu. Inn dotthum a simi thlalangawng ah a thu i vawlei ah a tla i a thi colh. Hmakhat teah Paul nih a phungchim cu a ngol i thla a campiak. Pathian thawnnak thawngin a nung than (Lamkaltu 20:7-12). Cu thawng cun unau pawl cu an ral a thatter ngaingai hna. (Lamkaltu 2:12). Khuaruahhar sernak cu zumtu hna hrangah ralthattertu hrampi a si. Kan zumhnak le Pathian kan i bochannak an thawnter.

Khuaruahhar sernak cu a tha lei zong a si kho i a chialei zong a si kho thiamthiam Lamkaltu 13:8-12 chungah eihthiampa Elymas cu Paul chimmi bia ruangah a mit a rak caw. Hika ah cun khuaruahhar sernak cu Pathian duh ningin a um lomi soal biaceihnak ah hman a si ko. Khrihfabu hmasa chungah a hleicemi thil tampi a rak tlung ko.

Khuaruahhar sernak nihhin Pathian Bia cawnpiaknak ah minung lungthin a hun (hon). Lamkaltu cauk dal riat chungah Khrihfabu nih a kawh-auhnak thawngthabia phuannak le mission riantuannak hramthawknak a tlamtinter. Bawipa nih vancung a kailai teah khan a hmasa bik ah Jerusalem le Judea, cu hnuah Samaria a hnu bikah vawleicung miphun vialte sinah thawngthabia phuang dingin a fial hna (Lamkaltu 1:8). Cu ruangah cun Jerusalem le Judea ah anmah te lawngin rian an rak tuan. Lamkaltu cauk dal riatnak ah cun vawleicung dihlak huap in riantuan hram an rak thok. Cucu Filip sermi khuaruahhar tuahsernak thawngin Pathian Bia cohlan dingah an i timhna a si. Mi tampi cu an zawtnak a dam i midang tampi cu khuachia temtawmnak an phoihiak hna. Lamkaltu 8:6 ah hitin a chim. “Filip nih a chimmi kha mizapi nih tha tein an ngaih. A chimmi kha an ngaih i, khuaruahharnak a tuahmi kha an hmuh. “Khuaruahhar sernak cu thawngthabia ca hrangah hmunthar hongtu Tawhfung a si.

Chingchiah Awktlakmi Khuaruahhar Tuahsernak Hna

Khrihfabu hmasa hna cu khuaruahhar sernak lawngin dirh le karhter an rak si lo. Asinain chingchiah awktlak khuaruahhar tuahsernak thawng tuin a si deuh. Minung hna Khrihfa si dingah a hnuktu cu minthang taktakmi khuaruahhar sernak hi a si i, Jesuh Khrih thawngthabia mizapi sin i karhtertu zong cu thiam cu a si ko. Hi khuaruahhar sernak tel loin vawleicung thawngthabia phuanning hmuhchungnak (vision) biatak zong a zor chin lengmang hnga i, zeirel lomi ah a cang ko hnga.

Jesuh cu vancung a Pa orhlei i a kai tikah thawngthabia phuang dingin mi a thlahnak kong le Jerusalem in Pathian biakammi rak hngak u, a timi theihpitu a tlawm bik in zanga a ngei lai (1 Korin 15:6). Sihmanhsehlaw a hnu ni hra hnu i Pentekos ni ah cun minung zakhat le pakul lawng an rak tang. Bawipa vancung a kai nihra hnuah a zultu an tlawm chin lengmang. Cucaah Bawipa sin i minung hruai khawh awkah hawihlei a simi thil tuah a hau. Pentekos ni bakah khan zumtu thongthum an i chap. Cucu hramthoknak tha ngai a si ko. Asinain Khrihfabu karhchonak dingah cun chingchiah awktlak khuaruahhar sernak a herh.

Lamkaltu cauk dal thumnak ah Peter le Johan cu tempal biakinn ah an kal lioah kebaimi pakhat nih kutka dawh timi in bawmhnak a rak hal hna. A kebei cu aa chuhpimi a si i, nitin tein tempal kutka ah cun bawmhnak hal dingin an rak phorh tawn. Jerusalem hrawng mi vialte nih amah cu an hngalh dih. Cucaah Peter nih Pathian thawnnak thawngin a damter i biakinn kam hrawng vialte i lam pah in a perchoi kha mi vialte nih an hngalh i, khuaruahhar tuahsernak nih cun mi lungthin chungah hmunhma a lak colh ko.

Mizapi nih an i chawh i Pathian a thangthat kha an hmuh tikah amah cu Kutka Dawh i a thu tawnmi awkhlawhpa a si ti kha an hngalh i a cung i a tlungmi kongah khan an khuaruah a har i an lung zong a ar dih. Mipa cu Peter le Johan sin lawngah khan an hei caah mizapi cu an khuaruah a har i Solomon innleng timi ah khan an sinah cun an va le (Lamkaltu 3:9-11). Hi khuaruahhar tuahsernak hi mi vialte nih an mit hrim in an hmuhmi a si.

Judahmi hruaitu hna nih, “Zeitindah hi mi hna hi kan tuah hna lai? Jerusalem khuachung i a ummi vialte nih hi thil theihlei khuaruahhar hi, himi hna nih hin an tuah ti cu an hngalh dihmi a si ko i, kannih nih a si lo, kan ti kho fawn tung lo,” (Lamkaltu 4:16). Hi kebeipa damnak hi ahohmanh nih al awk tha lomi theihlei khuaruahhar tuahsernak a si. Judahmi hna nih Peter le Johan kha sualpuh ding an i zuam nain an

hlawhtling lo. Zeicah tiah kebei a dammi pa cu an pawng i a dir peng caah zehmanh an tuah kho lo (Lamkaltu 4:14).

Baibal chung i theihtlaimi khuaruahhar kongah mi lung a la ngaimi thil cu cu tuahsernak a tingcotu umtuning kha mi vialte nih an hngalh. Cu thawng cun mi vialte nih Pathian kha an thangthat. Lamkaltu Dal thumnak i theihtleimi khuaruahhar tuahsernak nih mi tampi Bawipa a zumhter hna. Lamkaltu 4:4 chungah “An chimmi a theitu mi tampi cu zumtu ah an i cang i, an dihlak in thongnga hrawng an si. “Hi tuahsernak nih hin mizapi kha Peter bia ngaih duhnak a ngeihter hna i, minung thongnga cu zumtu ah an i cang. Hihi Pentekos ni nakin an tam deuh. Cu dungdang ah minung thongnga cu Bawipa leiah an i mer colh ko! Bawipa cu a rikhampiak awk a si lo. Caan donghlei ni hna ah hin thil lianngan hna a tuah ko lai.

Lamkaltu cauk Dal nganak ah, Annanias le Safaira cu Thiang Thlarau an dehhlen ruangah Pathian Thlarau nih a tuk hna. Cu theihtlei khuaruahhar biaceihnak cu rianrang in a thang i mi vialte nih an theih tikah Bawipa tihnak a chuahter. “Lamkaltu hna kut in hmelchunhnak le khuaruahhar thil tampi kha mizapi hmaiah tuah a si. A lengmi cu ahohmanh an i tel ngam lo. Sihmanhsehlaw mizapi tu nih cun an thangthat ko hna. Zumtu hna cu an sinah an i chap chin lengmang nu he pa he mibupi an si (Lamkaltu 5:12-14). Hi theihtlei khuaruahhar tuahsernak a simi kebeipa damnak le Annanias le Safairah thihnak nih Pathian tihnak lianngan a chuahter i, mi tampi Khrihfabu chungah a hnuh hna.

Lamkaltu Dal 9 nak ah Peter nih theihtlei khuaruahharnak a tuah. Mediteranian rili kam i khual a rak tlawn lioah Lydda khua a phan. Cuka ahcun, a zeng i ihkhun ah kum riat chung a it cangmi Aeneas timi a rak um. Peter nih cu pa cu a min in a kawh i, “Jesuh Khrih nih an damh cang” tiah a ti.

Cu pa cu hmakhatte ah a dam i a kal kho colh. Kum riat chung a

kuah cangmi a si caah mi tampi nih a rak hngalh. A dam ko kha an hmuh tikah al awk a tha lo. Cu thil nih a chuahtermi cu Lamkaltu 9:35 chungah hitin kan hmuh. “Amah cu Lidda le Sharon nelrawn i a ummi vialte nih an hmuh i Bawipa leiah an i mer.” Hi khuaruahharnak nihhin khuapi pahnih ningpi in Bawipa leiah a merter hna. Thawwnak tuahsermi lianngan pakhat thawngin thlarau tampi a tlaih khawh.

Lidda khua 1 Peter a um lioah khan Jopa khua i a ummi Lamkaltu hna nih an sin ra dingin an nawl. Pathian a zum ngaimi Dorkas, a zaw i a thimi kha thlacam piak seh, ti an duh. Dorkas hawi le cu Pathian zum ngaimi an si. Pathian nih a nunter than khawh ko, ti an zumh. Khrihfabu hmasa hna a bikin Peter nih Pathian thawwnak langhternak in minthatnak an rak hmu. Peter nih Jopa khua a phanh tikah nuhmei vialte nih Dorkas i a thenhmi hna thilpuan kha an rak hmuh sak. Dorkas cu midang bawmh hmangmi a si caah mi vialte nih a hngalh i an dawt. Cuaah a thih tikah dawtnak in a pekchanhmi thilri a cotu vialte cu an ngaih a chia i an tap dih.

Lamkaltu 9:40 chungah Peter cu Dorkas ruak umnakkhan chungah a lut i, Hebrew min in a auh i, “Tabitha, tho tuah” tiah a ti. A hong nung than i a mit a au. Peter nih cun a nungin a pek hna. Dorkas cu lenglang lem loin Jopa khuami vialte nih an hngalh dih i, a thih thawng zong cu an theih dih. Cuaah thihnak in Pathian nih a thawhter than tikah Jopa khuapi chung i a ummi vialte nih Pathian kha an thangthat. Hi thil nihhin Jopa khuapi cu caan saupi tiang a zunh. “Hi thawng nih cun Jopa khuapi kha a cul dih i mi tampi nih Bawipa kha an zumh (Lamkaltu 9:42). Dorkas a nunthannak nih mitampi Bawipa leiah an i mer.

Lamkaltu Paul nunnak cu khuaruahharnak nih a zulh peng ti kan hmuh ko. Efesa khua ah a kal i kum hnih chung a cam. Tirannas an timi pa sianginn ah nitin a cawnpiak hna (Lamkaltu 9). Cuka a cam chungah cun Judah mi he Greek mi he Asia ram i a ummi vialte nih khan Bawipa Jesuh kong cu an theih dih. Efesa khua cu Paul hrangah hmun biapi

ah a cang. Efesa khua cu Asia ram chung i Rom penmi peng pakhat khuapi a si. Chawlehnak le fim cawnnak hmun lai a si. Cu peng chung minung vialte cu Efesa khua ah an chuaklut lengmang peng. Paul cu Efesa khua nih pengchung ummi vialte he a naihniamter hna. Thawngthabia a cawnpiakmi hna le zawtnak a dampiakmi hna nih an khua cio an kir tikah thawngthabia kha an karhter. Efesa khua i a ceunak thawng khan Paul a hmu bal lomi zong nih Bawipa leiah an i mer.

Cu pinah Paul sinah a ra kho lomi pengchung dihlak minung hna nih an thilpuan le an puavuah hna kha Paul sinah an rak kuat. Cu thilpuan le pavuah cu Paul pum he an tonghter i, a ngeitu sinah an kuat than i, an rak tong tikah an zawtnak phunphun le tamtawntu phunkip in a luatter hna. Hihi Lamkaltu 19:11-12 chungah kan hmuh khawh. “Pathian nih voi dang i a um tawn lomi khuaruahharnak kha Paul kut in a tuah. An pavuah le an hngawngngeh hna hmanh kha mizaw sin i an hei kalpi hna tikah an zawtnak kha a dam i an chungin khuachia kha an chuak. Cucu a um bal lomi le theihleimi khuaruahharnak hmangin Pathian nih peng kaupi chungah theipar tampi a zunnak a si.

Cu thilpuan ah cun Pathian thawnnak a tel hrimhrim ti ka zumh hrimhrim ko. Paul nunnak ah khat le khat thawnnak i pekchanhnak tampi a um. Sihmanhsehlaw midamternak hi chawlehnak le tangka kawlnak ah hman soal lo ding ralrin a herh.

Jesuh Rianṭuannak

Atu cu Jesuh rianṭuannak kong chim ka duh. Lamkaltu 10:38 nih, “Nazareth khuami Jesuh kha a cungah zeitindah Pathian nih Thiang Thlarau le thawnnak a toih ti kha nan hngalh fawn. Pathian cu a sin i a um caah khuazakip ah a chok i thatnak kha a tuah i khuachia thawnnak toi i a ummi vialte kha a damter hna,” ti in a kan chimh. Bawipa cu Jordan tiva i chiti toih a si hnuah khuaruahharmi thil ser in a chok. A rianṭuannak kong kan zoh tikah a thawnnak cu a thangocho i a rianṭuan

dongh tiangin a um bal lomi le theihtlei khuaruahharnak hmangin a thangcho chin lengmang. Bawipa cu Khrihfabu lu a si i, a nunning cu Khrihfabu zulh ding a si. Khrihfa hmasa hna nakin nidonghlei Khrihfabu hna cungah Pathian thawnnak cu a lianngan deuh hrimhrim lai tiah fiang tein kan chim khawh.

Baibal ca chung i Jesuh rianquannak cu phun tampi ah then i chingchiah awktlak mi an si. Biatak tein a cawnpiak hna tikah Jesuh thawnnak cu a thangcho chin lengmang. A bikin vailam an tahlai hrawng AD 29 October in AD 30 April thla tiangah a zualhma khun. Hi kong cu Johan cauk Dal sarihnak ah fiang tein kan hmun khawh. Baibal thluangthluanpi chungah hin biaktheng puai (Feast of Tabernacles) nih a hmuhsakmi cu Thiang Thlarau chiti toihnak hi a si.

Puai ni sarh hnu i Sabath niah khan Jesuh nih a soal lioah an tlaihi minu kha a rak ngaihthiam (Johan cauk dal 8). Johan dal 9 nak zongah chuahka mitcawpa a damter fawn. Cu ri cun Bawipa thawnnak le chiti toihnak cu a lianngan chin lengmang. Dal 9 nak i a damter mipa kong cu zapi theih le zapi hngalh a rak si. Baibal ca nih hitihin a phuan. “Vawlei hramthoknak in mitcaw ciain a chuakmi kha aho tak nih an mit an auter hna ti cu kan theih bal lo hen cu aw (Johan 9:32).

Cu hnuah Johan 11 chungah Bawipa nih Lazarus kha a thih hnu ni 4 nak ah a thawhter than i khuaruahharnak lianngan chinchin a si. Hihi mizeihmanh nih al khawh lomi le mi tampi nih Bawipa an zumh khawhna a chuahtertu a si (Johan 11:45; 12:11,17-19). Cu theihtleimi khuaruahharnak pahnih hnuah Bawipa nih Johan 14:12 chungah hitin a phuan. “Biatak kan chimh hna. Keimah nih cun a ka zummi paoh nih cun ka tuahmi thil hi an tuah khawh ve lai hi hna nakin a ngan deuhmi hmanh hi an tuah khawh hna lai. Zeicahtiah ka Pa sinah ka kal lai.” Bawipa nih amah tuahmi nakin a lianngan deuhmi thil tuah kho dingin bia a kan kamh. Ni hnunung caan ah cun zumh awk tha lomi khuaruahharnak ka tuah hna lai tiah Khrih nih fiang tein a kan chimh.

Caan hramthok ri khan Bawipa nih amah le amah a nolh than lengmang. Duhnung ngai a simi cu Pathian cu amah a nolh peng, Amah cu lianngan deuh in aa phuang than lengmang. A hramthawk ah Pathian nih van le vawlei a ser hna (Genesis 1). Cun Biathiang chungah Pathian nih van thar le vawlei thar a ser lionak kongin Baibal a donghter. Cucu sernak hmasa nakin a lianngan deuh lai Bawipa cu Olive tlangpar in vancung ah a kai. A rak kir than tikah sunparnak he Olive tlangpar ah a ra than lai. Cucu Bawipa cu amah le amah a nolh than ti tahchunhna pa hnih an si. Jesuh nih a riantuan hramthoknak ah tempal a thianh i, kumthum le a cheu a riantuan donghna ah tempal cu a thianh than. Hihi Pathian cu Khrihfabu hramthawknak le a donghna ah a cawlcang ti profet chimchung bia chingchiahnak a si. Bawipa nih a hramthoknak i a tuah ningin a donghna ah a tuah than lai timi thil sining phuangtu a si.

Ka chim duhmi cu Pathian nih Pentikos ni in Khrihfabu a rak thok i, ni donghna ah a nolh than lai. Sihmanhsehlaw ni hnunung ah cun lianngan deuh le thawng deuh in a cawlcang lai. Hagai 2:9 nih a kan kamhmi cu, “A hnu nungmi in sunparnak cu a hmasami in sunparnak nakin a lianngan deuh lai.” A hman Bawipa nih cun a tha bikmi mitsurhang kha a donghna hrangah a ret (Johan 2:10). Khrihfabu hmasa hna nih an rak hmuhtonmi kha ni hnudung Khrihfabu zong nih an hmuhton ve lai. Asinain lianngan deuh le thawng deuh in an hmuhton te lai. Khuaruahhar sernak nih Khrihfabu hmasa a rak karhter hna bantuk khan na donglai Khrihfabu hna zong khuaruahhar tuahsernak nih a karhchoter hna lai.

Ka nunnak ah khuaruahhar sernak tampi ka hmuhton. Pathian nih hlan lio i a rak tuahmi nak tha deuh in thil a tuah zungzal ko. Kannih cu ni thar le chan thar ah kan lut. A si bal lomi le khuaruahhar chan ah kan um. Vawlei pum huap in Khrihfabu hna cu Pathian Thlarau in chiti toih a si cuahmah cang. Vawlei pumpi kan tol tikah kan hngalhmi a si. Thil hmasa vialte hna cu philh an si lai caan dong lei Pathian thatnak nih kan lungthin a kan lak tuk lai. Jesuh riantuannak a dongh leiah a

thawn deuhdeuh le a that deuhduh bantuk khan ni hnudung caan Khrihfabu zong Khrihfabu hmasa hna nakin a sunglawi deuh lai. Dinnak cawnpiaaktu hna an chuak lai i, “annih cu amah leiah khan a mer khawh hna lai (Dan. 11:32).

David nunnak zong Ni hnunung Khrihfabu chimchungnak a si. A taktak ah cun ni hnunung Khrihfabu cu David puan biakinn (tabernacle) amah hmun i chiah thannak a si ko (Amos. 9:11, Lamkaltu 15:15-16). Zion tlangpar a tei hlan le Pathian nih Israel miphun a kamhmi hna tlamtling in a co hlan paoh cu Jebus nih hitin a chimh. “Hika ah hin na lut kho lai lo, mitcaw le kebei hmanh nih an in kham khawh lai (I Samuel 5:6). Hi nih a langhtermi cu khuaruahharnak sining in kan cawlcangh lo ahcun ni hnunung Khrihfabu Pathian ngeihmi cu kan co kho lai lo.

Nihin an khuahhar rianṭuannak laksawng a herh tukning hi na hmu kho maw? Khuaruahhar rianṭuannak a tlun khawhna dingham Pathian sinah chunzanhlan kan nawl awk hi a biapi bikmi a si. Zangdam le daithlang in um caan a si ti lo. A thar in hramthok caan a si cang. Bawipa sinah a Thiang Thlarau a kan toih hlan lo, Khrihfabu nih khuaruahhar rianṭuannak laksawng a tlun hlan lo ngol loin kan nawl peng awk a si.

Bia donghna ah khuaruahharnak cu kan nunnak kakip ah a tel ti hi ka chim duh. A tluangtlam ngaimi hmuhsaknak nih hin na ral an thatter men lai. A luan ciami kum tam nawnah khan ka nupi he Africa kan rak tlawng. Cameroons in Zaire khua ah vanlawng in kan zuang. Cuka cun Kenya ah zuang rih ding kan si. Cu caan lioah cun visa kan herh, Asinain Zaire ah cun visa lak khawh a si lo. Vanlawng ah cun kan kai i, Kenya cu kan phan. Imigration nawlgeitu sinah kan pum in kan va langh i kan va chim. Kan ram chungah visa loin luh khawh a si lo, tiah an ka ti i, visa cu kan ngei fawn lo. Zaire ah kan in kuat than hna lai, tiah an kan hro. Harnak tampi tong ding kan si. Zeidah a cang lai ti in nawlgeitu pawng thutdan ah kan thu ko. Cu lioah cun Thiang Thlarau chimmi aw ka theih, “Khuaruahharnak i ruahchan” a ti. A thiangmi

remhchunnak a ra hrimhrim lai ti in hnangam le lungdai taktak in ka um. Minit tam nawn a rau i zehmanh a chuak hlei lo. Ka chung lei in aw nih cun, “Khuaruahharnak i ruahchan ko,” a ti than. Cun ka hngalh bal hrimhrim lomi Kenya i a ummi India pa kan sinah a ra i, hitin a chim. “Nan kong tihnung a si zia hi Immigration nawlIngeitu nih a kan chimh. Amah cu ka theihhngalhmi a si i nan caah tuanvo ka lak dih lai, ka ti i min ka thut dih cang Kenya lut kho dingin nawlIngeitu zong an lung a tling cang” a ti. Hihi cunglei a thiangmi bomhnak bak a si. Kan ton bal lomi mipa nih cun tiket le tangka hau loin Kenya luhnak a kan tuahpiak ko. Pathian nih kanmah bawm dingin a lungthin ah rian a tuan.

Pathian cu khuaruahhar sertu Pathian a si. Ka nupi le keimah nih Pathian khuaruahhar sermi cu kan nunnak ah voi tamtuk kan ton. Kanmah ca i a tuahmi cu na cahrang zongah a tuah khawh ko. Damhnak bawmhnak le zeid dangdang vialte zongah khuaruahhar sernak cu i ruahchan ko. Amah cu zumh awktlak le khuaruahhar thil a tuahtu kan biakmi kan Pathian a si.

6. PATHIAN BIAPHUAN

Paul nih mithiang hna a forhnak hna cu, “Thlarau laksawng hmuh awk kha i zuam hna u law, cu hna lakah cun Pathian bia chimnak laksawng ko kha hmuh i zuam khun u (1 Korin 14:1). Cuaah Paul nih profet chimchung bia cu a sunglawi bik le a sang bikah a chiaah. Thlarau laksawng hna hmuh awkah Bawipa sinah kan nawl awk a si, a bikin profet bia chimchungnak laksawng hi biapi tein kan hal awk a si. Mi pakhat cu Pathian riantuantu dingin kawh a si ahcun hi laksawng hi a ngeih hrimhrim a herh. Khuaruahhar thluachuahnak a chuahtertu hi riantuannak cu Khrihfabu thanchonak dingah a herh tukmi a si.

1 Korin 14:4 chungah, “Pathian bia a chimtu nih cun Khrihfabu a ningpi in a bawm.” Riantuantu pakhat nih voi khat phungchimnak in mizapi herhmi vialte kha a tlamtlinh kho lo, zeicah tiah an herhmi aa

dang cio. Minung cu kan nunning lam thluan ah kan herhmi aa dang dih. Cucaah pumpak cioin kan herhmi hmuh awkah Pathian nih lam a ser i, cu lam cu profet biaphuan in a si.

Pathian ca hrang biachim le amah biacah phuan hi profet biaphuannak laksawng cu a si. A thiangmi thawchuah hnawhnak in chimtermi bia a si. Voi tampi cu Baibal chung Bia lakin chimmi bia an si. Profet chimchung bia cu mizapi sinah Pathian chimmi bia a si. Baibal ca chungah profet bia chimchungnak cu voi tampi kan hmuh. A taktak ti ah cun Baibal cauk ningpi hi profet chimmi bia hna komhkhawhmi an si i, Pathian thaw chuahhnawhmi biacah an si.

1 Korin 14:3 chungah hi laksawng nih aa tinhmi pathum a fianter. “Pathian bia a chimtu nih cun minung sin tu ah khan chim i bawmhnak le lungthawnnak le hnangamnak kha a pek hna.” Bawmhnak timi cu sersiam le thawnter a si. Lungthawnnak timi cu ralthatter a si i, hnangamnak timi cu hma tuampiak le lungdaihter a si.

Profet Chimchung Bia I Tinhmi Hrampi Pathum:

1. **Ziaza hunchonak - thawng dingin tuah**
2. **Forhnak - ral thatter**
3. **Hnangamnak - hmarung tuampiak**

Chimchung bia hi profet hna phuanmi bia he a sining hrampi cu chimkem an si ko. Hi biatak hi kan hngalh lo ahcun chimchung biaphuan kongah kan buai ngai kho men ko. Biaphuan khawhnak laksawng le profet chimchung biaphuannak cu dannak te an ngei. Profet chimchung bia phuan khawhnak cu Khrih riantuannak laksawng panga chung i a tel vemi pakhat a si (Efesa 4:11). Profet bia chimchung khawhnak cu midang nak sang deuh tinhpiak in kawhmi hna hrangah

a si (Heb. 5:4). Profet rianṭuannak laksawng cu thlacamnak in hmuh menmi a si lo, lianngan bik Pathian nih kawhmi hrimhrim an si. Chimchungnak laksawng cu mizeipaoh nih hman khawh a si i, Khrihfa paohpaoh hman awk in forh a si. Hi biaphuan pahnih hi fiang tein kan thleidan thiam a hau.

Profet rianṭuannak cu Thlarau chiti toihmi hrangah a si i, profet chimchungnak cu thlarau laksawng a cotu hrangah a si. Chimchungnak laksawng profet nih hmailei kong biaphuannak he a pehtlai lo. Profet Jeremiah nih kum sawmsarih saltannak ding a rak chim chungmi kha cu chiti toihmi profet a si i, chimchung (phuan)nak laksawng a si lo. Biakam thar profet Abagus vawlei cung huap mangtam a tlung lai ti a rak chimchung (Lamkaltu 11:28). Hi bantuk cu chiti toihmi profet taktak lawng nih an chimchung tawn. Jesuh pumah kan umhmun kan i hngalh hrimhirm a hau. Pathian nih a kan pekmi laksawng hna zong kan hngalh hna i kan luanchuahter hna a herh. Pathian nih a kan pek lomi zawn (hmun) ah cun ṭuanvo kan lak lo awk hrimhrim a si.

Bia a phuangtu paoh cu fawizang ngaiin profet kan ti men ko hna, Asinain rikhiah kan ngeih a hau. Pathian aiawh in Pathian biacah a chimtu paoh cu profet kan men hna hnga. Sihmanhsehlaw Profet rianṭuannak laksawng a ngeitu lawng profet taktak an si. Tahchunhnak ah Sual cu profet tampi he an um i, Pathian Thlarau a cawlcangh tikah chimchung bia phuan aa thok. Mi hna cu an khuaruah a har i, hitin bia an hal. “Sual hi profet a si ve maw?” Sual nih bia a phuang ko nain amah cu profet a si lo (1 Samuel 10:9-12). Hi Baibal cang nih hin kan chimmi hi a fianter ngaingai.

Profet rianṭuan dingin chiti toihmi minung cu chimchungbia phuangtu minung nakin a lianngan deuh tuk hringhran. Chiti toihmi profet cu Bawipa Thlarau pasarih ramchung ummi a si. Mi zeipaoh nih chimchung bia cu phuan khawh a si nain profet bia taktak cu mi tlawmte hrang lawngah a si. Paul nih Korin Khrihfabu thlarau in a khatmi hna sinah, “Nan dihlak in chimchungbia cu nan chim cio ko lai (1 Korin

14:31)” a ti hna. Profet chimchungnak laksawng cu Thiang Thlarau tipilnak a co ciami hna hrang lawngah a si. Sihmanhsehlaw Thiang Thlarau tipilnak a co rih lomi zong nih a hrinthar taktak mi nih cun Bawipa bia a chim khawh i, profet bantu kin a phuan khawh ve ko. Sihmanhsehlaw Profet i ngeihmi laksawng a si lo.

Nambar cauk Dal 11 ah Bawipa nih thlarau cu a lak i Moses cungah a toih i, upa sawmsarih kha a pek hna, an dihlak in profet bia chim hram an thok. Anmah lak i pa nih cun Israel riahhmun ah caan saupi tiang an rak chim peng. Profet bia an chimnak kong kha Moses an chimh tikah Joshua nih Moses kha kham a fial. Moses nih a rak lehnak cu, “Keimah ca lawngin dah ra na ruah hi? Bawipa mi vialte hi profet si dih in annih cungah Bawipa nih a thlarau chia seh law ka hei ti naklak ah cun!” (Nambar 11:29). Bawipa nih a mi vialte hi profet si dih hna seh, ti a duh. A Khrihfabu chungah profet bia chim hi luangchuak thluangthlan seh ti a duh.

Khrihfabu chan hrangah Pathian biakam le ni hnunung kong cu Joel 2:28 chungah, “Mi vialte kha ka thlarau in ka toih hna lai i nan fapa hna le nan fanu hna nih ka bia kha an chim lai. Nan tar hna nih mang an manh lai i nan tlangval hna nih langhnak an hmuh lai” ti in kan hmuh. Pathian Thlarau cu Khrihfabu cungah toih a si lai, nu he pa he Thiang Thlarau chiti toihnak an co lai. Nan fapa le nan fanu hna nih ka bia an chim lai, a timi hi i chingchiah ko. Nu zong nih chimchung bia an phuan i phung an chim khawh ko. Deborah cu profetnu a si (Biaceihtu 4:4) i Filip fanu pali zong chiti toihmi profet an si (Lamkaltu 21:9).

Thlarau laksawng dang hna bantu kin profet laksawng zong a thangcho kho ve. Rom 12:6 chungah, “Laksawng phun dangdang kan hmuhmi cio cu Pathian nih a kan pekmi vel kan hmuhning cioin hmang hna u sih. Laksawng kan hmuhmi cu Pathian bia chim thiamnak a si ahcun, zumhnak kan ngeihmi ning khan kan hman awk a si” tiah kan hmuh. biaphuan ah hin a niam le a sang an um. Profet laksawng a hmutu mi

thar nih cun, a tluangtlammi a phuan i, profet laksawng kum tampi a ngei cangmi nih cun sang ngaiin an phuan. Cu thanchonak cu kum tampi hmuhtonmi le thlarau in karhlannak nih a chuahter. Kan nunnak ah profet laksawng a karh nakhnga Bawipa sinah kan hal awk hrimhrim a si. Nitin Baibal rel lengmang le amah kan chungah pennak nih kan lungthin chungah hi laksawng cu a thanchoter lai.

Profet laksawng a thanning zulh in minung lungthin chungah a phuan khawh lai. Cucu Paul nih 1 Korin 14:24-25 chungah hitin a chim. “Nan dihlak in Pathian bia tu nan chim ahcun, a zum lomi maw, Asiloah mi pakhatkhat maw, a rung luh tikah a theimi bia nih cun a lungthin kha a vun dahter lai i, a sualnak kha a hngalhter lai. A lungchung in a thlite i a ruahmi thil kha a hung lang lai i, kun in Pathian kha a biak lai i, ‘Nan sinah hin Pathian a um taktak’ a ti lai. “Hi bantuk thil a can hi keimah hrimhrim nih voi tampi ka hmuh. England ram Leicestershire khua Khrihfabu kong ka philh kho lo. Zumtu hna nih an lungthin sersiam hmasa loin biakinn ah an kal lo, zeicah tiah biaphuan in an lungthin sualnak a lang sual lai ti an phang. Hi laksawng a thanchotikah zeidah a cang ti na hngalh khawhnak dingah langhternak tlawmpal chim ka duh.

Hi Khrihfabu i pastor cu Pathian mi taktak a si i, bia a phuan lengmang. Phung a chim tikah a lungthin taktak in Bawipa sinah a chim. “Bawipa ka phungchim dingah fianternak hong ka pe,” a ti. Ruahpak loah inn dot nga a mitthlam in a hmuh. Pulpit cung cun a hmuhmi vialte kha a phuan. Hitin a phuan, “Nan dihlak in inn dot nga chungah nan um. Cu innchung i rianuantu vialte nih nan thilpuan sukna le bantlang i zarnak caan nan ngeih cio. Atu hi nan thilpuan suk caan le pho i roter caan a si i rian fakpi in nan tuan a hau. Nan thilpuan cinmi kha pho nan hau. Dot dang i a ummi nih cucu tuah an timh, Asinain annih caah bantlang i thilpuan zar (pho) caan a si lo,” a ti.

“Thlarau in a khatmi zumtu nih zeidah nan tuah lai? tiah a peh.” Bawipa sinah thangthatnak he nan kut nan hler kho hnga lo maw? Bawipa hi

hneksaknak ruangah hin kan thangthat ko, ti in nan thilpuan ciarmi kha i put in caantha dang nan hngak lai lo maw?" A phungchim dih in pumh kan chuak. Pumh kan chuah bakah, thinhung ngaiin ngaknu pakhat nih, "Ka tuahmi aho nihdah an chimh?" a ti. Pastor nih cun, "Na chimmi cu zei dah a si, ka naunu?" a ti. Minu nih cun, "Ka thil suk caan i midang nih bantlang i thil an zar ruangah ka thin a hun cu a ho nih dah an chim? Cu lungthin ka ngeih cu aho dah an chim, a nih le a nih an si maw?" tiah a hal. Pastor nih cun "Ahohmanh nih an ka chim lo, Thiang Thlarau nih a ka chimh. Amah cu na sining vialte an ngia pengtu a si," a ti. Cu profet bia nih cun cu nu lungthin le sualnak cu a phuan.

Rianṭuan ka thok ka ah France ah ka rak kal. Rianṭuantu tampi ah i telnak thlacam pumhna ah ka va tel ve. Pakhat hmanh ka hngal hna lo nain Pathian Thlarau ka cungah a tla i, ralṭha ngai in hitin bia ka rak phuan. "Thilpuan hmawmpi he zeitindah ka hmaiah na rat ngam?" Ka chimmi nih cun thlacam pumhna cu lungrawk in a tuah. A cang cuahmahmi thil sining zong zaihmanh ka hngal lo. Asinain Pathian duhning loin a khuasami pastor pakhat a rak i tel ve. Profet biaphuan a ratning hi na hngal kho maw? Rianṭuan thawkka mono nih kum tampi rianṭuan cangmi ramdang pastor hna sin i cu bia chim cu ka hrangah a nuam lo ngai ko.

Profet biaphuan kongah biapi ngaiin an ka chimhmi cu, ziaza thianhna le thazang peknak a si. Bawipa sinah thil zeimaw kan hal tik le harnak kan ton tik i, midang nih biaphuan an kan phuanpiak ahcun, ka ral a ṭha i kan i hliplau deuh. Hi nihhin Pentekostal a si lomi Baibal sianginn ka kai lio i ka tonmi harnak kha a ka hngalhter ṭhan. Vanṭhatnak ah ka pawngte ah thlarau in a khat ngaimi Khrihfabu pakhat a um i, ka va pum tawn. Pumhna pakhat hnu pakhat Pathian nih profet bia ka sinah a chim i, ka harnak ah a ka bawmh.

Baibal sianginn dang i ka kai tikah Bawipa nih India ram i kan missionary rian a rak ṭuan cangmi ngak upa nawn he a kan tonter. Minu

nih cun thithruai i thla a ka campiak lengmang. Thla a cam ah hin a cunghah profet thlarau a ra i, ka cahrang bia a phuan tawn. Ka chan chungah ka philh khawh lo dingmi nikhat cu, hitin a ka chimh. “London khua ah mitcawmi nu hawikom pakhat ka ngei. London na kal tikah a sinah va leng a tha hnga” a ka ti. Cu nu sin kalnak dingah timhlahmnak a ka tuahpiak. Cu nu umnak inn ka phak tikah London khua i sifak bik sangah a um. Inn ka ka kingh i keimah tein hngalhternak ka tuah. Amah tein hngalhternak a tuah ve i, hitin a chim. “Hong lut ko, a rak in hngak peng ko.” A rawlchuan inn ah a ka hruai i cuka ah cun thilpuan thainak darlin (iron) le meitil in rawlchuan liomi ka hmuh, ka khuaruah a har i, zeitindah na tuah khawh? mitcaw a si an ti tung” tia ka hal. Khuaruahhar a simi a bialehnak cu hitin a si, “Pathian nih thawng ngai le biatak tein a kan umpi i, puan hnur dingah ka kut a hruai i, meitil ka tongh tikah kangh lo dingin Jesuh sinah thla ka cam” a ti.

Cun Baibal ca rel a ka fial. Thang nawn in Kolosa cauk ka rel dih. Cun, “Thlacam u sih” a ti. Thla a cam cun, Pathian Thlarau in a khan kha a khat i, profet laksawng cu amah chungin a luangchuak i, khuaruahhar ngaingai a si. Khuazei in ka rat le ze harnak dah ka ton cuahmah i Pathian nih zeidah ngeihter a ka duhmi thil vialte kha Thiang Thlarau lamhruainak in a ka chimh dih. Cu biaphuan cu ka cunghah caan saupi a cam i, ralthatnak le hnangamnak a ka petu hrampi a si.

Lamkaltu Paul nih cun thlarau ah a fapa Timote sinah hitin a rak chim. “Ka fapa Timote hi bantukin mi va chimhhrinnak ding rian cu na kut chungah ka chiah. Hi ka chiahmi cu nangmah kong hlanah profet nih an rak chimning khan a si. Kha bia kha raldohnak hriamnam ah i hman hna law na zumhnak le na lungthin kha fek tein umter hna” (1 Timote 1:18). Pumpak profet bia nih kan harnak le kan nunnak kakip ah thazang a kan pek. Profet biaphuan kan hmuh tik paohah kan lungthin chungah kan chiah peng i kan ruah peng a hau.

Profet laksawng rianthuannak phunphun kong ruat tuah hna u sih. Hi

hna hi kachuak le biachimnak laksawng dangdang he zong a pehtlai dih. Profet bia asiloah Pathian bia kan hmuh tik paoh ah a dik mi leh thiamnak zong kan hal chih awk hrimhrim a si. Tahchunhnak ah pastor nih a thi dengmangmi patung pakhat thla a campiak lioah Bawipa nih hitin a chim. “A thi hrimhrim lai lo, a nung ko lai.” Pastor zong nih a nung hrimhrim ko lai, tiah a zumh. Sihmanhsehlaw thihnak cu caan tawite chung palpahmi ceo a si kha hngal in vancung khua ah zungzal in a nung lai ti kha Bawipa chim duhmi a si deuh. Phuanmi bia a dik ko zongah kan lehning a dang cio kho ti na hngal kho maw?

Profet biaphuan kongah hngalh a herh ngaimi a dang pakhat cu zeitik ahdah chimawk a si ti hngalh hi a si. Holhtheihlo in chimmi bia pakhat leh ding le zeitik ahdah chim ding a si ti i ruahter hmanh cu na ruahmi cu midang ruahning he a dang men ko lai. Cuti a dannak cu a ruahnak a dan caah a si. Bawipa sinin fiang tein na theih lo ahcun buaibainak le ngamh lonak na ngei men ko lai. Paul nih, “zei paohpaoh kha thate ningcang tein tuah hna u (1 Korin 14:40) a timi hi zeitluk indah a biapit na hngal maw?

Profet bia kan chim tik le holhnak laksawng pakhatkhat kan hman tikah kan awkal ning in kan chim awk a si. Aw than paoh hi chiti toih a si hlei lo. Mi vialte nih an theih dingin fiang tein kan chim awk a si (1 Korin 14:9).

Profet cu lam phunphun in a ra kho ko. Voi tampi cu kan chimmi bia hi ruah hmasa bak loin le amah tein a hung chuakmi a si tawn. Cucu voi tampi ka ton ko. Profet chimchung nak chiti toih hi ka tem ko lai nain a chim zia ka thiam lo. Zumhnak in kaa ka an i, Thiang Thlarau bia chim hram ka thok ko. A caan ah cun Pathian fialnak in Baibal cangin asiloah langhnak hmuh in kan chim. Kan hmuhmi cu zapi sinah kan phuan.

Langhnak a phunphun hmangin profet chimmi bia cu phunthum in a ra kho. Cu hna cu Thiang Thlarau minung thlarau le Satan thlarau an si.

Jeremiah le Ezekiel chan lioah khan mi tampi cu sualphawt an rak si, Zeicah tiah anmah thlarau in bia an rak phuan (Ezekiel 13:2, Jer. 23:16). Chimchung bia paohpaoh hi Thiang Thlarau sinin an ra lo, kanmah tein thleidan thiam a hau. Paul nih 1 Korin 14:29 chungah fiang tein a chim, “Pathian bia chim awk a ngeimi pahnih pathum nih an chim lai i a dang nih khan an chimmi cu a dik le dik lo an ngaih lai. “Profet chimchungbia hi Thiang Thlarau hngalhpimi a si le si lo bia kan khiah hnu lawngah kan pom awk a si.

Profet biaphaun kongah hngalh ding pakhat cu kan umtuning hna nih profet bia a herh ruangah a si kho. Pathian nih profet bia in thluachuahnak hmu ding a chim ahcun hmu ding tlakin kan rak i siamremh a hau. Bawipa nih chim ding bia a kan pek tikah a duhnak zeidah a si ti kha kan hal hrimhrim awk a si. Cucaah kanmah lein kan rak i sersiam hmasa lawngah chimmi bia kha kan caah san a tlai lai. Profet chimchungbia hi caan saupi zong tling loin a rau kho ko. Pathian nih caanrem a timi kha lungsau tein kan hngah a hau. Sihmanhsehlaw kanmah lei t̄uanvo kan tlamtlinh i, a theipar t̄ha hmu dingin kan orh a hau.

Bia donghnak ah Pathian nih kanmah sining kel nakin profet chimchung biaphuan ngei hna seh ti a kan duh hi hngalh a hau. Zumhnak in cawlcangh thok le hi laksawng hman kan hau. Hi laksawng hi zumtu kip nih ngeihter le hmanter Pathian nih a kan duh. Hi laksawng hi thilti kho tuk hringhranmi a si! Profet biachim cu Pathian caah chimmi bia a si. Thluachuah lianngan le tinvo sunglawi a si. Cucaah Thiang Thlarau laksawng hi uar hna u sih, asinain biaphuan zong phuang hna u sih.

7. THLARAU THLEIDAN THIAMNAK

Thlarau thleidan thiamnak cu Thlarau laksawng pasarihnak a si. Thlarau thleidan thiamnak cu thleidan thiamnak he a dang. Thleidannak kong cu Heb. 5:14 chungah hitin a um. “Rawl taktak cu upa nih khan an ei khawh, annih cu chia le t̄ha thleidan khawhnak a ngei cangmi an si.

“Thleidan khawhnaq cu a sualmi lakin a dingmi, a thalomi lakin a thami thleidan thiam kha a si.

Thlarau thleidan thiamnaq cu kan thlaraulei hngalhnaq hman pengnaq le Pathian Bia tuaktan pengnaq thawngin a rak chuakmi a si. Isaiah 7:15 ah Bawi Jesuh Khrih kong hitin a chim. “A hung upat i chiaṯha thleidang kho a si tikah a rawl cu cawhnaq le khuaihliṯi an si lai. “Cawhnaq nih Pathian Bia kha a aiawh i, khuaihliṯi nih Thiang Thlarau phuannaq a aiawh.

Cucaah Khrih nih Pathian Bia i aa cawmnaq thawngin thleidan thiamnaq (a chiami hlawṯi a thami thim) a hmuh. Cucu thleidan thiamnaq kan coning a si ve. Thlarau thleidan thiamnaq timi cu, kum tampi chung kan nuncan ziaza chung le kan lungthin chungah kan rak tuah pengmi kha a si. Thleidan thiamnaq ah hin lunghrinnaq zeihmanh aa tel lo. Mi cheukhat nih cun midang vialte nih palhnaq an tuah tiin an ruah tawn. Cucu anmah lungthin a dik lo ruangah a si. Thleidannaq le lunghrinnaq cu dannak an ngei.

Atu thleidan thiamnaq le thlarau thleidan thiamnaq an i dannak hngalh thiam dingin zoh tuah hna u sih (1 Korin 12:10). Thlarau thleidan thiamnaq cu, “thlarau lei langhnaq a hrampi hngalh khawhnaq dingah Thiang Thlarau pekmi laksawng cungnung bik” ti in fianternaq kan tuah hnga. Thlarau lei langhnaq hrampi pathum an um. Thiang Thlarau minung thlarau le Satan thlarau an si. Hihi Paul nih a rak chimmi 1 Korin 2:11-12 chungin lakmi a si. “Minung cu cu a chung i a ummi amah a thlarau nih khan a konglam cu a dihumnaq in a hngalh, cubantuk in Pathian zong cu Pathian Thlarau lawnglawng nih a konglam kha a dihumnaq in a hngalh ve. Kannih kan hmuhmi thlarau cu hi vawlei thlarau hi a si lo, Pathian nih a kan pekmi vialte cu kan hngalh khawh nakhnga, Pathian nih a run thlahmi thlarau cu kan hmuh cang. “Hika ahhin, minung thlarau cu minung ta, Thiang Thlarau cu Pathian Thlarau le Satan thlarau cu vawlei thlarau in chim a si.

Thlarau langhnak hrampi pathum

- 1. Thiang Thlarau**
- 2. Minung thlarau**
- 3. Satan thlarau**

Thlarau thleidan thiamnak laksawng kha Pathian nih kan chungin a chuahter lo ahcun thlarau langhnak a hram cu kan thleidang kho bal lai lo. Kan hngalh a herhmi cu hi laksawng hi kan ngeih ko hmanhah kan duhduh in hman ding a si lo. Thlarau langhnak aa thoknak hrampi kha hngal hna seh ti Pathian nih a kan duh tik lawngah hi laksawng nih rian a ùan khawh. Sihmanhsehlaw hi laksawng hi kan nunnak in luangchuak lelek (atu le atu in) dingah cun kan tuah awk thil hna an um.

Minung kan hnalhnak panga (five senses) chung zongin thlarau thleidan thiamnak nih cun rian a ùan khawh. Kan chim cang bangin, Heb. 5:14 phungah, chiaṯha kan thleidan khawhnak dingah kan hngalhnak (senses) hna hi hman peng an hau. Minung kan hngalhnak panga (five senses) thawngin thlarau cu thleidan thiam a si.

1. Tonghnak (Touch)

Kan hngalhnak hmasabik cu Tonghnak hi a si. Vanni le khuachia zong kan hngalh khawh ko. Kan pumsa in kan tongh khawh hna. Kan lungthin le kan thlarau zongin kan hngalh khawh hna. Thlarau le khuachia nih sining tampi an ngeih hna. Tahchunhnak ah pumsa duhnak thlarau nih duhnak a hngalh. Huatnak thlarau nih huat a hngalh ve. A caan ah cun kan lungthin le kan pumsa kha an kan uk tawn. A caan ah cun kan pumsa in khuachia he kan i doh tawn.

A luan ciami kum tampi ah London i ka um lioah Pathian vanmi bantukin aa dawh nain a tlumi vanmi pakhat ka umnak khan ah a ra i, ka ih lioah a tuaitam. Ka hrom in a ka reh i thah a ka timh. Keimah tein khamh kaa zuam i, ka kut cu a pumah a tleng ko. Ka thlarau nih, “Jesuh ka kham ko,” tiah a au i, a ka kaltak. Ka hrom cu nithum tiang a rak fak. Pathian nih a velngeihnak a kan hmuhsak ahcun, Amah kha kan hngalh thiam i kan tongh khawh ko. Voi khat cu, Bawipa a hong lang i, hitin a ti “Ka tong, ka tha thluangtluan” a ti.

2. Tehnak, Thawtnam hngalhnak

Thlarau tha lo cu kan kaa in a thawtnam kan hngalh khawh. Cubantuk cun, Bawipa thawtning zong kan teh khawh. Salm 34:8 chungah, “Bawipa hi zeitluk in dah a that ti kha nanmah tein va tep cio hmanh u, amah chungah him tein a ummi cu a lung aa lawm.” Dawtmi Johan kha Pathian Bia ei an fial i, ei tikah khuaihli ti lukin a ka chungah a thlum, asinain a pum chung a phak tikah a kha (Biathlam 10:9-10).

Thlarau cheukhat cu kaachung le lei cungah an caam tawn, cu hna cu zum lotu chia le duhnak zualhma, pawl an si. Kan kaa kan hman tikah ralrin ngai a herh. Kan kaa nih lihbia a chim ahcun khuachia nih umnak ah a hman lai i, kan chimmi vialte kha a thurhnawmhter lai. Africa ram i ka rak um lioah, cawnpiaktu dingin an rak ka sawm. French holh in ka cawnpiak hna i mi pathum nih an ka lehpiak. Cu pathum lakah pakhat cungah harnak ka tong, midang pahnih cu amah chimmi zulh in an holh cioin an leh chin dik loin a ka lehpiak kha ka thlarau nih a hngalh ko nain fiang tein ka sawhpiak kho lo. Ka chim ning in a let lo ti ka hngalh, dik loin a rak leh hramhrammi a si. Ka cawnpiakmi hna cu Johan 15 chung a si. Bawipa sinah, “Tluang tein a luang lo,” tiah ka chim.

Cu bak ah cun, ka pawng i a dirmi ka bia lettupa cu ka zoh i, a hmur ah khuachia ai thlai ko kha ka hmuh. Ka biachim a dih cangka, a ka sawmtu missionary pa sinah ka kal i, “Ka biachim lioah bia lettupa

kha zeidah a tuah?” tiah ka hal. A chimmi cu, “Mitsurhang (wine) na ti ah khan lakphak (coffee) ti in a rak ‘leh’ a ti ve. Zeicahdah na remhpiak lo? tiah ka kherhlai tikah, “Ka ngamh lo, amah cu kan senior pastor a si” tiah i phuhrung ngaiin a ka leh. Ka tuarning kha ka chimh i, “A dik lo, bia ka lehpiak tiah tah seh.” Amah nih a leh lo ahcun buainak a chuak lai” a ti pahin a phun cupmap. “A si lo, buainak a chuak hrimhrim lai lo, zeicahdah Pathian hmaiah thiltha kan tuah. Lihchim hmang thlarau cu ka bia lettuh ah ka duh lo. Thla kan cam lai i, amah a ra lai i, sualphuannak a tuah ko lai” tiah rianrang in ka leh. Kan sinah ra i a sualnak phuang dingin Pathian sinah thla kan cam. Pumh than a cut hlanah a ra i, a sualnak a phuan taktak. A tuahmi kong lawng hmanh si loin khuachia a hmur i aa thlainak a ruang tiang a phuan dih. Thla kan campiak i, sunglawi ngaiin khamh a si.

Ka kaa hi Pathian Thlarau hmanrua zong a si kho i, Satan thlarau hmanrua zong a si kho. David nih I Samuel 23:2 chungah hitihin a chim, “Bawipa Thlarau nih keimah kha hmangin a chim, Amah bia cu ka lei cungah a um.” A caan ahcun, phung kan chim asiloah biaphun kan phuan tikah Bawipa bia cu kan ka chungin kan hngalh tawn. Isaiah 59:21 nih kan herh tukmi biakamnak Pathian nih hitin a tuah ti a kan chimh. “Ka thawnnak in ka phunglam le cawnpiaknak kha kan pek hna, cun atu thok in hmailei caan vialte chung tiang hi phunglam le cawnpiaknak cu nanmah le nan fale le nan tefa fachin hna nih nan ngeih awk le nan i cawnpiak awk a si. “Pathian nih kan bia le kan kaa kha chiti a toih nakhnga kan nawl awk a si. Nunnak le biatak le Pathian nih a kan pekmi bia hna hi kan lungthin nih a aupi le a chim awk a si.

3. Hmuhnak

Kan thlarau mit a au ahcun thlarau sualmi kha kan hmuh khawh. A sualmi thlarau hi phun hnih an um. Khuachia le a tlumi vanmi (a sualmi vancungmi) an si. Khuachia cu vawlei i a um pengmi an si. Thla (wings) an ngei hna lo. Anmah cu minung ser hlan khan pum he aa thenmi

thlarau an si. Cucaah pum chung i luh khawh an i zuam peng, zeicah tiah pum chungah an rak um bal cang. Khuachia hna cu a muisam le pungsan a chia ngawt. A sualmi vanmi cu khuachia he cun an i dang ngaingai. Vawlei i a um pengmi an si lo. Vanmi cu thla le angkifual an ngei. Sihmanhsehlaw vanmi cu a sualmi zong, a thami zong minung muisam in an i thleng kho. Cucu, Heb. 13:2 chungah Paul nih hitin a kan chimh. “Khualtlung kha daw hna u. Khualtlung a dawmi cu an hngalh loin vancungmi nih khan an tlun tawn hna.” Vancungmi cu a thla he a rat ahcun ahohmanh nih an i tlunter hna lo. A thami vanmi minung muisam in an rat cu voi tampi ka hngalh. A tha lomi vanmi zong nih cu si khawhnak cu an ngei ve. Minung bantuk muisam tein an i thleng kho. Ceunak vancungmi bantukte zongah an i thleng kho thiamthiam (2 Kor. 11:14-15). Cu ruang ahcun, Johan nih, 1 Johan 4:1 chungah, “Thlarau ka ngei aa timi paoh khan va zum hna hlah u, An ngeihmi Thlarau cu Pathian sinin a rami a si maw si lo ti kha va hlathlai hmasa u. Zeicah tiah profet deu kha a kenkip ah an kal cang,” tiah a kan chimh.

Swezerland ram i pastor pakhat nih phung a chim lioah ka thlarau mit ka au. Bawipa vancungmi pakhat a pawng i a dir kha ka hmuh i, khatlei kapah khuachia nganpi lukhuh he tingtang tum buin a dir ko kha ka hmuh fawn. Pastor nih phung a chim tikah, Bawipa vanmi nih cun pastor hmang in bia a chim. Sihmanhsehlaw, biaknak a hruai tikah cun, Khuachia nih a hruai. Khrihfa nih Ringawn tum pah hlasak (Christian rock music) hi kan i ralrin ngaingai a herh, zeicah tiah kan pumhnak kha thlarau dangdang a ukter i a hruaiter khawh.

Thlarau hna nih cun saram bantuk zongin an i langhter khawh ko. A caan ah cun hnahchuahnak thlarau le hngarnak thlarau hna nih cun saram muisam an keng tawn. Zu (mice) nih thurhnawmhnak an aiawh i, utlak nih profet deu ai an awh (Biathlam 16:13). Cubantuk thiamthiam cun, Thiang Thlarau zong nih nunnemmi thuro in aa langhter ve. Thlarau ram ah kan thlarau mit dei khawh nakhnga, Pathian zumh kha kan duh awk a si, a bik in thatnak leikam ah kan duh awk a si.

4. Hna Theihnak

A sualmi vanmi le a thami vanmi biachim kha kan lungthin in siseh, aw in siseh, kan theih khawh. Baibal chungah hi kong hi tahchunh awk tampi an um ko. Profet Daniel nih vanmi sinin chingchiah awktlak thil a rak ton. Daniel cauk Dal riatnak chungah a liannganmi vanmi Gabriel nih hmailei thil cang ding kong hngalhna a rak pek. Gabriel nih cun Zakariah zong fapa na ngeih lai i, a min ah Johan na sak lai, tiah a rak chimh. Hi vanmi thiamthiam hi, thla ruk a rauh hnuah Nazareth khuami Mari sinah Fapa Jesuh a hrin lainak kong a chimh rih. Vanmi nih minung sinah bia an chimnak Baibal chungah tampi an um. Keimah pumpak sinah a chimmi vanmi zong a thami vanmi zong nih voi tampi bia an chim ko.

5. Rimhaw

Thlarau cu a rim (haw) kan hnimh khawh. An rim cu a thaw lo ngai. A khuachia zulu in an rimhaw aa dang cio. Cubantuk thiamthiam cun, Bawipa a rimhmoi zong kan theih (hnimh) khawh. Solomon 1:3 chungah va ngei liomi ngaknu (mo) nih nupi thitu tlangval sinah, “Na rim a hmoi caah ngaknu thiang nih an in duh,” a ti. Salm 45:8 chungah Bawipa umpinak a hmuining le a thawnning cu hitin a chim. “Minu zihmoi le a loe zihmoi le kasia zihmoi in na puan cu na namter hna i vui ho in sakmi siangpahrang inn ah khan hla dawh tum thiam nih an in conglawmh,” a ti.

Takpum

Kan takpum tengge (organ) pakhat cio nih thlarau an ngeih cio hna. voi khat cu patung pakhat thlacampiak ka timh lioah a pawngah khenser (cancer) thlarau a dir ko kha ka hmuh. “Nan chuahkehnak thok in na chungkhat khenser zawtnak ngeimi an um bal maw” tiah mipa cu ka hal. “A si, kannih chungkhar hi khenser in a zawmi kan um lengmang,” tiah a ka leh. “Na pawngah khenser thlarau a dir ko kha ka hmuh,”

tiah ka chimh. “Khenser thlarau thawlnak dingah thla kan cam lai i, na damnak dingah thla kan cam lai. Khenser thlarau kha na sinin chuahter i hel tla dingin thla kan cam lai, cuti cun na fale cungah khenser a phan ti lai lo,” ka ti. Pathian nih amah a damter lawng si loin a fanu le zong nih khenser zawtnak an ngei thai ti lo.

Mizaw hrang i thla kan cam tikah zawtnak chuahtertu khuachia kha kan thawl hrimhrim a hau. Mi ei hmangtu thlarau cu thawl hrimhrim a herh. Smith Wigglesworth kong ka theihmi chim than ka duh, hmuhsaknak tuanbia tha ngai a si. Paw fakmi pakhat a sinah a ra i thlacampiak dingin a nawl. Smith Wigglesworth nih cun kutchuan in fahnak cu kal dingin nawl a pek. Pawfak pa cu a dam colh ko.

Hi damnak a hmuh hi nikhat ni zanlei ah a si i, Asinain ninga ni ah a fahnak cu a ra kir than. Pumhnak ah mipa cu a ra i Wigglesworth kha hitin a chimh than. “Ni khat ni ah thla na ka camh i ka fahnak a dam, Asinain atu an ra than. “Smith Wigglesworth cu tidong le ek luannak tidong tehna sertu a si i a kut cu a hrap i a thawng ngaingai. Ralrinnak zehmanh pe loin a kuttum in mipa pawl cu fak ngaiin a thong i, hitin a au pah. “Ei hmangtu thlarau chuak,” a ti i, mipa cu a pawfah a dam pinah eihmangtu thlarau cu a chuak.

Mizaw thla kan campiak tikah thlarau thleidan thiamnak a biapitning cu hi tuanbia nih hin a langhter ko. A ngaingai ti ahcun damnak lawng an herh a si lo, thlarau tha lo in khamh an hau. A luan ciami kum tam nawnah ngaknu pakhat biakinn ah thla kan campiak. Pumh chung vialte a zawmi a si i, thlarau thleidan thiamnak laksawng in a zawttertut thlarau a ril pawng i aa kualh ko kha ka hmuh. Damnak a hmuhnak dingah cu thlarau tha lo kha thawlpiak a herhmi a si. Thiang Thlarau nih holhtheihlo in bia a ka chimter i cu thlarau cu a chuak ko. Khuachia nih a chuahtak hnu cun cu ngaknu cu a dam. A biapi mi cu khuaruahhar damnak si loin hnahnawhnak petu thlarau in khamh tu kha a si deuh.

Kan pum tengnge (organ) kipah hin rianṭuan kho lo dingin a tuahtu

thlarau thalo an um. Tahchunhnak ah, paw chung i a ummi thlarau nih paw rianṭuannak kha a uk. Micheu cu dam lo ruang le zeidangdang ruangah an khing a rit tuk, Asinain micheu cu tam tuk ei duhnak thlarau ruangah a si. Cawlcanghnak hrang thlarau zong an um rih. Ralrin ngai a herhmi cu thlarau laksawng hna le (thlarau thleidan thiamnak laksawng hna) hi kan caah siasal le milem an si awk a si lo. Pathian duhnak nih a tangchiah hrimhrim hna awk a si. Thlarau thleidan thiamnak siasal le milem i a can cu na hngal thiam maw? Khrihfabu chung i phungchimmi bia vialte hi khuachia lak an i chok i, Khrihfabu cu Satan duhning lei tu ah aa mer sual tawn.

Pastor tampi cu Pathian tu thangthat loin Satan kha thawl ding le tem dingin pumhnak an thok tawn ka hmuh lengmang. Cuti an tuahnak nih cun khuachia thangthatnak le hngalhnak tu a chuahter. Satan pennak chung i a ummi vialte cu Satan he an i lo dih. Satan a tlaknak (fall) cu amah bia ngaihiak a duh tuk ruangah a si. Satan pennak chung i a ummi vialte nih an bia ngaihiak cu an duh dih i, khuachia le a thalomi vanmi zong an i tel ve. Kan pumhnak ah Thiang Thlarau kha kan sawm hmasa bik awk a si. Pathian rianṭuantu hna nih Pathian pennek kong nak in Satan pennak kong an chim tam deuh ahcun, mizapi nih khuachia kong an ruat. Hmun kipah khuachia an um ti in an ruah. Pathian nih Jesuh kong hi ruat peng hna seh ti a kan duh. Kan ruahning (attention) hi Khrih lei hoi peng seh ti a kan duh.

Baibal sianginn pakhat i Satan kong cawnpiak an rak ka fial lioah, zarhkhat chung Satan thlarau langhnak a rak um. Innka le thlalangawng hna cu anmah tein an i hong i anmah tein an i khar, zelṭuang zong an hnor i thawng a chuak peng. Khuachia nih keimah cu hna an ka hnawh lo, Zeicah tiah hitin ka ti hna, “Khuachia kong ka chim nain ka velchum ah ra hlah u,” ka ti i an ra ngam lo. Sihmanhsehlaw siangakchia cu mino an si caah hi thil hna nih a tuaitam nawn hna.

Ihkhun i an um tikah cucu an ruat i lung nuam lo ngaiin an rak um. Innka hna anmah tein an i hun tikah an hmulthi a ling. Satan kong

cawnnak caan a dih hnu cun khuachia kong ruat ti hlah u, nan ruah peng ahcun khuachia nan hmuh taktak ko lai, tiah ralrin ka pek hna. Satan pennak hi zeirel loin kan um awk a si lo. Sihmanhsehlaw Khrih ah a hmunmi kan si awk a si. “Vawlei i a ummi thlarau nakin ka chung i a ummi Khrih a ngan deuh,” timi al awk a tha lomi ‘biatak’ kha kan hngalh peng awk a si. Hihi philh hlah, ‘vanmi cheuthum cheukhat lawng an tla (fell) i, cheuthum cheuhnih an tang rih’ Cucaah kanmah lei tangmi vanmi an tam deuh ti hngalh peng ko (2 Siangpahrang 6:16).

Lamkaltu Paul nih thlarau thleidan thiamnak laksawng cu a rak ngeih i, a nunchung vialte hmual ngei ngaiin a rak hman hna. Filipi khua i Paul a rak um lio kong zohchunh awk tha tukmi cu Lamkaltu 16:16-18 chungah hitin kan hmuh. “Ni khat cu thlacamnak hmun i kan va kal than tikah khan lim khuavang a ngeimi sal ngaknu pakhat nih a kan ton i cu a lim khuavang nih cun hmailei thil um ding kha a chimter khawh. Cu bantukin hmai lei thil kong a chimnak cun a bawile kha tangka tampi a hmuhter hna. Amah nih cun Paul le kannih kha a kan zulh i, “Hi hna hi Cung Nung Bik Pathian sal an si i anmah nihhin zeitindah khamh nan si khawh lainak kha an in thanh hna,” tiah a au. Cuti cun ni tampi a au lengmang hnuah Paul cu a ing a puanh i a hnu leiah aa mer i khuavang cu “Jesuh Khrih min in amah chung khan chuak kan ti,” tiah a ti. Cu cangka cun khuachia cu a chung khan a chuak. “Cucu hi nu nih hmailei kong chim khawhna thlarua thalo a ngei ti kha Paul nih thlarau thleidan thiamnak laksawng thawngin a hngalh khawh ruangah a si. Hihi nihhin pumhna hmun a si lomi khualeng zongah thlarau laksawng hna nih rian an tuan khawh ti a langhter.

Thlarau thleidan thiamnak thawngin Paul nih minu chung i a ummi hmailei kong chim khotu thlarau kha a hngalh. Sihmanhsehlaw hngalh menmen kha a za lo, thlarau thalo kha zeitindah ka tuah lai ti hngalh a hau rih. Paul nih zeitin tuah awk a hngalh hlan vialte cu aa zulhter ko. Kan hngalh awk biapi ngaimi a um. Thlarau thalo kan thawk tikah harnak tampi a chuahter khawh. Hi minu chungin khuavang a thawl

cangka in Paul cu thongah an thlak. Kan tuah dingmi paoh hi ralrin tein cuai kan thlai hmasa a herh. Pastor pakhat nih thlarau thleidan thiamnak laksawng ngeimi Khrihfabu chung i khuavang thlarau kha hei hngal seh law, mi tampi nih Thiang Thlarau an rel men ko lai. Thlarau hngalh lawng hi a za (ting) rih lo. Khuachia cu hawi he um duhmi a si. Khuachia langhnak zawnruahnak zong aa tel kho ve men ko lai. Sihmanhsehlaw hmurmul nih aa pummi a zat tawn hna.

Cucaah pastor nih minu kha a mawhchiat i, thlarau thalo nih an tuahtermi a si a ti ahcun zapi kha an lung a rawk lai, zeicahtiah Bawipa sinin a rami thlarau thawngin a tuah tiah an ruah ko. Cu bantuk caan ah cun pastor nih ralrin ngaingai a hau.

Kan tuahmi thil nih ze dah a chuahpi ti hi kan tuak peng awk a si. Thlarau thleidan thiamnak laksawng hi thlarau laksawng dangdang he hman kemh a herh tawn. Khuachia thlarau cung i tuah dingmi kan hngalh khawhnak dingah fimnak laksawng nih a kan hruai a hau. Khuachia le vanmi thalo thawl khawh caante a um. Thlarau thalo thawl kan timh tikah Bawipa sinin a rami bia kan theih hnuah ralring tein kan cawlcangh awk a si.

Hi thlarau thleidan thiamnak laksawng hi nihin Khrihfabu nih kan herh taktakmi a si. Langhnak tampi cu Thiang Thlarau sinin a rami langhnak an si lo, khuachia thlarau in tuahmi langhnak tu an si. Thlarau thleidan thiamnak chiti toihnak thawngin thlarau i an ratnak hram kha kan hngalh khawh lai. Kan Khrihfabu a thancho khawh lo hi ze thlarau nih dah a donh ti kha thlarau thleidan thiamnak laksawng nih a kan chimh a herh. Cucu nih cun kan Khrihfabu le a nunning kha a luatter lai i a phi a kan pek lai.

8. HOLHTHEIHLO LAKSAWNG

Thlarau laksawng pariatnak a simi holhtheihlo laksawng hi pakuanak a simi holhtheihlo leh khawhnak laksawng he aa kawp peng. Hi

laksawng pahnih hna hi hmanṭi awk an si i , a dang veve in hman ding an si lo. Thlarau laksawng pakua chungah aa telmi holhtheihlo laksawng hi Thiang Thlarau tipilnak kan co ruangah kan comi holhtheih he an i dang. An sining cu aa lo dengmang nain an rianṭuanmi le tinhmi aa dang. Thiang Thlarau tipilnak kan co ruangah kan hmuhmi holhtheihlo cu kanmah pumpak ca hman awk le pumpak ṭhawnnak hrangah a si. Thlarau laksawng cu Khrihfabu ṭhanchonak dingah a si. Hihi kan pumpak holhtheihlo le holhtheihlo laksawng an i dannak hrampi a si. Pakhat hi kan pumpak hrangah a si i , a dang pakhat hi Khrihpum a simi Khrihfabu caah a si.

Holhtheihlo langhning pathum kha ruat ṭhan ta hmanh u sih. (1) Thiang Thlarau tipilnak co nak in hmuhmi holhtheihlo (2) thla kan cam tikah kan hmanmi holhtheihlo le (3) thlarau laksawng pakua hna lak i pakhat a simi holhtheihlo laksawng an si hna. Pathumnak hi Khrihfabu ṭhanchonak dingah a si.

Holhtheihlo laksawng cu Thiang Thlarau i hrimmi a si i , biachimtu sinah ramdang holh in pekmi a si. A bia ngaitu vialte nih a theih (hngalh) khawh nakhnga leh hrimhrim awk a si. Meting asiloah pumhna ah hman a si deuh. Pumpak in siseh, mibu in biakinn ah siseh, biaknak kan ngeih ti i kan hmanmi holhtheihlo cu Thiang Thlarau tipilnak he kan comi holhtheih lo a si. Thiang Thlarau tipilnak kan co tikah kan holhtheihlo cu ahohmanh nih an let lo. Thiang Thlarau tipilnak kan co ruangah kan comi holhtheihlo cu kanmah chungah a um peng ko i , kan pumpak holhtheihlo cun kan duh tik paohah kan hman khawh ko. Kan chimmi bia hna cu Thiang Thlarau pekmi an si. Sihmanhsehlaw hihi cu thlarau laksawng a si lo. Thlarau laksawng cu an ngei lo. Holhtheihlo laksawng cu Thiang Thlarau tipilnak kan co ruangah kan hmuhmi holhtheihlo hnuah kan comi a si i , caan tawite chung lawng a nguh.

A fawinak in chim ahcun, holhtheihlo laksawng cu khrihfabu cahrang i Thiang Thlarau biacah a si i , pumpak ca zongah a si kho ve. Thiang

Thlarau in a hram aa semmi a si i, hman ding caan zong a kan thimpiak. Thlarau laksawng cu kanmah duh in kan hmang kho lo, Thiang Thlarau nih hmanter a kan duh lawngah kan hman khawh. Sihmanhsehlaw kan pumpak holhtheihlo cu kan duh tikcaan paoh kan hman khawh, hmang lengmang ding zongah forh kan si ko.

Sihmanhsehlaw, hihi kan hngalh peng awk a si, pumhnaak chung i profet biaphuan dai tein hngah lio caan le thlarau lei langhnaak hngah lioah kan pumpak holhtheihlo cu kan hman awk a si lo. Hi caan hi cu thlarau laksawng hman caan a si. Thlarau laksawng kan ngeih lo ahcun kan pumpak holhtheihlo cu thangpi in kan hman awk a si lo, dai tein kanmah cahrang hman ding a si. Pumh caan le a herhmi cahrang i thlacamnaak caan ah cun kan pumpak holhtheihlo kha kan hman awk a si ko.

Thlarau laksawng cu kan pumpak thlacamnaak holh he kan cawhbuai awk a si lo. Hi an i dannak hi kan hngalh lo ruangah Khrihfabu chungah buaibal le palhnaak a um sual tawn. 1 Korin 14:14 chungah Paul nih hitin a chim. “Cu bantuk holh cu ka thlacamnaak i ka hman ahcun ka thlarau nih cun thla cu a cam taktak ko, Sihmanhsehlaw kan lungthin cu thlacamnaak ah cun aa tel lo. “Kan chungah a ummi kan pumpak holhtheihlo in thla kan cam tikah Pathian sinah thla kan cam a si. Paul nih, 1 Korin 14:18 chungah, “Nan mah nakin holhtheihlo in tampi ka holh deuh caah Pathian cu ka lawmh ko,” a ti. Amah pumpak nunning le holhtheihlo in thlacamnaak kongah Paul nih midang nakin tam deuh ka hman tiah a ti. Amah ca hrangah thawnnaak biathli a si kha Paul nih a hngalh. Hi Baibal cang hin Paul cu amah te lawngin holhtheihlo in thla a cam lengmang ti kan hngalh khawh. Thiang Thlarau tipilnak a co tikah pumpak thlacamnaak holh a hmuhnaak kong a chim duhnaak a si ko. Holhtheihlo laksawng kha a chim duhmi a si lo.

Cun Paul nih 1 Korin 14:19 chungah hitin a peh rih. “Sihmanhsehlaw pumhnaak ah cun midang cawnpiaknak ding caah holhtheihlo in bia thongkhat chim nakin mi theihmi bia fang nga ka chim deuh lai.” Hika

ah hincun holhtheihlo laksawng kong Paul nih a chim duhmi a si. Zapi pumhna ah holhtheihlo in bia chim cu a lettu an um tung lo ahcun santlai lo a sinak fiang tein a kan chimh. Mizei hmanh chimmi bia a theih (hngalh) lo ahcun thlarau lei in siseh, ziaza lei in siseh thannak a um kho lo.

Holhtheihlo laksawng cu khrihfabu le pumpak ca hrangah Pathian sinin a rami biacah a si i, leh hrimhrim a hau. 1 Korin 14:13 chungah Paul nih hitin a chim. “Holhtheihlo in a holhmi nih khan a chimmi cu lehkhawhna a ngeih nakhnga thla cam seh.” Hihi holhtheihlo kong a chimnak a si i, a letkhotu an um tung lo ahcun hman men ding a si lo. Holhtheihlo laksawng cu a chimtu pa nih siseh, midang nih siseh leh awk a si. A chimtu nih khan a lettu caah thla a campiak awk a si. Biacah a phuanmi kha amah tein aa leh khawh lo ahcun Khrihfabu chung minung pakhatkhat nih an lehpiak awk a si. Bawipa sinah biatak tein thla kan cam ahcun kan phuanmi biacah leh khawhna kha a kan pek hrimhrim ko lai, tiah ka zumh. Holhtheihlo in bia ka chim lengmang i, lehkhawhna kha Bawipa sinah ka hal peng. Bawipa nih leh khawhna cu a ka pek taktak ko.

Paul nih holhtheihlo laksawng rianthuannak cu 1 Korin 14:5-6 chungah hitihin a peh rih. “Nan dihlak in holhtheihlo in holh kho ding zong kan duhpiak men hna hnga, Sihmanhsehlaw kan duhpiak deuhmi hna cu Pathian bia chim khawhna hi ngei u ti hi a si. Zeicahtiah Pathian bia a chimmi cu holhtheihlo in a holhmi nakcun a thahnem deuh suaumau. A let khotu an um tung lo ahcun zehmanh a thahnem lo. Cuaah ka u le ka nau hna nan sin i ka rat tikah holhtheihlo cun chim ning law Pathian nih a phuanmi bia siseh, hngalhnak bia siseh, biatak fianter khawhna siseh, cawnpiaknak siseh, ka chimmi a lettu an um tung lo ahcun zeital a thahnem hnga maw?”

Kan pumpak holhtheihlo in bia kan chim tikah kanmah cahrang thlarau lei le ziaza lei thanchonak a si. Holhtheihlo in biacah kan phuan tikah Khrihfabu thanchonak dingah a si. Cuaah holhtheihlo laksawng in

phuanmi biacah cu Khrih pum a simi Khrihfabu i thanchonak dingah lehpiaknak nih a zulh hrimhrim a herh. Holhtheihlo laksawng cu a lehpiaknak he aa fonh tikah, profet biaphuan he a sining hrampi cu aa khat ko i, profet biaphuan chung i aa telmi pathum hna, ziaza hunchonak forhnak le hnangamnak a chuahter khawh (1 Korin 14:3).

Holhthihlo cu zum lotu hna sin i hmelchunhnak a si. “Holhtheihlo in holh cu Pathian a zumtu hna caah si loin a zum lomi hna ca i hmelchunhnak a si i, Pathian bia holhtheihlo in chim cu a zum lomi hna caah si loin a zumtu hna ca i hmelchunhnak a si (1 Korin 14:22). Hihi a fian khawh nakhnga tuanbia pakhat chim ka duh. Kum tam nawn lioah, England ram Pentikostal biakinn pakhat i ka pumh lioah Judah biaknak tuahsernak phung i a lung aa hmuih lomi Judah pa pakhat a ra ve. Hnulei biak tlar ah a thu. Pumh chungah cun mizeimaw nih holhtheihlo in a holh i, cu biacah cu a dang pakhat nih Mirang holh (holh phundang, holhtheihlo thiamthiam) in a leh. Cu nih cun Judah pa cu ar ko in a tuah.

Holhtheihlo in bia a chimtu nih cun Hebrew holh taktak a hman ve, a hman balmi le a theih balmi a si lo. Pumh a dih tikah Judah pa cu pastor sinah a ra i, ther lengmang in bia a hal. “Hi biakinn chungah hin zeidah a um?” Pastor nih cun, “Zeidah na chim duhmi a si?” tiah a kherh lai. Judah pa chimmi sualphuannak nih khan pastor pa cu khuaruahhar le ar ko in a tuah ve. Judah pa chimmi bia cu hitin a si, “Pumh lioah khan, zeicah dah pakhat nih ka sualnak vialte a chim i, ka Hebrew min tiang a chim, a dang pakhat nih khan Mirang holh in cu bia cu zeiruang ah dah a nolh than?” a ti. Kan khrihfabu ah Hebrew holh a thiammi ahohmanh kan um lo, biachimtu pa kha a thiam lo chinchin,” tiah pastor nih cun khuaruahhar ngai in a leh.

Judah pa nih cun pastor cu a zumh lo i, biachimtu pa kha Hebrew holh cun a va chawnh. Hebrew holh biafang pakhat hmanh a theih lo kha a va hngalh. Pastor nih cun Thiang Thlarau nih hi pa hmangin bia a chim, tiah a fianter. Holhtheihlo laksawng le cu lehnak an i komh

tikah profet biaphuan bantukin rian a t̄uan kho i, Judah pa lungthin kha a phuan khawh (1 Korin 14:24-25). Hi thlarau laksawng nih a kan cul khawh nakhnga Bawipa sinah a tharmi tamhalnak ngei buin hal ko hna u sih.

9. HOLHTHEIHLO LEHNAK

Kan chim cang bantukin Thiang Thlarau laksawng pakuanak a simi holhtheihlo lehnak cu holhtheihlo laksawng he then awk tha loin aa pehmi a si. Hi laksawng hi a rian̄tuan ti hawi a si i, an pahnih hin hmunkhat ah kan hman ti hrimhrim awk an si. Holhtheihlo leh khawhnak laksawng cu hngalhnak hleice a si i, biacah (massage) lehnak cu miphun dang holh in a si.

Holh lehning cu ca lehning men bantuk a si lo. Holh leh ningcang cu holhtheihlo an chimmi biacah sullam hrampi i a duhnak phuan kha a si. Holhtheihlo in chimmi holh leh cu a biafang tete in leh a si lo, a duhnak tlangpi kha hngalh khawh dingin phuan (chim) a si. Holhtheihlo in chim tikah a tawite men lai nain leh tikah cun a saupi kho men lai, Zeicah tiah holhtheihlo biafang pakhat kha biafang tampi in leh a herh tawn. Asiloah a linglet zongin a si kho ve thiam ko. Biacah cu minung hmangin a rat caah a lettu nih phundang ngai in a fianter man lai. A sullam hrampi cu aa khat ko, Asinain phundang in chim khawh le ngawi khawh a si. Cuaah holhtheihlo kha minung pahnih nih an leh ahcun an chimning aa dang kho. Sihmanhsehlaw biacah (massage) kha cu aa khat ko, aa dang lo.

Holhtheihlo lehnak hi chimhnak laksawng dangdang cio hna bantukin lam phunphun in a ra kho ve. Tlawmpal in chim hna u sih law, anmah tein an hung chuak kho. Asiloah kan chim ding kha kan thlarau in kan hngalh khawh. Asiloah langhnak in kan hmuh khawh i, langhnak i fial ningin kan chim khawh. Langhnak cu baisikup bantukin rong (colour) fiang ngai in kan hmuh khawh. Asiloah a nak le a rang (black & white) zongin kan hmuh khawh. Asiloah hmanthlak menmen le suai

sawhsawh bantuk zongin kan hmuh khawh.

Langhna hna nih cun biapimi sullam pakhat lawng a phuan tawn caah lampi pathumnak lehning kong ah hin cun kan i ralrin taktak awk a herh. Voi tampi cu langhna hi a biafang ningin lak awk a tha tawn lo, zeicahtiah Bawipa nih a chim duhmi tlangpi pakhat lawng a um tawn. Cucaah cun langhna kan fianter tikah ralrin ngaingai a herh. Cu langhna cun Pathian nih zeidah a chim duh ti kha fiang tein kan hngalh hmasa a hau.

Thlarau laksawng vialte nihhin minung hmangin rian an tuan dih, ti hi hngalh peng awk a si. Cucaah laksawng hna le holh lehnak laksawng hna cu hmanrua a simi minung nih an thuamh tawn. A luan ciami kum tam nawnah khan, biakinn pakhat ah ka va leng. Cu biakinn pastor cu ka siagakchia hmasa a rak si i, pumhna hram thok dingah keimah kha a ka fial. Pumhna cu ka hun i biakna hram kan thok. Biakna kan tuah hnuah mi vialte nih Bawipa kha dai tein an hngah lioah ka dirnak zeltuang kha aa hnin i, zeidah a cang hnga ti in khuaruahhar ngaiin ka um. Ka thinphan in kaa mer ka zoh tikah thawng le pang he tuaibur in holhtheihlo in bia phuangmi nganpi ka hmuh.

Luklak a ruah ah minung pumsa tuahmi a si hnga maw ti ka ruah lioah zeltuang cu a hnin than. Cun midang pakhat nih cu holhtheihlo biacah cu a lehpiak. Cu dungdang ah cun midang pakhat nih profet bia a rak phuan. Hi kong ah Khrihfabu cah zeital ka chim hnga maw ti in zawnruat ngaiin ka ruah lio pastor a rak phan i, ka chim manh ti lo. Chiti toihna a comi bantukin a hung um i, zeltuang cu cung pha lo le tang pha loin aa hnin than hoi. A hmai a hung sen i, profet bia a hun phuan. A phuanmi biacah (massages) hna cu a dik ko rua, tiah ka ruah. Sihmanhsehlaw a chungah a luanmi (excess) aa tel tung hoi. Hmanrua a simi minung kha zangdam le ngerhnguai len lo tein Pathian biacah kha rak phuang seh law, theih a fawi deuh ko hnga.

Kan chim cang bang khan, kaa in chimmi laksawng kan hman tikah

nitinte kan hmanmi aw ningte le zangdam tein kan chim awk a si ko. A biapi bik cu Bawipa sinin a rami biacah (message) midang sinah va pekchin kha a si ko, midang lunglaknak ding caah a si lo. Minung hna nih fawi tein an lung an pek khawh dingin biacah cu kan chim awk a si, a phurtu minung kha biapi a si lo.

Sweden ramah Pathian rianṭuantu phu (bu) khat donhhlei cungh an um. Holhtheihlo in biacahmi chim a si tikah pulpit hnulei i a ummi pa nih a lehpiak. Cu pa nih lehpiaknak a tuah tikah a dik lonak tampi a tel kha donhhlei cungh i a ṭhumi lakah minister nu pakhat nih langhnak in a hmuh. Khuaruahhar thil a simi cu minister pa nih a lehnak chungah khan palhnak le hrelhmi tampi a um kha minister nu nih a rak hngalh. Minister nu nih cun Biacah cu fiang tein a hngalh. Minister pa i a holh a lehmi ah khan minung i telhchih mi tam tuk aa tel. A thlarau thazang a der caah minister pa nih a holh lehmi a rak ṭamhmoih tuk. Cuti a tuah tikah leh palhmi le chap palhmi aa tel caah Bawipa biacah he a dang ti kha minister nu nih a rak hngalh. Holhlehtikah ralrin a herhning na hmu thiam maw? Holh leh tikah chiti toihmi a si hrimhrim awk a si. Mi tampi cu an chimmi nih an thlarau a vaivuanh. A caancaan ah cun chiti toihmi ka si ti in kan i ruah sual tawn i, kanmah ruahnak le hngalhnak kan chap tawn. Midang cungh lungrawk in a ummi a cheu nih kanmah a kan mawhchiat ti in an ruah tawn. Sihmanhsehlaw cucu Bawipa Thlarau nih a chim duhmi bia a si lo.

Thiang Thlarau nih cun biachimtu biafang in bia a chim. Biafang tlawmte lawng a thiammi nih cun holh a leh tikah siseh, profet biaphuan tikah siseh fawnte in a chim lai. Biafang tampi a thiammi tu nih cun thiamsang ngaiin lehnak a tuah lai. Sihmanhsehlaw an pahnih in Bawipa sinin a rami ningin lehnak an tuah ko. Lothlopa nih cun thiamsang le saintis biafang a hmang kho lai lo i biafang dangdang in biacah cu a phuan ko lai. An palh veve lo, a minung pumpak sining (umtuning) nih khan biacah a phuannak kha a uk. Thil sining tam deuh ah cun hihi a hmanmi a si. Sihmanhsehlaw Smith Wigglesworth i bia a chim le a cawnpiak tikah cun, ‘h’ hi a thlau chel, a um lonak ding i a chiah chel aw chuah

dih lo ngaiin a chim tawnmi a si. Sihmanhsehlaw Thiang Thlarau chiti toi hnak in profet bia a phuan tik tu ah cun King James Baibal holh ning bakin awchuah tha tein a chim ko. Pathian nih kan tuah khawh lengin a kan tuahter khawh ko.

Holh lehnak timi cu Pathian biacah kha minung nih an hngalh khawh nak ding caah a si. Cucaah a tawinak in nolh lengmang kha a biapi ngaingaimi a si. Pathian Bia cu Genesis in Biathlam tiang aa nolh lengmang ko. Nolh lengmang a herhnak cu biangaitu hna lungthin chungah fek tein tuh i, an i lunghmuih nakhnga dingah a si. Holh kan leh tikah hngalh (theih) fawi bik dingin kan leh hrimhrim a herh. Paul nih 1 Korin 14:9 chungah hitin a chim, “Cubantuk cu holhtheihlo in nan chimmi cu sullam fiang zeihmanh a ngeih lo ahcun, a ho nih dah nan chimmi cu an hngalh lai? Santlai lo pei a si ko lai cu.”

Holhtheihlo leh khawhnak laksawng cu a biapi tukmi laksawng a si. Kan hnalh khawhnak dingah a herh tuk hringhranmi a si. 1 Korin 14:14-20 chungah Paul nih hitin a chim. “Cubantuk holh cu ka thlacamnak i ka hman ahcun ka thlarau nih cun thla cu a cam taktak ko. Asinain ka lungthin cu, cu thlacamnak ah cun aa tel lo. Cucaah zeitindah ka tuan awk a si lai? Ka thlarau in thla ka cam lai i ka lungthin zongin ka cam fawn lai. Ka thlarau in hla ka sa lai i, ka lungthin zongin hla ka sa fawn lai. Pathian sinah thlarau lawngin lawmhnak bia cu na chim ahcun, zeitindah pumhnak i a um vemi mi sawhsawh hna nih khan lawmhnak bia na chimnak ah cun amen an rak in tipi khawh lai? Na chimmi cu a sullam zeihmanh an hngalh tung lo. Cucaah cun Pathian sin i lawmhnak in thla na cam cu a tha ko lai nain midang cu zeihmanh a thathnem hna lo cu ta! Nanmah nak in holhtheihlo in tapi ka holh deuh caah Pathian cu ka lawmh ko. Sihmanhsehlaw pumhnak ah cun midang cawnpiaknak ding caah holhtheihlo in bia thongkhat chim nak in theihmi holh biafang panga ka chim deuh lai. Ka u le ka nau hna khua nan ruahning ah hin ngakchia bantuk si hlah u thatlonak kongah cun ngakchia bantuk si u! Asinain khuaruah ningah cun nutling patling si u.”

Holhtheihlo cu leh lo ahcun mizeihmanh a thathnem hna lo, Zeicahtiah ahohmanh nih ze i a chim kha an thei lo. Holh lehnak laksawng nih kan hngalhna a thanter i, Pathian Thlarau i a chimmi ze i a si kha fiang tein kan hngalh khawh. Khrihfabu cu Pathian duhning le lamhruai ningin a cawlcangh peng ahcun holhlehnak laksawng nih rianṭuan hram a thok hrimhrim ko lai.

A donghnak ah hihi chim ka duh. Pathian cu rianṭuang ning a thiam tuk hringhranmi a si. Rianṭuang ning a thiammi nih cun theipar a chuahter lo dingmi rian (firm) ah tangka an hmang lo. Cu ve bangin Pathian zong nih a pek ciami hna laksawng a hmang lomi minung hna sinah cun Thlarau laksawng dang a pe chap ti hna lo. Thlarau laksawng hmuhco khawh nak ding tawhfung cu a kan pek ciami laksawng kha hman peng i, a dang thlarau laksawng hna kha Bawipa sinah halchap lengmang ding a si ko. Kan Khrihfabu chungah siseh, kan nunnak ah siseh, Thlarau laksawng hna nih a tharmi lam in rianṭuan hram an thok khawh nakhnga, Pathian nih kan bawm seh law, Bawipa sunparnak dingah hmang hna u sih.

Then Ruknak

THLARAU THEIPAR

Then ruknak ah cun Galati 5:22-23 chung i a ummi Thiang Thlarau theipar (theitla) pakua kong kan zoh tuah hna lai. Hi Thlarau theitlai pakua hna hi laksawng pakua he an i dang. Bawipa muisam i kan i thlen khawh nakhnga le amah lawhnak kan ngeih khawh nakhnga dingah thlarau theitlai pakua thawngin kan nunnak ah Pathian mizia a thanchoter dingin hiten a pek duhmi a si.

BIAHMAISA

Galati cakuat Dal nganak chung i Paul nih taksa(pumsa) rianṭuannak hleisarih le Thiang Thlarau theitlai pakua hna cuaikheknak kong i hmaithlak dingin kan duh hna. Pathian pennak chung kan luh khawhnak dingah pumsa rianṭuannak hleisarih hna hnu zul ah Galati 5:22-23 chung i Thiang Thlarau theitlai pakua hna hi an si. “Thlarau nih a chuiahtermi hna cu: dawtnak, lawmhnak, daihnak, lungsaunak, zangfahnak, thatnak, zumh awktlakmi sinak, toidornak le mah lemah i tei khawhnak te hna an si.” Pathian ziaza kan lawh deuhdeuh khawhnak hnga kan tuah ding a simi Thlarau theitlai pakua hna le Thlarau laksawng pakua hna dannak a langhter.

Laksawng Hna Le Theitlai Hna Cuaikheknak:

Thlarau laksawng hna le Thlarau theitlai hna cuaikheknak zoh tuah hna u sih. Mattu 7:21-23 chungah Bawi Jesuh nih hitin a chim, Bawipa, Bawipa a ka timi paoh nih vancung pennak chungah an lut dih lai lo, ka Pa nih tuah hna seh ti a duhmi a tuahmi lawnglawng an lut lai. Cu ni a phak tikah, “Bawipa na min in Pathian bia kha kna chim i na min in khuachia kha tampi kan thawl hna i khuaruahharnak tampi kan tuah,” tiah mi tampi nih an ti lai. Khi tikah, annih cu a thawh hna lai i, “

Nannih cu aho nan si kha kan hngal bal hna lo. Kal ko u, that lonak a tuahtu hna,” tiah a ti hna lai. Hi ralrin pekna hi Thlarau laksawng a ngeimi hna sinah a chimmi bia a si. Profet bia a phuang khomi cu Thiang Thlarau tipilnak a co cangmi an si, zeicahtiah profet biaphuannak Thiang Thlarau laksawng pkua lak i pkhat a si. Khuachia thawl khawh le khuaruahar ser khawhna zong hi thlarau in a khatmi zumtu riantuannak a si.

A luan ciami kum tam nawn lioah, hi Baibal cang hi ka nupi le keimah cungah Pentekostal Khawmpi ah a takin a rak tling. Pathian riantuannak pakhat, Baibal bia a merh i, zumtu hna nunsualnak hi a hmu lo, AA titu a rak um. A ngaingai ah cun hihi Bawipa hmaiah fihnung a si. Ka nupi le keimah cu kan lungchung in a kan zawtter. A biachim a dihin, Khrih cu na Khamhtu ah a pom (cohlan) a duhmi nan um maw?, tiah a nawlnak a tuah. Mi tampi nih an pom i khamhna an hmu. Rel caw lo minung nih Thiang Thlarau tipilnak an co i, an zawtnak a damnak cu, hi pa riantuannak thawngin a si. Sihmanhsehlaw ka nupi le keimah tu nih cun cu thil vialte cu kan fih tek hringhran.

Cu khawmpi i kan tlunnak innkhan i kan tin tikah, innka kan hun i Bawipa Jesuh kha pumsa in a rak dir ko. Ngaihchia tukin a um hi ka hmu bal lo. A lu cu a taang ah aa thlai ko. Kan sinah bia ka khat hmanh a chim lo, asinain a lu cu khatlei in khatlei ah a mer lengmang. A lu a lei(mer) pahah ka lungthin chungah Thiang Thlarau bia kha khuari thawng bantukin a rung thang. Mi tam tuk hringhran nih, cu ni ah cun, “Mi tam tuk hringhran nih cu ni ah cun ka sinah hitin an chim lai, Bawipa, Bawipa, na min in Pathian Bia kan phuang lo maw? na min in khuachia hna kan thawl lo maw? khuaruahar thil tampi kan ser lo maw? Cun, hitihin ka ti hna lai. “Nan nih cu kan hngal hna lo, ka sin in i then u, sualnal a tuah tu hna.” Bia cah cu a fiang zung zal ko, laksawng thawngin cohlan kan si lo i, ziaza le theitlai thawng tuin cohlan kan si.

Kan theitlai in hngalh kan si nakding kong a hmasa Baibal cang ah

Bawipa nih forhnak a chim mi bia thawng in Mtt. 7:21-23 cung ralrin peknak hna hi a hung chuakmi an si. “Nan theitlai in nan hngalh khawh hna lai.” Mi nih hling kung in mitsur thei a khawm bal ma? Asiloa h Sai hmur hling in thing kung chia nih thei chia a thlai. Thei tha a thlai lo mi thingkung vialte cu hau dih an si lai i mei ah peih an si lai. An thei thlai in nan hngalh ko hna (Matt. 7:16-20)

Theitlai kong a chim dih hnuah Bawipa nih laksawng a simi Pathian bia chim le khuaruah har sernak hna cu Vancung pennak cung luhnak dingah bochan awktlak asi lo zia ral rin peknak a si. Bawipa lung a lawmhter tu cu Thlarau theitlai lawnglawng hi an si.

Atu, Thlarau laksawng hna le thlarau theitlai hna cuaikheknak kha thlarau mit in fiang deuh in cun tuah hna u sih. Lamkaltu Paul nih thiam ngaiin ralring ngaiin hi hna pahnih danak hi 1 Korin 13:1-3 chungah hitihin a chim. “Minung holh a phunphun le vanmi holh a hmanh ka hei thiam ko hnga nain Dawtnak ka ngeih lo ahcun ka holh cu darkhuang hnachet thawng le sumsel tum thawng bantuk men an si ko.

Phungchim thiamank laksawngka hei ngei ko hnga i, hngalhnak phuntling ka hei ngei ko hnga i biathuk vialte ka hei hngalh dih ko hna hnga, cun tlang thial khawhnak zumhnak zong ka hei hgei ko hnga. Sihmanhsehlaw dawtnak ka ngeih lo ahcun zehmanh ka si lo. Ka ngeihmi thil vialte mi ka hei thenh dih ko hnga cun ka pum hmanh khangh awkah ka vaa pe ko hnga, asinain dawnak ka ngeih lo ahcun ka cah zehmanh thathnemnak a um lo.

Thlarau laksawng hna cu kan duh hrim awk an si. A thiang bikmi zumhnak kan ngeih khawhnak hnga, kan pumpak ziaza thanchonak le ceuternak hmuh khawhnak ah holhthiehlo in holh cu kan herh taktak ko. Khrihfabu ziaza thanconak dingah holhtheihlo laksawng zongin holh kan herh, thlarau laksawng dangdang hna zong kawl kan herh thiamthiam ko. Sihmanhsehlaw tha tein hlathlai cikcek hnuah, thlarau laksawng vialte nih kan nunnak ah rian an tuan kha kan ngeih ko

hmanh ah, thiamnak kan ngeih lo le thlarau theitlai kan chuahter khawh lo ahcun Bawipa nih a kan hnon thiamthiam ko lai.

Dawtnak in kar kan hlan lo ahcun, thlarau laksawng hna nih thathnemnak zehmanh an kan pe taktak lo. Dawtnak nih cun thlarau theitlai tampi le Pathian ziaza tha vialte a kualh (huap) dih hna. Hihi kan lungthin chungah chia in, atu cu Thlarau theitlai hna kong a kipkawi in zoh tuah hna u sih.

Theitlai Pakua A Chuahtertu Thingkung Pakua

Pathian Bia (Baibal) chungah a um i, thlarau theitlai he aa lomi a dang pakua bu zoh ta tuah hna u sih. Hihi Solomon Hla 4:12-14 chungah kan hmuh. Siangpahrang Solomon nih chiti toihnak thawngin nupi thitu tlangval Khrih a hloihnak kong a si. "Aan ka tiam cia le maw ka dawt cu Cehti put le kulh dum tikhor bang. Na bel hna cu taleti dum bang si ai, a chungah cun theitlai rim tha cem, Henna kung le tha hlei rimhmu hna an zel. Phun sang rimhmu spaik-nard le maw Saffron, kalamas, nakzik thing hna he, Frankinsen, mura, aloi rimhmu phun zakip an tling. "Solomon nih nupi thitu tlangval Khrih lungthin chung i aa dawh ngaimi dum chungah a thangmi le a theiparmi thingkung pakua a tlar hna.

Cu thingkung hna cu, thlarau theitlai pakua hna hmelchunhnak an si i, a biapi bik in a thok i aa changchang in a tlar duahmah hna. Cu thingkung hna sullam cu an chuahter theitlai he a tlar ti hna. Cucaah Baibal kan rel tik paohah hi thingkung hna hmuh ahcun, zeidah an aiawh i, Bawipa nih zeidah a chim duh ti kha kan hngal (hmuh) khawh.

**Theitlai Pakua Hna Le Thingkung Pakua Hna
Cuaithlainak**

Galati 5:22-23 Solomon Hla 4:12-14

Dawtnak	Taleti kung
Lunglawmhnak	Camphire kung
Daihnak	Spaik-nard kung
Lungsau thinfualnak	Saffron kung
Nunnemnak	Kalamas kung
Thatnak	Nakzik kung
Zumhawktlakmi sinak	Frankinsen kung
Lungnemnak	Mura kung
Mah i uk khawhnak	Aloikung

* **Kung pakhat nih thlarau theitlai pakhat an chuah cio.**

**Zeitindah Kan Nunnak Ah Thlarau Theitlai Kan
Zohkhenh Cio**

Thlarau theitlai hna cu, Bawipa nih Johan 15:1-4 chungah a chim bantukin, a tanglei dot li ningin an thangcho.

1. Pathian nih a herh lomi tanpiak le hnawmtam thianh piaknak: Hih a harmi hneksaknak le a khami (bitter) hmuhtonak thawngin tlintier khawhmi a si (Johan 15:2).

2. Thianhlimnak le Pathian Bia ningin nawlngaihna thawngin tlintier khawh a si. Khrih nih Johan 15:3 chungah, "Nannah cu kan chimhmi hna bia thawngin nan thiang cang," (Efesa 5:26; 1 Peter 1:22).

3. Khrih i tlaih pengnak: Hihi nawlbia ningin zult pengnak in tlintar khawh a si. Bawipa nih Johan 15:10 chungah hitin a kan fial, “Ka Pa nawlbia kha ka ngaih i a dawtnak chungah ka um bantuk te hin ka nawlbia nan ngaih ahcun kan dawthnanak chungah hin nan um ve lai.”

4. Kan chungah Khrih umter pengnak: Hihi kan chungah a bia chiah pengnak thawngin tlinh khawhmi a si (Johan 15:4, 15:10).

Khrihfa nunning cu hi dot pali ningin a thanchu tikah theipar kan chuah lai, theitlai tampi kan chuah lai i, tam chinchin in kan chuah khawh lai. Cutucun vancung khua i a ummi kan Pa kha kan sunparter a si lai (Johan 15:8).

Thlarau Theitlai Pakua Hna Cu Cuaikheknak In An Thangcho

Kan nunnak chungah Thlarau theitlai hna an thanchu khawhna dingah a biapimi cu cuaikheknak le dodaltu thawngin a si. Dodaltu vialte kan tei tikah thlarau theitlai hna cu an thangcho kho.

* **Dawtnak:** Dawtnak cu a kan huatu le ningcang loin a kan hmangtu hna cung i dawtnak kan ngeih khawh tikah a thangcho kho.

* **Lunglawmhnak :** Lunglawmhnak cu harnak le ngaihchiatnak vialte kha lunglawm tein kan in tuar thiamnak thawngin midang nih thazang thar laknak tiang kan chuahter khawh tikah lunglawmhnak cu a thangcho kho, Bawipa cung i lawmhnak hi thazang a si.

* **Daihnak:** Khrihfa nih hnahnawh buaibainak chungin puitlinnak kan chuahter tikah daihnak cu kan lungthin (soul) chungin tiva bantukin a luangchuak kho.

* **Lungsau thinfualnak:** Caan saupi lungrethei le thazang chuah haumi hneksaknak kan ton tik i, minung thilti khawhna a dihn hnuah,

Khrih nih Kalvary in a langhter mi intuarnak thawngin, intuar khawhnak kan chuahter tik lawngah lungsau thinfualnak cu a tlamtling kho.

* **Nunnemnak:** Thatnak cu mithalo hna dehhlennak le puarhrannak vialte lakah daite i kan um khawhnak nih a langhter.

* **Thatnak:** Thatnak cu mithalo hna dehhlennak le puarhrannak vialte lakah daite i kan um khawhnak nih a langhter.

* **Zumhtlakmi sinak:** Kan bochan bikmi minung hna sinin dehhlennak, leirawinak le sungnakh kan cung i a tlunertu hna cung i zumhtlak kan sinak nih a langhter bik.

* **Lungnemnak:** Thinhunnak kha daidamte le nemte le let lo tein in khawh tikah khuaruahhar awk tiangin tlamtlinnak a lang kho.

* **Mah i uk khawhnak (Sumnak):** Mah lungthin chungin a chuakmi pumsa duhnak, hiarnak le lungthin duhnak vialte mah duhning paohin hman loin a tawkwawmte le a zaceote hngal thiam in kan i sum i dawh tein kan hman khawh ahcun sumnak cu fiang tein a lang kho.

Thlarau Theitlai pakua cu cuaikheknak in a thangcho

Dawtnak	Huatnak
Lunglawmhnak	Ngaihchiatnak
Daihnak	Hnahnawh buaibainak
Lungsaunak	Caan saupi hneksaknak
Nunnemnak	Thangchiatnak
Thatnak	Thatlonak
Zumhtlak sinak	Leirawinak
Lungnemnak	Thinhunnak
I sumnak	Mah lungduhnak

* Thlarau theitlai hna cu ralchantu tuaitamnak nih a chuahter.

1. DAWTNAK

Dawtnak fianternak cu pumpeknak hi a si. Dawtnak theipar a puitlinnak dingah hngalhna hi a herh ko nain, Dawtnak cu hngalhna in hram a thokmi a si lo. Dawtnak cu duhnak, asiloah thlarau in a thok i lungthin (soul) chungah a luang. Lungthin cu kan cawlcangh ning vialte uktu a si. A donghna ah tonghthiamnak le zangfahna ti bantuk mit hmuh khawh lenglang tuahsernak in kan langhter. Cu zangfahna lungthin in a chuakmi tuahsernak hna cu kan dawtmi hna cungah kan langhter. Dawtnak cu Pathian sining, lungput tuahsernak le ziaza ah fiang bikin hmuh khawh a si. Pathian cu Dawtnak a si (1 Johan 4:8, 16). Dawtnak cu Pathian ziaza vialte tlinnak a si. Dawtnak cu Pathian lungthin chungin a chuak i, a sermi thil vialte chungah a phanmi lumnak a si. A Tlamtlingmi Pathian dawtnak cu kan sinah hitin a langhter. “Pathian nih vawlei hi a dawt tuk hringhran caah a Fapa ngeihchunte kha a pek, amah a zumtu paoh cu an thi lai lo, zungzal nunnak an ngei cang (Johan 3:16).”

Lamkaltu Paul nih Rom 5:8 chunah hitihin a chim. “Pathian nih cun zeitluk indah a kan dawt ti kha hitihin a langhter: Kannih cu misual kan si ko rih lioah hin Khrih cu kan caah a thi.” Hi bia a chim hlan deuh ah Rom 5:6 chungah “Zeihmanh a tuah kho lomi kan si ko lioah khan cu caan thengte ah cun misual kan caah Khrih cu a thi” tiah a chim. Pathian nih vawlei he remthannak kha Khrih hmangin a kawl. Khrih cu Pa dawtnak langhtertu a si. Amah cu vawlei ser hlanin Pathian i raithawinak Tuufa a si. Pathian nih kanmah khamh awkah a lianngan tuk hringhranmi man pek a hau. A Fapa lawng hi cu man pe dingah a tlamtlingmi a si, Zeicah tiah cu leiba cham khotu ding cu Pathian a si. Khamh a kan duhtu cu Pathian a si. Cucaah Pathian nih amah Fapa ngeihchun hmangin cu man cu pek a hau. Pathian Fapa cu kan ca hrangah misual ah a cang.

Cu lawng a si lo, Isaiah 53:10 chungah a Fapa hliam tuar ding kha a lung a hmui, a ti. Biadang in kan chim ahcun Bawipa Jesuh nih a

lamkaltu hna kha sifahnak ka in hrimhrim a hau, ralrin nak a rak pek cia hna. Amah pumsa hrimhrim in cu hmarung thiduk le tuknak vual hna cu a in hrimhrim a hau. Ngaihchiatnak nganpi a khatmi minung a si. A Pa he thennak ruang i nganfahnak kha a thlarau in a tuar hrimhrim a hau.

Hihi saupi kan ruah cang i, Pathian nih kanmah khamhna ca hrang i man a pekmi cu zungzal nguh a si. Zei ruangah? Zei tin tiah Khrih a thawh than ah khan, vailam cungah pumsa in a thih bantuk te khan pumsa in a tho than. A dannak te cu a thawh than hnuah cun a pumsa nih sunpartar a si. Cu ruangah cun Thomas sinah hitihin a chim khawhna a si. Hika ah hin ra law, ka kut hi zoh tuah hna, Cun ka hna kha ka tawng tuah (Johan 20:27) “Thomas nih cun a kut thirkhenh hmape kha a tongh khawh.

Bawipa cu voi hnihnak a rat than tikah cu hmape hna cu a pumsa ah an um ko rih lai. Bawipa a rat than tikah Judah mi nih hitin an hal te lai, tiah Zekhariah nih a kan chimh. Na kut i hi ze hma dah an si? (Zekhariah 13:6).

Pa nih cun hi hma hna hi zungzal in a zoh lai i, vawlei sualnak tlanh awkah Kalvary ah thi dingin amah hrimhrim nih a thlahmi a Fapa a si taktak kha a hngalh lai. Zungzal nguh dingmi man a kan pekpiak cang! Pathian nih a Fapa cu zungzal in a zoh peng lai. A kan dawt tuk ruangah zungzal nguh in a mui a hrawhmi a si. Aw nangmah le keimah hi zeitluk in dah a kan dawt!

Cucaah Pathian kan dawt tikah amah kan dawtnak cu lam pahnih in hmuhsak khawh a si. Pakhatnak cu kan pum hi a nungmi raithawinak bantukin Pathian sinah kan pek awk a si. Pahnihnak cu Pathian nih a Fapa ngeihchun a kan pek lai. Abraham nih Isak a rak pek bantukte khan, kan ngeihmi a tha bikcem kha Pathian sinah kan pek ve awk a si.

Taleti (The pomegranate)

Dawtnak a langhter dih khotu Taleti kong hi zoh tuah u sih. Taleti hi dawtnak biatak tampi kan hmuh khawh. Taleti thei cu hawng चाहpi a ngei. A hangthlun chuahter awkah tleng ko in vih a hau. Kan nunnak in dawtnak taktak chuahter awkah cun a kan daw biktu nih kanmah kha fahnak pek le chunhvih a hau ve.

Jesuh nih Zion tlang a rungvengtu hna khamh awk i Olive tlangpar ah voi hnihnak a rat tikah hitihin a au te lai. “Keimah hi ka zoh tuah u, Keimah cu Keimah ka si i, zungzal in a nungmi ka si (Deutronomi 32:39-40). Judah mi nih hitihin an leh lai. “Maw Bawipa nangmah kha kan in hngak ko (Isaiah 26:8). Annih cu an i lawm tuk lai, ze cah tiah an Messiah cu anmah khamh awkah a ra cang. Nai deuh i a rat tikah a kut thirkhenhnak hmape kha an hmuh lai i, “Na kut i kha ze hmape hna dah an si?” tiah an hal lai. A nih nih hitin a leh hna lai. “Keimah chungkhar i ka hawi le nih an ka hliamnak hmape an si” (Zekhariah 13:6).

Dawtnak taktak cu namsau zumpur in tleng ko in sawhnak nih tlamtlingmi thancho a chuahter. Mari kha midang ruahnak phuannak dingah a lungthin kha namsaupi tleng koin sawh a si lai, tiah an rak chimh. Cuti cun dawtnak le zangfahnak lungthin kha midang ca hrangah a thancho kho lai (Luka2:35).

Nu le va karlak hmanhah ngaihchiatnak nganpi an nunnak nih a ton tikah Dawtnak taktak a tlamtling in a thancho kho. Pakhat khat zual ngaiin an zawt tikah dawtnak a karh. Cuti a si tikah namsau zum cu a dang lungthin chungah khan a lut. Cu hnuah dawtnak taktak cu a lang kho. Ka nupi le keimah karah dawtnak taktak a thancho bik caan cu kan hnu kum li chung kha a si. Cucu ka nupi a zeng i lungzawtnak a rak tuar lio caan a rak si. Cu caan chung vialte cu ka nupi nih fahnak le nganfahnak fakpi in a temtuar peng. Hosea nupi bantuk khan ruahnak lungthin chungah ngaihchiatnak tampi a rak um. A nupi Komar

kha zumh awktlak loin a um tikah Hosea cu a lungthin namsau nih a chunh. Cu nih cun hnutolhmi (misual) caah dawtnak thukpi a chuahter. Cu ngaihchiatnak thil sining nih cun Hosea cauk hi a hrin (chuahter).

Hihi hngal peng, taleti cu a hangthlum chuah awkah tlang koin vih (sawh) a hau. Paul nih Galati 6:17 chungah dawtnak hi a min in a chim lo nain dawtnak hngalh hi a biapi ngaingai ko. “Ahohmanh nih harnak ka pe hlah u. Ka pum cung i a ummi hmape nih hin Jesuh sal ka si cu a langhter ko. “Jesuh nih temtuarnak a rak in bantuk khan, a caancaan ah cun kan lungthin chung i thal a luh kha kan hngalh i fah intuarnak fakpi kan tuar tawn. Cucu Mithiang Francis of Assis nih a rak hmuhtonmi a rak si. Hling nih kan lungthin a kan chunh caan zong kan ton tawn. Pathian dawtnak taktak kan lungthin chungah a thancho khawhnak dingah cu vialte cu a herh hrimhrim mi a si. A kan hliamtu le fahnak a kan petu kha kan dawt hrimhrim hna awk a si. Cucu Dawtnak taktak a si.

Khrih Le A Mo Karlak i Dawt Pehlaihna

Khrih le Khrihfabu karlak i a ummi dawt pehlaihna ningcang cu Solomon Hla chungah kan hmuh khawh.

1. Solomon Hla 2:16 chungah, Mo (va ngei liomi ngaknu) nih hitihin a chim. “Ka dawtte aw, Nangmah cu keimah ta na si i, keimah zong nangmah ta ka si.” Mo nih a thitu tlangval kha amah ta a si, ti a hngalh i, amah zong a thitu tlangval ta a si kha a hngalh. Mo nih va a ngeih tikah a kut in a kuh i, “Amah cu keimah ta a si” a ti. Thitumhna a chuahtertu cu pangkhattat dawtnak le mah duhhamnak hi an si.

2. Cu hnuah Mo nih hitin a chim, “Keimah cu ka dawtmi ta ka si i, a ka dawtu cu keimah ta a si (Solomon Hla 6:3). A thukmi le puitlingmi dawtnak an ngeih tikah Monu cu mopa ca hrang i ser a si kha mo nih a hun hngalh. A hmasa bikah monu cu mopa ta a si kha a hun hngalh i, cu hnuah mopa zong monu ta a si kha a hun hngalh. Khrihfabu

pakhat i pastor tuan ka rak thokka kha ka philh kho lo. Cu Khrihfabu ah cun va a uk tukmi nutung pakhat a um i, ka sinah theihhngalhternak (introduced) a tuah. “Hihi ka vapa a si, Keimah ta a si” Vanchiat ngai a si an inn ah a vapa cu a uk tuk i, a duhmi rian paoh a fial.

3. A dotthumnak monu le mopa pehtlaihning kong cu Solomon Hla 7:10 chungah hitin kan hmuh. “Kei cu nang ta si ai ing e, cia loin e ruahzun len ka si. (Keimah cu a ka dawtu ta ka si i a ka dawtu lungthin cu ka cungah a cam thluangthluan tinak a si). Hihi thitumhna i aa tinhmi kawltung a si. Monu nih a vapa dawtnak le lungthin kha hnuh a zuam peng awk a si. Leah nih khan a nunnak thluangthluan ah a vapa Jakob lungthin kha a la (hnuk) kho lo. Thil si tawn ningah cun monu nih a vapa ca hrangah duhning tein a nun awk a si. Cu bantu cun vancung khua i a ummi kan vapa (nupi thitu tlangval) a simi Bawipa Jesuh ca hrangah duhning le mithlang tein kan um ve awk a si. Esther nih siangpahrang mithlang tlak in dawh tein a um caah siangpahrang nupi ah rak thim a si i, siangpahrang thutdan cungah siangpahrang he an thuti kho.

Bawipa Jesuh nih vawlei a rak um lioah a Pa lungthin a rak tei khawhna pahnih cu Salm 91:14 chungah hitin kan hmuh. “Parhian nih A ka dawtu cu ka khamh hna lai i a ka hngaltu cu ka huhphenh hna lai.” Bawipa nih a Pa lungthin a lak (tei) khawh bantu kin Bawipa lungthin kan tei (lak) khawh nakhnga, a min kha hngal u sih law, amah kha daw hna u sih.

Mopa a simi Khrih nih profet bia le hmelchunhna phung in Salam 45:10-11 chungah hitin a chim. “Maw monu ka chimmi hi ngai tuah na mi le na rualchan kha philh ta hna.” Bawipa nih kan i dawhna a duh khawh nakhnga khamhna kan hmuh hlan i kan rak umna hmun le kan nunning vialte kha kan philh dih hrimhrim awk a si. Monu nih hringtu nu le pa sin kir rumro a ruah peng ahcun a vapa cu um hrimhrim awk a si. Cubantu cun vancung i a ummi kan mopa Khrih cu kan dawtnak chung muru ah kan chiah (khumh) i, kan sining hlun vialte

kaltak i, kanmah le kanmah i hlawt in amah kut ah i pe hna u sih.

Dawtnak Kongah Greek Biafang Palinak

Dawtnak kong kan ruah tikah Mirang holh in “Dawtnak” ti in an rak lehmi Greek biafang pali an um. A hmasa bik biafang cu ‘eros’ a si i, a sullam cu nu le va karlak i dawtnak le zawnruehna phun khi a si. Pahnihnak cu ‘storge’ a si i, a sullam cu chungkhar dawtnak, hringtu le fale karlak dawtnak a si. Hi dawtnak hi Khrihfabu rualrem le daw tein um khawhna dingah a herh taktakmi a si.

Vanchiat ngai a simi cu kan hnulei kum tampi chung kha nu le va karlak dawtnak a rawk lawng si loin hringtu hna le an fale karlak dawtnak zong fak tukin a rak rawk. Tadinca chung zongah fale nih hringtu nu le pa thahnak tehna le hringtu nih fale thahnak le nawnnak kong tehna kan rel lengmang. Cu ruangah cun Bawipa nih caan hnuhung ni hna ah cun hringtu hna le fale hna karlak ah remthannak ser awkah profet Elijah vawlei ah ka thlah lai, a ti (Malakhi 4:5-6).

Dawtnak ti in an rak lehmi Greek biafang a dang pakhat cu ‘philo’ hi a si. Hi sullam cu hawikom karlak pehtlaihna dawtnak a si. Hi dawtnak cu David le Jonathan dawtnak kongah khan kan hmuh khawh (1 Samuel 18:1-4, 20:1-23).

A palinak dawtnak Greek biafang cu ‘agape’ a si i, a sullam cu dongh hngal loin mi ca hrang thatnak tuah peng khi a si. Hihi Pathian dawtnak cu a si. Pathian nih kan dih lak lungthin chungah thanchoter a duhmi dawtnak cu hi lungput phun hi a si. Agape dawtnak cu minung ta a si lo, Pathian ta a si. Minung dawtnak cu khuaihliiti thlum he tahchunh a si. Khuaihliiti cu mei nih a chung sining a thlen khawh i, linhter tikah a thlumnak cu a dai kho. Cubantuk cun minung dawtnak cu lenglang men a si i a thuk lo. Hneksaknak le ruahnak dannak a um tik paohah minung dawtnak cu a dai kho, sau a nguh kho lo. Hawikom rual zong minung dawtnak lawngin an i pehtlaih ahcun hneksaknak pelte hmanh

nih a tihnung bikmi ralah a ser khawh ko hna. Minung dawtnak nih cun Pathian mei cu tleng koin a pah (paltleng) kho lo. Hihi hngal peng, zeizong kan tuahmi vialte kan bia holh hna tiangin hneksak an si dih lai (1 Korin 3:13-15).

Baibal sianginn ka rak kai lioah innhngak tunu a rak um i, mi aw thlum ngai a rak si. Sihmanhsehlaw a deuhcawh lengmang tikah a ziaza le sining taktak a lang i, nikhat cu siangkchia vialte hmaiah a thinhunnak cu a rak puak kha ka philh kho hrimhrim lo. Minung dawtnak cu zeitluk a thlum ko hmanh ah mei le rialdipnak a ton tikah a hmuh kho lo. Pathian dawtnak theitlai kan herh. Kan i dawtnak cu dawtnak dangdang men bantuk si loin Pathian dawtnak ah hram a bunh awk a si. Pathian bia in iangter tuah u sih. Efesa 5:25 chungah vale a dawt i a nunnak a pek bantukin nan nih zong nih nan nupi le kha nan dawt hna awk a si. “Paul nih hika ah a chimmi dawtnak cu ‘eros’ timi dawtnak a si lo. Vale nih an nupi le chungah an ngeihmi minung dawtnak zong a si lo, ‘Agape’ timi Pathian dawtnak tu kha a chim duhmi a si deuh.

Hringtu nu le pa nih an fale an dawtnak hna zong a thiangmi dawtnak (Pathian dawtnak) a si awk a si. A caancaan ah cun nu le pa nih an fale kha an hrem dantat) tawn ko hna lai. Hihi hngal peng ko a thiangmi dawtnak nih cun midang ca hrangah thiltha bik a tuahpiak hna. Voi tampi cu a nuam lem lo nain an ca hrangah thil tha bik a si kho. Kan fale cu hell an tlak nakhnga lo, an soal ahcun a thiangmi dawtnak in dan kan tat hrimhrim hna awk a si. Minung dawtnak nih cun fale dantat kha a siang tawn lo. Sihmanhsehlaw cu nih cun a donghnak ah rawknak ah a hruai hna lai.

Kan hawile zong Pathian dawtnak in kan dawt hna awk a si, minung lungthin in a chuakmi dawtnak menmen si lo a hau. Culo ahcun, kan nunnak nih harnak a ton tikah kan i pehtlaihnak kha a hmun kho lai lo. Pathian nih Amah hrang a tinhmi ngei in hawi he a kan komhter, tha kan i pek tonh awk a si. Hmai lei ah Pathian rian kan tuanti khawh

nakhnga, Pathian nih tinhmi sangpi a ngei. Pathian nih ngeihter a kan duhmi dawtnak cu, Galati 5:22 chungah a ummi Agape dawtnak hi a si. Hihi Thlarau theitlai a si.

Dawtnak I T̄uanvo Pathum

Dawtnak taktak cu thlarau leiin pathum ah then khawh a si.

- 1. Pathian kan dawtnak**
- 2. Hawikom (innpa) hna kan dawtnak**
- 3. Kan ral hna kan dawtnak**

Hihi hngalh peng, dawtnak cu mah duhthimnak si loin fialnak tu a si.

Pathian Kan Dawtnak

A hmasa bik le a ngan bikmi fialnak (nawlpeknak) Pathian bia cu Bawipa Jesuh hrimhrim nih a chimmi bia Mat 22:37-38 chungah hitihin kan hmuh. "Bawipa na Pathian cu na lungthin dihlak le na ruahnak dihlak le na nunnak dihlak in na dawt lai, ti hi a ngan bikmi le a biapi bik a simi nawl cu a si." Nawlbua pahra chung i a pakhatnak ah Bawipa nih a chimmi nawlbua cu Exodus 20: chungah hitihin kan hmuh. "Keimah hleiin Pathian dang zehmanh nan bia lai lo." Kan nunnak chungah Pathian hlanah ze minung le ze thil hmanh an um awk an si lo. Zeidangdang nakin kan dawt deuh hrimhrim awk a si. Siangpahrang David nih, Salm 27:4 chungah, mi lung hrapbang ngaiin hitihin a chim. "Bawipa cu thil pakhat ka hal, ka duhmi thil cu pakhat lawnglawng a si ko, cucu ka nunchung vialte Bawipa innchung i um le a thatnak kha

khuaruahhar in zoh le amah kha lam ka hruai tuah ti in hal cu a si. Monu nih mopa sinah a lungthin dihlak in aa pek bantu kin nawlbia hmasa bik kan tlamtlinh khawh nakhnga lungtengnge lo tein Bawipa sinah kan pumpuluk in i pe hna u sih.

Salm 40:8 chung i Siangpahrang David kaa chuak bia bantu hin kan chim ve awk a si. “Ka Pathian, zeitluk in dah na duhnak tuah cu ka duh! Na cawnpiaknak cu ka lung chungah kaa chiah hna. “Bawipa nih ka nupi sinah voi khat cu hitin a chim. “Na duhnak tuah nakin a ngan deuhmi cu zeidah a si?”, tiah a leh. Bawipa nih, “Bawipa nih na duhnak tuah hi na lawmhnak bik si seh,” a ti. Kan rak i thiltumh lioah pakhat le pakhat kan i lawmhter lai, kan rak ti. An lungthin tak tein Pathian a dawtu hna nih cun ze i a si zongah Pathian duhnak kha lunglawm thanuamte le lungthiang tein an tuah awk a si

Kanmah Tein Raithawinak Ah I Peknak

Nawlbia pakhatnak zulh cu Paul nih Rom 12:1 chung i a chimmi tlinternak a si. “Pathian sinah a nungin pekchanhmi raithawinak bantu kin i pe tuah u, a rian ah aa pumpemi le cohlan awktlakmi si tuah u: cucu biaknak taktak Pathian nan pek awk biaknak cu a si.” A velngeihnak le a zangfahnak thawgin Amah sinah kan pum kha a sungmi raithawinak ah pe dingin kawh kan si. Melkizadek hnuah Khrih kha tlangbawi ah kawh a rak si bang khan kannih zong tlangbawi si dingah kawh kan si. Khrih nih a Pa sinah dawtnak raithawinak dingah a pum aa pe.

Cucaah, Pathian kan dawtnak langhter awkah kan pek hrimhrim awk a si. Kan peum le kan nunnak in rai kan thawi a hau. Hi biatak hi hlan lio Israel mi hna i mah lungtho tein an raithawinak hram a si. (Livitikas dal 1-8 zoh). Kanmah lungtho tein amah sinah kan nunnak pek in Bawipa kan dawtnak cu kan langhter awk a si. Hihi Bawipa kan dawtnak langhter ning hmasa bik a si awk a si.

A sunglawi bik kan ngeihmi in raithawinak

Bawipa kan dawtning pahnihnak cu a sunglawi bik kan ngeihmi amah sinah pek hi a si. Cucu dawtnak taktak hneksaknak a si. Cu hna cu kan nupi, kan fale, kan chungkhar, kan rianṭuannak, a kan kawhna, asiloah, thil dangdang zong an si kho ko. hneksak cuminung pakhat le pakhat cungah aa dang cio kho. Pa Pathian nih cun Fapa ngeihchunte a kan pek.

Pathian kan dawtning ding pahnihnak cu Abraham nih a fapa Isak in rai a thawinak nih khan tahchunhnak a langhter. Pathian nih Abraham cu Genesis 22:2 chungah, “Na fapa ngeihchun Isak kha khangh raithawinak ah hmanga tuah,” tiah a ti. Hihi Abraham sinah halnak nganpi a si. Isak cu biakammi fapa a si. Abraham nih fapa Isamel a ngeih nain fatak a si lo. Isak cu fatak a si. Zeicahtiah Pathian nih Abraham sinah, “Isak chungah na Ci a um,” a rak ti. Pathian nih Abraham sinah bia a kammi vialte le Abraham nih a nunchung a tuahmi thil vialte cu Isak cungah a fun dih. Sihmanhsehlaw Abraham a dawt bikmi fapa Isak pe dingin Pathian nih a hal. Zeicah? Pathian nih a salpa Abraham sinin dawtnak tlamtling hmuh a duh. Pathian kan dawt taktaknak cu hi pahnihnak lawng hin tlintar khawh a si. kan nunnak dihlak Amah sinah pek le kan ngeihmi a sunglawi bikmi kha Amah sin i pek hi an si.

A luan ciami kum tampi lioah Pathian nih, “Na nupi hong ka pe” a rak ka ti. Sihmanhsehlaw ka rak pe kho lo. Pumhnak pakhat ah Pathian nih Thlarau in a ka thluk i, “Na nupi hi aho nih dah a dawt bik, nangmah nih maw? keimah tiah a ka hal. “Nangmah nih na dawt” tiah ka leh. Hitin a ka hal ṭhan,” Aho dah na nupi zohkhenh awkah a ṭhawngbik, nangmah maw, Keimah dah?” Kei cu Thlarau in thluk ka si caah ṭuangah tho kho loin ka ril ko. “Bawipa, nangmah na ṭhawng bik ko”, tiah dinte in ka leh. “Na nupi hi na ka pek ah a ṭha deuh lo maw? tiah a kal hal ṭhan. Bawipa nih cuti a ti tikah, man fak ngaimi raithawinak

pek a hau, ti ka hngalh.

Pa nih Fapa ngeihchun a kan pek kha ka lungthin ah a hung lang. Ka nupi cu kum hleisarih chung peh thlihmah in harnak a rak tuar. An hlai i, sizung ah saupi a rak kuah. Cu nih cun ka thahri fate tiangin a hrawh dih. Cu chung vialte cu Bawipa nih, Hiti ruah hi ka duhmi a si,” tiah a ka ti lengmeng.

Ka nupi cu a lungthin a nenno tuk. Sibawi nih kum hleisarih tiang hmanh a nung lai lo. an rak timi a si nain Bawipa thawngin saupi a nung. Cu harnak cu kan intuar peng ko, zeicahtiah Bawipa nih a nupi sinah, “Hiti na um hi a chan a um,” tiah a rak ti. Bawpa kha tlamtling tein kan dawtkhawh nakhnga, Amah intuarnak kha kan hngalh hrimhrim a herh.

Dawtnak tlintertu cu nawlngaihnak a si.

Nawlngaihnak thawngin dawtnak cu a tlamtling kho. Bawipa Jesuh nih Johan 14:21 chungah hitin a chim, Ka nawlbia a cohlang i a zultu paoh cu a ka dawtu an si, i an sinah kaa phuang lai,” a ti. Bawipa kan dawt a langhnak cu a nawlbia kan ngaih i kan zulh hi a si. Hihi innchungkhar nun zongah kan hmuh khawh ko. Nu le pa a dawtu ngakchia nih cun an nawl an ngaih hna. Pathian kan dawt taktak ahcun nawlngaihnak in kan langhter awk a si. Cun, Bawipa nih hi biatak hi Johan 14:23:-24 chung hitin a peh,” A ka dawtu paoh nih cun ka bia kha an ngaih lai. Annih cu ka Pa nih a dawt hna lai i, ka Pa le Keimah cu kan ra lai i, an sinah kan um lai. A ka daw lotu paoh nih ka bia kha an ngai lo. Nan theihmi ka bia hi a ka thlahtu ka Pa bia a si. . Bawipa bia a ngai lomi nih cun Amah kha an daw taktak kho lo. A nawlbia a ngaitu hrangah cun biakamnak nganpi a um. A ka dawtu sinah cun kaa phuang lai, a ti.

Dawtnak chungah fek tein hramthlak i dir.

Paul nih Efesa 3:17-19 chungah, “A thawngmi nan si nakhnga, zumhna thawngin Khrih cu nan lungthin chungah khua a sak nakhnga le a sunparnak ro bukbau chungin A Thlarau thawngin thawnnak an pek hna nakhnga, Pathian cu ka nawl. Dawtnak a kauhning, a sauning, a sanning le a thukning nan hngalh khawh nakhnga, nan hrangah thla ka cam. A dawtnak hi tling lakin hngalh khawh a si lo nain nan hngalh te ko lai. Pathian tlinnak a tlingmi cun khat ko u.” Kan tuahmi vialte hi dawtnak cerhti luang a si khawh nakhnga, dawtnak ah fek tein dir u sih law, Pathian tlinnak in kan khat kho lai. Khrihfa cu Pathian thantnak bik a simi dawtnak in kan khah awk a si.

Pathian dawtnak nih a kan uk

Paul nih 2Korin 5:14 chungah, “Khrih dawtnak nih a kan uk,” a ti. Dawtnak kan auhchuah khawhna cu a kan uk ruangah a si. Kan chamhbaunak bik cu Bawipa sinah lungthin tak tein kan nunnak kan pek lo ruangah a si. Lungthin, ruahna le thlarau taktak in Bawipa an dawt lo ruangah Bawipa kha innchungkhar, mah rian le zeidangdang nih a phenh tawn. Bawipa dawtnak chung i an hmunh lo ruangah thil dangdang nih a hnuh tawn hna.

2. INNPA CUNG I DAWTNAK

Dawtnak tuanvo pahnihnak cu Bawipa pekmi nawlbia pahnihnak chungah aa tel. Pathian kha na lungthin dihlak in na dawt lai timi nawlbia hmasa bik le a lian bikmi nawlbia hnuah, hi pahnihnak nawlbia hi Matthai 22:39 chungah, “Na innpa kha nangmah naa dawt bantuken na dawt lai,” tiah a ti. Hi bia hi Biakam Hlun cauk Livitikas 19:18 chung tlangbawi hna kutken chung bia a si. Hihi Pathian kan dawtnak chungin a chuak dingmi a si. Johan nih, 1Johan 4:20-21 chungah, “Pathian a dawtu nih cun nan unau kha nan dawt hrimhrim hna lai.

Pathian ka dawt a ti i, a unau a huat tung ah cun, amha cu mi lihchim a si” tiah a ti.

Innpa dawtnak hi then li ah then in zoh hna u sih. A hmasa bik ah ‘man cohlannak’ kan ngeih a herh. Pahnihnak ah ‘Sui Phung’ kan zulh a herh. Pathumnak ah, kan innpa cu mizei dah an si. Palinak ah, remh thantu dawtnak kong an si.

Mah I Cohlannak

Jesuh bia kan ruah tikah a langhtermi cu, kanmah kan i dawt bantuk tein midang kha kan dawt hna awk a si. Kanmah kan i dawt hmasa awk a si. Kanmah cungah kan lungtlin awk a si. Bawipa nih a kan serning kha lunglawm tein cohlan kan thiam awk a si.

David nih Salm 139:14 chungah a chimmi bia hi aa dawh tuk tiah ka ruah. “Keimah kong i khuaruahhar a simi thil le na tuahmi khuaruahhar thil hna kong ah nang cu kan lomh.” Pathian hrangah duhnung si ding le kanmah cahrang i a tha bik si dingin sermi kan si. ‘ Hi bantuk tein na ka ser hi kaa lawm tuk! ti in Bawipa sinah kan chim awk a si. Kanmah lila le kan sining kan i huat ahcun midang zong kan daw kho hna lai lo.

Mi tampi cu anmah le anmah an i cohlang kho lo. Hihi an chim ka theih tawn. “ Ka sining ka duh lo, ka nunning kaa hua tuk. Midang lo hna ning law, a tha deuh tuk hnga.” Hi bantuk ruahnak a ngeihmi cu Isaiah 45:9-10 chungah hitin ralrinak pek a si.” Tlak um nih khan a sertu kha a ser na ka thiam lo, tiah a zaihnawh bal maw? Aho tal nih an nu le an pa cu, “Zeicahdah hi bantukin na ka hrin? tiah an ti ngam bal hna maw?”

Mi tampi nih Bawipa sinah, “Zeicahdah hi bantukin na ka ser?”, an ti tawn. Profet lianngan Moses hmanh nih khan a ralchiat ruangah, “Bawipa ka ngaithiam ko, kei cu mizapi sin biachim ka thiam lo”, a

rak ti. Bawipa nih, “Minung cu a kaa hi a ho nih dah a pek? Aho nih dah hnachet in a tuah i, holh kho loin a ser? Aho nih dah hmuhnak a pek i, aho nih dah a mit a cawtter? Cuti a tuahtu cu Pathian hi ka si,” tiah a leh (Exodus 4:11). Hruaitu si dingah biachim thiam hi biapi bikah na ruah men lai nain Pathian hmuhning cun a si lo. Paul zong kha biachim thiami a si lo. A ralchanhtu cheukhat nih cun Paul biachim cu nautat awktlak a si. an ti (2 Korin 10:10). Greek nih cun biachim thiam hi an uar tuk caah Paul biachim cu a ngaih a nuam lo, an ti.

Kan nu le kan pa sinah hitin kan chim awk a si lo. “Zeicahdah hiti na ka ser? asiloah, Hiti ka si hi nangmah palh a si! A thiangmi cohlanak tu kan i ngeih awk asi deuh. Bawipa sinah, “Na duhning tein na ka ser” ti in kan biak awk a si. Hi ah hin kan mit, kan sam le kan zeidang vialte aa tel dih.

Amy Carmichaelcu hngakchia a si lioah a mit le a sam kha hawi mit le sam he aa lawh lo ruangah ngaihchia ngaiin a rak um. Nikhat cu Bawipa sinah khupbil in thla a cam. “Bawipa, mit dum (blue) hong ka pe,” a ti. Thlacam a dih tikah a dir i, thlalang aa bih tikah a mit cu a pawl (brown) thiamthiam ko. Pathian nih mit pawl (brow) ngeihter ka duh, ti kha a hun ngalh. India ram i missionari rian ka tuan tikah aa rem ngai te lai, a ti. Pathian nih cuti a rak ser kha hrang ngei dingin a rak ser. India mi nih an cohlan khawh dingin Pathian nih a rak sermi a si. Pathian nih thil vialte hi chan ngei in a ser dih. Cucaah midang kan dawt khawh hna nakhnga Pathian nih a kan serning hi kan cohlan thiam awk a si.

Sui-phung Zulhnak

Nawlbia pahnihnak kan thlamtlinh khawhnak dingah, Matthai 7:12 chung i a ummi Sui-phung (phungtha bik) kan zullh hrimhrim awk a si. “Mi nih kan cungah tuah hna seh ti nan duh bantukte khan midang cung zongah va tuah ve u, hihi Nawlbia le profet hna cawnpiaknak an sullam cu a si.” Kan cungah midang tuahter kan duh hna bantukin

cawnpiaknak an sullam cu a si. Mi cungah thatnak kan tuah ahcun kan cungah an tha ve lai i, an kan zangfah lai.

Voikhat cu minu pakhat nih a thiltom kha cungkhan chiah aa harh ngai. A sang deuhmi tlangval nih cungkhan ah cun a chiahpiak, Minu cu aa lawm ngai. Minu nih tlangval pa sin i lawmhnaak bia a chim tikah, “Kaa lawm ve” a ti. Tlangval pa cu thiltom tampi a ngei i, a keng cawk lo. Ahohmanh bawmtu ding a hmu hna lo. Minu nih cun tlangval pa thiltom ken cu a bawmh ve. Mi cungah thatnak kan tuahmi hi kan cungah a kir than zungzal.

Hi sui-phung tiah a kawhmi hi hmunkip ah kan nunchung paoh cu kan biatlaih a si awk a si. Midang cungah dawtnak cu hiti ning hin kan langhter awk a si. Midang cungah thatnak kan tuah peng awk a si, kan cungah zangfahnak an ngei ve lai.

Ahodah Ka Innpa Cu A Si?

Mizei dah kan innpa a si ti ruah tuah u sih. Mizei dah kan dawt awk a si ti kan hngalh lo ahcun zeitindah kan dawt khawh lai? Luka 10:25:29 chungah, zungzal nunnak hmuh awkah ze dah ka tuah lai? tiah a ti. Jesuh nih, Cathiang bia an in chimhmi cu zeitindah naa lakning a si? tiah a ti. Mipa nih, Bawipa na Pathian cu na nunak dihlak le na ruahnak dihlak in an dawt lai i, na innpa zong kha nangmah naa dawt tlukin na dawt lai tiah a ti. Phungbia cawnpiaktu nih cun, Aho dah ka innpa cu a si? tiah a ti.

Cawnpiaktu nih cun Jesuh kha zungzal nunnak hmuh awkah ze tuah ding kha a hal. Jesuh nih bia a hal than ve. Cawnpiaktu nih a biapi bikmi Nawlbah pahnih a simi Pathian dawt ding le kanmah bantuk tein innpa dawt ding kha a chim nolh. Mipa nih cun aa fian khawhnaak dingah, ‘Ka innpa cu a ho dah a si?’ tiha Jesuh kha a hal.

Jesuh nih a bialehnak ah Luka 10:30-33 chung ummi Samaria Miṭha

pa kong bianabia hitin a chimh. “Mi zeimaw pakhat cu Jerusalem in Jeriko khua ah a kal. Mifir hna he lam piah an i tong i, a thilpuan an chuh dih i, an tukvelh i thilo, nunglo, (thi ciaumau) in an kaltak. Cu lioah cun tlangbawi pakhat a ra ngelcel. Mipa cu a hmu nain khatlei kam in a hrial i a kaltak ziar ko. Cu bantuk thiamthiam in Livi mi pakhat zong cuka ah cun a va kal ve. Mipa cu a hei bih i, khatlei kamin a hrial i a kaltak ve. Sihmanhsehlaw Samaria mipa pakhat cu khual a tlawnnak in cuka cu a va phan ve. Mipa kha a hmuh tikah a zang a fak ngaingai. A hei fun i, a hma kha chiti le mitsurhang a thuah hna i a men hna. Mipa kha a sañil cungah a chuan i, khual riahnak buk ah a kalpi i, a zohkhenh. A thaizing ah ngun tangka phar hnih aa chuah i riahnak inn hngaktupa cu a pek i, Tha tein rak zohkhenh law, amah hrang i na dihmi vialte cu ka kir leiah kan pek than te lai, tiah a ti.

Hi bianabia ah hin, mipa cu misual nih an velh i, thi ciaumau in an kaltak. Tlangbawi pa le Levi pa nih cun an hmu nain an hrial i an lanhtak ko. Sihmanhsehlaw Samaria pa nih cun a hmuh tikah a zang a fak i, a si khawh chungin a bawmh. A hngalh balmi zong a si lo nain a zawnruah ruangah mipa kha a rak bawmh.

Jesuh nih phungbia cawnpiaktu kha hitihin a hal. “Hi pathum hna lakah hin, ahodah mifir kut a tongmi mipa i innpa cu a si, tiin na ruah? a ti. Cawnpiaktu pa nih cun, ‘Amah a zaangfahtu pa’ tiah a leh. Jesuh nih, ‘Va kal law cubantuk cun va tuah ve’ tiah a ti. Cucaah kan innpa cu mizeipaoh an si kho lo. Herhbaunak le lungretheihnak a ngeimi hna kha kan zohkhenh khun hna awk an si.

Pathian nih a thami nunnak lamtluan a kan serpiak. Amah kha pakhatnak, cun kan nupi kha pahnihnak ah, cu hnuah kan nu le ka pa. Cun kan fale a changchang in kan dawt hna awk an si. Cu hnuah Khrih ah kan unau hna le zum lotu hna zong kan dawt hna awk a si. Hi aa channing hi kan thlen lo awk a si. Pathian kha a hmasabik ah kan chiah zungzal awk hrimhrim a si.

Jesuh nih Johan 10:14-15 chungah hitihin a chim. “Keimah cu Tukhal tha ka si, ka tuu hna cahrang ah ka lu hloh ka sian”, a ti. Aho cahrang ah dah Khrih nih a nunnak a holh? Efesa 5:25 chungah a lehnak kan hmuh.” Vale hna, Khrih nih khrihfabu kha a dawt i a nunnak a pek bantu kin nannih zong nih nan nupile kha nan dawt hna awk a si. Khrih nih a Pa hrangah a nung hmasa bik i, a monu a simi Khrihfabu ca zongah a nunnak a pek. Cucaah Bawipa kha a hma sa bikah kan chia h lai i, kan nupile zong kan zohkhenh hna awk a si.

Kan nu le kan pa le kan fale zong kan zohkhenh hna awk a si. Khrihfa tampi cu Farasi le cañaltu hna bantu kin khur thukpi ah kan tla tawn. Hi hna nih cun Cathiang sullam kha an merh i, hringtu nu le pa le chungkhar zohkhenh dingin òuanvo ngei lo ah an i ruat. Bawipa nih Marka 7:9-12 chungah hitin a mawhchiat hna, Nanmah cawnpiaknak tu kha feh ter i, Na nu le na pa kha na upat hna lai i, a nu siseh, a pa siseh, a vawlpamtu cu thah a si lai, ti a si. Sihmanhseh law nan nih nih cun, nan i thawh i, “Mi pakhatkhat nih a nu le a pa cu, Nanmah bawmh nak hrangah ka timi ka thil kha Korban (Pathian ta) a si ai’ a ti hna ahcun, cu pa cu a nu le a pa bawmh kha a luat nan ti.”

Jesuh nih hika i a chim duhmi cu, Biakam hlun lioah Isreal mi nih Bawipa sinah dawtnak thil an pek tikah a thi ang bikmi an rak put. Tahchunh nak ah, mi pakhat nih hrai pakhat kha Bawipa sinah a pek ahcun, hman òhan khawh a si ti lo, ti in Farasi le cañaltu hna nih an rak ti. Cucaah Levi le Farasi hna nih cun Pathian hrangah kan i pek cang caah nu le pa zohkhenh nak òuanvo kan ngei ti lo, tiah an ruah.

Khrihfa tampi le Pathian rianòuantu tampi cu hi rap ah hin an i awk. Pathian rianòuantu kan si caah innchungkhar zohkhenh ding kan luat tiah an ruah. Bawipa nih kan innpa kha kanmah kan i dawt tluk tein dawt ding a kan chimh. Kan innchung hi biapibik a si. Midang kan dawt khawh hna lo ahcun, Levi le Farasi mi kan lo ko lai. Vancung kan kai tikah Bawipa nih, kan innchungkhar zeitluk in kan zohkhenh kha a kan hal te lai.

Khrih nih Johan 15:13 chungah, “Mi nih a hawile caah dawtnak ngan bik a ngeikhawhmi cu an cahrang i a nunnak pek kha a si,” a ti. Bawipa ah kan hawikom hna kha kan dawt hna awk a si.

Kan chim cia bantukin David le Jonathan hawikomhnak kha zohchun awk tha ngaimi a si. Jonathan nih David cahrang ah nunnak pek ngamh tiangin voi hnih a rak um. Voikhat cu a pa Saul nih David thah a timh kha a rak chimh. voi hnihnak cu a siangpahrang thutdan kha David a kianh. Harnak a tongmi hna hi kan hngalh hna lo zongah kan bawmh hna awk a si. Kan innpa hna cungah zangfahnak lungthin he saupi harnak kan innak thawngin dawtnak cu kan langhter awk a si.

Remh Thantu Dawtnak

Bawipa a rak cohlang cang nain a hlawt thantu hna hi kan zawnruah peng hna awk a si. Baibal ca chungah tuanbia a dawh bikmi cu Pathian a hngalh cang nain a hlawthantu hna zawnruahnak kong hi a si. Fakpi in a tlu cang nain Pathian dawtnak nih a tun thanmi kong, chingchiah awktlakmi tuanbia pahnih chim ka duh. Siangpahrang David kong le Hosea nupi Gomer kong an si. An pahnih hin tangdang pomnak ah thukpi in a tlami an si. David hrangah cucu khor thukpi chungah saupi a rak tlaknak a rak si.

Khor chungin chuah than khawhnak karhlan hmasa bik cu Jeremiah nih Jer 3:13 chungah hitin a chim. “Palhnak na tuahmi kha tuah taktak ti ko law, Bawipa na Pathian na dohnak kha i phuang ko.” Pathian cu remh thannak a duh biktu a si. Kan sualnak kan i hngalh i, kan i ngaihchih lawngah remh thannak a um kho. Misual hna dawt hi Pathian ziaza a si. Bawipa nih Jer 3:14 chungah hitin a chim. “Zumh awktlak lo fale hna, ra kir tuah u, tiah Bawipa nih a ti.” Pathian nih rawk lan a kan siang lo, asinain ngaihchihter a kan duh (2 Peter 3:9) Sualnak ngaihchih in a au i, ngaihthiamnak a co, asinain Esau bantuk misual cu Bawipa sinah an kir than bal lo. Thlen duhnak an ngeih lo ruangah velngeihnak an hmu kho lo.

Gomer zong a vapa Hosea he remthannak a hmu. Gomer cu midang duhtu ngei in zumh tlak lo a si nain Hosea sinah lak than dingin fial a rak si. Bawipa nih Hosea sinah, “Bawipa nih Isael mi a dawt hna bantukin na nupi cu tangdang pom ko hmanhselaw va la than” a ti (Hosea 3:1). Cucu Gomer a remh thanu dawtnak a si. Kan dawtmi hna a remh than khotu cu Pathian dawtnak hi a si.

Remthannak rianuan hi kan herh ngaimi a si. Asinain a thiangmi dawtnak a si a hau. Lam tha a hngal cang nain vawlei leiah a kir thanmi hna hi kan dawt hna awk a si. Zeicahtiah cu ti an kal peng ko ahcun vanram an phan kho lai lo. Remhter than kan duh hna. Thum thial lo dawtnak nih a hnuh hna lai.

3. KAN RAL HNA DAWT KHAWHNAK

Pathian nih a kan duhpiakmi dawtnak thanvo pathumnak cu kan ral kha dawt ding a si. Kan ral kan dawt khawh hna lawngah dawtnak tlamtling kan ngei kho lai. Bawipa Jesuh nih Tlang Cung Cawnpiaknak ah nawlbia thanchoternak kong a rak chim (Mat. 5:43-48). Mat. 5:43-44 ah hitin a chim, “Nan hawi kha va daw hna u law nan ral kha va hua hna u,” ti tawnmi kha nan theih. Sihmanhsehlaw kei nih cun hitihin kan ti hna, nan ral kha va daw hna ulaw an hremtu hna kha thla va campiak hna u, cuti cun vancung khua i a ummi nan Pa fale kha nan si lai.”

Farasi hna nih cun hawile dawt ding le ral kha huat dingin an cawnpiak. Hi cawnpiaknak hi Baibal ca ning a si lo. Zeicahtiah Levitikas 19:18 nih fiang tein hitin a chim. “Nangmah na phun hawi cungah phu na hlam lai lo, na lungchung in huatnak zong na paw lai lo. Asinain na innpa cu nangmah na dawt bantukin na dawt lai. Keimah hi Bawipa cu ka si.” Exodus 23:4-5 nih fiang tein a kan cawnpiak. “Na ralpa cawtum siseh, laa siseh, a tlik na hmuh soal ahcun a sinah khan va hruai hna. A laa kha a thil nih a nenh ahcun kaltak hlah, a thil cawi kha va bawm. Cuti cun Farasi pawl nih Pathian Bia cu an chiatchuah.”

Bawipa nih Mat. 5:46-48 chungah, “An dawtu lawng nan dawt hna ahcun zeilaksawng dah nan hmuh lai? Cucu ngunkhuai khawltu zong nih an tuah ve ko. Nan hawikom lawng kha nan chonh hna ahcun zeital a hlei in nan tuahmi a um maw? Cucu ngunkhuai khawltu zong nih an tuah ve ko. Vancung khua i a ummi nan Pa a tlin bantukin nan nih zong nan tlin ve awk a si.” Dawtnak taktak kan ngeih ahcun kan ral kha kan dawt hna awk a si, kan nuat hna awk a si lo.

Pathian bia tha tein kan then khawh nakhnga ralrin awk a um. Kan ral kha dawt ding, thlacam piak ding, thluachuah pek ding le an cungah thatnak tuah dingin cawnpiak kan si. Sihmanhsehlaw Pathian bia nih anmah he komh lo ding le pehtlai lo dingin ralrin a kan pek. Jehosafat cu a tha lomi siangpahrang Ahab a komh ruangah mawhchiat a rak si. Cucaah kan ral hna dawt le kan ral he i hawikomhnak cu a dang tuk ti Baibal ca nih fiang tein a kan chimh. Kan ral hna le zumhnak pialmi hna he cun lungkhat in kan um kho bal lai lo. Asinain kan dawt hna le zungzal nunnak an hmuh khawh nakhnga thla kan cawnpiak peng hna a hau. Pathian duhning lam a zulmi hna he i hawikomh cu a nuam ngaingai. Zeicahtiah thlarau ah kan i komh i Pathian tinhning in kan kal kho. Sihmanhsehlaw kan ral hna he cun cuti bantuk cun kan si kho lo. Pathian nih kan ral he hawikomh dingin a kan chim bal lo.

Ahodah Kan Ral Cu An Si?

Mizei dah kan ral cu an si, ti ruah ti tuah hna u sih. Mikah 7:6 chungah, “Mi i an ral hna cu anmah innchungkhar mi lila kha an si ko” a ti. Minung i a ral hna cu a innchungkhar mi le a Khrihfabu chungmi hna kha an si ko. David i a ral cu a miphun chungmi an si ko i, a ral ngan bik cu Saul a rak si. David nih Salm. 41:9 chungah hitihin a chim. “Ka hawitha bik ka zumh bikmi rawl a ka hrawng lengmangmi hmanh kha ka ral ah a cang.”

Cun David nih Salm. 55:12-14 chungah, “A ka nihsawhtu hi ka ral si hna selaw cu ka in khawh ko hnga, ka cung i tluang a khawng lentu hi

a ka dohtu kha si selaw cu a ka hmuh khawh lonak hmun ah ka thuh tak diam ko hnga. Asinain hi bantuk in ka cungah rian a tuantu cu ka hawi, ka rianuan hawi le keimah he aa naih ngaimi ka hawikom na si tikah hin a fak tuk hringhran in ka thei. Pakhat le pakhat bia thaþha kan rak i ruah i, hawi zapi he hmunkhat ah biakinn ah kan rak kal ti tawn” tiah a ti.

David i a ral hna cu, zumhna ah aa khatmi, biakinn ah a kal ti i, Pathian a biak timi a hawile an si. Kannih Khrihfa zong cucu kan si ve ko. A kan rawitu ngan bik hna le harnak a kan petu hna cu a kan ngaihtu bik le kan Khrihfabu chungmi an si tawn. Cucu nih cun kan hngalh set lomi nih an kan pekmi harnak nakin fahnak a kan pek deuh.

Khrih zong kha a zultu Judah nih a leirawi ko. Kum thum le a cheu chung rianuan ti an si. Vailam i a thattu zong kha amah phun hawi Israel mi an si. Amah minung nih an hlawt. Exodus 12:6 chungah Tuufa a simi Jesuh thah lai ding profet bia hitin a rak um. “Atu thla ni hleili ni tiang hi nan i chiah hna lai i cu ni zanlei ah cun Israel mi vialte nih cu sa cu nan thah cio hna lai.”

Pathian tuufa a thattu cu Israel mipun dihlah kha an si. Pilat kha thahter ding an forh. Kan chim cang bangin Bawipa a rat than tikah Judah mi nih a kit hma kong an hal tikah hitin a leh hna lai. “Mah hi cu ka hawikom hna inn ah ka hmuhmi an si (Zekhariah 13:6)” a ti hna lai.

Zeicahdah Ral Kan Ngeih?

Ral kan ngeihnak chan cu Bawipa nih dawtnak tlamtling ngeihter a kan duh ruangah a si. Mi nih an kan ral nakchan cu an kan hngar, hnahchuah le nekneih ruangah a si. Saul nih David kha thah duh tiangin a ral nakchan pahnih a rak um. Cu hna cu hnahchuahnak le nekneihnak an si i, kan ral hna nih an kan dohnak zong cu ruang cu a si ve. Cu hnahchuahnak le nekneihnak cu Pathian nawl an ngaih lo ruangah a

si. Saul cu Bawipa nawl ngaih lonak nih a caam hnawh peng 1 Samuel 15. A cheuchum lawng nawl ngaih nak hi Bawipa sinah nawl ngaih lo thiam a si ko.

Hnahchuah nak le nekneih nak thlarau minung chung i a luh tikah Saul nih David a rak doh bantuk khan, chiti toihmi le miṭha kha an doh hna. Nihin Khrihfabu chungah thennak a um tungnak hi cu ruangah cun a si. Lungtak tein aa pe kho lomi hna nih aa pe khomi kha an hnahchuah hna.

Kan Ral Hna Cungah Kan Ngeih Dingmi Lungput

Kan ral hna cungah kan ngeih dingmi lungput hi kan hngalh a herh. Cucu David i Saul cungah a ngeihmi lungput khan kan hmuh khawh ko. Pakhatnak ah David nih Saul cungah amah kut in harnak pek le lehrulh a duh lo. Voi hnih cu Saul kha thah khawh nak caanṭha a rak ngei ko nain a thāt duh lo. Cuaah kanmah in khamh zong kan i zuam awk a si lo. Keimah ralchantu le zapi hmaiah a ka dohtu tampi ka ton hna. Ka dawt hna ruangah ka lung a fak khun. A ka dawtu mi tampi nih “Zei ruangah dah naa kham lo? Hi pa nih na cungah lih a chim” an ka ti tawn. Tluangtlam tein ka lehnak hna cu “Lehrulh nak nawl ngeitu cu Bawipa a si, keimah tuah a hau lo, kei nih cun dawt le thlachuah pek lawng ka tuah khawh” ka ti hna.

Pahnihnak ah kan ral hna thāt lonak kan chim awk a si lo, thangchiat awk a si fawn lo. Siangpahrang David nih cun a ral pawl thāt nak lawng a chim. Saul le Jonathan an thih tikah an zuun a ngaih hna i, “Na sunparnak cu, maw Israel na hmun sang hna cungah thah a si cang. Zeicahtiah na mithawng kha an tluk ee” (2 Sam. 1:19). David nih Saul fapa Ishoboseh cu miṭha ti in a kawh (2 Sam. 4:12). Bawipa Jesuh kha Judah nih a leirawi tikah ‘hawikom’ a rak ti thiam thiam.

Pathumnak ah kan ral hna sualnak kha kan ngaih thiam hna awk a si. Jesuh kha a miphun hna nih an leirawi i vailam an tah lioah hitin a chim

khawh rih, “Kan pa, an sualnak ngaithiam hna, ze i kan tuah ti an hngal lo” tiah a ti le dawt hi leinak a si. Cucu a tuah khotu cu teitu taktak an si.

England ram, London khuapi ah Edith Cavell an timi nurse umnak milen an dirh. Amah cu vawleicung ralpi pakhatnak lioah Belgium ramah thongtlami luat ding in rian a rak tuantu nurse a si. German pawl sinah an rak repot i an rak thah. An thah lai zan ah ralkap pastor sinah Bawipa zanriah einak nawl an rak pek. Cu lioah cun pastor pa sinah “A ka thattu hna cungah lungfahnak zehmanh ka ngei lo” tiah a chim Thah dingin a kal lioah daihnak, lawmhnak, dawtnak le ngaihthiamnak a lungthin chungah a khat. Hi dawtnak lungthin hi kannih zong kan ngeih ve awk a si.

1 Korin 13:5 chungah, “Dawtnak nih thatlonak zehmanh a ruat lo” a ti. Greek holh hram ahcun, “Dawtnak nih cun nawlbuarnak zehmanh a ngei lo” a ti. Dawtnak le ngaihthiamnak cu Pathian thaw chuahnawhmi an si. An sualnak kan ngaihthiam hna lawngah kan ral cu kan dawt khawh hna lai. Ngaihthiamnak tlingmi an sualnak philhnak in a rami a si, sualnak kha hngalh peng ding a si lo.

Hihi Josef nunnak ah kan hmuh khawh. A fapa upa bik min cu Manaseh ti in a sak a sullam cu ‘philh hmanna’ ti a si i, “Pathian nih ka vaihvahnak vialte le ka pa inn a kan philhter (Genesis 41:51)” a tinak a si. A unau hna nih sal i an zuar hnuah ngaihthiamnak le dawtnak a ngeihtertu dingah Josef nih ze i biathli (biathup) dah a ngeih hnga? A cung i an sualnak kha a ngaihthiam dih khawh. Mi nih kan cung i an soal tikah Bawipa sinah ngaihthiam khawhnak kan hal awk a si. Kan cung i an sualnak kha kan ruah peng awk a si lo. Cu lawngah pehtlai in kan dawt peng khawh hna lai. Cuti tuah kaa timh paohah mi zeimaw nih ka cungah dohrlnak an tuah lengmang tawn.

Kum tam nawn lioah Khrihfabu pakhat ah pastor rian kan tuan i, upa tampi nih an rak ka doh. Kum tam nawn hnuah anmah lakin mi pakhat

ka sinah a ra i, “Khenser zawtnak ka ngei i, thla tlawmte lawng nung ding ka si. Na sinah ngaihthiamnak hal loin thih cu ka duh lo” a ka ti. Zei sualnak a rak tuah ti zong ka hngal ti lo i, ka hrangah ngaihthiam ding cu a fawi tuk ko. Ngaihthiamnak cu kan duhnak in aa thok. Kan lungchung in hitin kan chim. “Hi pa cu ka ngaihthiam kan ti tikah kan thinhunnak a dai i, kan lungthin aa nuam. Cun kan dawt khawh hna.

Kan ral hna hi thluachuah a kan petu an si kho ti hi kan hngalh peng awk a si. Kan ral nih an kan hrawk kho lo. Kan cung i sualnak an tuah le an kan hrem tikah vancung ah zungzal laksawng an karhter a si. Bawipa nih Mat. 5:10-12 chungah, “Pathian nih tuah u, a timi tuah ruangah hremnak a ingmi cu lunglawm mi nan va si dah! Vancung Pennak cu nanmah ta a si. A ka zultu nan si ruangah mi nih an in nihsawh hna i, an in hrem hna i lih a phunphun an in puh hna tikah nan caah lunglawmh awk a va si dah! Nan lung i lawm u law nan thanuam ko u. Zeicahtiah vancung khua ah laksawng tampi chiahpiak nan si ko. Nan hlan i a rak ummi profet hna kha cubantuk cun nan rak hrem hna. “Kan ral nih an kan doh tik le an kan thangchiat tikah kan i lawmh awk a si ti a kan chimh. Kan ral nih kan cung i zeipaoh tuah hmanh ah kan dawt khawh hna ahcun teitu taktak kan si lai.

“Pathian cu dawtnak a si” ti in kan bia kan donghter rih lai. Cucu Pathian mizia a si. Kan lungthin tak tein amah lawh kan duh ahcun, kan nunnak chungah amah dawtnak karhter dingin nawl kan pek lai. A hmasa bikah Bawipa, Cun kan hawile le kan ral hna kan dawt hna awk a si. Dawtnak cu tlamtling ding i funtomtu a si (Kolse 3:14). Dawtnak cu Nawlbialte le Pathian Bia dihlahk tlamtlinhtu a si (Rom. 13:8-10, Galati 5:14).

2. LUNGLAWMHNAK

Thlarau theitlai pahnihnak cu lunglawmhnak a si. Lunglawmhnak cu Bawipa he kan i komh le kan um tinak thawngin a rami a si. Pathian i umpi lawngah lunglomhnak tlamtling a um (Salm 16:11). Lunglawmhnak hrampi cu Bawipa hi a si. Ka dangin hmuhmi lunglawmhnak cu lunglawmhnak taktak an tling lo, caan tawite chungah a liam zau ding an si. David nih Salm. 43:4 chung i a chim bantukin Bawipa cu a hmun zungzalmi kan i lawmhnak a si.

Hi theitlai hi a thiangmi lawmhnak a si ti ka chim duh khun. Hihi Pathian hrimhrim nih a kan pekmi a si. Nuamhnak le lawmhnak an i dannak hi fianter hmasa ka duh. Zeicahtiah mi tampi nih kan thleidang thiam lo. Zeizong vialte ah kan i nuamh awk asi. Nuamhnak hi lawmhnak ah ruah sual lo ding kan hau. Nuamhnak cu lungput thuthu a si. Bawipa nih lungnuam in um u, a kan ti. Lung nuamhnak cu lunglawmhnak a si lo. Lunglawmhnak cu Thlarau theitlai a si. Kan buah khawhmi a si lo. Pathian lawng nih a kan pek khawh. Zeicahtiah lawmhnak cu a thiang, lunglawmhnak cu lungnuamhnak in a rami a si i Pathian nih zeipaoh ah lung nuam in umter a kan duh. Lungnuamhnak cu lungput a si i lunglawmhnak cu sining (dot) a si.

Phungchimtu 2:26 chungah, “Pathian nih a lung a tongtu hna kha firmak le hngalhnak le lawmhnak a pek hna” a ti. Amah nawlbia kan zullh tik le zeizongte ah lungnuam in kan um tikah Pathian nih amah lawmhnak kha a kan pek. Cubantuk in a buah lomi hna cu Pathian nih lunglawmhnak kha a chuh hna. Salm 45:7 chungah lunglawmhnak cu dinnak thawngin a si ti fiang tein kan hmuh. “A hmanmi thiltha kha na duh i a thalomi thil kha na huat. Cucaah Pathian an thim i midang nakin tam deuh in lunglawmhnak kha an pek.” Pathian nih amah mit hmuh ah a thami minung kha lawmhnak a pek hna. David nih Pathian lawmhnak a rak thlau caan a rak um. Bathaseba vapa nunnak tiang a chuahtertu, tangdang pom sualnak a buah ruangah David lunglawmhnak vialte cu Pathian nih a chuh. Thla tampi chung David

nih a sualnak cu thuh aa zuam. Asinain “Thal ni linh nih khua a roter bantuk khin kan thazang cu a ro dih (Salm 32:4) ah a ti. Sihmanhsehlaw Salm. 51:12 chungah cun, “Na khamhnak chungin a chuakmi lawmhnak kha ka pe than law, ka lungthin cu nangmah nawl zulh duhmi ah ser ko” a ti.

Lunglawmhnak a hram cu dinnak a si i, ngaihchiatnak zongin a si kho ve. Ngaihchiatnak nih Pathian sin lunglawmhnak a chuahter khawh ve. Ngaihchiatnak nih kan lunglawmhnak a karhter khawh. Isaiah 61:3 chungah, “Zion i ngaihchia i a ummi vialte hna cu vutcam caah pangpar thi, mitthli caah lawmhnak chiti le thangthatnak hla pek awkah a ka thlah,” tiah a ti. Cucaah lunglawmhnak cu ngaihchiatnak he a pehtlai. Zeitindah a si khawh? Lunglawmh lonak dingah zeidah kan lung aa lawmh khawh lai? Pathian bia ah lunglawmhnak cu ngaihchiatnak le zunnngaihnak he thial khawh loin aa pehtlai, ti kan hmuh.

Keimah hmuhtonak in naite ah ka nupi a thi. Ngaihchiat le lunglennak kha mi tampi nih nan ton cio ve ko lai. A hmasa ah cun ngaihchiat lunglennak nih an ka khuh dih nain ruakvui pumhnak kan tuah hnuah cun Pathian nih phundang ngai in a ka ton. Ka ngaihchiatnak puan aa hawh cangka in lunglawmhnak nganpi nih a ai a rolh. Salm. 30:11-12 chungah “Ka ngaihchiatnak cu lunglawmh lamnak ah na ka thlenpiak cang, ka mithli ngaihnak puan cu na ka lakpiak i, lunglawmhnak puan kha na ka pek. Cucaah daite in ka um lai lo. Nangmah cu kan thangthat ko lai. Bawipa nangmah cu ka Pathian na si, a zungzal in kan thangthat ko lai.

Bawipa nih hi hla hi ka lungthin chungah a chiah i, Bawipa cungah lungnuam in ka um. Hi thil ka ton hnu cu nitin Bawipa hmaiah lunglawmhnak in ka khat i, ka lungchung in ka lam zungzal peng ko.

Bawipa i lunglawmhnak cu ngaihchiatnak nih tlam a tlinte. Kan nunnak ah Bawipa i lunglawmhnak a tlin khawh nakhnga ngaihchiat lungfahnak

kan ton hmasa a hau. Thing hnah hlun (rau) a tilh i hnahno thar (hring) a chuah than bantuk khi a si.

Hihi Isaiah 61:3 chung i kan relmi bia bakte kha a si ko. Pathian nih vutcam caah dawhna, zuunngaihnak caah lawmhnak chiti a kan pek lai. Ngaihchiatnak nganpi kan ton lio hmanhah kan lunglawmhnak cu Bawipa thawngin a thang kho ko. Nehemiah 6:10 nih, “Bawipa ah nan i lawmhnak cu nan thazang a si caah nan ngaih chia hlah u” tiaa ti. Lunglawmhnak nih harnak chungin a kan chuahter, zehmanh tuah kho loin kan bat tikah Bawipa ah kan i lawmhnak nih thazang thar a kan pek.

Hihi a hmanmi thil sining a si ko. Micheu nih pumpululh chuih, basket lente celh asiloah a dangdang nuamhnak nuam kan ti. Sihmanhsehlaw cucu minung lungnuamhnak lawng a si. Kei ka caah cun minung lungnuamhnak cu harnak petu (chuntu) an si ko. Cucu caan saupi ka tem.

London khua i ka nu le ka pa sinah ka nupi he kan rak tlawn lioah kan pali in Oxford Lampi ah nuam ngaiin lam kan ral leng ti hna. Lamkam ah dawr nganpipi an um hna. Kan pali cun dawr khat hnu dawr khat kan kal. Zanlei ah cun ka pa le kei cu kan ba ngaingai. Nutung pahnih zong cu an ba ngaingai ve. Kan nupi le nih an phak bal lomi dawr thar kan phan. A chungah kan lut i nu pahnih cu an thazang a tlung than. Nu pahnih thatho ngai i dawrchung an i chawh len lioah kei le ka pa cu kan hmuh hnasami thutdan ah uaihnuang in kan thu ko.

Lungnuamhnak nih thazangthar a kan pek hrimhrim ko. Asinain minung lunglawmhnak nih cun harnak kan ton tikah a kan hruai kho lo. Bawipa ah lunglawmhnak kan herh Bawipa ah kan lunglawmhnak cu kan thazang a si (Nehemiah 8:10). Khrih nih amah lunglawmhnak in teinak a hmuh. Heb. 12:2 chungah, “Jesuh kha fekte in i zohchih u sih, amah cungah cun kan zumhnak cu a hramthok in a dongh tiang a um. Hmailei lunglawmhnak aa ruahchanmi ruangah khan vailam cung i a thih

ningzahnak cu zeihmanh ah a rel lo i atu cu Pathian Bawithutdan orhle kamah khan a hungthu cang tiah kan hmuh. Lunglawmhnak nih Jesuh kha vailamtah intuar khawhnak a pek. Bawipa ah lunglawmhnak nihhin zeizong vialte inntuar khawhnak i, a um bal lomi thazang an pek hrimhrim ti ka zumh.

Siangpahrang cu a ukmi hna lunglawmhnak an ngeih tikah thangthatnak a hmu. Zeicahdah? An i lawmh ruangah ah hitin an chim, “Na ukmi si cu a va nuam hringhran dah!” Ram tampi ah lunglawmhnak a um lo. Ka nupi le keimah cu vawleicung ram tampi kan tlawng i, ngaknu hna nih hitin an kan chimh. “Kan in zul kho hna hnga maw? Kan ram hi chuahtak i, nan umnak ah kal kan duh” an ti. Zei ruangah dah nan ram chuahtak nan duh kan ti hna tikah annih nih, “Zeicahtiah kan ram kan duh lo” an ti. Hi bantuk bia hi an ram uktu thangchiat a si. Cucaah Bawipa ah lunglawmhnak in khah kan duh. Zeicahtiah lunglawmhnak nih Bawipa kha a thangthat. Amah cu siangpahrang hna siangpahrang chin a si i, amah ukmi si a nuamh ning kha lunglawmhnak he kan phuan peng awk a si.

Lunglawmhnak cu duh a nung tuk. USA ah cun roriak hitin kan ngei. “Ni law vawlei dihlak an ni lai, tap law nangmah lawng na tap lai.” Ahodah tah le ngaihchiat a duh? Mizei hmanh nih kan duh lo. Nupi a tah tikah a vapa cu hnulei ah a pil. Zeicahtiah a hrangah lungnuamh lonak a chuahter. A nupi a nuamh i aa lawmh ahcun a vapa zong lunglawmhnak in a khat ve. Lunglawmhnak cu i chonhbarh khawhmi thil a si. Nupi cu a vapa caah duhning a si bangin hi nih hin Bawipa hrangah duhningmi a kan siter.

Pathian nih lunglawmhnak ah i ciah hna seh ti a kan duh. Zeicahtiah hihi hmailei ah a kan kaltertu a si. Salm 30:5 chungah, “A thinhun cu caan tawite chung lawng a si. A thatnak tu nih cun chan tlung a nguh. Zan ah mitthli tlaknak um hmanh seh law zinglei ah cun lunglawmhnak a ra than ve,” ti kan hmuh. Zinglei ni a chuah tikah lunglawmhnak a si. Ni thar a si i, ruahchannak thar a ra ve. Lunglawmhnak cu

ngaihchiatnak he aa ralkah nain, ngaihchiatnak nih lunglawmhnaak a tlamtlinter ti hi chim ka duh. Dawtnak cu huatnak nih a tlamtlinter bangin ngaihchiatnak nih lunglawmhnaak a tlamtlinter ve. Ngaihchiatnak a um hmasa lo ahcun lunglawmhnaak hngalh khawh a si lo. Paul nih Filipi 4:4 chungah, “Bawipa chung i nan nunnak ah khan i lawm zungzal ko u, ti kan duh hna. I lawm ko u, tiah ka nolh than rih ko lai” tiah a ti. Hihi Paul nih a kut thir cikcin khiih buin Rom thonginn khanmui bite chungah a tialmi cakuat a si.

Mat. 5:10-12 chungah, Bawipa Jesuh nih hremnak chung zongah i lawm u, a ti. Rom 5:2 chungah ruahchannak ngei in i lawm u, tiah kan chimh. A ngaingai ahcun zeitik paoh ah aa lawm peng ding kan si. Zei bantu dirhmun i kan um zongah kan i lawmh peng awk a si. Aa lawm pengmi kan si awk a si. Lungnuam in kan um tikah Bawipa lunglawmhnaak cu tlamtlinter ti kan hngalh peng awk a si.

3. DAIHNAK

Thlarau theitlai pathumnak cu daihnak hi a si. Daihnak cu zihmui nih a chuahter mi a si. Daihnak chuahtertu a si caah zihmui kong tlawmpal in chim ka duh. Zihmui (spikenard) man fak tukmi thuhboih a si. Vawleicung ah India ram Himalia tlang hmunkhat telawng in a chuakmi a si. Himalia tlang cu nihin ni tiang luh hnawh khawh a si lo. Pakhatnak ah, Himalia tlang kai cu a har tuk. Pahnihnak ah cuka phanh dingah cun tangka le thazang tampi dih a herh. Cuhnu lawngah spikenard zuhmoi kung cu hmuh le lak khawh a si.

Cu caan lioah Nichuah leicer ram (Middle East) in spikenar i zihmui hmuh a har tuk ning na ruahdamh thiam maw? Cu caan lioah vanlawng zong a um rih lo caah India ram Himalia tlang pal pahnih kal a rak hau. Spikenard zihmui cu alabaster dur (kuang) in ken a hau. Spikenard man cu chim awk tha loin a rak sang.

Mary nih Bawipa Jesuh ke ah spikenard zihmui dur a khuai a toih lioah Judah nih a rak chimmi bia kha ruat hmanh. Tangka zathum in zuar seh law, a tha deuh hnga a ti. (Johan 12:4-5). Tangka zathum cu a tam ngaingai a si. Cu caan lioah cun buaklak kumkhat chung tuanman dengmang a si. Spikenard zihmui man fahning na hmu thiam maw?

Daihnak cu vawleicung thlauchuahnak hna lakah aa tel vemi a si, zeidang nakin man sung deuh ah ruah a si. Daihnak cu mizeipaoh nih kan duh dih. Sihmanhsehlaw daihnak taktak cu Pathian sin lawngin a rami a si. Bawipa Jesuh Khrih nih a lamkaltu hna sinah, “Daihnak kan chiahtak hna, keimah daihnak cu kan pek hna. Vawlei nih an pek hna bantukin kan pe hna lo (Johan 14:27). Vawlei nih a si lomi thil ah daihnak an kawl, a taktak ahcun lungthin daihnak taktak an ngei lo.

Mi tampi nih hitihin an chim? Inn le rian ngei ning law ka lung a tling ko hnga” kan ti. Sihmanhsehlaw cu thil hna an hmuh tikah lungdaihnak an ngei hlei lo. Biaknak lei riantuantu tampi cu lungdaihnak na ngei maw? ti in hal tikah ka ngei lo, an ti ko. Daihnak hmuh duh ah riantha le thiltha tampi an tuan ko. Sihmanhsehlaw daihnak cu Daihnak Bawipa Fapa a simi Bawipa Jesuh Khrih sinin a si ti an hngal lo.

Baibal sianginn pakhat i rian ka rak tuan lioah, “Keimah daihnak kan pek lai” tiah Bawipa nih a rak ka ti. Cu lioah cun cu biakam a sunlawi ning ka rak hngal thiam lo. Thlarau laksawng hna le thil dangdang kongah ka rak i tuaitam. Sihmanhsehlaw caan a rauh deuhdeuh i ka hong upat tikah cun ka lungthin chungah Daihnak a ka pek ruangah Pathian cu ka thangthat thluangthluan.

Greek le Hebrew nih cun daihnak cu, “tlamtlinnak le duhdim nunnak” hi an chim duhnak a si. Pumsa damnak le nun saunak zong aa tel chih. Daihnak taktak cu kanmah Pathian le kan innpa he lungdai tein um khawh hi a si. Pathian daihnak kan lungthin chung i a um cu kharuahhar lei a si.

Daihnak hmuhnak lam cu zeidah a si? Isaiah 26:3 chungah, “Bawipa, nangmah nih an i tinhmi kha fek tein aa tlaih i nangmah an bochantu cu a tlingmi daihnak kha na pek hna” tiaa a ti. Kan zumhnak le kan bochannak a than deuh paohah Pathian daihnak cu kan chungah a than ve. Kan harnak nakin Pathian daihnak kha biapi deuh le lungthin tak tein kan ruah khawh ahcun kan lungthin chungah Pathian daihnak a karh ve lai.

Isaiah 26:12 chungah, “Bawipa nangmah nih rumnak na kan pek lai, kan tuah khawhmi thil vialte hi nangmah tuahmi lawngte an si dih” a ti. Pathian kha kan chungah rian kan tuanter ahcun daihnak a kan pek. Paul nih Filip 2:13 chungah “Pathian tinhmi kha nan zulh khawh nakhnga le cu tuah duhnak lungthin nan ngaih nakhnga, Pathian cu nan chungah rian a tuan zungzal ko.” Pathian duhmi thil kha kan chungah tuahnak nawl kan pek ahcun Pathian daihnak hmutu kan si ko lai. Kan duhnak le Pathian duhnak aa khat lo tikah daihnak nih a kan chuah tak tawn. Lungthin tein Bawipa duhning in kan tuah ahcun kan lungthin le kan ruahnak kha kan chungah a than i, lungdaihnak a tlamtling kho lai.

Kan chim cang bangin Thlarau theitlai cu ralchantu thawngin a thancho. Lungtuainak thawngin daihnak cu a thancho i, a tlamtling kho. Solomon Hla chungah daihnak aa dawh biknak kong kan hmuh khawh. Monu nih nupi thitu tlangval a hloinak kha nupi thitu tlangval Khrih aiawh a si i, Solomon Hla 7:4 chungah “Na hnaawng nih sang kaw saiho sakmi runinn sang khi bang, Na mitte nih Heshbon khua i Bathrabbim kutka pawng um tibualte lo maw, Na hnar zong nih Damakas khua lei hoi Lebanon ralvennak runinn sang khi bang. Bathrabbim sullam cu lungbuainak khua tinak a si.

Hi khua cu aukhuannak buaibainak, sinak le alhniainal i a khat nain chuahnak kutka pawngah Heshbon tibual a um. Solomon nih a rak cawhmi a si i, ti cu a dai nagingai. Monu nih mopa Khrih kha, cu daihnak he cun, a tahchunh. A mit hna zong lungdaihtertu innka an si.

Kan lungthin chungah Pathian daihnak kan ngeih ahcun kan mithmai ah a lang ko lai. Cuti ning cun daihnak cu kan langhter khawh lai.

Bawipa nih a lamkaltu sinah Matt. 10:12-13 chungah Inn pakhatkhat ah nan luh tikah. Nan cungah daihnak um ko seh! nan ti lai. Cuka inn nih tlun inn an in onh hna ahcun daihnak in nan chonhbiak hnanak cu an cungah hmun ko seh, asinain an in onh hna lo ahcun nan chimmi daihnak cu i lak than u” a ti hna. Kan sin i Pathian daihnak hi midang cungah kan luanchuahter awk a si. Harsatnak kan ngeih ahcun midang he kan i hrawm awk a si. Midang nih harsatnak an ngeih tik zongah kan daihnak kha kan hrawmh ve awk a si.

Rom 16:20 chungah, “Kan daihnak ti hna a simi Pathian nih cun Satan kha nan ke tangah a rian tuan lai,” tiah a ti. Jesuh nih zeitindah tilet kha a daihter? ‘Dai tein um u’ a ti hna. Kan chung i a ummi Pahian daihnak nih cun Satan cawlcanghnak vialte kha a daihter khawh. Kan nunnak chungah thlarau theitlai karhter dingin Pathian kha tuahnak nawl pe hna u sih.

4. LUNGS AU THINFUALNAK

Lungsaunak cu caan saupi intuar khawh hi a si. Greek nih lungsaunak an timi kan hngalh a hau. Minung cung lawng si loin thil sining intuar khawh hi a si deuh. Intuaar khawhnak le lungsaunak hi dannak an ngei. Intuar khawhnak cu hneksaknak le thil sining saupi in khawh khi a si i, lungsaunak cu minung cung i lungsaunak khi a si.

Lungsaunak he tahchunhnak cu saffron dip (powder) pelte hmuhnak dingah pangrar phun 4000 a a her ti na hngal maw? Cu ruangah cun a man a fak tuk. Lungsaunak cu a man tampi pek a hau ve.

Minung nih harnak an tuahmi kha lungthiang tein cohlan khawh hi lungsaunak cu a si. Cucu a biapi tukmi theihtlai a si. Hihi Pathian sining hna lakah pakhat a si. Exodus 34:6 chungah, “Bawipa cu

zangfahnak le velngeihnak in a khatmi Pathian a si, amah cu fawi tein a thin hunter khawh lomi, a fekmi dawtnak tampi mi cungah a langhteri, zumh awktlak ngaingaimi Pathian a si.” Salm 86:15 chungah, David nih, “Bawipa nang cu zangfahnak le dawtnak in a khatmi Pathian na si, thinfual in zangfahnak ngeimi le zumh awk a tlak zungalmi na si,” a ti.

Hihi Lamkaltu Paul zumhna ah sangpi in a thangmi Thlarau theitlai a si. A zultu hna hrangah thazang petu hrampi si dingin Pathian nih hiti ningin a ka ser, tiah amah nih a chim. “Sihmanhsehlaw hi ruang thengte ah hin Pathian nih ka cung i zangfahnak a ngaihna cu a si. Misual mi hna lak i a soal bikmi keimah cungah Khrih Jesuh nih a lungsaunak le a thinfualnak a langhter cu, hmailei i a hun zumtu hna hrang i zohchun dingah a si.”

Paul cu Bawipa Jesuh kha khamhtu a cohlan ah cun Khrihfa hremtu a rak si. A tukvelh hna, a hrem hna, Khrihfa tampi kha thong ah a thlak hna, mi tampi thahnak zongah tuanvo latu a rak si. Sihmanhsehlaw Paul nih a lungthin kha Bawip sinah a pek tikah, a tuahmi ruangah leiba ka ngei a rak ti. Pathian duhning soal ngaihchihnak nih cun Paul kha caan saupi chung intuar khawhna a pek. Jesuh min le Khrih thawngthabiah hrangah lungsaunak kan ngeih khawh nakhnga Paul nunnak hi kan i zohchun awk a si.

Lungsau thinfualnak cu lungsau thinfual tein a intuar khawh cah minung thlarau a teitu bik a si. Pungthluk bia 25:15 chungin fianter ka duh. “Thinfualnak in uktu bawi cu leem khawh an si lai.” Minu i a siangpahrang fapa cu a vapa a si nain a vapa cu a palh kho ve. Pa nih ka dik peng tiah kan i ruat nain kan palh kho ve ko. Zeitindah a nupi nih a leem lai? Cawnpiaknak, kutdong sawhna le phunciarnak in leem khawh a si hrimhrim lo.

Mi a leem khotu cu aa dawhmi thinfualnak thleitlai hi a si. , a bikin vale leemnak a tha khun. Lungput tha lomi kan in khawh hna i, mithmai

panhte le mirh ziam in kan chonh hna ahcun , an lungput tha lo kha kan tei khawh ko lai. Phungthlukbia 25:15 chungah hitin a chap.” Awka nem nih ruh hmanh a khiah khawh. “Lungsau thinfualnak nih awka nem a chuahter. Lungsaunak nih thil a remh zau.

Lungsaunak loin kan nung kho lo. A cung i lungfahnak kan chuahter mi vialte hi Pathian nih lungsau thinfual tein a kan in peng. Pathian lungsau thinfualnak hi ngaihchihnak ah a kan hruaitu a si (Rom 2:4). 2Peter 3:9 chungah “Bawipa cu a biakam tlinter awkah a khul a nuar ko tiah micheu nih an ruah bang hin a si lo, nanmah cung i lungsaunak a ngeih ruang tu ah hin a si deuh. Pakhatte tlaw hmanh a duh lo i, mi vialte hi sual ngaihchihnak ngei hna seh, ti tu a duh deuh. Amah lei i kan i mernak dingah caan saupi a kan ngan, zeicahtiah kan cungah lungsaunak a ngei. Noah chan lioah kum zakhat le kum kul chung i thinhunak kha hmailei ah a thawn (1 Peter 3:20).

Judah siangpahrang Manasseh kong ruat ta hmanh u sih. (2 Chanrelnak 33:1-20 ah) Amah cu Judah siangpahrang lakah a chiakha bik a si. Jerusalem khua cu thisen chuahnak le thurhnawmhnak in a khahter. Profet minthang bik Isaiah zong a rak thah. Jerusalem khua lampi cu siasal (mitem) in a khahter. Pathian biakinn ah mitem a chiah hna. Amah uk lio caan ah Israel miphun dihlak, chaklei Efariam phun he thlanglei Judah miphun he, ngaihchiatpi awktlak in a Thlarau leiah an tumchuk. Sihmanhsehlaw hnutolhmi Ephrain phun le midang kongah Hosea cauk chungah Pathian nih zeidah a chim?

Hosea 11:7 chungah, “Ka mi hna nih keimah kha an ka mertak cang ruangah an cung i a chuakmi thil kha an hrial kho ti lai lo. An cung i an khinhmi seihnam rit ruangah khan an ai len lai nain ahohmanh nih an thial piak kho hna lai lo.” Hosea 11:8-9 chung zongah, “Zeitindah kan hlaut khawh lai, Efraim? Zeitindah kan thlah khawh lai Israel? Anmah le Zepoim ka rak hrawk bantuk khan kan hrawh lai maw? (Sodom le Gomorah khua hrawh lioah hrawhchihmi khua an si). Ka lung aa thleng cang ka tuah kho lai lo, Israel cu ka hrawk than lai lo.

Pathian ka si minung ka si lo. A thiangmi keimah cu nan sinah a ummi ka si thinhun in nan sinah ka ra lai lo.”

Efraim le siangpahrang Manaseh hrangah na lung a dong maw? Pathian cu a lung a dong lo. Lungsaunak thleitlai hi kan chuahter awk a si. Zeicahtiah lungsaunak nih minung an lung a merter hna. Lungsaunak hi a man a sung tukmi theitlai a si. Hi theitlai thanter awakah man tampi pek a hau. Sihmanhsehlaw hi theitlai hi a donghna ahcun Pathian sinah mi a hruaitu a si.

5. NUNNEMNAK

Thlarau theitlai panganak cu nunnemnak a si. Greek biafang cun ‘cherestotes’ a si i, a sullam cu ‘a fawi le a thaw’ tinak a si. Hlan lio Greek nih cun mitsurhang a hlunh tikah a thaw, a thlum i lemh a fawimi chimnak ah an rak hman. Khrih nih, “Thil a ritmi le a re theimi hna ka sinah ra buah u, dinhna kan pek hna lai. Ka seihnam cu a bei a nuam i ka thil cu a zang.” Hika bia ah hin Greek biafang hram a simi ‘chrestos’ kha hman (Matt. 11:28-30). Cucaah nunnemnak nih a chim duhmi cu Thlarau nih a chuahtermi thlumnak a si.

Nunnemnak nih midang kan sin an rat tikah zangdamnak le lungnuamhna a pek hna. Bawipa hmaiah cun lungdai le lungnuam in kan um. Zeicahtiah amah cu nunnemnak in a khat. Hi nihhin President Franklin Roosevelt kong a ka theihter. Pathian tluk i ka chiah cu a si lo nain a tuanbia nih mi lung a nuamterning a langhter. Roosevelt nih Innrang (White House) ah Harry Hopkins timi hawikom pakhat a ngeih i, amah cu ralkap tlami fapa pakhat a ngeih. A fapa nih cun a hawikom pakhat aa sawm i a pa ton awakah kuanh hal in an kal.

An phak tikah a pa Harry Hopkins cu President Roosevelt he an um lio a si. A fapa nih cun President pa he a um timi a pa kha ton colh a duh. A hawipa nih cun America ralkap Bawi bik ton cu a ðih. Cu

ralkap pa hnangam tein a tuahtu thil na hngal maw? Roosevelt kha a zoh tikah tluangtlam tein a um kha a hmuh. Cu nih cun lungnuam tein a tuah. Roosevelt cu tluangtlam le nunnem taktakmi a si caah a hmaiah mi lungnuam tein an um dih.

Nunnemnak cu zangfah dawtnak ti in an chim tawn. Greek nih ‘chrestotes’ an timi cu Hebrew nih ‘checed’ an ti i, a sullam ‘zangfah’ le ‘zangfah dawtnak’ a si. Hihi nunnemnak i a sullam pakhat a si ve. Pathian nunnemnak le zangfah dawtnak khuaruahhar hringhran a si. David nih Bawipa sinah, “Na zangfah dawtnak cu nunnak nakin a sung deuh? (Salm 63:3) a ti. Mizei dah Pathian zangfah dawtnak a cotu an si? A lehnak cu Salm 107:42-43 chungah hitin ka hmuh. “Lungsaunak cu midingmi nih an hmuh lai i an i lawm lai. Asinain miṭha lo cu cipkhap ti lo in an um lai. A fimmi nih cun Bawipa dawtnak fek cu ruat zungzal hna seh.” Miṭha le midang nih cun Bawi zangfah dawtnak cu an co i, an i nun pi. A ngaingai ahcun Thlarau theitlai vialte cu dinnak ah an i hngat dih. Din lonak a tuahtu hna sinah cun Thiang Thlarau theitlai cu an ṭhangcho kho lo.

Nunnemnak nih thlumnak zong a chuahter. Hi theitlai cu mikip cungah a thlum Jotham i bianabia in fiang tein kan hmuh khawh. Biaceihtu 9:7-15 chungah Jotham nih thingkung sinah bia a chim. Cang 10:11 chungah theipi kung sinah bia a chim cang 11 ah theipi kung kha nunnemnak sining a chimh.

France ram khuapi cheukhat ah cun an inn kha theipi kung nih a kulh. Zeicahtiah Levitikas phung ningin an nung i, an khualtlung kha theipi cu an lawhter tawn hna. A theitlai hmasa bik a hmin caan ah cun a thaw bik hna kha a umkal sawhsawhmi nih an lawh ko. France ram i ka rak um lioah cun keimah hrimhrim nih ka rak lawh ve i, ka philh kho lo.

Cu caan lioah cun Bawipa nih ka sinah bia a chim. ‘Theipi kung nih a duhmi minung sinah a nge a niamter lo a duh lomi minung sinah a nge

a santer fawn lo' a ti. Theipi cu mikip sinah a thaw dih. Pathian nih nunnemnak theitlai cu mikip sinah a thlumter ding a kan duh, kan hawikom sin lawngah thlum ding a kan duh lo. Cucu Pathian sining (ziaza) a si. Bawipa Jesuh nih fiang tein a kan chimh. Pathian nih misual cung zong miding cung zongah ni a tlanter i ruah a surter ko (Mat. 5:45). Pathian cu mikip cungah a thlum (tha). Mi thleidannak a ngei lo.

Midang harnak va bawmh sawhsawh le duhnung tein va bawmh hi a dang tuk ti kan hngalh hrimhrim awk a si. Thil kan tuah tikah kan lungput (thlarau) hi biapi tukmi a si. Tahchunhnak ah, rawldawr i kan kal tikah, rawlpetu cheukhat cu an tha lo. Rawlkheng kha an kan hlonhhnawh i an kal diam. Na cahning tein rawl cu an rak put ko nain an zia a that lo ruangah naa nuam kho lo. Cubantuk cun, Bawipa nih a kan fialmi rian kha tuan menmen si loin lungthote le tha tein kan tuan hrimhrim awk a si.

Bawipa nih nunnem dingin a rak ka tuah lio caan kha ka phill kho lo. Ka nupi he Thlanglei America i kan um lio a si. Biakinn pakhat i cawnpiaknak kan dih bak a si i, biakinn dang pahnih thum nih cawnpiak dingah an rak ka sawm. Khuazei biakinn deuh ah dah ka kal lai? tiah Bawipa kha ka hal. Bawipa nih, "Na sinah biachim ka duh caah khuazei biakinn hmanhah kalter kan duh lo" a ka ti. Zeidah ka tuah kun lai? tiah Bawipa cu ka hal. Hotel pakhat ah kal dingin a kan chimh, velngeihnak in a thami hmun ah a ka hruai. Hotel chung i kan luh cangka cun, Bawipa umpinak cu phundang ngaiin ka sinah a ra.

Kan ihkhun pawngah ka nupi he kan khuk kan i bil i, Thlarau nih vancung ah a ka cawi. Vancung luhnak dingah, mithiang thianhtu tiva pakhat tan hmasa a hau. Cu tiva cu vanmi pakhat he kan tan i, ka lungthin umtuning kha fiang tein a lang. Har ngai le lungrethei ngaiin ka um, zeicahtiah Bawipa kha tiva ral ah tong ding ka si. Vanmi cu hitin ka ti. "Bawipa ka tong ngam lai lo, ka kir than lai? ka ti. Vanni zong cu a tha ngai i, a ka kirpi. Cun langhnak ka hmuhmi cu a dong.

Thiang Thlarau nih hitihin thawngthabia chim phung a si lo, a ka ti. Thawngthabia kan chim tikah lungput le thlarau hi biapi hringhranmi a si. Soisel bu le lunghak buin Thawngthabia kan chim awk a si lo. Bawipa nih, “Na lungthin hahnak lakpiak kan duh a ka ti. David nih Salm 18:35 chung i a chimmi bia kha a ka chim. “Na nunnak nih mi ngan ah na ka ser” a ti. Zeizong vialte kha nunnem tein kan tuah awk a si, a bikin Thawngthabia chim tikah nunnem a herh khun.

Paul nih a chimmi nunnemnak sining pakhat cu 1 Thesalon 2:7 chungah kan hmuh. “Nu nih a fale a zohkhenh hna bantu kin nan sinah khan nem tein kan um” Paul nih a zohkhenhmi hna kha nu nih a fale a zohkhenh hna bantu khin nunnem ngaimi ngakchia zohkhenhtu sayamah an um. Bawipa nih midang cungah nem tein um hna sih, ti a kan duh.

6. ṬHATNAK

Ṭhatnak cu Thlarau theitlai paruknak a si. Baibal nih miṭha a timi hna cu lungput ṭhami a tinak a si. Baibal ningin Pathian ṭhatnak fianterning cu ‘ṭhat lonak a tuah kho lomi’ ti a si. Ṭhatnak cu Pathian ziaza dawh vialte hunnak a si. Bawipa nih Moses kha hitihin a rak chimh. “Bawipa cu zangfahnak le velngeihnak in a khatmi Pathian a si. (Exodus 34:6).

Moses nih Bawipa sinah, “Na sunparnak kha ka hmuhter tuah’ tiah a au. Bawipa nih, Ṭhatnak vialte na cungah ka tlunter lai’ tiah a ti. Pathian ṭhatnak le Pathian sunparnak cu aa lomi an si ko. Ṭhatnak cu Bawipa nih a ngeihmi sining (ziaza) pakhat a si. Cucu Pathian sining a si. Pathian cu a ṭha. Bawipa ka sini a rak langh ka philh kho lo. Ka cungah a kut a chuan i, “Ka tong tuah, ka ṭha dih hirhiar a ka ti, Ci ri cun, Amah chungah ṭhat lonak zehmanh a um hrimhrim lo, ti ka hngalh. Amah nih thil sual zehmanh a tuah kho lo. Kan nunnak ah cucu ngei ve hna seh, ti a kan duh.

Ṭhatnak cu Bawipa sunparnak a si. Pathian sunparnak cu Amah sining (ziangeih) a si. Hebrew 1:3 chungah, Paul nih, ‘Khrih cu Pathian cerhnak a si’ a ti. Cerhnak (ceunak) timi cu sunparnak chuahtertu hram tinak a si. Biadang in kan chim ahcun Pathian cu ṭhatnak le sunparnak hram a si. Pathian sinin ṭhatnak, sunparnak le ceunak an chuak.

Ṭhatnak le nunnemnak hi kan thleidan thiam a herh. Nunnemnak cu midang cungah zangfah zawnruahnak a ngei i, a thlum. Ṭhatnak

cu ṭhatlonak vialte a hrialter tu a si. Cucaah nunnemnak le ṭhatnak cu fiang tein dannak an ngei ko.

Luka 7:36-50 chungah, Jesuh i zangfah dawtnak cu, Simon inn i a um lio i a ke chiti a rak toihtu misualnu cungah khan a langhnak kong roca ṭialmi kan hmuh. Cu he ralchanh in, Mat 23:17 chungah Farasi pawl ṭhatlonak a soiselnak kan hmuh. Cun, Mat 21:12 chung zongah tangka thlengtu pawl cabuai vialte a leh dih i, a ṭhawl dih hnanak kan hmuh fawn. Matthai cauk chung i hi a tuahmi hi a ṭhatnak le a thiannak langhtertu an si. Farasi pawl le tangka thlengtu pawl an sualnak cu a tuahmi ṭhatnak nih khan a langhter. Miṭha nih cun thildik a tuah i, mi mithmai a zoh lo. Nemnak cu ṭhatnak he kan tlukter awk a si lo. Ṭhatnak nih cun a ṭha le a sual, a thiang le a thur a thleidan khawh. Zeiti paoh in nun a kan siang lo. Ṭhatnak cu amah lamte a zul peng. Nunnemnak cu ral hmanh a zangfah khawh hna. Ṭhatnak nih cun kan ral pawl sualnak kha a ing kho lo. Ṭhatnak nih cun kan ral pawl sualnak a doh. Pathian nih Samuel kha Saul kha ṭah hlah a ti (1 Samuel 16:1). Bawipa nunnemnak nih amah hmai ah lungnuam tein a kan umter. Bawipa ṭhatnak nih cun kan sualnak a thianter. Bawipa nih a zangfah dawtnak thawngin a kan tongh, a kan muai i a kan kuh. Sihmanhsehlaw Bawipa ṭhatnak nih cun kan sual tikah dan a kan tat, bia a kan ceih i a kan hrem. Sualnak le ṭhatnak ah zoh dih seh, ti kan duh awk a si.

7. ZUMH AWKTLAK SINAK

Thlarau theitlai pasarihnaak cu zumh awktlak sinak a si. King James Cathiang ah cun, 'zumhnaak' ti in an leh. Zumh awktlaknak le zumhnaak hi an kokek sining aa pehtlai nawn. Zumh awktlak a sinak kha bochan le va zumh khi a si. Hi Thlarau thleitlai hi zumh awktlak sinak lei hoih in kan zoh tuah hna lai.

Hi thlarau thleitlai hi Bawi Jesuh Khrih a sining hna lakah theitlai pakhat a si. "Van a hun kha ka hmuh, rang raang cung i a cuangmi cu, 'Zumh awktlak le a dikmi' tiah kawh a si i, Amah nih dinnak in bia a ceih i ral a doh." Hi sining min nihhin Bawipa ziaza a langhter. Heb. 2:17 chungah, "Zeizong kipah a unau hna bantuk a si awk hrim a si i, cubantuk in a si cu, annih nih sual ngaihthiamnak an hmuhkhawh nakhnga, zum awktlakmi le zangfah thiammi an tlangbawi ngan a si nakhnga caah a si," ti in kan hmuh. Jesuh cu zangfah a thiammi le zum awktlak tlangbawi ngan a si. Amah cu a Pa nih a fialmi rian kha zumh awktlak tein a tuan.

Zumh awktlak timi cu Pathian nih a kan fialmi rian zumh awktlak tein lim kha a si. Chim duhmi cu kan bia le kan biakam ah fek tein kan dir awk a si, bochan awklak, rinhchan tlak le mifel kan si awk a si. zumh awktlakmi minung cu fialmi rian vialte kha a tlin i, nehnang tha a ngeihmi minung an si. Rian a fialtu nih a fialmi rian kha tlamtling tein an dih piak tikah zeitluk in dah a man a sunglawi kha a hngalh. Hihi Pathian i zumh awktlakmi minung hna sining a si.

Biathlam 17:14 chungah, "Tufa sin i a ummi cu kawh i thimmi le zumh awktlak mi an si." Tufa anaih biktu hna cu kawhmi, a thimmi le zumh awktlak in hmuhmi an si. Bawipa kawhmi timi nih chim duhmi pahnih a ngei. Pakhatnak cu, Khrih kha kan khamhtu i kan cohlan tikah muihnak chungin khuaruahharmi ceunak chungah kawh kan si (1 Peter 2:9). Pahnihnak ah, Bawipa nih a kan kawh tikah, Amah rian tuan

dingin kawh kan si. Pathian kawhmi si hi khuaruahhar ngai a si. Sihmanhsehlaw Amah Jesuh hrimhrim nih, “Kawhmi cu an tampi nain thimmi cu an tlawm (Mat 22:14) a ti. Cucaah, kawh hi a za lo. Kawhna kan cohlan tikah a tlamtling, a donghna kan phan tinak a si lo. Hram kan i thokka lawng a si rih.

Kawhna le thimna karlak ah hin timhlanhna caan a um awk a si. Mi tampi training tuah dingin thim an si, asinain tlawmte lawng nih training tuah tlam an tlinh. Mi tampi an i thawh nain riantuan ding taktak i thimmi cu an tlawmte. Kawh kan si hnuah thimmi si ding kan i thok. Isaiah 48:10 chungah Bawipa nih “Ngaih hmanh, nangmah cu kan thianter cang, ngun cu somei ah an hneksak bangin nanmah cu teminnak chungah kan hneksak hna.”

Hneksakna le tukforhna caan lioah Bawipa nih riantuan dingin a kan thim. Mi tampi cu hi caan lioah hin an lung a dong tawn. An hneksakna kha zamtak ding lam an kawli, Bawipa tuahmi thianna lam kha na al (Isaiah 50:10-11). A phichuak cu Bawipa nih a thim bal hna lo. Pathian nih a kan thim i, riantuan ding a kan thiah cang hnuah cun, zumh awktlak tein kan tuan awk a si. Hihi mi tampi nih an tuah khawh lomi a si. Zumh awktlak minung hmuh hi a har ngaingai ko.

Siangpahrang David nunnak kong in, Khrihfa nun dot thum a simi kawhna, thimna le zumh awktlak mi nun hmuhna hi fianter ka duh. Kum hleisarih hrawng a si ah, zumh awktlak lomi Saul changtu dingah Samuel nih chiti a rak thuh. Kawhmi a si ko nain siangpahrang cua si colh kho lo. Thimmi si awkah kum hleithum chung timhlanhna caan a hau. Kum sawmthum a tlin tikah Hebron ah Judah siangpahrang sidingin chiti thuh a si than. Kum hleithum chungah hin harna le hneksakna tampi a ton hna. Amah thah a duhtu Saul le Israel ralkap pawl sinin a zaam i, Ziklag ah a thilri vialte a thlau dih. Cu hnuah, amah cu Judah siangpahrang kum sarik chung tuan dingin zumh awktlak mi ah hmuh a si tikah, Israel siangpahrang si dingin voi thumna chiti thuh a a si than hoi.

zumh awktlak mi sinak cu Bawipa sal sinak hmelchunhna a si. Abraham cu zumh awktlakmi ti a si (Neh 9:8). Chan vialte chungah a ngan bikmi zumh awktlakmi cu Moses a si. Kan chim cang bangin, Thlarau theitlai cu ralchanhtu nih an thanchoter. Midang zumh awktlak lo an si i, an kan leirawi tikah, zumh awktlak kan sinak cu a thang. Cu nih cun zumh awktlak a kan siter chinchin.

Moses cu zumh awktlak a sinak dingah leirawinak a tong. Minung 3000000 hrawng (nu he pa he hngakchia he) a ngei i, a cungah an vuivai thlaungthluan. Korah le a hawile nih an doh. A nau pa Aron le a farnu Miriam nih an soisel. Bawipa leiah pakhat hmanh a mer kho hna lo. Hruaitu a si nain lungleng in a um. Cu vialte leirawinak le donghna tong ko hmanhsehlaw, Bawipa nih a thangthat i a conglawmh. Hi vialte Isreal mi lakah Moses pakhat lawng zumhtlakmi a hmuh.

Hruaitu a leirawitu minung hna hi ruah len phu an si. David rawitu cu a fapa Absolom a si i mi a nawng lengmengtu a si. Judah cu Jesuh a rawi hlanah kum tampi chung mifir a si. hruaitu doh le leirawi hmangtu hi tlinlonak ngeimi an si dih, zeicahtiah an unna kha an thlenter duh lo. Moses a rawitu zong kha zumh awktlak lo lawngte an si. Arton kong hi ruat hmanh, zankhat ah a lung aa let i soisel hram a thok colh. Tlin lonak a ngei, cucu a ziaza nih a hlawt kho lo. Moses cu Pathian he ton awkah tlangcung ah a kai i, ni sawmli a rau. Cu kar ah cun, Israel, Egypt ram in an chuakpitu hna nan pathian cu hihi an si' a ti hna. Cucaah Moses an rak doh kha khuaruahhar awk a si lo.

Hi vialte dohdalnak le leirawinak hi Moses aa hlawtnak a rak si. Bawipa sinah zumh awktlak sinak kan hal nain zumh awktlak in kan nun lo ahcun pakpalawng a si. Moses cu Bawipa nih zumh awktlak a si a ti peng. Paul nih Heb. 3:2 chungah, "Moses cu zumh awktlak a rak sibantuk khan Khrih cu fialmi rian ah zumh awktlak a si a rak ti. Heb 3:5 chung zongah, "Moses cu Pathian innchung ah khan zumh awktlak riantuantu a rak si i, Pathian nih hmailei ah a chim lai dingmi

zong kha a rak chim” a ti fawn.

Moses phundang tein zumhtlak a sinak cu biaktheng kong ah a si. Tlangcung ah Pathian nih a rak chimhning bak khan Moses nih biaktheng cu a ser (Heb 8:5). Moses nih Pathian nih a chimhning pungsan ningte in biaktheng cu a ser, a thleng lo. Pathian chimning tein zumh awktlak bak in a ser.

Kum 1960 hrawngah khan Bawipa nih rianuantu pawl kha rit khawhnak sii a hmangtu hna (drug addict) bawmhnak dingah inn sak a fial hna. Bawipa nih a fial hna ningin an buah caah a rak hlawhtling ngai. Bawipa chimhning in a buah lomi cu an rak hlawhtling kho lo. Cuaah Bawipa nih a kan fialmi pungsan ning tein kan buah awk a si. Cu ningte in kan buah lo ahcun santlai lo an si ko lai.

Bawipa nih a rat than lainak kong an bianabia tampi a chim hna. Cu bianabia hna nih tinhmi an ngei. Tinhmi ning tein zumh awktlak tein kan buah a herh. Bawipa nih Matt. 24:45-46 chungah, “Aho cudah zumh awktlak le a fimmi sal cu a si? Cubantuk zumh awktlakmi le a fimmi sal cu, Bawipa nih a sal hawi zohkhenhtu dingah, a caan hman tein an rawl a petu dingah a chiahmi kha an si. A bawipa nih a tlun tikah, a rian a rak tuan lio te ah a rung tangmi sal caah cun lunglawm awk a va si dah.”

Martir Luther cu hitin an rak hal. Tuzarh ah Bawipa a ra lai hngal law, zeidah na buah hnga? Tluangtlam ngai tung i thuk ngaiin hitin a leh hna. “Bawipa nih a ka fialmi rian ka rak tuan cuahmah liote Bawipa nih hmu dingin ka buah lai,” a ti hna. A hmet zong a ngan zongah Bawipa nih a kan fialmi rian paohpaoh kha zumh awktlak tein tuan kan i timh awk a si.

Bawipa nih a kan pekmi pahrang le thilti khawhnak hi zumhnak hi zumh awktlak tein kan hman awk a si. Bawipa nih a talen panga a pek i a miaktu sinah, “Saltha, zumh awktlak sal, na buahmi cu a tha

ngaingai. Tangka tlawmte na lehthlnak ah zumh awktlak na si caah, tangka tampi tawngthamtu ah kan chiah lai. Ra lut law ka lunglawmhnak hi i hrawm ve. (Mat. 25:21).

Pathian nih pahrang le thilti khawhnak a kan pek cio dih. Kanmahte kan i hal awk cu, “Pathian nih zeidah ka pek? Pathian pekmi kan pahrang (talen) cu a si khawh chungin kan karhter lai i, Amah duhning le a sunparnak ca dingah kan tuah awk a si. Lawrance cu zumh awktlak kheng tawltu a rak si, zeicah tiah a nun chung khengtawl ding kha Pathian i a kawhnak a si ve. Zumh awktlakmi a si ruangah Pathian nih zungzal nguhmi min a pek i, nihin ni tiang hngalh peng a si.

Zumh awktlakmi sinak hi Pathian rianṭuannak le hruaitu ṭha si khawhnak dingah a herh hrimhrimmi a si ve. Pathian nih Eli cu tlangbawi ngan sinak in a thumh, zeicahtiah Pathian fialmi rian zumhtlak in a ṭuan lo, a bikin a fale sualnak hmanh a remh kho lo. Bawipa nih 1 Samual 2:35 chungah, “Keimah hrimhrim nih zumh awktlak tlangbawi pakhat, ka lungchung le ka ruahnak chungah a ummi ningin a tuahtu ding cu ka chuahter lai; cun amah cu a fekmi innchungkhar ka sak piak lai i, ka chiti thuhmi hmaiah zungzal in a lut a chuak lai. Hihia timi h 1 Samuel kha a rak si. Eli cu zumhtlak lomi a si ruangah ṭumh a si i, Samuel cu zumh awktlakmi a si ruangah kaiter a si.

Paul cu Biakam Thar Khrihfabu cawnpiaktu ah thim a rak si. Amah cu Biakam Hlun chungin Biakam Thar cawnpiaknak chuahpitu a si. Amah i thilti felnak rak um hlah seh law, Pathian Bia kan ruahning hi a tluang kho hnga lo.

Zeicahdah Paul nih Pathian nih hi rianṭuan dingah a rak thim, Paul cu Damaska lam ah Bawipa he an i ton hlanah cun biatak hrawktu a rak si. Biatak a hngalh hnu ah cun zumh awktlakmi a si te lai ti kha a rak hngalh chung cia. 1 Timote 1:12 chungah, “Bawipa Jesuh Khrih cu ka thangṭhat. Amah rianṭuantu ah ser awktlak in a ka ruah ruangah a cungah kaa lawm.” Amah chimh ningte in Paul nih a tuah lai ti kha

Pathian nih a hngalh.

**Zumh awktlakmi sinak ding hmunhma (asiloah)
Thil hmete i zumhtlak sinak**

Thil hmete i zumhtlak a simi cu thil ngan zongah zumh awktlak an si tawn, thil hmete ah a hrokhrolmi cu thil ngan zongah an hrokhrol tawn (Luka16:10). Kan nunnak ah biapi a si lomi thil hmete ah kan din lo ahcun a biapi thil zongah kan ding kho lai lo, ti Jesuh nih fiang tein a kan cawpiak. Thil hmete, nautat awk rian a simi tuang hnawh, khengtawl iti bantuk i zumh awktlak a simi minung kha Pathian nih a cawisan hna.

**Vawlei cung thil, abikin tangka kong ah
zumh awktlak sinak**

Vawlei cung thil tuahto ning i zumh awktlak lo nan si ahcun zeitindah rumnak taktak cu pek khawh nan si lai? (Luka16:11). Vawlei cung thil le tangka kongah kan fel lo ah cun Pathian nih a van rumnak taktak cu a kan pe bal lai lo.

Midang thil cungah zumh awktlak sinak

Midang thil a simi ah zumh awktlak nan si lo ahcun a ho nih dah nanmah ta simi thil cu an in pek hna lai (Luka16:12). Kanmahte i Pathian rian tuannak (ministry) kan ngeih khawhnak dingah Pathian thiahmi rian hmete ah fel tein kan tuan a hau. Rian tuan ding thiah kan si tikah, zumh awktlak tein kan tuan awk a si.

Pathian khuaruahhar thilser ah zumhtlak sinak

KanKannah cu Khrih sal Pathian bia kengtu ah khan kan i ruah awk a si. Cubantuk in thil ken fialmi i rian biapi bik cu a bawipa sin i zumh awktlak tein um kha a si (1 Kor 4:1-2). Pathian Bia le doctrine ah

zumh awktlak tein kan um awk a si. Cawnpiaktu caah ralrin a hau khun. England ram ah minister minthang pakhat a rak um i, anmah bu nih an duhmi doctrine kong lawng a chim peng. An doctrine he aa rem lomi Baibal cang a rel bal lo. Sihmanhsehlaw Bawipa nih a chimh caah a doctrine cu aa thial. Hihi hruaitu nih tuanvo nganpi kan ngeihnak zawn a si. Kan zumhmi kha kan fiang lai i Pathian Bia ningin kan cawnpiak hna lai.

Nu le va سوالناک اه zumh awktlakmi sinak

A thi-um rih lomi kongah nawlbia zehmanh ka ngei lo. Bawipa vel thawngin zumh awktlak a si vemi bantukin ka chim (1Korin 7:25). Paul nih Bawipa vel thawngin zumh awktlakte i a umnak kong a chim. Nupi ngei loin kum tampi a um cang ko rua.

Hi kong ah mi tampi nih tukforhnak an tonmi an ka chimh tawn. Ka tonmi tukforhnak hi na hngal lo, an ka ti. Sihmanhsehlaw, Paul nih 1 Korin 10:13 chungah fiang tein a chim. “Midang nih an ton tawnmi tukforhnak na tong hlei lo. Pathian cu zumh awktlak a si ko i, na in khawh lo dingmi tukforhnak cu na cungah a tlunter lai lo. Luatnak lam zong an serpiak lai. Tukforhnak a tamnak hmun ah cun a vel a tam ve. Pathian zangfahnak le vel thawngin hi kong ah hin zumh awktlak tein um khawh a si ko.

Zei bantuk dirhmun i kan um zongah zumh awktlak si dingin nawlpek kan si. Nupi hna cu zumh awktlak si dingah forh an si. 1 Timote 3:11 chungah, “an nupi le zong ziaza thami an si lai i, mi congoih hmangmi an si lai lo, zurit hmang lomi an si lai i, zeizong kipah midingmi ah si lai. “Ngakchia zong zumh awktlak an si lai (Titus 1:6). Cucaah vawlei thil kongah siseh, thlarau lei kong ah siseh hi ziaza tha hi a karh khawh nakhnga kawl peng u sih.

8. LUNGNEMNAK

Thlarau theitlai pariatnak cu lungnemnak a si. Lungnemnak cu Pahian vel i kan chunglei ah rian a tuannak thawngin a si. Lungnemnak cu Pathian lung nuamtertu a si, zeicahtiah Pathian mithmuh ah a sunglawi tukmi a si. Piter ni a kan chimh, “Lungnemnak le daihnak cu Pathian mithmuh ah a man a sung tuk (1 Peter 3:4) tiah a ti. Lungnemnak cu ukmi thawnnak a si i, ziaza tha chuahter khotu bik a si. Hi thlarau theitlai hi kan thawnnak le kan thlarau uktu a si i, midang nih kan cung i daihnak le hremnak an tuah tikah, let lo tein a kan umter khawh. Lungnemnak cu teirulcham le mah runvennak a tuah lomi thawnnak ziaza a si. Zeizong vialte nih Bawipa sinin a rami an si ti kha a kan hmuhter. Lungnem hi derthawm a si, tiah ruat sual hlah mu. Jesuh cu lungnem bikmi a si, Amah cu a thawng bikmi zong a si fawn.

Rom 8:28 chungah Paul nih, “Pathian nihhin, amah a dawtu hna le amah nih aa tinhning in a kawhmi hna caah cun, zeizaong vialte hi a tha laiah a serpiak ko hna, ti kha kan hngalh,” a ti. Hi ziaza tha a ngeitu le Bawipa a zoh pengtu hna nih cun zeizong vialte hi Amah sinin a a rami an si dih ti kha an pom khawh. Lungnemnak cu hitin fianter khawh a si, zeithil paoh lungthiang tein pom khawhna.

Zeithil kan tonmi paoh hi Bawipa chuahter mi an si dih. Cucaah kanmah kan i runven le din kan i cuh ahcun Pathian tinhmi kan dodal a si ko. Lungnemnak cu midang he kan i pehtlaihna nakin Bawipa he kan i pehtlaihna ah biapi deuh a si. Bawipa mithmai kan zoh hmasa hrimhrim awk a si.

Greek biafang nih lungnemnak a timi cu hremciam i satil lungput khin a langhter. Tahchunhna ah, rang fano cu a tli a le, hrem rih lo a si caah duhduh in a tlong dawh zong a si ko. Sihmanhsehlaw, upat deuh cun, hrem a hau. Hman thlak si dingah cun, a ngeitu pa nih a banhmi rangchak (reins) nih a uk khawh a hau.

Solomon hla 1:9 chungah, hmuhsaknak tha ngaiin a um. “Kaan tahchunh tawn dah kaw ka duh cem, Mangbawi Faraoh rangla leng hnuk he.” Solomon uknak chan le hi hla a phuah lio caan hi Ezipt ram in vawlei cung rang tha bik a chuah i, Faraoh lenghnuktu an rangtha bik an rak hmanh lio caan a si. An rang hna cu a congto nih nawlpek hlan cu dai tein an um. Congto duhning in cawlcangh ding lawng an hngak i, nawlngai ding in an i pe. Bawipa Bia nih lungnemnak a timi langhtertu tha bik a si. Bawipa Jesuh sinah pum pe le nawlngai in um a duhtu minung hna i si dingning hmuhsaknak tha bik a si.

Lungnemnak cu Bawipa Jesuh Khrih i duhning bikmi ziaza tha a si. Mat 11:29 chung ah, Amah cu lungnem le toidormi, tiah a ti. Ka nupi le Isarael ram kan kal lioah Jesuh thlan umnak dum ah kan rak kal. Thlan kan hmuh tikah, ka khuk kaa bil i, Bawipa. zeidah na lawh? ka ti. Thlanlung ah cun, ‘lungnemnak’ ti tialmi ka hmuh. Cucu Bawipa, nih hngal hna seh, ti a kan duhmi a si. Cu hnu cun, Amah lungnemnak kha ka lungthin chungah chiah a duh ti kha ka hngalh.

Lungnemnak a langhtertu bikmi satil cu tuu hi a si. Tuu cu harnak petu a si lo. Pathian Tuufaa Khrih sining cu Isaiah 53:7 chungah, “Amah cu an rialdip i an tihram zehmanh a let hna lo, thah dingmi tuu bantu kin an kalpi, zehmanh a chim lo. Pilat hmai i an puhmi le an tihramnak vialte kha a let hna lo, aa in ko. Judah pawl nih an tihramnak vialte kha tuufa bantu in aa in peng ko. Amah huhhak aa timh loning kha pilaot hmanh a khuaruah a har.

Lungnemnak cu myrh he aa lo. Myrh thuhboih ah an rak hmanmi a si. Myrh nih cun thihnak a hmuhsak. Lungnemnak cu minung kan duhning he aa dang ngai. Lungnemmi minung cu a covu an chuh tikah zehmanh a chim bal lo. Kan lungthin chungah lungnemnak a um ahcun zeizongte kha Pathian hmuhning in kan hmuh khawh ve. Cucu nih cun a ding lomi tihramnak kha a kan teiter khawh.

Lungnemnak cu a sunghar ngaimi a si. Mi tlawmte lawng nih an ngeih

khawh. Baibal chung ah Jesuh le Moses lawng hi lungnemmi an si ti kan hmuh. Moses hi lungnemnak ah Jesuh chim lo cun, lungnem bikmi a si. Pathian nih , Moses vawlei cung minung ah lungnem bikmi a si. (Number 12:3) a ti. Moses sining hin lungnemnak a thanchoning kan hmuh khawh. Theitlai dang hna cio bantukin lungnemnak hi ralchanhtu thinhunnak thawngin a thangocho kho. Kan nunnak chungah thinhunnak a um tikah lungnemnak cu alang kho. Lungnemnak nih Moses le Jesuh cungah rian a tuan bantuk khan kan nunnak ah rian a tuan ve awk a si. Moses nih a thlarau cokbwaitu ding dodaltu a ngei peng ko. Moses nih a nunnak ah Bawipa aa tlaih peng caah a donghna ah lungnemmi ah aa cang.

Lungnemmi nih cun lehrul an hmang lo, Bawipa tu kha tuanvo an pek. Siangpahrang David zong cubantuk cu a si ve. Lungkekkuainak le soal hngalh in ngeihchihnak a ngei. Sihmanhsehlaw hi lungnemnak theitlai hi a ngei peng. Voi khat cu Saul i a ummi Shimei nih chiat a serh.

“Siangpahrang David cu Bahurim a phak tikah, Saul innchung ah a ummi, Gera fapa Shimei nih chiat a serh lengmang. David le a sinum vialte kha lung in a cheh hna. A thawngmi vialte kha lung in a cheh hna. A thawngmi vialte cu kehlei le a orhlei ah khan an um. Shimei nih cun, , Va lo ko, nang thisen chuah hmangtupa a ti. A pennak na chuhmi Saul innchungkhar thisen vialte cu Bawipa nih na cungah a kinter than cang. Bawipa nih na pennak cu na fapa Abslom kut chungah a pek cang. Nang cu thisen chuah hmang na si caah na rawhna cu na cungah a tlung cang, tiah a ti (2 Samuel 16:5-8).

David i minung nih Shime kha thah an duh. Sihmanhsehlaw David nih hitin a nawl hna. “Nannah Zesuih fapa hna. nan i thlaknak zei dah a um? Bawipa nih amah cu, David kha chiatserh a ti i, chiat a ka serh a si ahcun, zeicahdah mah ti cun an ti? tiah aho nih dah a ti khawh lai? tiah a ti. David nih Abishai le a sin um vialte cu, Zoh hmanh u, keimah ka fapa hrimhrih nih ka nunnak kha a ka kawl, cucaah hi Bajamin mi

nihhin cun zeitlukin dah a ka kawl chinchin lai/ Zei ti hmanh in ti hlah u, chiat cu ka serh ko seh. Zei ti hmanh in ti hlah u, Bawipa nih pei a fial lai, tiah a ti. Bawipa nih ka retheihnak hi a ka hmuhpiak hnga i, chiat a ka serhmi ruangah hin, thatnak in a hei ka lehrul ko hnga dah kaw, a t (2 Samuel 16:10:12).

David nih zeitluk a dawhmi ziaza dah a ngeih! Hi lungnemnak taktak langhternak a si. Shimei kha a ngaihthiam ko, zeicahtiah zeizong vialte hi Pathian sinin a rami an si i, Amah nih a uk dih hna, ti kha a hngalh.

A dik lomi lungnemnak le a dikmi lungnemnak tu hi kan i ralrin awk a si. Zei thil paohah a tak le a deu a um zungzal. Biathlam 13:11 chungah, Khrih ralchantu profet an chuak lai, tuu bantukin ki pahnih an ngei nain limkeng bantukin bia an chim” ti kan hmuh. Lenglang cun lungnemmi an lo nain an chungah khuachia in an khat. Khrih zong nih tuuphaw hrukmi profet sinah ralrin ding a kan chimh (Mat 7-1:15). A lengphaw lungnemnak cu a dik lo. Lungnemnak taktak nih cun Pathian duhning in mi cungah thatnak a tuah zungal.

Dinnak hi lungnemnak a chuahtertu hrampi a si, thlarau theitlai dihlak hi cuti an si awk a si. Ding tein khuasa lomi cu minung hmuh tha dingin mah humhak an hmang, zeicahtiah an lungthin chungah Pathian duhnak taktak a um lo. Soiselmi si an duh lo. Sualnak cu an tuah kha an i hngal lo i, Pathian nih a donghnak ah a ding le ding lo cu a fianter te ko lai, an ti tawn.

Dinnak le lungnemnak cu an i pehtlai. Zephaniah 2:1-3 chungah, “Nannih uk khawh lomi hna i pum tuah u, lamhlatpi ah thawlmi nan si i, favai bangin nan loh hlan le Bawipa thinhunnak nan cung i a phak hlan le Bawipa thinhun ni nan cung i a tlun hlanah hin Bawipa cu kawl tuah u. Ram chungah toidor tein a phung kha a zul i khua a sami vialte hna, Bawipa cu kawl tuah u. Dinnak cu kawl u, toidornak lungthin cu kawl u. Bawipa thinhun ni ah cun dornak nan hmu kho lai lo dah kaw” tiah kan hmuh. Pathian biaceihnak vawlei i a phak tik i

humhinnak dingah dinnak le lungnemnak kha kawl u, tiah profet zeafanaih nih a kan chimh.

Caan dongh lai ni ah cun, Khrihfabu hi serthat a si lai, ti hi a biapimi biacah a si. Cu serthatnak rian i kan i tel khawhnak dingah thlarau theitlai a simi lungnemnak hi kan nunnak ah kan thanchoter a hau. Paul zong nih Galati 6:1 chungah, “U le nau hna, pakhatkhat nih sualnak a tuah sual tikah, a thlarau deuh pawl nih khan lamding ah nan chiah awk a si, cuti nan tuah tikah nemnak in nan tuah awk a si. Cun nanmah zong tukforhnak nan in sual nakhnga lo i ralring u” tiah a ti. A tlurilmi kha kan tunmer hna lai, an cohlan khawh dingin zangfahnak le nemnak in kan thithuar hna lai. Pathian duhtling tiangin kan hruai hna awk a si. Hi rian har hi lungnemnak thawng lawngin tlamtlin khawh ding a si.

Paul nih 2Timote 2:24 chungah cawnpiaknak hitin a chim. “Bawipa sal ci aa si lengmangmi a si awk a si lo. Mi vialte chungah zangfahnak a ngeihmi, lung a saumi cawnpiaktu tha amah a dohtu hna a chimhhrin tik hna i nemte in a chimhhrinmi a si awk a si.” Hi lungput kan ngeih lo ahcun, kan tuahmi vialte hi midang chungah sualnak kan tuah a si i, Bawipa sinah kan hruai kho hlei hna lai lo. Hi nak fiang in ka chim thiam lo. Phunglam ningin kan cawnpiak hna awk a si lo, thlarau nemnak tu hi kan cawnpiak hna awk a si.

Lungnemnak Thawngin Hmuhmi Thluahchuah

An lungthin chungah Bawipa kha thlarau theitlai a simi lungnemnak a tuahtertu hna nih an comi thluachuahnak tlawmpal in zoh tuah u sih.

Lungnemmi nih vawlei ro an co lai” a ti. Salm 37:11 chungah, “Bawipa Jesuh nih Mat 5:5 chungah hitin a chim than.” Lung a nemmi cu thluachuah an hmu, zeicahtiah vawlei ro kha an co lai.” Hihi a biapi tukmi Biatak a si. Lungnemnak cu vawlei ca ah siseh, thlarau lei ca ah siseh, kan thluachuah hmuhnak a si. Missonari pakhat he bia kan i ruahmi ka lung ah a hung chuak. mah cu a cung i uktu pa he an i rem

lo i, bia an i al, A uktu pa sin i rianṭuan kha a duh kho lo i, hitin a ka chimh. “A nawl ka zul kho ti lo” a ti pah in ruahnak a ka hal.

Thla ka cam hnuah Bawipa nih hitihin a ka chimter. “Na rianṭuanmi a hlawhtlinnak ding le na rocomi tlamtlinnak dingah lungnemnak hi a herhmi a si. Na uktu pa nawl na ngeih khawh lo ahcun na roco ding na hmu kho lai lo,” tiah ka ti. Ka chimmi kha a cohlan lo caah atu tiangin aa nuam lo i Pathian thluachuahnak a co kho lo.

Pathian nih cun nemnak in Amah lam ah a kan hruai hna. Salm 25:9 chungah, “Mi toi i a dormi kha lamding in a hruai hna i a duhnak kha a cawnpiak hna,” a ti. Pathian a hngalmi cu Amah nih lam a hruai tawn hna. Nunnemnak hi kan nunnak ah kan langter hrimhrim a hau. Salm 103:7 chungah “Moses kha aa tinhmi cu a chimh i Israel mi kha thil lianngan a tuahmi cu a hmuhter hna.” Pathian nih zeitungah dah hi thil hi a tuah timi kha Moses nih cun a hngalh ko. Pathian lam hruaining kha a lung a fiang ko. Isreal mi nih cun a tuahmi lawng kha an hmuh. Zeitungah kan ti ahcun Moses cu a nun a nem i Isreal mi cu an lung a hak.

Lungnemmi cu Pathian nih an lam a chimh hna i a hruai hna. Lunglawmhnak hi lungnemnak nih a chuahtermi a si. Isaiah 29:19 chungah, “Lungnemmi cu Bawipa ah an i lawmhnak a ṭhangcho lai” a ti. Lungnemnak nih a chuahtermi theitlai hna lakah lawmhnak hi aa tel ve. Lungnemmi cu Bawipa ah an i lawmhnak a karh peng. , zeicahtiah zeitung vialte hi lungnemnak umter awkah Bawipa kha nawlpe tiah kan forh duh, zeicahtiah a hmunmi roconak dingah a biapi tuk hringhranmi a si.

9. I SUMNAK

Thlarau theitlai pakuanak cu Sumnak a si. Sumnak timi cu Greek holh sullam ning cun, mah duhnak lungthin le nuamh duhnak lungthin uk khawh khi a si. Ei le Din lawngah si loin kan nunnak dihlahk ah

sumnak a herh dih. Cucaah sumnak ngeih lo cun Khrih nunnak a tlam a tling kho lo.

Hi theitlai hi mah i uk khawhnaak asiloah thlarau ukmi ti zongin leh khawh a si. Sumnak cu Thlarau theitlai hrimhrim a si ti uar deuh in ka chim duh. Kanmah thazang le zuamnak in tuah khawhmi a si lo. Mi tampi nih mah i hlawt an i an pum kha an hrem i sifah le retheih an i pe tawn. Cucu sumnak a si, tiah ruah sual hrimhrim lo ding a hau. Sumnak cu Thlarau thawngin si ko hmanhsehlaw, kanmah lei zongin tuah ding a um ve. Mah i uknak cu kan tuah awk a si ko nain Thlarau thawngin si ko hmanhsehlaw, kanmah lei zongon tuahding a um ve. Mah i uknak cu kan tuah awk a si ko nain Thiang Thlarau bawmhnak thawng lawngin tuah taktak khawh a si.

Paul nih mah i uknak kong cu 1 Korin 9:27 chungah hmuhsaknak tha ngeimi a kan chimh. “Tlik zuamnak ah an dihlak in an i zuam ko nain laksawng hmutu cu pakhat lawng a si, ti kha nan hngalh. Cucaah laksawng hmuding tein tli u. Zuamnak ah tel ve a duhmi nih cun timhtuahnak felte an ngei tawn. Cuti an tuah cu a uai pangpar lukhimh hmuh awkah khan a si. Kei cu ka tlik tikah tinhmi kawl fiangte in ka ngei. Ka tongh tikah a pingpang thonghmi bantuk ka si lo. Zuamnak hmun ah rak i zuam u, tiah midang kha sawm lengmang tung in, a sawmtu keimah kha hlawtmi si sual lai ding ti ka phang i ka pum cu ka hrem i fekte in ka uk.”

Paul nih sumnak le mah i uknak kong kha lentecelh ningin a kan hmuhsak. Lentecelhtu hna nih cun tinhmi kawl pakhat phak duhnak an ngei. Laksawng hmuh le an i zuamnak i teitu si

an duh. Lentecelhtu hna cu nawlngaimi le mah aa uk kho taktakmi an si a herh. Lentecelhtu taktak cu nikhat chungah suimilam 24 chung lente a celhmi an si. A tawgzawn (temparate) kan si lo ah cun Bawipa nih a kan hlawt, a kan hnon sual lai, ti Paul nih a kan chimh.

England ram i Vanlawng ralkap rian ka rak ÷uan lioah, pumpululh chuih ah ka rak i tel ve. Cu ralkap rian a ÷uan ve i, pumpululh chuih ah aa tel vemi ka hawipa nih ruahnak ÷ha a rak ka pekmi cu ka nunchung ka philh bal lai lo. Hitihin a rak ka chimh, “Pumpululh chuih thiammi sinak dingah zu, nu le nuamhnak na hrial a hau i, na sining vialte zong naa pek dih a herh”, a rak ka ti. Pathian duh tlingmi si dingah dihlahk kan pek a herh ve.

Phungthlukbia 21:17 chungah, “Nuamhnak a duhmi cun misifak a si lai. Zu le sa a duhmi cu a rum bal lai lo” tiah ralrinnak biapimi a kan pek. Kan pum le kan caan kan i peknak ah hin ralrin ngaingai a hau. Sumnak timi cu kan nunnak ah, a hmun le a caan zulh in ze i thil paoh a tawkzawnte kan hngalh thiam awk a si, uar tuk le uar lo tuk lungthin he luan ko in kan i hman awk a si lo.

Tahchunhnak ah, a caancaan i i dorh le i dinh cu a ÷ha ko. Mi zeimaw nih lamkatu Johan nih nikhat ah voi khat lawng nga rawl a pek an rak hmuh. Khuaruahhar ngaiin hitin bia an rak hal. “Zeicahdah Khrih lamkaltu a simi nih hiti lawngin rawl na pek? an ti.” Chai cu zungzal in kuaih peng awk a si lo, a caancaan ancun dorh pah a hau, cuti tuah lawngah a hmui a dik kho” tiah a rak leh hna. I dorh le i dinh cu kan i tharchuahnak caah a heihmi a si ko. Sihmanhsehlaw kan i dorh peng le kan i dinh peng ahcun zeihmanh kan tlamtlinh kho lai lo. Sumnak nih ze i thil paoh a tawkzawn in a kan ÷uanter khawh.

A luan ciami kum tam nawn ah khan, thlanlei U. S ah sumnak kong hi ka rak cawnpiak hna. Bia ka chim pahah, sumnak kong i a fiang nagimi hmuhsaknak pe dingin Bawipa sinah ka rak hal. Cun, ka hmaiha lakphak (cofee) bel pakhat ka rak hmuh. Biangaitu hna sinah hitihin ka rak chim. Mi pakhat nih lakphak ti din a duh ahcun, a ÷ha ngai ko. Asinain, cu nih a ÷em÷awn i a uk awk a si lo. Hihi hmuhsaknak ÷ha ngai a si, tiah ka ruah.

Sihmanhsehlaw, pumh dih ah pakhatnu ka sinah a ra i, “Bawipa nih

keimah caah lakphak (cofee) bel in hmuhsaknak an pek. Ka vapa cu a bawipa nih ramdang kal dingin riankainak (promotion) a pek, a sinain kan kal kho lai lo a ka ti, zeicah tiah cuka ram cu lakphak thawmi tuah an thiam lo. Keimah cu lakphak nih a rak ka temtawn i, a rak ka uk tuk. Zing, chun le zanlei ah ka din peng i, a karlak zongah ka din pah thaimthiam. Cu temtawnak cu phoih awkah, thla na ka campiak kho hnga maw? a ka ti. Thla kan campiak i nihin cu a luat ko cang lai, tiah ka ruah chan ko lai, tiah ka ruahchan ko. A biapi tuk lomi thil zongah i sum a hau.

Tuah awkah a tha lomi le a sualmi thil tampi an um, zeicahtiah Bawipa sinin a kan pialter khawh. Cu vialte cu kan hrial awk an si. Kan cahrang i a thami thil tampi an um ko, asinain luantuk cu a tha fawn lo. Nuamhnak tehna, duhmi te hna le lentecelhnak te hna hi kan i ukter awk an si lo. Zeizong vialte hi a kan temtawntu an si sualnak hnga lo, kan i ralrin a hau. Paul nih nu le pa sualnak kongah, hitihin a chim. “Sihmanhsehlaw nan duhnak kha nan i sum khawh lo ahcun va ti va um ko u, duhnak in a kangh in kangh nak in i thit-um cu a tha deuh (1 Korin 7:9) a ti. 1 Korin 9;25 chung zongah Paul nih Greek biafang simi a tawkzawn a hman rih. Hika zawn ah hin mah i uk khawhnak le sumnak kan ngeih hrimhrim a herh. Sumnak kan ngeih lo ahcun zungzal rawknak a chuahter khawh.

Kan lei zong kan uk a hau. Jeim 3:2 chungah, “Kan dihlak nih palhnak kan tuah cio tawn. A biachim ah palhnak a tuah lomi cu mitling a si i, a pum aa uk khotu a si,” ti kan hmuh. Kan lei hi uk awk a har bikmi a si. Kan chimmi bia cu kan lungthin chungin a chuakmi an si (Matt. 12:34). Zei bantuk minung dah ka si, ti naa hngalh duh ahcun na biachimmi kha ruat than. Cu nih cun na thlarau sining kha a phuan ko lai.

Tlamtlinnak cu Pathian Thlarau sinah kan lei kan peknak cungah a hngat. David bantukin thlacam hna u sih. “Bawipa, ka kaa ah hin ralvengtu ka chiahpik law, ka hmur ah hin cawngtu ka chiahpik ko

(Salm 141:3). Ka pum, kan ruahnak, kan cawlcanghning, kan lei le kan thlarau hi kan uk awk an si. Hi theitlai hi kan nunnak ah a ðhancho khawh nakhnga, Bawipa fuh u sih. Hi nihhin hlawtnak a kan luatter khawh. Ningcang loin kan umnak nihhin a donghna ah cun Bawipa he a kan ðhenter khawh.

Biadonghna

Dawtnak a kauhtertu Thlarau theitlai hna hi Paul i cakuat 1 Korin dal hleithumnak ah kan hmuh hna. Dawtnak nih caan saupi chung mi a remter, harnak le buaibainak zongah a thlum-al peng kha Paul nih fiang tein a chim. Sihmanhsehlaw Thlarau theitlai hna tlamtling an si khawhna dingah cun, nahchuahnak, tonghmang lo umnak, porhlawtnak, ti bantuk, Bawipa he a kan ðhen khotu zawtnak ðha lo vialte kha kan hlonh dih hna awk a si.

Mah zawn lawng ruahnak zong hi dawtnak he an i rem kho lo. Midang cungah sualna tua a duhtu le midang sualna aa cinken pengmi minung cudawtnak thlarau he an khuasa ði kho lo. A ngaingai ti ah cun, a nuam i a sualmi tuahsernak nih kan lungthin chung i a ummi thlarau theitlai hna cu cenghngia bantukin a hrawk khawh. Dawtnak nih cun biatak le midang bawmh kha a duh. An nunnak ah dodaltu a ngeimi le sualna chung i a ummi kha zangfah le vel ngeih tein bawmh a duh hna. Dawtnak nih cun a zumh, a ruahchan, thazang a pek i, midang tlamtlin lonak kha a intuar peng, asinain a herhbaunak ah bawm loin a um hna lo. Dawtnak hna, hi thlarau theitlai ðhancho khawhna dingah hi sining vialte (characterics) hna hi kan nunnak ah kan langhter awk an si. Cuti kan tuahnak thawngin Bawipa Jesuh kan lo chin lengmang kho lai.

Then Sarihnak

THIANG THLARAU IN A KHATMI LE THIANG THLARAU HRUAIMI NUNNAK

THIANG THLARAU IN A KHATMI NUNNAK

Pathian nih amah nawl a ngaimi hna sinah a pekmi Thiang Thlarau cu thluachuahnak a si. (Lamkaltu 5:32). Holhtheihlo in holh khawhnak dingah Thiang Thlarau tipilnak a biapi ngaingai (Lamkaltu 2:1-4). Lamkaltu 4:31 chungah tehte kan hmuh bantuakin voi khat kan hmuh cang hnuah tharchuah lengmang a hau. “Thlarau an can hnuah an i pumhnak hmun cu aa hnin i Thiang Thlarau in khahter than an si. Pathian bia kha raltha ngaiin an chim.” Hi thlacam pumhnak ah hin Pestikos ni i Thiang Thlarau in khahter mi lamkaltu hna cu Thiang Thlarau in an khat chinchin.

Paul nih Efesa 5:18-19 chungah Khrihfabu kha Thiang Thlarau in a khatmi nunnak kong a cawnpiak hna. kan nunnak ah Thiang Thlarau luan khawh naknga tawhfung tampi a kan pek. Cang 18 nak ah zumtu hna cu Thiang Thlarau i khat peng dingin a kan forh. Thiang Thlarau tam chinchin kan hmuh khawhnak dingah kan thlarau sining kha thanchoter peng a herh. Zeitin dah thlarau in kan khah khawh.

Lamkaltu Paul nih Efesa 5:19 chungah thlarau in khah pengnak ding kong cu hitin a chim. “Hla dawh le bia dawh in pakhat le pakhat i chawn u, Bawipa cu hla le aw dawh in nan lung taktak in thangthat u, Kanmah le kanmah ah riantuan awk kan ngei. Khrihfa hna cu mah le mah Thiang Thlarau in bia i chimh ding cawnpiak kan si. Baibal cang tampi in fianter ka duh.

Salm 43 hi David nih a fapa Absalom sinah a zam lioah a rak tialmi a

si. Hi ti a zamnak hi lenglei buainak ruangah si loin chunglei buainak nganpi ruangah a si. Cang 3 nak ah cun a thlarau cu lungrethei ngaingai in a um. “Maw ka thlarau, zeiruangah dah hlawt na si? Maw ka thlarau zeiruangah dah ka lungchung ah dai tein na um lo? Pathian kha ruahchannak he ka thangthat lai. Amah cu a ka zoh pengtu ka Pathian a si.

David nih a ralchiami a thlarau kha Pathian ruahchan dingin a fial. Chiatnak lei i a zammi a lungthin le a sining kha teitu siding in a sik hna. Kan cawlcangh le kan sining hi kan i ukter awk a si lo. Cu nih cun chiatnak le harnak ah a kan hruai ko lai. Thiang Thlarau in kan khah peng tikah kan thlarau sining (nature) cu kan tei khawh lai.

Mi tampi nih ka sinah hitin an chim “Pastor pa, na hngalh lo kei cu lungthawh hmangmi a si” an ti. A hman men ko lai. asinain na nunchung cutin na um peng ko lai? lungthawh i cawlcangh cu mikip nih kan ngeimi a si. Cucu minung kan sining a si taktak ko. Sihmanhsehlaw na nunchung vialte lungthawhna nih uk peng cu maw na duh? Thlaraumi cu lungthin cawlcangmi an si. An duhning in thil a kal tikah an i lawm nain an duhning in thil a si lo tikah lungdong in an um Cubantuk minung si cu maw na duh? Asiloah, Thiang Thlarau chiti toihnak in uk ningin a cawlcangmi si dah na duh? A ngaingai ah cun, kanmah thlarau nih ukmi si nakin Thiang Thlarau nih ukmi si kan duh deuh. Sihmanhsehlaw Thiang Thlarau in kan khah lawnglawng ah Thlarau ukmi kan si kho lai.

A thlarau hlonh thlak (cast down) a si ruangah David nih a thlarau kha bia a chimh. ‘Hlonh thlak’ timi bia sullam hi na hngal maw? Tuu a zakpathal in a rimi khi a chim duhmi a si. Tuu cu a zakpathal in kan chiah tikah a tho kho lo o a thih tiang a ril ko lai, a lung a dong i thawh ding zong aa zuam ti lo. Cucu David thlarau nih a tonmi a si. Ka lo ko cang tiin a ruah. Ruahchannak a ngei ti lo. Absolom nih thah a ka timh. Sihmanhsehlaw David cu a tho i, a thlarau kha hitin a chimh. Zeicahdah lungdong in na um? Amah cu thlarau minung taktak a si.

Thlaraumi si le si lo cu kan biakhiahnak thuthu a si ko. Lungthawh sawhsawh cawlcanghnak kha kan tei i, kanmah nunnak in Thlarau luangchuak dingin kan thlarau bia kan chimh awk a si.

Johan 4:14 chungah, Bawipa Jesuh nih tikhur i a ummi nu sinah, “Mizei hmanh keimah pekmi ti a dingmi cu a ti a hal than ti lai lo, ka pekmi ti cu a chungah cerh ah a cang lai i cu cerh nih cun nunnak ti kha a pek lai i, zungzal nunnak kha a pek lai,” a ti. Amah sinah kan ksl i, khamhtu ah kan cohlan ahcun Pathian nih hihi a kan pekmi a si. Cerhti nung a simi Thiang Thlarau kha kan chungah a chiah.

Biakam Thar caan i Israel mi sin i ramcar ah ti kan pek hna lai, tiah bia a rak kammi hmelchunhnak cu kan nunnak chung i Thlarau nih rian a tuan hi a si. (Number 21:16). Maw tikhor, ti hung chuak tuah! Hla in hloi tuah u (Number 21:17). Biadang in kan chim ahcun, kan chung i a ummi tikhor sinah hla kan sak awk a si. ti chuahter dingin hla kan sak awk a si.

Thiang Thlarau tikhur hi kan lungthin chungah kan chiah awk thil pakhat a si, asinain ti chuak lo dingin tuah cu a dang thil pakhat a si rih. Isak nih a pa Abraham cawhmi tikhur kha a thianh, zeicahtiah Filitin mi hna nih vawlei an rak chilh (Genesis 26:15). Filitin mi nih cun nahchuahnak kha a hmuhsak.

Nahchuahnak nih kan chungah hram a thlak sualnak hnga lo, kan i ralrin a herh, ze ah tiah, kan nunak i a ummi cu tikhor chilh nakin a thawng deuh. Cu hnuah, harnak a tonmi a um rih. A tikhor cu sik le huatnak zong nih ti chuah a kham (Gen. 26:20-21). Kan nunnak chung i hi thlarau ral hna le pumsa duhnak dangdang zong nih kan chung i tikhor cu ti chuak loin an kham khawh rih (Galati 5:19-21).

A cung i kan chimmi sualnak pakhatkhat nih kan chung ia ummi tikho kha an phih tikah zeitin dah kan um? Number 21:18 chungah hi Tawhfung hi a kan pek. “Bawi nih an cawhmi tikhor, mi hna lak i

milian nih an bawifung le an thiangthunh in an cawhmi tikhor cu an cawh.” Hihi tuanbia sawhsawh hrang i Baibal chungah thalmi a si lo, kanmah lam chimtu dingah thalmi a si. Hi tikhor cu bawi nih an cawhmi a si ti na hngalh awk a si.

Kan lungthin chung i tikhor hna an i chilh ahcun a cotu bawi (pastor le hruaitu) hna sinah kan harnak damhter dingin kan kal hrimhrim awk a si. Pathian thimmi hruaitu hna nih cun kan chung i tikhor khamtu kha Thlarau theidan thimnak in an hngalh khawh. Bawi le hruaitu hna nih Moses chimh ningin cu tikhor cu an rak tuah. Moses cu nawlgeitu bik a rak si. Cucaah, Pathian riantuantu hna nih Thiang Thlarau lam hmuhsak ningin minung hna kha an nunnak ah luatnak an ngeih khawh nakhnga, lam hmuhsak khawhna an ngei.

Thiang Thlarau tipilnak hi mitling sinak hmelchunhna a si lem lo, ti kan hngalh awk hrimhrim a si. A ngaingai ti ah cun, Khrih ah ngakchia a simi hna sinah pekmi a si. Hebrew 6:2 chungah, tipil innak (baptism) hi Khrih i phunglam hrampi a si ti kan hmuh. A caancaan ah cun Bawipa nih zumtu hna kha nikhat ah a khamh hna lai i, tipilnak a pek dih ko hna lai. Asinain kan sining lengin Thiang Thlarau in kan khah ding hi biapi ngaimi a si.

Thiang Thlarau Nih Hruaimi Nunnak

Thlarau in a khatmi nunnak nih thlarau hruaimi nunnak biatak a luanchuahter. Bawipa sinin a thlarau tam deuh hmuh awkah a kawl pengmi le a cunglei i kan chimmi a zultu hna nih Thiang Thlarau hruaimi nunnak i hmuhtonmi an ngei kho. Bawipa hruainak hrampi hmuhton awkah thlarau in a khatmi kan si lo i, Thlarau nih biatak tein hruaimi kan si lo ahcun Thiang Thlarau tipilnak kan in hrimhrim a herh.

Thiang Thlarau tipilnak le Thlarau hruaimi nunnak cu an i dang ngei. Khrih ah puitling a si ciami lawng nih an hmuhtonmi a si. Paul nih cun Rom 8:14 chungah hitin a fianter. “Pathian Thlarau nih a hruaimi hna

cu Pathian fale an si” Greek holh in ‘Pathian fale’ timi sullam cu, Pathian fa puitling tinak a si i, Khrih ah ngakchia a si lomi tinak a si.

Paul nih Galati 5:25 chungah, “Thlarau nih nunnak a kan pek cang caah kan nunnak zong hi amah nih a uk awk a si” a ti. Biadang in kan chim ah cun, Bawipa nih kan karhlan vialte hi uk dih a duh, zeicahtiah kan nunak hrang ah tumtahmi a ngei. Kan nunnak hi amah duhning in a thiangmi si awkah vawlei sem hlanin Pathian nih a rak timhlahm cang. Jeremaih nih, “Maw Bawipa, minung i a lam cu amah ta a si lo, a karhlan a hruaitu cu amah a si lo (Jer. 10:23), a ti. Kanmah duhning in kan nung kho lo, zeicahtiah kan nunnak cu thianter a si cia cang. Cucaah, Pathian duhning kan tlamtlin khawhna dngah Thlarau i lamhruai kan herh.

Khrihfa chan le Israel miphun hna kumthong uknak cu biakamnak hna lak i pakhat cu Ezekeil 36:27 chungah hitin kan hmuh. “Ka Thiang Thlarau cu nan chungah ka chiah lai. Ka kal ningin nan kal lai i, ka biakhiah ningin nan zulh lai i, nan tuah hna lai. “Hi cacang ah hin Bawipa nih, Bawipa nih kan sinah a chimmi cu” ka lam ah an hruaitu ding Thiang Thlarau thawngin ka duhna nan tlinh khawh nakhnga fiang tein kan hngalhter hna. “Baibal ca chungah Thlarau hruaimi nunnak kong zohchunh awk tam nawn in zoh tuah hna u sih. Zeitin dah a sunglawimi thlarau nunnak kan ngeih khawh lai ti zoh tuah hna u sih.

Biakam Hlun Chungin Thlarau Hruaimi Nunnak Zohchunhna Hna

Mo thimnak : Abraham salpa Elizer cu Isak nupi thim (kawl) dngah Thlarau nih a rak hruai. Amah nih hitin a chim, “Bawipa nih ding tein a ka hruai ko (Gen. 24:27). A chim duhmi taktak cu, “Pathian duhning lam kha ka zulh i, Pathian nih a dikmi hmunah a ka hruai ko” a tinak a si. Amah nih Isak nupi a kawl ah hin Elizer nih hmelchunhna pe dingin Pathian sinah a hal. Cu hmelchunhna cu Rebaka nih a rak

tlinter i, Isak nupi dingah a rak thim.

Lam hmuhsaknak : Thiang Thlarau lam hruainak cu Israel miphun khualtlawnnak thluangthluan ah khan hmuh khawh a si. Caan khat hnu caan khat ramcar chung i an vahvaihnak ah khan Israel pawl cu minmei le meitom nih lam a hruai hna (Exodus 13:21). Thlarau nih a hneksak hna nain voi tampi teinak a pek hna. A donghnak ah cun Pathian nih a kamhmi hna ram cu an rak phan. Cucu Pathian nih an nunnak hrang a timhtuahmi a rak si.

Hngalhfiannak le fehternak: Gideon nih Bawipa hmai i tuhumul a chiah tikah Pathian nih a ka umpi ko ti kha zeitindah Thlarau hngalhfiannak a hmuh ti kha (Biaceihtu 6:36-40) chungah kan hmuh. Bawipa nih Gideon sinah ral na tei hrimhrim lai tinak ah mangin a hmuhsak (Biaceihtu 7:12-15).

Ral tukning hngalhnak : Siangpahrang David nih Thiang Thlarau i a hruaining kha voi tampi a hmuhton. Sihmanhsehlaw, Biakam Hlun chan i mithiang hna kha Thlarau nih fiang tein a rak hruai hna ti langhternak pahnih in zoh tuah u sih. David cu Hermon i chiti toihnak voi thumnak a hmuh hnuah Filitines pawl kha a tih hna i, Bawipa sinah zeitindah ka tuah lai? tiah a hal. Bawipa nih Thiang Thlarau hmangin ral tukning ding a chimh. Cucu I Samuel 5:19 chungah hitin kan hmuh. “David nih Bawipa sinah a hal, Filitin ral cu ka tu lai maw, ka kut ah na ka pe hna lai maw? Cun Bawipa nih David sinah kal ko, Filitin cu na kut ah kan pek hrimhrim lai a ti.”

Hi ral hnuah hin Filitin cu David doh awkah an ra than. David nih zehmanh ah a rel lo. Bawipa sin tu ah lamhruai dingin a hal. Atu a doh dingmi ral cu aa khat ko nain a tukning aa dang. “Filitin ral pawl cu an ra i, Refaim nelrawn ah an i tiar. David nih Bawipa sin i a hal tikah va kal hnawh hna hlah, Thingkung phen hin ngia ziar ko hna. An phak tikah na cawlcang te lai. Cu tikah Bawipa cu Filitin ral doh awkah a kal lai a ti. Bawipa nawl pek bangin David nih a tuah i, Filitin mi hna

cu Geba in Gezer tiang a thah hna (I1 Samuel 5:22-25).

Pathian pekmi riahcaw: Profet Elijah cu Cherith tivate pawngah i thup dingin fial a si tikah Thiang Thlarau nih a hruai. Rawl a petu cu Pathian a si. Cu tiva cu a reu tikah Thiang Thlarau nih nuhmeinu ah a hruai. Thiang Thlarau hruainak a zulh ruangah cuka ah cun him tein a um (1 Siangpahrang 17:2-8).

Lam hmuhsaknak: “Tho law umsertu inn ah va kal, cuka ah cun ka bia kan theihter lai (Jer. 18:2). Jeremiah cu Pathian nih bia chimh dingah hmun pakhat ah a kalter. A caan ah a thiangmi le a tharmi thil chimh duh ah, kadangte ah Pathian nih a kan kalter tawn. Jeremiah cu kut tongh khawhmi thil a herh ruangah Thiang Thlarau nih umsertu inn ah a hruai. Jeremiah nih a mui hrawhmi um (bel) pakhat kha umsertu kut ah a hmuh. Umsertu pa nih cun um muisam cu tha tein a remh than. “Cun Bawipa bia ka sinah a ra i” Maw Israel umsertu nih a tuah bantuk hi thil ka tuah kho lo maw? a ka ti. Maw Israel innchungkhar leitlak cu umsertu kut ah a um bantuk in ka kut chungah na um (Jer. 18:5-6). Umsertu a hmuh hnuah Jeremiah cu mibu sinah a harmi biacah (new massage) he cun a kal. Sualnak nih a muisam a chiattermi le a rawkmi nunnak cu Pathian nih a remh than khawh tiah a phuan.

BIAKAM THAR CHUNGAH THLARAU HRUAIMI NUNNAK ZOHCHUNH AWK HNA

Jesuh Nunning:

Bawipa Jesuh Khrih vawlei i a nunnak thluangthluan ahhin, Amah kha Thiang Thlarau nih a hruai lawng si loin, Amah he aa naihniammi minung pawl zong kha thlarau lam a rak huai hna. Mat 2:1-2 chungah hitin roca an tial. Judah ram Bethlehem khua i Jesuh hrin a si lai ni chuahlei mifim hna cu arfi nih a hruai hna i, Jerusalem khua an phak tikah,

“Judah siangpahrang a chuak tharmi cu khuazei ahdah a si? Zeicahtiah amah arfi kha nichuahlei ah kan rak hmuh i amah biak awakah kan ra” an ti. Hi hna hi Jesuh chuahnak hmunah a si bal lomi ningin hruai an rak si (Mat. 2:9-10).

Cun ni tlawmpal hnuah Simeon timi Pathian mi pakhat kha ngakchiapa sinah Thlarau nih biakinn ah a rak hruai. “Ngaihmanh Jerusalem khua ah Simoen timi pakhat a rak um i, amah cu miding Pathian ah a pemi le Israel hnagamtertu a hngakmi a si i, Thiang Thlarau nih a hruaimi pa si. Bawipa i Khrih kha a hmun hlan cu na thi lai lo, tiah Thiang Thlarau nih a rak phuanmi pa a si. Thiang Thlarau hruainak in biakinn ah a ra. Judah phung ningin tuah awakah ngakchia Jesuh cu a nu le a pa nih biakinn ah an ratpi. Cun, Simeon nih ngakchia cu a kut in a pom i, Pathian kha a thangthat. . (Luka2:25-28). Cu lioah cun profet nu Anna kha Thiang Thlarau nih Jesuh sinah a rak hruai (Luka2:36-38).

A taktak ti ah cun, Jesuh nunnak cu dihlak in Thiang Thlarau nih a uk i, lam a hruai. Hi biatak fianter awakah Jesuh nunnak i a cangmi thil pali zoh tuah u sih.

Zingkhat hnu zingkhat: “Bawipa nih chim awk kha a kan cawnpiak caah tha a bami kha thazang ka pek khawm hna. Zingfate in a ka cawnpiak ding theih kha a ka ngantter. (Isaiah 50:4). Bawipa nih tehte khannak a tuahmi cu, zingchiar in a Pa sin thlacamnak in caan a hman. Cu ni cahrang i a Pa nih Thiang Thlarau in a phuan dingmi kha a hngak peng. A thlacamnak nih cun cu ni ca i Pathian he biaruah ding kha a hngalhter i, a tuah dingmi rian le a kalnak ding hmun ah lam a hruai.

Ramcar i hruainak: Johan nih tipilnak a pek dih cangka ni sawmli chung khuachia nih tukforh awakah Bawipa cu Thiang Thlarau nih ramcar ah a hruai (Mat 4:1). Thiang Thlarau nih ramcar chungah a kalter” tinak Marka 1:12 chungah kan hmuh. Hneksaknak kan tonnak ding ramcar ah a kan hruaitu cu Thiang Thlarau a si. Sihmanhsehlaw

kan fian awk a haumi cu Thlarau nih ramcar chungah a kan hruai bantukin Bawipa Jesuh bantukte khan teinak zongah a kan hruai lai.

Khuapi kher le minu pakhat sin theng i hruainak Bawipa cu Judah in Galili ah a kan lioah kha, Samaria khua ah kal dingin thlarau nih a fial a hnek. Samarai khua pal pahin kal hrimhrim a herh (Johan 4:4). Pathian Thlarau nih Jesuh cu tinhmi ngei tein Samaria khua ah a hruai. Samaria khua ningpi in a lehthal khotu ding minu pakhat va ton awkah le cu minu nih nunnak cerhti a din i, Bawipa ca i theipar tampi a chuahter khawhnak ding caah a si (Johan 4:39).

Pathian nih ka nupi le keimah kha khua pakhat ah kal an kan fial i cuka i hmuhtonmi nih hngalhfiannak an bawmh khawh men lai. Cuka khua i kalo cu kan rak duh lo, zeicahtiah cuka khua ah cun biakinn pakhat a um i, cu khua kan pal ah cun kan i pumh a hau lai ti ka hngalh. Cu biakinn kal cu kan ngaihlah ngai, zeicahtiah Pastor nupi kha biafak tukin a ti tawn hna. Cucaah cun lamdang in hrial kan duh.

Sihmanhsehlaw kan kal lai zing suimilam 3:00 ah Bawipa nih ruahpaklo ah a ka thangh. Khan dang ah ka kal i, thutdan pawngah ka khuk ka bil. Cu lioah cun Khrih hmai thi a chuakmi kha langhnak in ka hmuh. Ka sin i a rami Baibal cang cu, Isaiah 50:6 chung, “A ka tumi kha ka keng ka chit ko hna, an ka serhsat tikah ka kham hna lo, ka khahmul an ka phawipiak i ka hmai i cil an ka chak ah khan zehmanh ka ti hna lo” Cu Baibal cang cun, cu khua le cu biakinn cu kan pal a hau ti ka hngalh. Kan ruah bantukte khan, pumh dih ah pastor nupi nih cun a kan pal a hau ti ka hngalh. Kan ruah bantukte khan, pumh dih ah pastor nupi nih cun a kan rat hnawh i, kan biang vun zong a tlek dih rua ti awkin biafakfak in a kan volhpamh. Sihmanhsehlaw, Pathian nawl kan ngai ruangah, kan hmuhtonmi cungah kan lung aa lawm ngai ko. Khrih intuarnak a rak i hrawmmi lamkaltu hna kha kan lo deng rua tiah kan i ruat (Lamkaltu 5:41 zoh).

Vailamtahnak ah hruainak: Khrih nih vawlei cung ah a rat chan

a rian sang bik cu vailamtah dingin amah i pek kha si. A Pa fialmi rian tlamtlinh dingin Thiang Thlarau nih a bawmh i a hruai. Paul nih Heb. 9:14 chungah, “Khrih thisen nih cun zeitluk in dah a tuah khawh chinchin lai? Zungzal hmunmi Thlarau in a tlingmi raihawinak bantukin Pathian sinah amah le amah cu aa pe. Kannih nih Pathian nung kha kan biak khawh nakhnga, santlai lomi rian kan tuah tawnmi kan chiātha thleidannak lungthin chung i a caammi kha a thi in a kan thenh piak lai. “A nunnak ah Thiang Thlarau nih a umpinak thawngin Pathian sinah soisel awk um loin aa pek khawhnak a si. Cubantuk te cun, Thiang Thlarau tanpinak thawngin Amah hmaiah soisel awk um loin le lunglawm tein kan i pe kho (Judas 1:24). Pumsa duhnak kan hrem khawhnak cu Thiang Thlarau thawng lawnglawng in a si (Rom 8:13).

Thawngthabia Phuangtu Filip

Zumtu nunnak hi phungdangte le a hleice in Thiang Thlarau nih a hruai ko ti cu Filip rian̄tuannak ah fiang tein a lang. Samarai khua ningpi in thlarau lei thanghnak a rak tuahtu a si. Lamkaltu 8:5-8 chungah hitin aa tial. “Cun Filip cu Samarai khua ah a kal i, Khrih kong a cawnpiak hna. Filip nih a chimmi bia kha an theih, khuaruahhar thil a tuahmi nih khan an lung a laak hna. Zeicahtiah, thlarau tha lo hna cu au pahin an chuak, a zengmi an dam, kebeimi an kal kho i, an zawtnak a dam dih. Cu khua ah cun lunglawmhnak ngaipi a tlung.

Cuti cun Pathian Thlarau nih a toih ko nain filip cu ramcar i a ummi Gaza khua ah kal dingin Thiang Thlarau nih a hruai (Lamkaltu 8:26). Minung ruahnak ah cun, Samaria khua i a tlungmi thanghnak he cuaikhek ahcun, santlai lomi a lo. Sihmanhsehlaw, Bawipa nih ramcar chung i rian̄tuanter kha a duh, cucu Pathian caah hlawkmi rian a si. Ethiopia siangpahrang i tangka kengtu tildit pa sinah rian̄tuan dingin a thlah tu a rak si. Cu pa cu a rian̄tuanmi leiah nawl̄ngeimi le mi hip khotu a si.

Mipa cu a ranleng cungah Isaiah cauk a rel. A sullam zeihmanh a

hngal lo. Filip kha cupa sinah kal dingin Thiang Thlarau nih a hruai (Lamkaltu 8:29). Filip nih Thlarau thawngin cu pa lungthin cu a pemter i, Jesuh kong kha a chimh. Filip nih Thiang Thlarau lam hruainak kha nawngai tein a zulh ruangah a si. Pathian cu thangthat si ko seh.

Cupa cu tipilnak a pek hnuah Filip cu Thlarau nih Azotus khua ah khrih thawngthabiah phuang than rih dingin a hruai (Lamkaltu 8:39-40). Kan chim cang bantukin, hi bantuk Thiang Thlarau lamhruainak nih hin caandong lei thanghnak le phak khawh lomi hmun hna ah Thawngthabiah phuan khawhnak akan bawmh lai, ti a kan hngalh.

Lamkaltu Peter

Peter cu cuarpar tanmi hna sin i thlahmi lamkaltu a si (Glati 2:8). Sihmanhsehlaw Bawipa nih Genta mi hna sinah Thawngthabiah lamkaltu dingin a thimmi pakhat a si. Gentel mi hna hi Pathian cohlanmi hrimhrim an si ti kha Peter nih langhnak in a hmuh (Lamkaltu 10:9-16). Gentel mi kha Thawngthabiah a rak phak khawh nakhnga, a phuagtu Peter biangaitu Gentel mi kha a rak timhlamh cia hna. Hi kong ahhin, Pathian nih Korneleas innchungkhar kha a thim hna, amah cu Rom ralbawi pakhat a si. Bawipa nih Kornelias kha Peter kawh ding i langhnak in a hmuhter (Lamkaltu 10:1-5). Peter cu langhnak a hmuhmi kong a ruah cuahmah lioah khan, Thlarau nih, Ngai hmanh mi pathum nih an in kawl. Tho law lungawtawm lo tein cu hna cu zul hna, zeicahtiah keimah nih ka thlah mi hna an si (Lamkaltu 10:19-20) a ti. Amah le a innchungkhar kha thawngthabiah chimh dingin Kornelias nih a sal pathum kha Peter ko dingin a tlanh hna. Peter cu Judah phung ah mifel a si i, rawl eidin ti hmanh a duh lomi Gentel hna sinah thawngthabiah phuang ding le riantuan dingin Thiang Thlarau nih a hruai.

Hi thiltha hi ka rak cohlang thiam lo, asinain kan zumhning aa dangmi Khrihfabu dang sinah Thiang Thlarau nih riantuan dingin a ka fial. Singapur ram ah Khrihfabu dangdang sinah kum tampi rian ka rak

tuán. Khrihfabu cheukhat nih cun kan cakuat an rak kan let duh lo.

Kan riahnak hotel chung ka nupi kha hitihin ka chimh. “Kan rianṭuanmi peh dingin ramdang i kan kal hlanah tlawnpal cu kan i dinh a hau ko’ ka ti. Cu bia ka chim dih cangka cun, ‘tinhmi’ timi biafang hi langhnak in ka hmuh. Suimilam pakhat le a cheu hrawng a rauh ah, Englican Khrihfabu saya a kan hruai i, theihhngalhnak (introduce) a kan serpiak. Bishop pa nih an biakinn i Thiang Thlarau tipilnak biatak chim dingin a kan sawm. Cucu nih cun Pentekostal thluachuahnak tampi a chuahter.

Peter bantuk kan si ding hi biapi ngaingai a si. Kanmah innchungkhar le kan Khrihfabu chung lawngah rian kan tuán awk a si lo. Khrihfabu dangdang sinah kan tuán awk a si. Bawipa nih Josep bantuk khan lengchuahter a kan duh (Gene 49:22) Kanmah dang tein kan um awk a si lo. Khrih pum a simi Khrihfabu paohah rian kan tuán i cohlang dingin kan lungthin kan hun awk hrimhrim a si.

Lamkaltu Paul

Missianary rianṭuan dingah thim a sinak: “Pathian rian an tuán i rawlulh in thla an cam tikah, Thiang Thlarau nih hitin a chimh hna. Barnabas le Paul kha theidang hna u, rianṭuan dingah ka thim hna. Rawlulh in thla an cam, an cungah kut an chuan hnuah an thlah hna. Cun Thiang Thlarau nih a hruai hna i Salamis khua ah an kal. Cuka cun Saipras ah tilawng in an lan (Lamkaltu 13:2-4).

Thiang Thlarau nih Paul cu missionary si dingin a hngalhter. Paul cu Thiang Thlarau nih a thlah lawng si loin, a khualtlawnnak le a rianṭuannak kipah a hruai i lam a hmuhsak peng. Khrihfabu hmasa hna cungah Thiang Thlarau hruainak fiang tein a lang. An rianṭuan dingmi kha profet hna hmang in Thiang Thlarau nih a rak langhter. Cucu nihin zongah kan ton cuahmahmi a si. Profet biaphuannak le kutchuan cu Amah kawhnak a si caah Bawipa nih a hnatlakpi (a fehter).

Paul khualtlawn voi hnihnak: A khualtlawn voi hnihnak ahhin, Paul cu a lamtluan kong le a hawikom kong ah Thiang Thlarau nih fiang tein lam a hruai. “Atu Frizia le Galatia khua leiah an kal, Asia ram i thawngthabia chim ding kha Thiang Thlarau nih a onh hna lo (Lamkaltu 16:6). Paul cu Thiang Thlarau nih sining phundang tein a hruai. Thiang Thlarau nih thawng ngaingai in a um pi. Thiang Thlarau nih Asia ram chung Thawngthabia phuan ding kha a duh lo, zeicahtiah duhmi hmun dang a ngei.

Hi tonnak hmun (lamte) an rak phak ah hin lamkaltu hna nih rianṭuan an rak i thoknak hmun Antiok khua i kir ṭhan an rak duh men ko lai. Asinain thlarau hruainak tu kha an rak zulh deuh. An lamthlaun thlen dingin Thiang Thlarau nih a hmuhsak hna hlan cu an kal peng ko.

A luan ciami kum tam nawn lioah, hi biatak hi ka nupi le keimah cungah a rak lang. Kanmah duhnak ah cun Cameroms khua in Zaire khua ah kal kan duh. ca zong kan kuat cang hna. Sihmanhsehlaw, Kinshasa khua ah minung millian pahnih (2000, 000) reng lo an um ti kan hngal lo. Kinshasa khua i riahmun ah Adress hman loin ca kan kuat sual. Lehnak cakuat zehmanh kan hmuh lo tikah, zeitua awk hngal loin kan rak um. Zandlei voi khat cu ka ihkhun i kaa dinh lioah, vampang ah hgerhte a runpi in a kalmi ka hmuh hna. Hngerhte dang vialte nih a zulh ding lam kawltu dingah a kal hma sami a um i, a hnu cun an zulh niahmah kha ka hmuh.

Lamhruaitu hngerhte vampang cung i ka kal ka hmuh tikah rim (spices) a chiah ta. Zinan ek umnak a phak tikah cu rim cu a tlau, a hnuzul pawl nih an zul kho ti lo. Zinan ek thuhmi an lonh hnuah cun, an rim an i thei kho ṭhan i, tluang tein an kal kho. Cucu khuaruahhar ngaiin ka zoh peng.

Ka hmuhmi thil cu ka caah lamhruaitu ṭha ngaingai a si. Bawipa nih Kinshasa khua kalter a kan timh peng ko, ti kha ka hngalh. Lehnak cakuat ka hmu lo nain Kinshasa khua ka phan kho hrimhrim la ti kaa

fiang. Cameroons khua i Douala in vanlawng kan cuang i, zinglei ah Zaire khua cu kan phan. Lampi thluangthluan Thiang Thlarau nih ka sinah hitihin bia a ka chimh. “Na phak tikah cun ka vanmi a rak um te ko lai” a ka ti.

Sihmanhsehlaw zinglei tiangah ka hlawhtling ti kha ruat ngam lo i, ka nupi sinah “Vanlawng in kan tum tikah hruaitu pakhatkhat ngeih kan herh” ka ti rih. Kan tum taktak tikah cun kan hngalh bal lomi Khrihfa pakhat kan min tialmi ca hmelchunhnak he a rak kan don ko. Amah cu Bawipa nih a rak ka kamhmi vanmi cu a rak si ko. Ca an rak kan lehnak kha kan sinah a phanh hmanh lo ruangah a rak si.

Lamkaltu Paul cu Thiang Thlarau nih ze i bia a chimh hlan paoh cu a kal ningin a kal peng ko. “Misia an phak tikah Bithinia kal i tim nain Thiang Thlarau nih Trosa khua ah a hruia hna. Zan ah Paul nih langhnak a hmuh i mipa pakhat nih, ‘Mesadonia ah ra u law, hong kan bawm u’ a ti. Langhnak a hmuh hnu cun, Mesedonai ah kal i thawngthabia chim dingin kan i tim (Lamkaltu 16:7-10).

Thiang Thlarau nih an lamtluan a thlen than. Bithinai ah a kalter hna lo. Lamkaltu pawl cu Thiang Thlarau nih thawng ngaiin lam a hruai hna. Cu hnuah Troas khua ah an kal. Zan ah Paul nih langhnak a hmuh i, Bawipa nih Mesedonia kal ding in kawhnak kha a hmuh.

A donghnak ah, Thiang Thlarau nih Paul le a hawile cu voi hnih an lamtluan a thlen piak hna hnuah Amah nih a tinhpiakmi hna hmun ah a hruai hna. A caan a phak tikah Thiang Thlarau nih Asia ram ah a hruai hna. Paul cu Efesa khua ah kum hnih kum thum hrawng a caam. Asia ram dihlahk nih thawngthabia cu Paul chimnak thawngin an theih, asinain caan khiaktu cu Pathian a si. Thiang Thlarau ah a kan i bek i, Thlarau duhning in kan kal ahcun, a kan leh colh le a kan hruainak kha a hngalh ko lai.

Ka hawipa Canada pastor pakhat le keimah zong nih Paul lam thlen

bantuk hi kan rak ton ve. Kum tampi lioah ah khan kan pahnih in German mibu sinah rianṭuan dingin Barlin khua ah kan rak um. Hmailei kalnak ding kong Bawipa sin i kan hal tikah Greek ram kal dingin a kan leh. Swezerland ah tlawmpal chung kan va kir. Lamhlun zulh in Italy ah kan kal i, Brindisi ah kan lan. Tilawng in kan cuang i Adriatic rili kan tan, Korinth tilaak (canal) pal in Pireaus khua kan phan. Kutka ah cun Greek pastor pakhat kan ton. A inn ah a kan hruai i, a kan congħhramh. A Khrihfabu zapi sinah tlawmpal chung a kan ṭuanter.

Sihmanhsehlaw, Greek kal dingin kawh kan sinak kha tlamtlinh in kan i ruat lo. Olympus Thlang phen i khua pakhat ah tlangtlawng in kan kal. Athens khua pastor pakhat nih ṭha tein a rak kan cohlan i, a biakinn ah rian a kan ṭuanter. Kan i pumhnak hmasa bik a dih tikah hitihin, tuanbia a kan chimh.

A luan ciami zarh tam nawn ah, Berlin khua i kan um lioah, Thlarau nih lam a kan hruai nakhnga thla kan rak cam. Cu lioah cun Thiang Thlarau nih ngaknu pakhat sinah langhnak a rak pek. Cu langhnak ah cun, kan biakinn vampang chunglei ah nawncek aa benh. Cu nawncek thianh awkah aa dawh nawnmi pa pahnih an ra i, vampang nawncek kha thenhhram an thawk kha minu nih cun a hmuh. Thiang Thlarau nih minu sinah hitihin a fial. “Bawipa umnak dingah aa thlakmi biakinn a si nakhnga, cu mi pahnih hna kha ratter i, biakinn thianh hlimhter dingah pastor pa kha va chim” tiah a fial. Kan i umh hmasa zan ah, minu nih cun kanmah kha langhnak i hmuhmi pa pahnih ah khan a kan rel (ruah). Pathian mi hna cu Thiang Thlarau nih a hruai hrimhrim ko hna caah Pathian kha kan thangṭhat.

Hnudung bik Jesrusalem khua a tlawnnak: Efesa khua a chuaktak hnuah, Jerusalem khua in ṭemṭawnnak le thongtlaknak nih an hngah ko ti kha Thiang Thlarau nih Paul cu ralrinnak a pek lengmang. Amah Paul nih Lamkaltu 20:22-23 chungah hitihin tehte a khan. “Atu cu Thiang Thlarau hruainak zulh in Jerusalem khua ah ka kal lai, ka hngalhmi cu Thiang Thlarau nih a ka chimh bantukin khua

kipah thongtlaknak le harnak nih an ka orh ko, ti in a si (Lamkaltu 20:22-23). Cu ralrinnak cu Tyre khua zongah hitn a nolh than. “Saipras ah kan lan. Cun Tyre khua ah kan tum. Cuka ah cun zumtu tlawmte kan ton hna. Thlarau nih a chimh hna bangin Paul cu Jerusalem khua ah khan kal hlah an ti (Lamkaltu 21:3-4).”

Paul nih a nunchung Thiang Thlarau hruainak a zulhnak kong tampi tial a si cang. Jerusalem khua ah a rak kal hi Paul nih aa palh ko tiah kan ruah. Sihmanhsehlaw kan palhnak hi Bawipa nih a mer khawh ko, lamding ah a kan hruai than khawh ko. Ka nunnak ah Pathian nih velngaih a ka hruainak ka tehte an si.

A luan ciami kum tamnawn ah khan ka nupi he Baibal sianginn pakhat ah kan va leng, an kan sawm ruang i kan kal a si. Sihmanhsehlaw thlarau lei thil sining a thluang lo. Hi sianginn cu ka nung tiah aa ruat nain a thimi Sardis i hawikomhnak phua . . . kha Bawipa nih hmuhsak (Biathlam 3:1).

Cucaah cu sianginn cun kir kaa tim. Ka chuahtak hlan deuh te ah sianginn tawlreltu bu tel dingin sawmnak ka hmuh. Bawipa nih cu sawmank cu cohlang dingin a ka chimh. Sianginn President nih a chimh duhmi bia kha ngaihter a ka duh. Langhnak ka hmuhmi nih ka lung a ka la ngaih ka zul lo, cu sianginn cu ka kaltak ko.

Hlawhtling lo ngaiin kum khat ka vahvaih hnuah Bawipa nih a ka hruai than i cu sianginn ah cun kum tampi chung tlangtlatu (faculty) chungah kaa tel than. Cu sianginn i ngakchia ka chimhmi tampi cu atu ka sinah kum sawmthum hrawng rian an tuan i, vawlei cung minthang zongah an i chuah cang. Voi tampi Thiang Thlarau hruaining ka rak lehpah ko nain Bawipa cu ka cungah vel a ngei ko.

Biadonghnak

Thiang Thlarau mipum le a rianṭuannak cu dal tampi chungah na hmuh ko cang i, Thiang Thlarau he thukpi in i hawikomhnak hi na cahrang ah a si kho loin na ruah men ko lai. Cucu a hman hrimhrim lomi a si. Thiang Thlarau nih cun na chungah khah i, ṭhawnnak le chiti thuhnak pek an duh. Na nunnak lam a hruai peng hi hngalh seh ti a duh. Cucaah na cahrang ah bawmtu le thazang petu a si ko lai tiah ka ruahmi zohkhenh awk le tahchunhnak hna hmang in ka bia donghter ka duh.

An nunnak le an rianṭuannak ah Pathian thluachuahnak tampi a hmumi, Canada ram Pathian rianṭuantu (ministers) pahnih hna cu hnabei dong ngaiin hmunkhat teah thlacam ṭi dingin biakamnak an ngei. Thiang Thlarau lamhruainak taktak an hmuh hlan lo, thlacamnak khan in chuah lo ding an i tim. Zing suimilam 8:00 in zanlei suimilam 3:00 tiang thla an cam i, Thiang Thlarau sinin zei bia hmanh an thei lo. Cun Thiang Thlarau nih hitin a chimh hna. Kan pek ciami hna fimnak zulh in tuah u a ti hna. Ruah awk hngal lo le lungtuai in an um.

Cu hnu, zanlei sang deuhah an sin ka va phan i, cu kong i ka ruahning an ka hal. Bawipa nih siter a duhmi lam ah an um ko ti kha fiang tein ka hngalh i, cu caan ah cun Thiang Thlarau hruainak dang zeihmanh an herh ti lo. Cu caah, nan tuahning khan tuah peng ko u, tiah ka chimh hna.

Fianternak ka chimhmi hna cu, khua pakhat ah nan kal duh tikah, nan zulhmi lam kha a dik ko nain lam hmuhsaktu a herh lo. Sihmanhsehlaw, lam dik lo nan zulh tik lawngah, lam dik nan zulh ṭhannak dingah lam hmuhsaktu a herh, ka ti hna.

Tahchunhnak ah New York khua in Buffalo khua ah an kal tikah lam dikmi na zulh ahcun Buffalo khau na phan ko lai. Lam dik na zulh ko ahcun lam hmuhsaktu hmelchunhnak a hau lo, zeicahtiah na zulhmi lam kha a dik ko. Sihmanhsehlaw lam dik lomi na zulh sual le na pial

sual ah cun lam hmuhsaktu hmelchunhnak na herh lai. Thiang Thlarau in kal tik zongah cucu a hmanmi a si ve ko.

Cu mipa pahnih hna cu bia ka chimh hna lioah cun, Isaiah 30:21 chung Baibal bia hi ka lungah a hung chuak. “Lam in kehlai orhlei ah nan pial soal ahcun, lam cu hika leiah hin a si. Lam kha zul u, tiah nan hnulei in a aw kha nan theih lai,” Kan nunnak ah Bawipa duhning in kan kal khawh nakhnga, Bawipa nih Profet Isaiah hmang in ralrinnak a kan pek. Kan pial soal tikah lam dingmi ah kan hruai than hna lai, tiah bia a kan kammh.

Cu bia an theih tikah mipa pahnih hna cu Thlarau ah hnangammak an hmu i, lungdai tein an um. Cucaah Thlarau hruaimi nunnak ah cun, Pathian Thlarau nih a tu le atu in bia chimh peng a herh lo, ti hngal ko. Hruainak timi cu Bawipa nih a kan pek ciami zulh in lungfim tein kal kha a si ko.

Lungdaihnak hi Thlarau hruaimi nunnak hrangah biapi bik a si. Lamkaltu Paul nih cun Daihnak cu kan tlin le tlin lo a kan tahtu a si, a ti. Kolosa 3:15 chungah, tlin le tlin lo tahtu (an umpire) timi sullam cu Greek holh cun, ‘Uk’ tinak a si. Daihnak nih cunthlarau in kan kal maw kal lo ti kha a kan hngalhter. A hmanmi thimnak kan ngeih ahcun, Pathian daihnak kha a tlaw lai lo i, kan sualnak kha Thiang Thlarau nih a kan chimh lai.

Midang sinah ruahnak cheuhnak ka tuah tik paohah, ka chimmi bia ah lungdaihnak ka ngei maw ngei lo ti kaa chek hmasa tawn. Kan lungthin chungah Pathian daihnak a kan chuahtak ahcun, kan biachim kan ngol zau lai i, Bawipa sinah kan thlaumi Amah lamhruainak kha kan hal than lai. A ngaingai ahcun, biakhiahnak biapi deuh tuah kan timh tikah Bawipa sinah fimchimhnak kan hal hmasa awk hrimhrim a si. A chimmi aw dinte kha hngalh khawh kan i zuam peng awk a si.

Thiang Thlarau kong biacah hi ka caah a sunglawi tukmi tahchunhnak

pahnih hmang in bia donghnaak tuah ka duh. Hi dal ka tial lioah thil cangmi an si. Pakhat cu, India ram i ministers bu he kan um lioah a si. Rianuantu hna he ruah khawm tinak (seminar) kan tuah lio a si i, nikhat cu biachim ding ka hngal lo. Suimilam 8:00 ah rawl ei kaa tim. Elecric hlei (elevator) in tang tum awk ah a kep ka hmeh. Vawlei he a ruangmi dot ah tum ka duh. (Ground floor).

Sihmanhsehlaw dahhlei (elevator) cu dot hnihnak ah a taang. Midang nih cuka taang dingin an rak hmeh cang ruangah a si. Elictric hlei innka aa hun tikah, Thiang Thlarau nih chuah awkah aw dinte in a ka chimh. Ka kal duhnaak cu Ground floor a si nain, dothumnak ah cun ka chuak ve. Khuazei ah ka kal ding ka hngal lo. Khua ka zoh tikah, lumehnak signboard ka hmuh. Thiang Thlarau nih sammeh a rak ka fial, a rak si ko. Hngah hau loin lumet pakhat sinah ka lut colh i kaa lawm ngai. Thiang Thlarau nih a ka zaangfah tuk ti fiang tein ka hngalh.

Ka sam a meh dih in, rawldawr ah ka kal, thutdan lawngmi ah ka thu. Ka thut pah cun ka cung i Bawipa a thatnak kha ka ruat peng. Rawl ka ei dih ah mipa pakhat ka sinah a ra. Lunglawm lo ngaiin a um nain a ka hmuh tikah aa ning deuh. A nenh ngaitu harnak a ngei i, luat tuan a herh i, Amah bawmh dingah Thiang Thlarau nih a phi a a kan pek. Hi pa cunghah Thiang Thlarau chumh ningin ka tuah lo ahcun Pahian thiahmi ran nganpi ka tolh ding a si kha ka hngalh.

Voikhat cu Mexico Thar (New Mexico) ram i ka um lioah, riahnak (hotel) dot hleiratnak ah ka rak um. , Pastor pa nih zan suimilam 7:30 PM pumh dingin keimah kha a ka timh. Sihmanhsehlaw Thiang Thlarau nih suimilam 7:00 hlei (elevator) ah kal a ka fial. Cucaah ka thil kaa lak i, hlei ah cun ka va kal. Tang leiah tum dingin a kep kha ka hmeh. Sihmanhsehlaw hlei innka aa hong lo. Minit pahra hrawng ka hngah i, Thiang Thlarau nih hlei cu ka ke in tum ding a ka fial.

Tang cem dot ka phak tikah, hlei hman khawh loin a um kha ka hmuh. A caan hmante i a si khawhnaak dingah Thiang Thlarau nih minit

pahra a ka hngahter ti kha hngalh hram kaa thok. Pastor pa nih a ka tiammi tonnak hmun kha a caan hmante ah ka va phan kho. Thiang Thlarau i cuti a ka hruainak kongah kaa lawm tuk hringhran. A caan hman tein rak chuak ning law, kan i tonnak chingnak hmun kha tiammi caan ah ka phan kho hnga lo. Kan i pumhnak kongah chap ka duhmi cu, ka chingchiahnak (notes book) zoh hau lo in cu zan aa pummi minung herhmi kha Thiang Thlarau hruainak thawngin tha tein ka chim khawh.

Ka bia donghnak ah, Ezekiel 36:27 chung i kan cungah Thiang Thlarau toih ding le Amah duhning in kan kal khawhnak dingah bia a kan kamhmi kha chim than ka duh. Ka thlarau cu nan chungah ka khumh lai i, ka nawlbia he aa tlak in kan umter hna lai i, ka phunglam zuhl in nan nung lai. Kan pumpak cio nunnak ah Pathian nih a kan thiahmi riantha kan tlamtlinh khawh nakhnga, Pathian nih a fale Thlarau cu hnangamtertu taktak a si. Pa le Fapa nih kanmah kha nem tein zohkhenh dingah an run thlahmi a si. Ni khat hnu ni khat, Amah he i naihniamnak tam deuh in ngei chin lengmang ko hna u sih. Amen.

BIATLANG KAWMNAK

Hi duhningmi Hnangamtertu, kong tialnak cauk hmete hi thluahchuahnak an phorhtu a si lai ti kan ruahchan ko. Thumkomh Pathian ah aa tel vemi pathumnak a simi Thiang Thlarau kha thukpi in na hngalh khawh nakhnga thim in tialmi a si. Amah cu kan Khamhtu Bawipa Jesuh Khrih nih thangthatnak le hlorhnak a hmuh khawh nakhnga a rak thlahmi a si.

Hi cauk chungah hin, Thiang Thlarau thilti khawhnak hna le A riantuannak kong tial an si; Khrihfabu le a chungah a ummi zumtu hna cung i A riantuannak hna kong zong tial an si. A hleice in , Bawipa i Thlarau pasarih hna chiti thuhning an i dannak kong le Thiang Thlarau Baptisma co tikah a phichuak a langmi thlarau laksawng pakua he an i dannak zong langhter kan i zuam. Cun, zumtu hna nun ah rualremnak a um khawh nakhnga forhnak he Thlarau theitlai kong fianter khun zong kan i zuam.

Paul chimhhrinnak le cawnpiaknak kan tlamtlinh khawh nakhnga, Thlarau in a khatmi le Thiang Thlarau nih a hruaimi zumtu hna nih zeitindah kan nun ding a si kha a donghnak Dal nih a kan hmuhsak. “Thiang Thlarau duhning in kal u law, nan pumsa duhnak le hiarnak kha tlamtlinter hlah u.” tiah a ti. Thiang Thlarau in a kharmi le Thiang Thlarau nih hruaimi nun kha kan i tinhmi le kan duhmi a si awk a si, zeicahtiah kan nunnak a dongh tikah kan khamhtu muihmai dawhmi kha kan hmuh lai i, A hmurka in duhningmi bia hna kha kan theih te lai. “Salṭha, zumh awktlak sal, na tuahmi cu a ṭha ngaingai. Ra lut law ka lawmhnak hi hrawm ve.” Hihi pakhat cio kan cahrang ah si cio hram ko seh!

Bawipa Amah hrimhrim nih vawlei a kawh a tlamtlinnak cu Thiang Thlarau thawngin a si. Kan kalnak lamtluan ah tlamtlingmi hlawhtlinnak kan hmuh khawh nakhnga, Pa le Fapa nih kanmah forh awk le

thawntertu dingah Thiang Thlarau kha na kan pek. Amah cu daw law hngalh dingin kawl. Cuti na tuah ahcun, vawlei in vancung i na kalnak lamtluan ah hin, an umpi peng le an kalpi peng kha na hngalh ko lai.

A hnulei Phaw

HI CAUK KONGLAM

Hnangamtertu timi cauk cu Thumkomh Pathian chung i a pathumnak Thiang Tharau kong tialnak a si. Hi cauk cu theology cauk sawhsawh si lo in Thiang Tharau in a khatmi hna an nunnak a hruaitu le i nunpi ding nun lam chimtu a si. Hi cauk chungah a tanglei subject hna kong hi ka tial hna.

- Thiang Thlarau Minung
- Thiang Thlarau Rianțuannak
- Thiang Thlarau Pasarih
- Thiang Thlarau Baptistma
- Thiang Thlarau Laksawng pakua
- Thiang Thlarau Theitlai Pakua
- Thiang Thlarau in a khat i a Thlarau nih a hruaimi Nun

Dr. Brian J. Bailey cu ramtampi ah Khrih Pum a satu mi tampi hna chungah Thlarau țanghnak le thluachuahnak a um khawhnak hnga Thiang Thlarau kong kha fim ngai le nawlŋgeihnak he biatak tein a chimpuangtu a si. Amah cu vawleicung huap in rianțuannak Organization a si mi World Map Women’s Aglow, The Life in Christ le Zion Ministry ah hruaitu a si. Amah cu vawleicung ram 80 ah, kum 40 chung nunnak theitlai a phawzamtu a si. A saduhthah bikmi cu mi vialte nih Thiang Thlarau kong hi fiangte in hngalh hna seh ti hi a si. Hi cauk na relnak thawngin na thinlung chungah, Thiang Thlarau nih fimnak in pe sehlaw na nunnak ah a thar in rianțuan ko seh.

